

**UNIVERSITETI I TIRANËS
FAKULTETI I GJUHEVE TË HUAJA
DEPARTAMENTI I GJUHËS ANGLEZE**

**“MBI PËRKTHIMIN SHQIP TË ROMANIT PLAKU DHE DETI: KRAHASIM
PËRKTHIMI PËRMES SHITJELLIMIT LETRAR”**

**PUNIM PËR GRADËN DOKTOR I SHKENCAVE
NË GJUHËSI**

Komisioni:

1. Prof. Dr. Viktor RISTANI	Kryetar
2. Prof. Dr. Shpresa QATIPI (RIRA)	Oponente
3. Prof. Dr. Seit MANCAKU	Oponent
4. Prof. Dr. Enver HYSA	Anëtar
5. Prof. Asoc. Dr. Mirela PAPA	Anëtar

Përgatiti:
MSc. Silvana DERVISHI

Udhëheqës shkencor:
Prof. As. Dr. Ukë ZENEL Buçpapaj

TIRANË 2020

FALENDERIME

Dua t'i shpreh mirënjohjen dhe falënderimet e mia cilitdo që, drejtpërsëdrejti ose tërthorazi, më ka nxitur, më ka mbështetur dhe më ka ndihmuar, për të bërë këtë punim në lëmin e përkthimit.

Së pari, kam kënaqësinë të falënderoj Udhëheqësin Shkencor, Prof. As. Dr. Ukë Zenel BUÇPAPAJ, i cili, përmes gatishmërisë, njohurive dhe përvojave të veta, më dha mundësi që ta merrja përsipër dhe ta përfundoja këtë studim, qoftë si sfidë, qoftë si përgjegjësi, si dhe ndoqi hap pas hapi ecurinë time me përkushtim dhe me kompetencë profesionale.

Shpreh falënderime të veçanta për Fakultetin e Gjuhëve të Huaja të Universitetit të Tiranës në përgjithësi, si dhe për Departamentin e Gjuhës Angleze në veçanti, që me dashamirësi m'i kanë hapur të gjitha “dyert” ligjore dhe njerëzore, falë të cilave ndodhem sot para këtij Komisioni të Nderuar, duke mbrojtur Disertacionin me temë **“Mbi përkthimin shqip të romanit *Plaku dhe deti*: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar”** në kërkim të Gradës Shkencore “Doktor”.

Së fundi, do të doja të shprehja falënderimet e mia të padiskutueshme për gjithë familjen time, për dashurinë e tyre të pamasë dhe për mirëkuptimin dhe nxitjen e pafund gjatë këtyre viteve.

Faleminderit!

TABELA E PËRMBAJTJES

Hyrje	4
0.1 Përligjja e punimit	4
0.2 Qëllimi i studimit dhe rezultatet e pritshme	4
0.3 Metodologjia dhe struktura e punimit	5
0.4 Struktura e punimit	5
Kreu i parë	8
Gjuha dhe kultura	8
1.1 Llojet e përkthimit.....	9
1.2 Shifrimi dhe deshifrimi	10
Kreu i dytë	16
Probleme të ekuivalencës	16
2.1 Çfarë humbet dhe çfarë fitohet	21
2.2 Papërkthyeshmëria	22
Kreu i tretë	26
Kapërcimi i pengesave përkthimore.....	26
Kreu i katërt	34
4.1 Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar (<i>The Old Man and the Sea</i> versus <i>Plaku dhe deti</i>).....	34
4.1.1 Ernest Heminguei: Jeta dhe vepra (1899-1961)	34
4.1.2 <i>Plaku dhe deti</i> (1952): Përmbledhje e shkurtër	40
4.1.3 Pjesa 1: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar	55
4.1.4 Pjesa 2: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar	62
4.1.5 Pjesa 3: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar	69
4.1.6 Pjesa 4: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar	76
4.1.7 Pjesa 5: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar	83
4.1.8 Pjesa 6: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar	88
4.1.9 Pjesa 7: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar	96
4.2 Analiza e personazheve	103
4.3 Simbolizmi dhe motivet	106
4.4 Stili dhe struktura e të shkruarit.....	111
4.5. Ekonomia e fjalës te <i>Plaku dhe deti</i> në gjuhën përkthimore	111
Kreu i pestë	289
Përfundime.....	289
Literatura Kryesore	300
Bibliografia	301

Hyrje

Përkthimi ka moshë të njëjtë me gjuhën. Ai ka buruar dhe vazhdon të burojë nga takimi i folësve të gjuhëve të ndryshme, si dhe nga nevojat e tyre për t'u marrë vesh me njëri-tjetrin. Megjithatë, edhe pse përkthimi është kaq i lashtë, ende mbeten të panjohura mënyrat se si shndërrohet në mjeshtri, madje, në art të mirëfilltë. Kështu, me gjithë analizat e shpeshta dhe të vazhdueshme, studiuesit ende nuk kanë arritur të qartësojnë se çfarë është në të vërtetë përkthimi. Prandaj, duhet të pranojmë se përkthimi, duke qenë art më vete, mund të përkufizohet vetëm nga ata ,që e ushtrojnë atë dhe, njëherësh, i njohin mundësitë e tij të brendshme dhe të jashtme.

0.1 Përligjja e punimit

Përkthimi është shprehje e veçantë e të shkruarit, është lloj krijimi letrar me zanafillë të përcaktuar, si fëmija që rimerr të atin dhe të ëmën, që ngjan me ta, vetëm se duke i ruajtur tiparet e veta dallimore. Mirëpo, nëse nuk e arrin këtë, atëherë mund të shfaqet si mashtrues dhe keqinterpretim, ngaqë nuk e ka as shpirtin, as amën e natyrshme të tekstit burimor. Edhe pse mund ta shfrytëzojë frymëzimin e ndërsjelltë dhe larushinë gjuhësore, përkthyesi asnjëherë nuk mund ta ketë lirinë e autorit të origjinalit, sepse akti i krijimit është i papërsëritshëm njëlloj në dy kohë dhe te dy veta të ndryshëm. Atij i duhet të ndjekë metodën e hulumtuesit në një mjedis gjuhësor dhe kulturor të panjohur, të hapë shtigje për të zbuluar mesazhin qëndror dhe mesazhet e shtresuar dhe për të kapur thelbin e tyre, gjë mundëson përcjelljen e tij te audiencia marrëse. Megjithëse për autorin e origjinalit vështirësia lidhet me emërtimin e objekteve, të veprimeve, të ideve, si dhe me përzgjedhjen e fjalëve, prapëseprapë ai mbetet prodhuesi i paqortueshëm i frytit krijues përfundimtar. Mirëpo, përkthyesi nuk e ka këtë epërsi. Përkundrazi, përveç këtij mundimi të mishëruar në tekstin burimor, ai duhet të përballojë agoninë e vendimmarrjes në Gjuhën Përkthimore, e cila, në rastin tonë, është Gjuha Shqipe.

Megjithatë, në të gjitha rastet, përkthimi varet nga saktësia e përmbushjes së kriterit themelor për gjithë komunikimin ndërnyerëzor, i cili është përputhja me parimin e gjegjësisë. Pra, larushitë e ndryshme të përkthimit mund të shpjegohen pa kërkuar ndihmë te tipologjia e teksteve, e përkthimeve, e funksioneve ose e gjërave të ngjashme me to. Ndërkohë, përkthimi, sidomos përkthimi letrar, edhe si punë, edhe si gjykim, edhe si vlerësim, mbart vështirësi të përmasave gati-gati të papërballueshme. Nga kapërcimi ose moskapërcimi i tyre, varet fund e krye mbarëvajtja e komunikimit ndërkulturor.

0.2 Qëllimi i studimit dhe rezultatet e pritshme

Në këtë Disertacion shqyrtohen rrugët, mënyrat dhe mjetet që përkthyesi Ismail Kadare ka zgjedhur dhe ka shfrytëzuar për të zgjidhur problemet e shumta, të cilat kanë lindur gjatë leximit të thelluar, domethënë, në rrjedhën e punës për përkthimin e romanit Plaku dhe D eti (The Old Man and the Sea) të Ernest Hemingueit nga Gjuha Angleze në Gjuhën Shqipe, duke u mbështetur në shtjellimin letrar si mjet për zbulimin dhe kapërcimin e pengesave përkthimore.

Ky roman, për shkak të rrafshëve të shumëfishta të simboleve, të zërave dhe të ngjarjeve, të cilat edhe lidhen, edhe nuk lidhen me njëra-tjetrën, përcjell mesazhe të pafundme. Ato përbëjnë “farën” dhe “frytin” e domethënies themelore të kumtimit burimor të synuar, si dhe shkaktojnë valë të njëpasnjëshme të përhershme leximi, kuptimi dhe interpretimi, që lëvizin në drejtim të brigjeve dhe, nga brigjet, në drejtim të qendrës së “detit” të mendimit njerëzor, i cili diku është “i thellë” dhe diku “i cekët”, diku është “i qetë” dhe diku “i trazuar”, diku është “i kthjellët” dhe diku “i turbulluar”, diku është “i njohur” dhe diku “i panjohur”.

Ndërkohë, përkthyesit, këtij lexuesi të thellësive të mëdha mendore, të pajisur me përvoja të ndryshme, gjuhësore, letrare, kulturore, etj., por gjithsesi me dije joshteruese, i duhet “të lundrojë” dhe “të zhytet” thellë e më thellë, për të zbuluar dhe kapur burimin e burimeve kuptimore të romanit në fjalë, por edhe të veprave të tjera, që u përkasin gjinive të ndryshme letrare.

Sidoqoftë, “prodhimi” i tij përfundimtar mishëron thjesht rimarrjen krijuese, më pak ose më shumë e arrirë të tekstit në Gjuhën Burimore, por assesi shëmbëllesën e vërtetë të tij, ngaqë përjetimet janë të papërsëritshme brenda të njëjtit njeri (autori, lexuesi i rëndomtë, përkthyesi), të njëjtit çast (koha), dhe të njëjtës hapësirë (mjedisi gjeografik, mjedisi shoqëror, mjedisi kulturor, mjedisi njohës).

0.3 Metodologjia dhe struktura e punimit

Kështu, në bazë të dëshmive letrare-përkthimore, të vjela nga përkthimi i romanit Plaku dhe deti (The Old Man and the Sea) të Ernest Hemingueit nga Gjuha Angleze në Gjuhën Shqipe, vërehet se përkthyesi Ismail Kadare, i ndihmuar nga përvoja krijuese vetjake, ka shfrytëzuar një varg rrugësh dhe mjetesh diturore, për të sjellë te lexuesi shqiptar rimarrjen e plotë të këtij krijimi të arrirë letrar. Ai u ka kushtuar vëmendje të veçantë leximeve shteruese, burimeve shkakësore librore, përjetimeve të përvojave vetjake të autorit burimor, të mishëruara tek unat e tij të shumëfishtë, duke kapur dhe zbërthyer thelbin e interpretimit zanafillor të këtij romani, gjë që i ka dhënë mundësi ta sjellë atë në Gjuhën Shqipe “shëndosh e mirë”.

Rrjedhimisht, synimi i autorit përputhet me synimin e përkthyesit, ndonëse, si njëri, edhe tjetri, u drejtohen lexuesve përkatës në kushtet e dy gjuhëve të ndryshme, e dy kulturave të ndryshme, e dy kohëve të ndryshme, e dy hapësirave të ndryshme, e dy mjediseve të ndryshme shoqërore, e dy zërave të ndryshëm krijues, të pajisur me dije dhe përvoja të pabarabarta. Megjithatë, edhe në këtë rast, ky roman në Gjuhën Shqipe mbetet shëmbëllesa më e ngjashme e romanit në Gjuhën Burimore, por kurrsesi përdytësimi i plotë saj, sepse ndryshojnë krijuesi dhe rikrijuesi saj.

0.4 Struktura e punimit

Ky Disertacion përbëhet nga katër krerë:

*Në **Kreun e parë** trajtohen probleme që lidhen me gjuhën dhe kulturën, duke theksuar se, edhe pse bërthama e përkthimit është veprimtaria gjuhësore, ai, në të vërtetë, i përket semiotikës, shkencës që studion sistemet ose strukturat, proceset dhe funksionet e shenjave. Prandaj, përkthyesi priret nga mbajtja parasysh se asnjëherë dy gjuhë nuk*

janë kaq të ngjashme saqë të merren si përfaqësuese të një realiteti shoqëror të njëjtë. Gjuha është zemra brenda trupit të kulturës, domethënë, pikërisht ndërveprimi midis të dyjave, mundëson vijimin e energjisë së jetës.

Po ashtu, këtu janë trajtuar edhe llojet e përkthimit sikundër janë përkthimi brendagjuhësor, ose riformulimi; përkthimi ndërgjuhësor ose përkthimi i vërtetë; përkthimi ndërsemiotik ose shndërrimi, duke vënë në dukje se e mundur është vetëm zhvendosja krijuese, domethënë, zhvendosja brendagjuhësore: nga një formë poetike në një tjetër, ose zhvendosja ndërgjuhësore: nga një gjuhë në një tjetër, ose, së fundi, zhvendosja ndërsemiotike: nga një sistem shenjash në një tjetër, për shembull, nga arti verbal në muzikë, në balet, në kinema ose në pikturë, gjë që nënkupton se përkthimi është vetëm zberthimi i saktë i një njësie kodi të panjohur, ndërsa barasvlera mbetet e pamundur. Ndërkohë, vëmendje e posaçme u është kushtuar shifrimit dhe deshifrimit, duke nënvizuar se transformimet semiotike janë zëvendësimet e shenjave, që shifrojnë mesazhin nëpërmjet shenjave të një kodi tjetër, duke ruajtur informacionin e pandryshueshëm në lidhje me një sistem të dhënë referimi.

Në **Kreun e dytë** shqyrtohen probleme që lidhen me barasvlerën, me humbjen dhe përfitim, si dhe me rastet e papërkthyeshmërisë. Po ashtu, jepen edhe këto katër lloje barasvlera: barasvlera gjuhësore, ku ka homogjenitet në rrafshin gjuhësor në tekstet e Gjuhës Burimore dhe të Gjuhës Përkthimore, njëherësh, domethënë, përkthim fjalë për fjalë; barasvlera paradigmatiske, ku ka barasvlerë të “elementëve të boshtit paradigmatisht”, domethënë, të elementëve të gramatikës; barasvlera stilistike (përkthimore), ku ka “barasvlerë funksionale të elementëve në origjinal dhe në përkthim, duke synuar një identitet shprehës nëpërmjet një pandryshoreje me kuptim të njëjtë; barasvlera tekstuale (sintagmatike), ku ka barasvlerë të ndërtimit sintagmatik të një teksti, domethënë, barasvlerë të formës dhe të trajtës.

Ndërkohë, analizohet edhe fakti se përkthimi përfshin më tepër se sa zëvendësimin e njërive leksikore dhe gramatikore ndërmjet gjuhëve, duke arritur në përfundimin se, sapo përkthyesi largohet nga barasvlera e afërt gjuhësore, nisin të shfaqen problemet e përcaktimit të natyrës ekzakte të nivelit të barasvlerës që synohet të arrihet. Kështu, studimet përkthimore kanë dëshmuar tashmë se, kur disa përkthyes merren me përkthimin e të njëjtit tekst letrar, ata prodhojnë versione të ndryshme, të dallueshme nga njëri-tjetri. Por, prapëseprapë, diku në këto versione të ndryshme dhe të dallueshme nga njëri-tjetri, do të haset “bërthama e pandryshueshme” e origjinalit, e cila mishërohet në elementët e qëndrueshëm, themelorë dhe konstantë semantikë të tekstit. Transformimet ose variantet janë ato ndryshime, të cilat nuk e modifikojnë bërthamën e kuptimit, por ndikojnë te forma shprehëse. Shkurtimisht, pandryshorja mund të përkufizohet si diçka e përbashkët, e cila përshkon të gjitha përkthimet ekzistuese të një vepre të vetme, domethënë, barasvlera rrjedh nga rezultatet e përgjithshme të lidhjes ndërmjet vetë shenjave, nga lidhja ndërmjet shenjave dhe asaj që shënjojnë, si dhe nga lidhja ndërmjet shenjave të asaj që shënjojnë dhe atyre që i përdorin ato.

Përveç kësaj, këtu hidhet dritë mbi çështjen e asaj që humbet dhe e asaj që fitohet gjatë procesit të përkthimit duke theksuar se ajo që shpesh shihet si “humbje” nga konteksti i Gjuhës Burimore mund të zëvendësohet në kontekstin e Gjuhës Përkthimore. Gjithashtu, flitet edhe për dy llojet e papërkthyeshmërisë: të

papërkthyeshmërisë gjuhësore dhe të papërkthyeshmërisë kulturore, duke sqaruar se, në rrafshin gjuhësor, papërkthyeshmëria shfaqet, kur nuk ka asnjë zëvendësues leksikor ose sintaksor në Gjuhën Përkthimore për njësinë në Gjuhën Burimore, ndërsa, për aq kohë sa gjuha është sistemi parësor modelues brenda një kulture, papërkthyeshmëria kulturore duhet të nënkuptohet në çdo proces përkthimi.

*Në **Kreun e tretë** hulumtohen pengesat përkthimore dhe kapërcimi i tyre në lëmin e përkthimit letrar, i cili nënkupton përkthimin e letërsisë së vërtetë imagjinare, të katër tipave kryesorë të saj, domethënë, të poezisë, të dramës, të tregimit dhe të romanit, por duke theksuar se çdo vepër letrare, nga autori në autor, pavarësisht nga përkatësia e gjinisë letrare, mbart vështirësitë veta specifike përkthimore. Kështu, gjatë **përkthimit të dramës**, përkthyesi i kushton vëmendje çështjës së vënies në skenë dhe dialogut, duke zgjedhur gjuhën që përshtatet me mjediset ku veprojnë personazhet, si dhe me marrëdhëniet ndërmjet tyre. **Përkthimi i tregimit** është forma më e vështirë letrare për t'u përkthyer menjëherë pas poezisë, sepse kërkohet ruajtja me kujdes e përqëndrimit, unitetit formal dhe tematik, njëherazi. Kryesor, mes problemeve gjatë **përkthimit të romanit**, është domethënia relative e kulturës së Gjuhës Burimore dhe e qëllimit moral të autorit për lexuesin. Ndërkohë, nga të katër këto gjini letrare, **përkthimi i poezisë** mbetet më i vështiri. Pranadaj, në këtë rast, më së shumti, jemi përqëndruar në sfidat me të cilat ndeshet përkthyesi gjatë përpjekjeve për të imituar formën, ritmin, kuptimin dhe imazhet e poezisë në një gjuhë tjetër, duke sugjeruar procedura për përballimin e tyre.*

*Në **Kreun e katërt**, në mënyrë të përmbledhur, analizohet jeta, kushtet dhe rrethanat në të cilat u "gatuan" botëkuptimi dhe formimi letrar i Ernest Hemingueit, si dhe jepet një përmbledhje e shkurtër e romanit Plaku dhe deti (The Old Man and the Sea). "Zemrën" e këtij kreu e përbën krahasimi i përkthimit nëpërmjet shtjellimit letrar të pesë pjesëve, domethënë, pesë ditëve të zhvillimit të ngjarjeve të romanit në fjalë.*

Kështu, jemi përpjekur të ndriçojmë kontekstet herë-herë fragmentare të këtij romani, të cilat krijojnë kontekstin e ngjizur dhe të ngjeshur, por të fshehtë, në të cilin "strehohet" mesazhi qëndror, si shumë e kuptimeve, e nënkuptimeve, e simboleve dhe e imazheve të shumëfishta, të ngarkuara me ambiguitet të përmasave të pazakoshme, duke nënvizuar rëndësinë e procesit të leximit dhe të interpretimit, si dhe mjeshtrinë që ka dëshmuar përkthyesi Ismail Kadare gjatë gjetjes së barasvlerësve nëpërmjet shfrytëzimit të pasurive të Gjuhës Shqipe, dhe hulumtimeve të shumta, për të gjetur referimet burimore, të tregura dhe të patreguara, të kuptuara dhe të nënkuptuara, në mënyrë që Lexuesi Shqiptar të mund ta lexojë, natyrisht, sipas mënyrës së vet, këtë krijim të arrirë, njëlloj si në Gjuhën Burimore. Pastaj, janë analizuar personazhet, tematika, simbolizmi dhe motivet, stili dhe struktura e të shkruarit, duke u mbështetur në leximin krahasimtar të veprës në Gjuhën Burimore dhe në Gjuhën Përkthimore.

Po ashtu, kemi nxjerrë edhe përfundimet që lidhen me mjeshhtërinë vetjake të përkthyesit Ismail Kadare, të ilustruara me shembuj. Metoda që kemi përdorur në këtë punim është ajo e krahasimit të përkthimit përmes shtjellimit letrar, duke u mbështetur në burime teorike, interpretuese dhe aplikuese konkrete të modelit që ka zgjedhur përkthyesi për përkthimin e këtij romani. Së fundi, përmes këtij Disertacioni, synojmë ta ndihmojmë sadopak përkthyesit letrarë për të gjetur rrugën që i çon në drejtim të përmbushjes së misionit të vet, pa ia "dëmtuar" shpirtin kuptimor tekstit burimor, duke u mbështetur në një model përkthimi mjaft të arrirë.

Kreu i parë

Gjuha dhe kultura

Hapi i parë në drejtim të shqyrtimit të procesit të përkthimit duhet të jetë pranimi se, edhe pse bërthama e përkthimit është veprimtaria gjuhësore, ai, në të vërtetë, i përket semiotikës, shkencës që studion sistemet ose strukturat e shenjave, proceset e shenjave dhe funksionet e shenjave (Shih: Hawkes, *Structuralism and Semiotics*, London 1977). Përtej nocionit që vihet në pah nga qasja e ngushtë gjuhësore, se përkthimi përfshin përcjelljen e kuptimit të përmbajtur në një bashkësi shenjash gjuhësore të një bashkësi tjetër shenjash gjuhësore nëpërmjet përdorimit me zotësi të fjalorit dhe të gramatikës, ky proces përfshin gjithashtu edhe një bashkësi të tërë kriteresh jashtëgjuhësore. Eduart Sapiri mëton se “gjuha është udhërrëfyese për të realiteti shoqëror” dhe se qeniet njerëzore janë në mëshirë të gjuhës, e cila është bërë mjeti i shprehjes për shoqërinë e tyre. Përvoja, shpall ai, përcaktohet në shkallë të gjerë nga shprehitë gjuhësore të komunitetit, dhe secila strukturë e veçantë përfaqëson një realitet të veçantë:

Asnjëherë dy gjuhë nuk janë aq të ngjashme, sa të merren si përfaqësuese të një realitet shoqëror të njëjtë. Botët në të cilat jetojnë shoqëri të ndryshme janë botë të dallueshme, dhe jo thjesht e njëjta botë, të cilës i ngjiten etiketa të ndryshme.¹

Teza e Sapirit, që më vonë u përkrah dhe u vërtetua nga Benjamin Li Uorfi, lidhet me pikëpamjen e kohëve të fundit, të parashtruar nga semioticieni sovjetik, Juri Lotman, se gjuha është *sistem modelues*. Lotmani i përshkruan letërsinë dhe artin në përgjithësi si *sisteme modeluese dytësore*, si tregues të faktit se rrjedhin nga sistemi modelues parësor i gjuhës dhe shprehet me po aq vendosmëri sa Sapiri dhe Uorfi se “asnjë gjuhë nuk mund të ekzistojë, po të mos jetë e futur në mënyrë të thiktë në kontekstin e kulturës; dhe asnjë kulturë nuk mund të ekzistojë, po të mos e ketë në qendrën e vet strukturën e gjuhës natyrore”.² Atëherë, gjuha është zemra brenda trupit të kulturës dhe pikërisht ndërveprimi midis të dyjave mundëson vijimin e energjisë së jetës. Njësoj si kirurgu, i cili që gjatë operacionit në zemër nuk mund të shpërfillë trupin ku ndodhet zemra, edhe përkthyesi nuk mund ta shtjellojë tekstin të veçuar apo të shkëputur nga kultura me një të rënë të lapsit.

¹ E. Sapir, *Culture, Language and Personality*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, 1956, Faqe 69.

² J. Lotman dhe B. A. Uspensky, ‘On the Semiotic Mechanism of Culture’, *New Literary History*, IX (2), 1978, Faqe 211-232.

1.1 Llojet e përkthimit

Në artikullin e tij “Mbi aspektet gjuhësore të përkthimit”, Roman Jakobsoni dallon tre lloje përkthimi³:

1. Përkthimin brendagjuhësor, ose *riformulimin* (interpretimi i shenjave verbale nëpërmjet shenjave të tjera në të njëjtën gjuhë).
2. Përkthimin ndërgjuhësor ose *përkthimin e vërtetë* (interpretimi i shenjave verbale nëpërmjet një gjuhe tjetër).
3. Përkthimin ndërsemiotik ose *shndërrimin* (interpretimi i shenjave gojore nëpërmjet shenjave të sistemeve të shenjave jo-verbale).

Pas përcaktimit të këtyre tre llojeve, nga të cilat lloji (2), domethënë, *përkthimi i vërtetë*, përshkruan procesin e përcjelljes nga Gjuha Burimore në Gjuhën Përkthimore, Jakobsoni, aty për aty, parashtron problemin qëndror që haset në të gjitha këto lloje: se, ndërkohë që mesazhet mund të shërbejnë si interpretime të sakta të njësive të kodit ose të mesazheve, zakonisht nuk ka barasvlerë të plotë tejpërtej përkthimit. Bile as sinonimia e qartë nuk prodhon barasvlerë, dhe Jakobsoni tregon mënyrën sesi përkthimit ndërgjuhësor shpesh i duhet të mbështetet në bashkërendimin e njësive të kodit, me qëllim që të interpretojë kuptimin e një njësie të vetme. Pra, fjalori i sinonimeve mund të japë fjalën *i / e përkryer* si sinonim të fjalës *ideale*, *i / e përsosur*, ose fjalën *automjet* si sinonim të termit *mjet transporti*, por në asnjërin rast nuk mund të flitet për barasvlerë të plotë, përderisa secila njësi përmban brenda vetvetes një bashkësi asosacionesh dhe konotacionesh të papërkthyeshme.

Ngaqë barasvlera e plotë (në kuptimin e sinonimisë ose të ngjashmërisë) nuk mund të ndodhë në asnjërin kategori të përcaktuar prej tij, Jakobsoni shprehet se, pikërisht për këtë arsye, gjithë arti poetik teknikisht është i papërkthyeshëm. E mundur është vetëm zhvendosja krijuese: ose zhvendosja brendagjuhësore, domethënë, nga një formë poetike në një tjetër, ose zhvendosja ndërgjuhësore, domethënë, nga një gjuhë në një tjetër, ose, së fundi, zhvendosja ndërsemiotike, domethënë, nga një sistem shenjash në një tjetër, për shembull, nga arti verbal në muzikë, në balet, në kinema ose në pikturë.

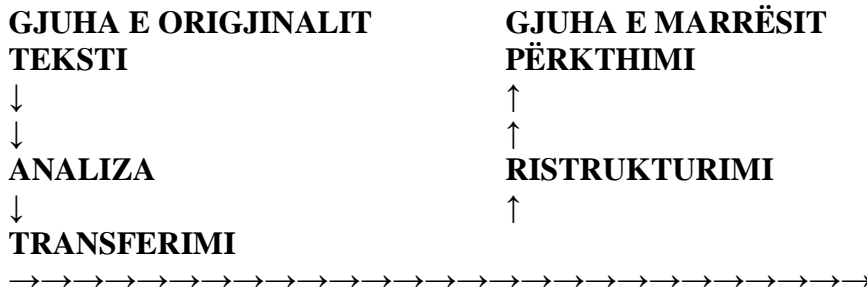
Atë që thotë këtu Jakobsoni e merr përsëri Zhorzh Munini, teoricieni francez, i cili e kupton përkthimin si varg operacionesh, nga të cilat, pika fillestare dhe produkti i përfunduar janë *kuptime* dhe funksionojnë në një kulturë të caktuar.⁴ Kështu, për shembull, fjala anglisht *pastry – brumë ëmbëlsirash*, po të përkthehet në Gjuhën Shqipe pa pasur parasysh kuptimin e saj, nuk do të jetë në gjendje të kryejë funksionin e vet kuptimor brenda një fjalie, edhe sikur fjalori të japë një “barasvlerës”; sepse *pasta* i përket një fushe asociative krejt të ndryshme. Në këtë rast, përkthyesit i duhet të mbështetet në bashkërendimin e njësive, me qëllim që të gjejë një barasvlerës të përafërt. Jakobsoni merr si shembull fjalën rusisht *syr - ushqim i përftuar nga shtrydhja e gjizërave të fermentuara*, të cilën e përkthen në anglisht *cottage cheese – djathë stani*. Në këtë rast, ai shprehet se përkthimi është vetëm zberthim i saktë i një njësie kodi të panjohur, ndërsa barasvlera mbetet e pamundur.

³ R. Jakobson, ‘On Linguistic Aspects of Translation’, në R. A. Brower (redaktor), *On Translation*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1959, Faqe 232-239.

⁴ G. Mounin, *Les problèmes théoriques de la traduction*, Gallimard, Paris, 1963, Faqe 33.

1.2 Shifrimi dhe deshifrimi

Prandaj, përkthyesi përdor kritere që i kapërcejnë ato që janë të mirëfillta gjuhësore, ndërkohë që ndodh procesi i shifrimit dhe i deshifrimit. Modeli i Eugjen Nidas i procesit të përkthimit ilustron më së miri etapat e përfshira:⁵

Si shembuj të disa komplikimeve, të cilat hasen gjatë përkthimit ndërgjuhësor të atyre që mund të duken se janë gjëra të pakundërshtueshme, studiuesit e fushës marrin në shqyrtim përkthimin e *yes* dhe *hello* në Frëngjisht, Gjermanisht, Italisht dhe Shqip. Në shikimin e parë, kjo detyrë mund të duket e drejtpërdrejtë, përderisa të gjitha gjuhët indo-evropiane janë të lidhura ngushtë në rrafshin leksikor dhe në rrafshin sintaksor, por edhe termat e përhëndetjeve dhe të miratimit janë të përbashkët në të katër këto gjuhë. Për fjalën *yes* fjalorët standardë japin:

Frëngjisht: *oui, si;*

Gjermanisht: *ja;*

Italisht: *si;*

Shqip: *po;*

Bie lehtë në sy se ekzistenca e dy termave në Frëngjisht përbën një përdorim që nuk ekziston në gjuhët e tjera. Hulumtimet e mëtejshme tregojnë se, ndërsa *oui* është termi i përdorur në përgjithësi, *si* përdoret posaçërisht në rastet e kundërshtimit, zënkës dhe mospajtimit. Prandaj, përkthyesit i duhet të tregohet i vëmendshëm ndaj këtij rregulli gjatë përkthimit të kësaj fjale, e cila mbetet e pandryshuar në të gjitha kontekstet.

Kur merret në shqyrtim përdorimi i pohimit në gjuhën e folur, lind një tjetër çështje. *Yes* nuk mund të përkthehet gjithmonë me fjalët e veçanta *oui, ja, si* ose *po*, sepse Frëngjishtja, Gjermanishtja, Italishtja dhe Shqipja shpesh i dyfishojnë ose “i lidhin në varg” pohoret në një mënyrë që del jashtë procedurave të Anglishtes Standarde, për shembull, *si, si; si, si; ja, ja: po, po*, etj. Kësisoj, përkthimi në Italisht, në Gjermanisht dhe në Shqip i fjalës *yes* me një fjalë të vetme, nganjëherë, mund të duket kejt nopran, ndërkohë që lidhja varg e pohoreve në Anglisht është kaq hiperbolike saqë shpesh krijon efekte komike.

⁵ E. Nida dhe C. Taber, *The theory and Practice of Translation*, E. J. Brill, Leiden, 1969, Faqe 484.

Gjatë përkthimit të fjalës *hello*, formës standarde në Anglisht të përshëndetjes miqësore kur takohesh me dikë, problemet shumëfishohen. Fjalorët japin:

Frëngjisht: *ça va?; hallo*

Gjermanisht: *wie geht's; hallo*

Italisht: *olà; pronto; ciao*

Shqip: *tungjatjeta, ngjatjeta; përshëndetje; ç'kemi?*

Ndërkohë që Anglishtja nuk afron asnjë lloj dallimi ndërmjet rastit kur fjala përdoret për të përshëndetur dikë ballë për ballë dhe rastit kur i përgjigjesh një thirrjeje telefonike, Frëngjishtja, Gjermanishtja, Italishtja dhe Shqipja paraqesin dallime. Fjala Italisht *pronto* mund të përdoret vetëm si përshëndetje telefonike, ashtu si fjala Gjermanisht *hallo*. Për më tepër, Frëngjishtja dhe Gjermanishtja përdorin si forma përshëndetjeje pyetje të shkurtra retorike, ndërsa e njëjta pyetje në anglisht *How are you?* ose *How do you do?* përdoret vetëm në situata më formale. Fjala Italisht *ciao*, e cila më së shumti është forma më e zakonshme e përshëndetjes në të gjitha shtresat e shoqërisë Italiane, përdoret njëlloj si në ardhje, si në ikje, duke qenë e lidhur me çastin e kontaktit mes njerëzve që janë duke ardhur ose duke u larguar, dhe jo me një kontekst të dhënë të ardhjes ose të takimit fillestar. Kështu, për shembull, përkthyesit, gjatë përballimit të detyrës së përkthimit të fjalës *hallo* në Frëngjisht dhe në Shqip, fillimisht i duhet të kap dhe të nxjerrë nga ky term bërthamën e kuptimit, ndërsa etapat e këtij procesi, duke ndjekur diagramin e Nidas, mund të shfaqen si më poshtë vijon:

GJUHA BURIMORE

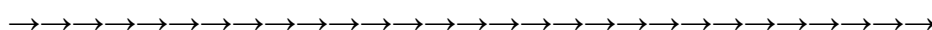
HELLO

PËRSHËNDETJE MIQËSORE

TRANSFERIMI

GJUHA PËRKTHIMORE

Ça va?

TUNGJATJETA

Ç'kemi?

VENDIMI PËR TË BËRË

DALLIMIN NDËRMJET

FORMAVE TË

SHFRYTËZUESHME TË

PËRSHËNDETJES

Ajo që ka ndodhur gjatë procesit të përkthimit është se *nocioni i përshëndetjes* është izoluar dhe fjala *hello* është zëvendësuar me një frazë që mbartë të njëjtin nocion. Jakobsoni do ta përshkruante këtë si zhvendosje ndërghjuhësore, kurse *Ludskanovi* do ta quante transformim semiotik. Transformimet semiotike janë zëvendësimet e shenjave që shifrojnë mesazhin nëpërmjet shenjave të një kodi tjetër duke ruajtur (sa

të jetë e mundur përballja e entropisë) informacionin e pandryshueshëm në lidhje me një sistem të dhënë referimi.⁶

Në rastin e fjalës *yes* informacioni i pandryshueshëm është *pohimi*, ndërsa në rastin e fjalës *hello* e pandryshueshmja është *nocioni i përshëndetjes*. Por, në të njëjtën kohë, përkthyesit merr parasysh edhe kritere të tjera, për shembull, ekzistencën e rregullit që lidhet me fjalët Frëngjisht *oui / si*, funksionin stilistikor të pohoreve të lidhura varg (të përsëritura), *kontekstin shoqëror* të përshëndetjes, qoftë telefonik, qoftë ballë për ballë, pozitën dhe statusin shoqëror të folësve, si dhe *peshën* rezultante të përshëndetjes së përditshme në shoqëri të ndryshme. Gjithë këta faktorë përfshihen në përkthimin edhe të fjalës që shfaqet dukshëm me kuptim të drejtpërdrejtë.

Çështja e transformimit semiotik shtrihet më tej kur merret në shqyrtim përkthimi i një emri të thjeshtë, të tillë si fjala Anglisht *butter* (*gjalpë*). Sipas Sosyrit, lidhja strukturore ndërmjet të shënjuarit (*signifie*), ose konceptit të fjalës *butter* dhe shënjesit (*signifiant*), ose imazhit tingullor të fjalës *butter*, përbën shenjën gjuhësore *butter*.⁷ Dhe, përderisa gjuha perceptohet si sistem lidhjesh të ndërvarura, del se fjala *butter* në Anglisht sillet si emër në një marrëdhënie të caktuar strukturore. Por Sosyri, gjithashtu, ka bërë edhe dallimin ndërmjet lidhjeve sintagmatike (horizontale) që ka fjala me fjalët që e rrethojnë në një fjali dhe lidhjet asociative (ose vertikale) që ajo ka me strukturën e gjuhës si tërësi. Për më tepër, brenda sistemit modelues dytësor, gjendet një lloj tjetër lidhjeje asociative dhe përkthyesi, ashtu si specialisti i teknikave të reklamës, kujdeset për linjat asociative parësore dhe dytësore njëherësh. Për fjalën *butter*, Anglishtja, nëpërmjet saj, përcjell një bashkësi asosacionesh të plotmërisë, dëlirësisë, si dhe të statusit të lartë (në krahasim me margarinën, e cila dikur perceptohej vetëm si *gjalpë* i dorës së dytë, edhe pse tani tregtohet gjithashtu si ushqim mjaft praktik sepse nuk ngrihet gjatë qëndrimit në frigorifer).

Gjatë përkthimit të fjalës *butter* në Italisht dhe në Shqip ndodh zëvendësimi i drejtpërdrejtë dhe fjalë për fjalë: *butter – burro – gjalpë*. Edhe fjala *butter*, edhe fjalët *burro*, *gjalpë*, përshkruajnë produktin e bërë prej qumështi, i cili tregtohet në trajtë fetash të buta yndyre të ngrënshme, për t'u konsumuar nga njerëzit. Por, prapëseprapë, brenda konteksteve të tyre të veçanta kulturore, fjalët *butter*, *burro* dhe *gjalpë* nuk mund të quhen shënjes të barasvlerëshëm. Në Itali, fjala *burro* zakonisht me ngjyrë të çelët dhe i pakripur, përdoret kryesisht për gatim, dhe nuk mbart asnjë asosacion të statusit të lartë, ndërkohë që në Britani dhe në Shqipëri fjala *butter – gjalpë*, të shumtën e herës me ngjyrë të verdhë të shndritshme dhe i kripur, përdoret për lyerjen e bukës dhe fare rrallë për gatim. Për shkak të statusit të lartë të fjalës *butter – gjalpë*, shprehja *bread and butter – bukë me gjalpë* është e pranueshme në përdorim edhe atëherë kur produkti i përdorur është margarina.⁸ Pra, kemi një dallim edhe ndërmjet *objekteve* të shënjuara nga fjalët *butter*, *gjalpë* dhe *burro*, edhe ndërmjet *funksionit* dhe *vlerës* të këtyre objekteve në kontekstin e tyre kulturor. Problemi i barasvlerës këtu përfshin shfrytëzimin dhe perceptimin e objektit në një kontekst të caktuar. Përkthimi i fjalëve *butter* dhe *gjalpë* me *burro*, edhe pse i

⁶ A. Ludskanov, 'A Semiotic Approach to the Theory of Translation', *Language Sciences*, Nr. 35, Prill, 1975, Faqe 5-8.

⁷ Shih F. de Saussure, *Course in General Linguistics*, Fontana, London, 1974.

⁸ Edhe pse ekziston gjithashtu një përdorim idiomatik i shprehjes *bread and butter* që shënjon gjërat e domosdoshme, mjetet e jetesës, për shembull, *to earn one's bread and butter – fitoj bukën e gojës*.

përkryer në njërin rrafsh, shërben gjithashtu si kujtojsë e vlefshmërisë së pohimit të Sapirit se çdo gjuhë përfaqëson një realitet më vete.

Fjalët *butter* dhe *gjalpë* përshkruajnë një produkt posaçërisht të identifikueshëm, mirëpo në rastin e një fjale me një gamë më të gjerë kuptimesh në Gjuhën Burimore, problemet shtohen. Skica diagramatike e strukturës semantike të fjalës *spirit* – *shpirt*, e paraqitur nga Nida, ilustron një bashkësi më të koklavitur lidhjesh semantike.⁹

Spirit

(having personality – me personalitet <i>versus</i> not having personality – pa personalitet)										
(non-human <i>versus</i> human)						(character <i>versus</i> substance)				
(theological <i>versus</i> non-theological)						(human <i>versus</i> non human)				
(unseen <i>versus</i> seen)										
(inferior <i>versus</i> superior)			(technological <i>versus</i> folk)			(individual <i>versus</i> grup)				
(evil <i>versus</i> good)										
1 [demons]	2 [angels]	3 [God gods]	4 [gremilins]	5 [fairies, spirits]	6 [part of personality]	7 [ghost]	8 [liveliness, animation]	9 [ethos of group]	10 [intent meaning as of a document]	11 [alcohol]

Aty ku haset një bashkësi kaq e pasur lidhjesh semantike si në rastin e sipërpërmendur, një fjalë mund të përdoret në lojëra fjalësh, një lloj humorit që vepron duke ngatërruar ose përzier kuptime të ndryshme, për shembull, shakatë për priftin e dehur që bisedonte shumë shpesh me “frymën e shenjtë”, etj. Atëherë, përkthyesi nuk ka sesi të mos merret me përdorimin e dhënë të fjalës *spirit* në vetë fjalinë, në fjalinë në raport me lidhjet e saj strukturore me fjalitë e tjera, si dhe në kontekstet e përgjithshme tekstuale dhe kulturore të fjalisë. Kështu, për shembull:

The spirit of the dead child rose from the grave – *Shpirti i fëmijës së vdekur u ngrit nga varri* lidhet me kategorinë 7 dhe jo me ndonjë tjetër të përcaktuar nga Nida, kurse *The spirit of the house lived on* – *Fryma e shtëpisë vijoi të jetonte* mund të lidhet me kategorinë 5 ose 7 ose, kur përdoret në mënyrë metaforike, me kategorinë 6 ose 8, dhe kuptimi mund të përcaktohet vetëm nga konteksti.

⁹ Kjo skicë është marrë nga E. Nida, *Towards a Science of Translating. With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*, E. J. Brill, Leiden, 1964, Faqe 107. Të gjitha citimet nga Nida, nëse nuk thuhet ndryshe, janë marrë nga ky vëllim.

Firthe e përcakton kuptimin si “kompleks lidhjesh të llojeve të ndryshme ndërmjet termave përbërës të një konteksti situatë”¹⁰ dhe citon shembullin e shprehjes anglisht *Say when – Thuaj kur*, ku fjalët shprehin të njëjtin kuptim që mbartin. Gjatë përkthimit të kësaj shprehjeje, merret parasysh funksioni dhe jo vetë fjalët, dhe procesi i përkthimit përfshin vendimin për të zëvendësuar elementët gjuhësorë në Gjuhën Përkthimore. Dhe përderisa shprehja, siç vë në dukje Firthe, lidhet drejtpërsëdrejti me Gjedhet e Sjelljes Shoqërore të Anglezëve, përkthyesi që e përkthen këtë shprehje në Frëngjisht, në Gjermanisht ose në Shqip ndeshet me problemin e mospasjes së një konvencionit të ngjashëm në asnjërën nga kulturat e Gjuhëve Përkthimore. Po ashtu, edhe përkthyesi i shprehjes Frëngjisht *Bon appetit – Të bëftë mirë* ndeshet me të njëjtin problem, ngaqë edhe në këtë rast kuptimi i shprehjes varet nga situata. Si shembull të ndërlikimeve që përfshihen këtu, le të marrim një situatë të hamendësuar dramatike, në të cilën shprehja *Bon appetit – Të bëftë mirë* përfiton rëndësi të dorës së parë:

A family group have been quarrelling bitterly, the unity of the family has collapsed, unforgivable things have been said. But the celebratory dinner to which they have all come is about to be served, and the family sit at the table in silence ready to eat. The plates are filled, everyone sits waiting, the father breaks the silence to wish them all “Bon appetit” and the meal begins.

Pjesëtarët e një familje vijojnë të zihen keq, harmonia familjare është rrënuar, janë thënë gjëra të pafalshme. Por darka festive, ku kanë ardhur të gjithë, do të shtrohet pas pak, ndërsa familja ka zënë vend në tryezë e heshtur dhe gati për të ngrënë. Pjatat mbushen, çdo njëri syresh rri duke pritur, babai thyen heshtjen, për t’iu uruar të gjithëve “Bon appetit” – “Ju bëftë mirë” dhe darka fillon.

Nuk përcaktohet nëse kjo shprehje përdoret mekanikisht, apo si pjesë e ritualit të përditshëm, apo në mënyrë ironike, apo trishtueshëm, apo me egërsi. Në skenë, aktorit dhe regjisorit u duhet të arrijnë në një përfundim rreth mënyrës së interpretimit të kësaj shprehjeje duke u mbështetur në konceptin e tyre të tipizimit, të kuptimit, si dhe të strukturës së përgjithshme të veprës skenike. Interpretimi do të kryhej nëpërmjet lojës me zërin. Por cilido qoftë ky interpretim, do të mbetet rëndësia e kësaj shprehjeje të thjeshtë, e cila ndërhyr në mes të një situatë tensioni të madh.

Përveç problemit të përzgjedhjes të shprehjes në Gjuhën Përkthimore, e cila duhet të ketë kuptim afërsisht të njëjtë, përkthyesi i kushton vëmendje çështjes së interpretimit. Përkthimi i përpiktë është i pamundur: *Good appetite* në Anglisht, kur përdoret jashtë një fjalisë të përbërë, nuk ka kuptim, ndërsa, në të njëjtat rrethana, në Shqip *Të bëftë mirë* ose *Ju bëftë mirë* përfiton kuptim metaforik, i cili nuk lidhet fare me ushqimin. Madje, në këto dy gjuhë, domethënë, në Anglisht dhe në Shqip, nuk ka asnjë shprehje me përdorim të përgjithshëm, që të mund të përmbushë të njëjtin funksion si shprehja në Frëngjisht. Mirëpo ekzistojnë një varg shprehjesh që mund të shfrytëzohen në situata të caktuara, për shembull, shprehja e gjuhës së folur *Dig in – Hani* ose *Tuck in – Futjuni*, ose ajo pak më zyrtare *Do start – Filloni*, ose edhe shprehja e përditshme ndjesë-kërkuese *I hope you like it – Besoj se do t’ju pëlqej*, ose *I hope it’s alright –*

¹⁰ J. R. Firth, *The Tongues of Men and Speech*, Oxford University Press, London, 1970, Faqe 110.

Besoj se do të ngopeni. Për përcaktimin e asaj që do të përdorë në Anglisht dhe në Shqip, përkthyesi:

(1) Pranon papërkthyeshmërisë e shprehjes së Gjuhës Burimore në Gjuhën Përkthimore në rrafshin gjuhësor.

(2) Pranon mungesën e konvencioneve të ngjashme kulturore në Gjuhën Përkthimore.

(3) Merr parasysh gamën e shprehjeve të shfrytëzueshme të Gjuhës Përkthimore, duke respektuar parashtrimin e klasës, të statusit, të moshës dhe të gjinisë së folësit, marrëdhënieve të tij me dëgjuesit dhe kontekstin e takimit të tyre në Gjuhën Burimore.

(4) Vlerëson rëndësinë e shprehjes në kontekstin e dhënë të saj, domethënë, si çast tensioni të lartë në tekstin dramatik.

(5) Zëvendëson në Gjuhën Përkthimore bërthamën e pandryshueshme të shprehjes në Gjuhën Burimore në të dy sistemet e saj të referimit (sistemi i veçantë i tekstit dhe sistemi i kulturës, prej të cilës ka buruar teksti).

Levi, ky studiues i madh i përkthimit, këmbëngulte se çdo tkurrje apo heqje e shprehjeve të vështira gjatë përkthimit ishte imorale. Përkthyesi, besonte ai, mbante përgjegjësi për gjetjen e zgjidhjeve të problemeve më të vështira, dhe shprehej se pikëpamja funksionale duhet të përvetësohet jo vetëm në lidhje me kuptimin, por edhe me stilin dhe me formën. Pasuria e studimeve mbi përkthimin e Biblës dhe dokumentimi i mënyrës në të cilën përkthyesit e veçantë të Biblës përpunonin t'i zgjidhin problemet e veta përmes zgjidhjeve të zgjuara është burim posaçërisht i pasur shembujsh të transformimit semiotik.

Gjatë përkthimit të shprehjes *Bon appetite – Të bëftë mirë / Ju bëftë mirë* në skenarin e dhënë më lart, përkthyesi ka përcaktuar një bashkësi kriteresh nga teksti për të gjetur mundësinë e një zëvendësimi të përshtatshëm në Gjuhën Përkthimore. Mirëpo, qartas, në një kontekst të ndryshëm, shprehja në Gjuhën Përkthimore mund të pësojë ndryshime. Gjatë përkthimit theksi bie mbi *lexuesin* ose *dëgjuesin*, dhe përkthyesit i duhet të ndalet te teksti në Gjuhën Burimore, në mënyrë të tillë që versioni në Gjuhën Përkthimore t'i përgjigjet versionit në Gjuhën Burimore. Natyra e kësaj përputhjeje mund të ndryshojë ndjeshëm, por parimi mbetet i pandryshueshëm. Prandaj, pikëpamja e Albreht Neubertit se soneti i Shekspirit “*Shall I compare thee to a summer’s day?*” – “*A të krahasoj me një ditë vere?*” nuk mund të përkthehet semantikisht në një gjuhë ku stina e verës është e pakëndshme, është kryekëput e drejtë, ashtu si koncepti i *Zotit* si *Ai* nuk mund të përkthehet në një gjuhë ku hyjnia është e gjinisë femërore. Përpyekja për t'i imponuar kulturës së Gjuhës Përkthimore sistemin e vlerave të Gjuhës Burimore është terren i rrezikshëm, dhe përkthyesi nuk ka arsye pse të joshet nga shkolla që pretendon të përcaktojë *qëllimet* burimore të autorit mbi bazën e tekstit të mëvetësishëm. Përkthyesi nuk mund të jetë autori i tekstit në Gjuhën Burimore, por, si autor i tekstit në Gjuhën Përkthimore, ai mban përgjegjësi morale përpara lexuesve të Gjuhës së Përkthimore.

Kreu i dytë

Probleme të ekuivalencës

Përkthimi i idiomave na çon një etapë më tej në shqyrtimin e çështjes së kuptimit dhe të përkthimit, sepse idiomat, ashtu si lojërat me fjalë, janë të lidhura me kulturën. Idioma në Italisht *menare il can per l'aia* jep një shembull të mirë të llojit të zhvendosjes që ndodh gjatë procesit të përkthimit¹¹. (11) E përkthyer fjalë për fjalë në Shqip, fjalia

Giovanni sta menando il can per l'aia.

bëhet:

Xhoni është duke e çuar qenin e vet pranë rrymës.

John is leading his dog around the threshing floor.

Imazhi që të sjellë në mendje kjo fjali është disi befases dhe, sikur konteksti të mos i referohej pikërisht një vendndodhjeje të tillë, fjalia do të dukej e errët dhe pothuaj pa kuptim. Idioma në Anglisht që përputhet më së shumti me idiomën në Italisht dhe në Shqip është *to beat about the bush – Grij ujë në havan / Nuk futem në temë*, gjithashtu e errët, po të mos përdoret në mënyrë idiomatike, dhe, prandaj, fjalia e përkthyer drejtë bëhet:

Xhoni po grin ujë në havan.

John is beating about the bush.

Edhe Anglishtja, edhe Italishtja, edhe Shqipja, kanë shprehje idiomatike gjegjëse, të cilat përcjellin idenë e dredhimit dhe, kështu, gjatë procesit të përkthimit ndërgjuhësor, një idiomë zëvendësohet me një tjetër. Ky zëvendësim nuk bëhet as në bazë të elementëve gjuhësorë në shprehje, as në bazë të një imazhi gjegjës ose të ngjashëm që përmban shprehja, por në bazë të funksionit të idiomës. Shprehja në Gjuhën Burimore zëvendësohet me një shprehje të Gjuhës Përkthimore, që i shërben të njëjtit qëllim në kulturën e Gjuhës Përkthimore dhe procesi këtu përfshin zëvendësimin e shenjës së Gjuhës Burimore me shenjën e Gjuhës Përkthimore. Shënimet e Dagutit për problemet e përkthimit të metaforës janë interesante, kur zbatohen edhe në lidhje me problemin e marrjes me idiomat:

¹¹ Popoviçi dallon disa tipa zhvendosjesh:

- Zhvendosja themelore* (në përkthim), e përshkruar si zhvendosje e pashmangshme, ndodh si rrjedhojë e dallimeve ndërmjet dy gjuhëve, ndërmjet dy poetikeve dhe ndërmjet dy stileve.
- Zhvendosja e përgjithshme*, ku tiparet themelore të tekstit, si zhanër letrar, mund të ndryshojë.
- Zhvendosja e përveçme*, ku stili i vetë përkthyesit dhe idiolekti mund të fusin një sistem të përveçëm shmangiesh.
- Zhvendosja mohore*, ku informacioni përkthehet në mënyrë të pasaktë për shkak të mosnjohjes së gjuhës ose të strukturës së origjinalit.
- Zhvendosja tematike*, ku dëshmitë tematike të origjinalit ndryshohen në përkthim.

Përderisa metafora në Gjuhën Burimore, sipas përkufizimit, është një pjesë e re përmbushjeje, një risi semantike, nuk është assesi e mundur që të ketë “barasvlerës” në Gjuhën Përkthimore: unakja nuk ka asnjë gjegjëse. Këtu, zotësia bilinguale e përkthyesit – siç shprehet Malarmeja, “*le sens de ce qui est dans la langue et de ce qui n’en est pas*” – i vjen në ndihmë atij vetëm në kuptimin negativ të të treguarit atij se çdo “barasvlerës” në këtë rast nuk mund “të gjendet”, por duhet “të krijohet”. Kësisoj, çështja parësore që lind është nëse vërtetë metafora mund të përkthehet si *e tillë*, apo nëse ajo vetëm mund të “riprodhohet” në një farë mënyre¹².

Por dallimi i Dagutit ndërmjet “përkthimit” dhe “riprodhimit”, ashtu si dallimi i Ketfordit ndërmjet përkthimit “fjalë për fjalë” dhe përkthimit të “lirë”¹³, nuk merr parasysh pikëpamjen që e sheh përkthimin si transformim semiotik. Në përkufizimin e barasvlerës së përkthimit, Popoviçi dallon këto katër lloje:

(1) *Barasvlerën gjuhësore*, ku ka homogjenitet në rrafshin gjuhësor në tekstet e Gjuhës Burimore dhe të Gjuhës Përkthimore, njëherësh, domethënë, përkthim fjalë për fjalë.

(2) *Barasvlerën paradigmatiche*, ku ka barasvlerë të “elementëve të boshtit paradigmatic”, domethënë, elementët e gramatikës, të cilët Popoviçi i sheh si një kategori më të lartë se sa barasvlera leksikore.

(3) *Barasvlera stilistikore (përkthimore)*, ku ka “barasvlerë funksionale të elementëve në tekstin burimor dhe në tekstin përkthimor, duke synuar një identitet shprehës nëpërmjet një pandryshoreje me kuptim të njëjtë.

(4) *Barasvlera tekstuale (sintagmatike)*, ku ka barasvlerë të ndërtimit sintagmatik të një teksti, domethënë, barasvlerë të formës dhe të trajtës¹⁴.

Prandaj, rasti i përkthimit të idiomës italiane, përfshin përcaktimin e barasvlerës stilistikore, e cila çon në zëvendësimin e idiomës së Gjuhës Burimore me një idiomë me funksion të barabartë në Gjuhën Përkthimore.

Përkthimi përfshin më tepër se sa zëvendësimin e njëjësive leksikore dhe gramatikore ndërmjet gjuhëve dhe, siç mund të shihet gjatë përkthimit të idiomave dhe metaforave, procesi mund të përfshijë heqjen dorë nga elementët bazë gjuhësorë të tekstit në Gjuhën Përkthimore, në mënyrë që të arrihet qëllimi i Popoviçit në lidhje me “identitetin shprehës” ndërmjet teksteve në Gjuhën Burimore dhe në Gjuhën Përkthimore. Por, sapo përkthyesi largohet nga barasvlera e afërt gjuhësore, nisin të shfaqen problemet e përcaktimit të natyrës ekzakte të nivelit të barasvlerës që synohet të arrihet.

Albreht Neuberti, vepra e të cilit mbi përkthimin, fatkeqësisht, nuk është e shfrytëzueshme për lexuesit shqiptar, bën dallimin ndërmjet studimit të përkthimit si *proces* dhe si *produkt*. Ai pohon hapur se: “mungesa e *hallkës lidhëse* ndërmjet të dy

¹² M. B. Dagut, ‘Can Metaphor Be Translated?’ *Babel*, XXII (1), 1976, Faqe 21-33.

¹³ J. C. Catford, *A Linguistic Theory of Translation*, Oxford University Press, London, 1965.

¹⁴ Të gjitha citimet nga Popoviçi, po të mos thuhet ndryshe, janë marrë nga vepra e tij *Dictionary (Fjalori)*.

komponentëve të një teorie të plotë të përkthimeve shfaqet si teoria e lidhjeve të barasvlerës, që mund të përfytyrohen edhe për modelin dinamik, edhe për modelin statik”¹⁵. Problemi i barasvlerës, term ky i përdorur dhe keqpërdorur me tepri në Studimet Përkthimore, ka rëndësi parësore dhe, megjithëse Neuberti ka të drejtë kur thekson nevojën për teorinë e lidhjeve të barasvlerës, Raimond van den Broku, gjithashtu, ka të drejtë kur sfidon përdorimin e tepruar të këtij termi në Studimet Përkthimore dhe pohon se përkufizimi i saktë i barasvlerës në matematikë është pengesë serioze për përdorimin e saj në teorinë e përkthimit.

Eugjen Nida dallon dy lloje barasvlere, *formalen* dhe *dinamiken*, ku *barasvlera formale* “e përqendron vëmendjen te vetë mesazhi, si në formë, ashtu edhe në përmbajtje. Në një përkthim të tillë, përkthyesi merret me përputhje të tilla si poezia me poezinë, fjalia me fjalinë, dhe koncepti me konceptin”. Nida e quan këtë lloj përkthimi “përkthim sqarues”, i cili synon t’i japë mundësi lexuesit të kuptojë sa më shumë që të jetë e mundur kontekstin e Gjuhës së Origjinalit. Ndërkaq, *barasvlera dinamike* mbështetet në parimin e *efektit të barasvlershëm*, domethënë, lidhja ndërmjet marrësit dhe mesazhit duhet të synojë të jetë e njëjtë me atë ndërmjet marrësve burimorë dhe mesazhit në Gjuhën Burimore. Si shembull të kësaj lloj barasvlere, ai citon J. B. Filipin gjatë përkthimit të veprës *Romans (Romakët16:16)*, ku ideja e “përhëndetjes me puthje hyjnore” përkthehet si “shtrëngim i përzemërt dhe i gjatë duarsh”. Nëpërmjet këtij shembulli që duket se është një copë përkthimi e pasaktë dhe pa shije, mund të duken qartë llojet e përkufizuara lirshëm nga ana e Nidas. Parimi i *efektit të barasvlershëm*, i cili në kultura të ndryshme është përfaqëuar në masë të gjerë, mund të çojë në nxjerrjen e përfundimeve tejet të dyshimta. Kështu, vendimi i paramenduar i E. V. Riesë për të përkthyer Homerin në anglisht në trajtën e prozës, ngaqë rëndësia e formës epike në Greqinë e Lashtë mund të quhej e barasvlershme me rëndësinë e prozës në Evropën Moderne, është një rast i *barasvlerës dinamike*, i zbatuar në tiparet formale të tekstit, çfarë tregon se kategoritë e përcaktuara nga Nida, në të vërtetë, mund të bien ndesh me njëra-tjetrën.

Studimet Përkthimore kanë dëshmuar tashmë se, kur disa përkthyes meren me përkthimin e së njëjtës poezi, ata prodhojnë versione të ndryshme, të dallueshme nga njëri-tjetri. Por, prapëseprap, diku në këto versione të ndryshme dhe të dallueshme nga njëri-tjetri, do të haset ajo që Popoviçi e quan “bërthamë të pandryshueshme” të poezisë burimore. Kjo bërthamë e pandryshueshme, pohon ai, mishërohet në elementët e qëndrueshëm, themelorë dhe konstantë semantikë të tekstit, ekzistenca e të cilëve mund të vërtetohet përmes eksperimentimit të kondensimit semantik. Transformimet ose variantet janë ato ndryshime, të cilat nuk e modifikojnë bërthamën e kuptimit, por ndikojnë te forma shprehëse. Shkurtimisht, pandryshorja mund të përkufizohet si diçka e përbashkët që përshkon të gjitha përkthimet ekzistuese të një veprë të vetme. Pra, pandryshorja është pjesë e lidhjes dinamike dhe nuk duhet të ngatërrohet me argumentet spekulativë rreth “natyrës”, “frymës” ose “shpirtit” të tekstit, “cilësisë së papërcaktueshme”, të cilën përkthyesit arrijnë ta kapin shumë rrallë.

Gjatë përpjekjeve për të zgjidhur problemin e barasvlerës së përkthimit, Neuberti shprehet se, nga pikëpamja e teorisë së teksteve, barasvlera e përkthimit duhet të

¹⁵ A. Neubert, ‘Elemente einer allgemeinen Theorie der Translation’, *Actes du Xe Congres International des Linguistes*, , Bucarest II, 1967, Faqe 451-456.

quhet *kategori semiotike*, që përbën një komponent *sintaksor, semantik dhe pragmatik*, duke iu përmbajtur kategorive të përcaktuara nga Pirs¹⁶. Këta komponentë vendosen në marrëdhënie hierarkike, ku barasvlera semantike merr përparësi ndaj barasvlerës sintaksore, ndërsa barasvlera pragmatike kushtëzon dhe modifikon të dy elementët e tjerë. Barasvlera rrjedh nga rezultatet e përgjithshme të lidhjes ndërmjet vetë shenjave, nga lidhja ndërmjet shenjave dhe asaj që shënjojnë, si dhe nga lidhja ndërmjet shenjave të asaj që shënjojnë dhe atyre që i përdorin ato. Kështu, për shembull, vlerat tronditëse të shprehjeve blasfemuese në Italisht dhe në Spanjisht mund të përkthehen në Anglisht dhe në Shqip në mënyrë pragmatike, duke i zëvendësuar shprehjet me tone të theksuara seksuale, për të prodhuar ndikim të krahasueshëm tronditës, për shembull, *porca Madonna - fucking hell – ferr shkërdhatë*¹⁷. Po ashtu, ndërveprimi ndërmjet tre komponentëve përcakton procesin e përzgjedhjes në Gjuhën Përkthimore si, për shembull, në rastin e shkrimit të një letre. Normat që zbatohen gjatë shkrimit të letrave ndryshojnë ndjeshëm nga gjuha në gjuhë dhe nga periudha në periudhë, madje edhe brenda Evropës. Kështu, një grua që i shkruante një mikut të vet më 1812, nuk do të mundej t'i kishte mbyllur letrat e veta me shprehjen *With love – Dashurisht* apo *In sisterhood – Si motra motrës*, siç arrijnë të bëjnë Anglezet dhe Shqiptaret e sotme; po ashtu as një italian nuk do të mundej t'i mbyllte letrat pa një varg përshëndetjesh formale për marrësin e letrës dhe të afërmit e tij. Në të dy rastet, domethënë, në lidhje me formulat e të shkruarit të letrave dhe me gjënë e turpshme, përkthyesi deshifron dhe përpiket të shifrojnë në mënyrë pragmatike.

Çështja e përcaktimit të barasvlerës ndiqet nga dy linja zhvillimi në Studimet Përkthimore. E para, në mënyrë krejt të parashikueshme, e vë theksin te problemet e veçanta të semantikës dhe te transferimi i përmbajtjes semantike nga Gjuha Burimore në Gjuhën e Përkthimore. Nëpërmjet të dytës, e cila eksploron çështjen e barasvlerës së teksteve letrare, vepër kjo e Formalistëve Rusë dhe e Shkollës së Pragës, së bashku me disa zhvillime të mëvonshme në analizën e diskursit, kanë zgjeruar problemin e barasvlerës gjatë zbatimit të saj në përkthimin e teksteve të tilla. Xhejms Holmsi, për shembull, e ndjen se përdorimi i termit barasvlerë është i “gabuar”, përderisa, të kërkosht njëjtësinë do të thotë të kërkosht shumë, fort shumë, ndërsa Durisini argumenton se përkthyesi i një teksti letrar nuk merret me vendosjen e barasvlerës të gjuhës natyrore, por të procedurave artistike. Dhe këto procedura nuk mund të merren në shqyrtim të izoluar, por duhet të vendosen brenda kontekstit të veçantë kulturor të përkohshëm në të cilin arrijnë të shfrytëzohen¹⁸.

Le të marrim si shembull dy reklama në shtojcën me ngjyra të gazetave Angleze të së dielës, një për uiskin skocez dhe tjetrën për martinin, ku secili nga produktet tregtohet për plotësimin e nevojave për një shije të veçantë. Tregu i uiskit, më i vjetër dhe më tradicional se sa tregu i martinin, plotëson nevojat përmes reklamës, duke e vënë theksin te cilësia e produktit, te shija e spikatur e blerësit dhe te statusi social që do të akordojë produkti. Po ashtu, theksi vihet te natyrshmëria dhe cilësia e lartë e procesit

¹⁶ Shih C. S. Pierce, *Collected Papers* (8 vëllime), redaktuar nga P. C. Hartshorne, Weiss dhe A. Burks, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1931-1958. Për një diskutim lidhur me kontributin që ka dhënë Pirs në lëmin e semiotikës, shih T. Hawkes, *Structuralism and Semiotics*, Methuen, London, 1977, Faqe 126-130.

¹⁷ Një aspekt interesant i gjuhëve në kontakt është se sistemet e betimit dhe të blasfemisë shpesh bëhen të këmbyeshme.

¹⁸ Shembujt e cituar nga Raimond van den Broku në ‘The Concept of Equivalence in Translation Theory: Some Critical Reflections’, te J. S. Holmes, J. Lambert dhe R. van den Broeck (redaktorë), *Literature and Translation*, ACCO, Louvain, 1978, Faqe 29-48.

të distilimit, të pastërtia e ujit Skocez, të kohëzgjatja e pjekjes së produktit. Reklama përbëhet nga një tekst i shkruar dhe fotografia e produktit. Nga ana tjetër, martini tregtohet për të tërhequr vëmendjen e një grupi të ndryshëm shoqëror, atij grupi që duhet të fitohet përmes produktit që është shfaqur relativisht vonë. Prandaj, martini tregtohet për një perspektivë më të re dhe nuk e vë theksin te çështja e cilësisë së produktit aq sa të statusi i modës që do të akordojë. Fotografia që shoqëron tekstin e shkurtër të shkruar tregon “njerëz të bukur” që janë duke pirë martini; anëtarët e shoqërisë së lartë ndërkombëtare, të cilët popullojnë botën e fantazisë, ku çdo njeri mendohet i pasur dhe magjepsës. Këto dy lloje reklamash janë bërë kaq stereotipe në Kulturën Britanike sa që dallohen menjëherë nga kushdo dhe shpesh edhe parodizohen.

Me reklamimin e këtyre dy produkteve të njëjta në një revistë italiane të përjavshme lajmesh, po ashtu, kemi një bashkësi të dyfishtë imazhesh, domethënë, njëra që vë në dukje pastërtinë, cilësinë, statusin social dhe tjetra që vë në dukje magjepsjen, eksitim, të jetuarit sipas modës dhe rininë. Por, ngaqë martini ka kohë që njihet dhe uiski Skocez është një prurje relativisht e re në tregun masiv, imazhet e parashtruara me produktet janë krejt e anasjella e atyre Britanike. Të njëjtat mënyra, por të zbatuara në mënyra të ndryshme, përdoren për reklamimin e këtyre dy produkteve në të dyja shoqëritë. Produktet mund të jenë të njëjta në të dyja shoqëritë, por ato kanë vlera të ndryshme. Prandaj, uiski Skocez në kontekstin Britanik mund të përkufizohet besueshmërisht si barasvlerës i martinit në kontekstin Italian, dhe anasjelltas, përderisa paraqiten nëpërmjet reklamës si përmbushësh të funksioneve të barasvlershme shoqërore.

Pikëpamja e Mukarovskit se teksti letrar ka edhe karakter autonom, edhe karakter komunikues, është marrë nga Lotmani, i cili argumenton se një tekst është i *qartë* (shprehet me shenja të përcaktuara), i *kufizuar* (fillon dhe mbaron në një pikë të dhënë), dhe ka *strukturë* si rrjedhojë e organizimit të brendshëm. Shenjat e tekstit janë në marrëdhënie kundërshtie me shenjat dhe strukturat jashtë tekstit. Përkthyesi, prandaj, u kushton vëmendje edhe aspekteve të tij autonome, edhe aspekteve të tij komunikuese, dhe çdo teori e barasvlerës duhet t’i marrë parasysh të dy këta elementë së bashku¹⁹.

Atëherë, barasvlerës në përkthim nuk ka sesi t’i qaset si kërkim për njëjtësinë, përderisa njëjtësia as që mund të ekzistojë ndërmjet dy versioneve të të njëjtit tekst në Gjuhën Përkthimore, për të mos folur për atë ndërmjet versionit në Gjuhën Burimore dhe versionit në Gjuhën Përkthimore. Katër llojet e Popoviçit afrojnë një pikë fillestare të dobishme, kurse tre kategoritë semiotike të Neubertit tregojnë rrugën në drejtim të një qasjeje, që e përfytyron barasvlerën si dialektikë ndërmjet shenjave dhe strukturës brenda dhe përfaqë teksteve në Gjuhën Burimore dhe në Gjuhën e Përkthimore.

¹⁹ Për një diskutim të teorive të Lotmanit, shih D. W. Fokkema, ‘Continuity and Change in Russian Formalism, Czech Structuralism, and Soviet Semiotics’, *PTL*, I (1) Janar, 1976, Faqe 153-196, dhe A. Shukman, ‘The Canonization of the Real: Juri Lotman’s Theory of Literature and Analysis of Poetry’, *PTL* I (2), Prill, 1976, Faqe 317-339.

2.1 Çfarë humbet dhe çfarë fitohet

Sapo pranohet parimi se njëjtësia ndërmjet dy gjuhëve nuk mund të ekzistojë, bëhet e mundur t'i qaset çështjes së *asaj që humbet dhe asaj që fitohet* gjatë procesit të përkthimit. Përsëri kjo tregon statusin e ulët të përkthimit, ngaqë duhet të jetë shpenzuar shumë kohë duke diskutuar se çfarë humbet gjatë transferimit të një teksti nga Gjuha Burimore në Gjuhën Përkthimore, ndërkohë që injorohet se çfarë mund të fitohet, sepse, përkthyesi, shpesh, mund të pasurojë ose qartësojë tekstin në Gjuhën Burimore, si rrjedhojë e drejtpërdrejtë e procesit të përkthimit. Për më tepër, ajo që shpesh shihet si “humbje” nga konteksti i Gjuhës Burimore mund të zëvendësohet në kontekstin e Gjuhës Përkthimore, ashtu siç ndodh në përkthimet e Petrarkës nga ana e Uajtit dhe e Surrit (shih faqet 56-57; 104-109).

Eugjen Nida është burim i pasur informacioni për problemet e humbjes gjatë përkthimit, sidomos për vështirësitë që has përkthyesi, kur përballet me termat ose me konceptet në Gjuhën Burimore, të cilat nuk ekzistojnë në Gjuhën Përkthimore. Ai citon rastin e gjuhës së Venezuelës së Jugut, ku përkthyesi has ca vështirësi për të gjetur terma të kënaqshëm në vend të atyre në anglisht: *murder, stealing, lying*, etj., po ku termat për *good, ugly, beautiful* mbulojnë një fushë shumë të ndryshme kuptimore. Si shembull, ai thekson se kjo gjuhë nuk përputhet me klasifikimin diktomik të “good” dhe “bad”, por atë triktomik, si më poshtë vijon:

(1) *Good* - *E mira* përfshin ushqimin e dëshirueshëm, vrasjen e armiqve, përtypjen e drogës për të ruajtur gjakftohtësinë, rrahjen e bashkëshortes për ta mësuar të bindet, dhe vjedhjen e cilitdo që nuk i përket të njëjtës bandë.

(2) *Bad* - *E liga* përfshin frutat e kalbur, çdo objekt me cene, vrasjen e pjesëtarit të së njëjtës bandë, vjedhjen nga një anëtarë i familjes së nderuar dhe mashtrimin e cilitdo.

(3) *Violating taboo* - *Shkelja e tabusë* përfshin incestin, afrimin me vjehrrën, ngrënien e tapirit nga një grua e martuar para lindjes së fëmijës së parë, dhe ngrënien e brejtësve nga fëmijët.

Nuk është, po ashtu, e nevojshme të kërkohet shumë përtej Evropës për të gjetur shembuj që mbartin një diferencim të tillë. Numri i madh i termave në Finlandisht për variacionet e borës, në Arabisht për aspektet e sjelljes së devesë, në Anglisht për dritën dhe ujin, në Frëngjisht për llojet e bukës, me të cilët duhet të përballet përkthyesi, dhe ky, në një rrafsh, është problem papërkthyeshmërie. Përkthimet e Biblës kanë dokumentuar vështirësi të tjera shtesë, të cilat kanë të bëjnë, për shembull, me konceptin e Trinisë, ose rëndësinë shoqërore të parabolave në kultura të caktuara. Përveç problemeve leksikore, patjetër që ka gjuhë, të cilat nuk kanë sistem kohor ose koncepte të kohës, që mund të përputhen në një mënyrë ose në një tjetër me sistemet Indo-Evropiane. Krahasimi i Uorfit (i cili mund të mos jetë i besueshëm, por këtu citohet si shembull teorik) ndërmjet një “gjuhe të përkohshme” (Anglishtja) dhe një “gjuhe të përjetshme” (Hopi) shërben për të ilustruar këtë aspekt²⁰.

²⁰ B. L. Whorf, *Language, Thought and Reality* (Selected Writings) redaktuar nga J. B. Carroll, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1956, Faqe 213.

2.2 Papërkthyeshmëria

Sa herë që përkthyesi has vështirësi të tilla, lind krejt çështja e përkthyeshmërisë së tekstit. Ketfordi dallon dy lloje *papërkthyeshmërie*, të cilat ai i quan *gjuhësore* dhe *kulturore*. Në rrafshin gjuhësor, papërkthyeshmëria shfaqet kur nuk ka asnjë zëvendësues leksikor ose sintaksor në Gjuhën Përkthimore për njësinë në Gjuhën Burimore. Kështu, për shembull, fjalia në Gjermanisht *Um wieviel Uhr darf man Sie morgen wecken?* ose fjalia në Danisht *leg fandt brevet gjuhësisht janë të papërkthyeshme*, sepse të dyja fjalitë përfshijnë struktura që nuk gjallojnë në Shqip. Megjithatë, të dyja mund të përkthehen në Shqip saktë, nëse zbatohen rregullat e strukturës së Shqipes. Përkthyesi, pa pikë mëdyshjeje, do t'i përkthente të dyja fjalitë si *Kur dëshiron të zgjohesh nesër?* dhe *E gjeta letrën*, duke ristrukturuar rendin e fjalëve në Gjermanisht dhe duke përshtatur vendin e njëjës së shquar që vjen pas emrit në Danisht në përputhje me normat e shqipes.

Kategoria e përcaktuar nga Ketfordi e papërkthyeshmërisë gjuhësore, e cila, propozohet dhe nga Popoviçi, është e drejtpërdrejtë, por kategoria e dytë e përcaktuar prej tij është më problematike. Papërkthyeshmëria gjuhësore, argumenton ai, ndodh për shkak të mungesës në Gjuhën Përkthimore të një tipari situatësor gjegjës për tekstin në Gjuhën Burimore. Ai citon shembullin e koncepteve të ndryshme të termit “bathroom” në një kontekst Anglez, Finlandez ose Japonez, ku, edhe objekti vetë, edhe përdorimi i objektit nuk janë fare të ngjashëm. Por Ketfordi, gjithashtu, pohon se edhe njësi leksikore më abstrakte, të tilla si termi Anglisht “home” ose “democracy” nuk mund të përshkruhen si të papërkthyeshmë, dhe argumenton se shprehjet në Anglisht *I'm going home*, ose *He's at home* mund “të përkthehen aty për aty me barasvlerës përkthimore në shumicën e gjuhëve”, ndërkohë që termi “democracy” është ndërkombëtarizëm.

Tani, në njërin rrafsh, Ketfordi ka të drejtë. Shprehjet në Anglisht mund të përkthehen në shumicën e gjuhëve evropiane, kurse “democracy” është term i përdorur në shkallë ndërkombëtare. Por, ai shmang marrjen parasysh të dy faktorëve të rëndësishëm, dhe kjo duket se e tipizon problemin e një qasjeje tepër të ngushtë ndaj çështjes së papërkthyeshmërisë.

Nëse *I'm going home* përkthehet në frëngjisht *Je vais chez moi* dhe në shqip *Po shkoj në shtëpi*, kuptimi i përmbajtjes së fjalisë në Gjuhën Burimore (domethënë, shprehja e pohimit të sigurt të qëllimit për të vajtur në banesë dhe / ose në vendin e origjinës) riprodhohet vetëm lirshëm. Dhe nëse, për shembull, shprehja thuhet nga një Amerikan me banim të përkohshëm në Londër, ja do të nënkuptonte kthimin në “banesën” vetjake, ja kapërcimin e Atlantikut, pra kthimin në vendin e origjinës, në vartësi të kontekstit në të cilin përdoret, dallim ky që duhet të përcillet në Frëngjisht dhe në Shqip. Për më tepër, termi në Anglisht “home”, ashtu si ai në frëngjisht *foyer* dhe në shqip *shtëpi*, përmban një varg kuptimesh asociative, që nuk përkthehen nëpërmjet shprehjes shumë herë më të kufizuar *chez moi* ose *tek unë*. Prandaj, *home*, do të paraqiste me saktësi të njëjtin varg problemesh, ashtu si termi *bathroom* në Finlandisht ose në Japonisht.

Gjatë përkthimit të fjalës *democracy*, lindin probleme të ndërlikuara. Ketfordi e ndjen se termi është mjaft i pranishëm në leksikon e shumë gjuhëve dhe, megjithëse mund

të lidhet me situata të ndryshme politike, konteksti do të jetë udhërrëfyese i lexuesit për përzgjedhjen e tipareve të përshtatshme situatësore. Problemi këtu është se lexuesi do të përftojë një koncept për termin, duke u mbështetur në kontekstin e vet kulturor dhe do të zbatojë këtë pikëpamje të veçantë në përputhje me rrethanat. Kështu, dallimi ndërmjet mbiemrit *democratic*, siç shfaqet në tre shprehjet e mëposhtme, është themelor për tre koncepte politike krejt të ndryshme:

(1) the American Democratic Party – Partia Demokratike e Amerikës;

(2) the German Democratic Republic – Republika Demokratike e Gjermanisë;

(3) the democratic wing of the British Conservative Party – krahu demokratik i Partisë Konservatore të Britanisë.

Kështu, megjithëse termi është ndërkombëtarizëm, përdorimi i tij në kontekste të ndryshme tregon se nuk ka më terren të përbashkët nga ku mund të përzgjidhen tiparet situatësore relevante. Nëse kultura perceptohet si dinamike, atëherë edhe terminologjia e strukturimi shoqëror duhen të jenë dinamike. Lotmani thekson se studimi semiotik i kulturës jo vetëm që e konsideron kulturën të funksionojë si sistem shenjash, por edhe thekson se “pikërisht lidhja e kulturës me shenjën dhe kuptimin përbën një nga tiparet e saj tipologjike themelore”²¹. Ketfordi nisat nga premisa të ndryshme dhe, ngaqë nuk e tepron gjatë vlerësimit të natyrës dinamike të gjuhës dhe të kulturës, ai zhvlerëson kategorinë e tij të *papërkthyeshmërisë kulturore*. Për atë kohë sa gjuha është sistemi parësor modelues brenda një kulture, papërkthyeshmëria kulturore *de facto* duhet të nënkuptohet në çdo proces përkthimi.

Darbelneti dhe Vinaj, në veprën e tyre të dobishme *Stylistique comparée du français et de l'anglais (Stilistikë krahasuese e frëngjishtes dhe anglishtes)*²², kanë analizuar me hollësi pikat e dallimit gjuhësor ndërmjet dy gjuhëve, dallime që përbëjnë fusha ku përkthimi është i pamundur. Por, përsëri, vetëm Popoviçi është përpjekur për të përkufizuar papërkthyeshmërinë pa bërë ndarje ndërmjet gjuhësore dhe kulturores. Popoviçi, gjithashtu, dallon dy lloje.

I pari përkufizohet si:

Situatë në të cilën elementët gjuhësorë të origjinalit nuk mund të zëvendësohen me saktësi në termat strukturorë, linearë, funksionalë, as semantikë, si rrjedhojë e mungesës së denotacionit ose konotacionit.

Lloji i dytë kalon përtej pastërtisë gjuhësore:

Një situatë, në të cilën lidhja e shprehjes së kuptimit, domethënë, lidhja ndërmjet subjektit krijues dhe shprehjes së tij gjuhësore në origjinal, nuk gjen shprehje të saktë gjuhësore në përkthim.

Lloji i parë mund të duket si paralel me kategorinë e Ketfordit të papërkthyeshmërisë gjuhësore, ndërsa në këtë lloj të dytë futen shprehje të tilla si *Bon appetite* ose vargu

²¹ Lotman dhe Uspensky, vepër e cituar.

²² J. L. Darbelnet dhe J. P. Vinay, *Stylistique comparée du français et de l'anglais*, Didier, Paris, 1958.

interesant i shprehjeve në Danisht për të shprehur falënderime. Gramatika Daneze e Bredsdorfit për lexuesit Anglezë jep hollësi të përpunuara për përdorimin kontekstual të shprehjeve të tilla. Shpjegimi i shprehjes *Tak for mad*, për shembull, pohon se nuk ka barasvlerës në Anglisht, as në Shqip, për këtë shprehje që përdoret për të zotin ose zonjën e shtëpisë nga miqtë ose pjestarët e familjes pas ngrënies së një vakti.

Një shembull pak më i vështirë është shembulli në rastin e fjalës Italisht *tamponamento* në fjalinë *C'e stato un tamponamento*.

Përderisa Anglishtja dhe Italishtja janë aq të afërta, sa të ndjekin një strukturë afërsisht të ngjashme të organizimit të fjalisë në lidhje me pjesët përbërëse dhe rendin e fjalëve, fjalia del e përkthyeshme plotësisht. Edhe rrafshi konceptual është i përkthyeshem: një ngjarje që ishte duke ndodhur në të shkuarën njoftohet në të tashmen. Vështirësia lidhet me përkthimin e emrit Italisht, i cili në Shqip del si fjali dëftore pohore dhe në Anglisht del si togfjalësh emëror. Versioni në Gjuhën Përkthimore, i cili lejon larushinë në sintaksën Shqipe dhe Angleze, është:

Ka ndodhur / ndodhi një aksident i lehtë (bëhet fjalë për një automjet) – There has been/there was a slight accident (involving a vehicle).

Për shkak të dallimeve në përdorimin e kohëve, fjalitë në Gjuhën Përkthimore mund të marrin një ose dy forma, në vartësi të kontekstit të fjalisë dhe, për shkak të gjatësisë së togfjalëshit emëror, kjo, gjithashtu, mund të shkurtohet, me kusht që natyra e aksidentit të mund të përcaktohet jashtë fjalisë nga marrësi. Mirëpo, kur rëndësia e *tamponamento* shqyrtohet në raport me shoqërinë Italiane si një e tërë, termi nuk mund të mos kuptohet plotësisht pa pasur një farë njohurie për shprehitë e vozitësve Italianë, shpeshësinë e “ndodhjes së aksidenteve të lehta” dhe peshën dhe relevancën e incidenteve të tilla, kur ndodhin. Shkurtimeisht, *tamponamento* është një shenjë që lidhet me kulturën ose me kuptimin kontekstual, që nuk mund të përkthehet as edhe me një shprehje shpjeguese. Prandaj, lidhja ndërmjet subjektit krijues dhe shprehjes së tij gjuhësore nuk mund të zëvendësohet me saktësi në përkthim.

Lloji i dytë i përcaktuar nga Popoviçi, si kategoria e dytë e përcaktuar nga Ketfordi, ilustron vështirësitë e përshkrimit dhe përkufizimit të kufijve të përkthyeshmërisë, mirëpo, ndërkohë që Ketfordi niset nga brendapërbrenda gjuhësisë, Popovivçi niset nga një pozitë që përfshin teorinë e komunikimit letrar. Bogusllav Lavendovski, në një artikull ku përpiqet të përmbledhë gjendjen e studimeve përkthimore dhe semiotikës, e ndjen se Ketfordi “divorcohet nga realiteti”, kurse Zhorzh Munini e ndjen se i është kushtuar vëmendje e tepruar problemit të papërkthyeshmërisë në kurriz të zgjidhjes së disa prej problemeve aktuale me të cilat duhet të merret përkthyesi²³.

Munini pranon përfitimet e mëdha që përparimet në gjuhësi u kanë sjellë Studimeve Përkthimore; zhvillimi i gjuhësisë strukturore, vepra e Sosyrit, e Hjelmslevit, e Qarqeve Gjuhësore të Moskës dhe të Pragës kanë pasur vlerë të madhe, dhe vepra e Çomskit dhe gjuhësia transformuese, gjithashtu, kanë ushtruar ndikimet e veta,

²³ B. P. Lawendowski, ‘On Semiotic Aspects of Translation’, te Th. Sebeok (redaktor), *Sight, Sound and Sense*, Indiana University Press, Bloomington, 1978, Faqe 264-283.

sidomos në lidhje me studimin e semantikës. Munini e ndjen se, falë zhvillimeve në gjuhësinë bashkëkohore, ne mund (dhe duhet) të pranojmë se:

(1) përvoja vetjake është e papërkthyeshme.

(2) në teori, njësitë bazë të çdo dy gjuhëve (për shembull, fonemat, monemat, etj.) nuk janë të krahasueshme gjithmonë.

(3) komunikimi mundësohet, kur merren parasysh situatat gjegjëse të folësit dhe të dëgjuesit, të autorit dhe të përkthyesit.

Me fjalë të tjera, Munini beson se gjuhësia dëshmon se përkthimi është një proces dialektik, që mund të përmbushet me sukses relativ.

Përkthimi gjithmonë mund të fillojë me situatat më të qarta, me mesazhet më konkrete, me universalet më të thjeshta. Por, për sa i përket shtjellimit të gjuhës në tërësinë e vet, së bashku me mesazhet e saj më subjektive, përmes studimit të situatave të përgjithshme dhe shumëzimit të konteksteve që kanë nevojë për t'u sqaruar, atëherë, nuk ka pikë dyshimi se komunikimi nëpërmjet përkthimit nuk mund të përfundohet plotësisht, gjë që, gjithashtu, dëshmon se edhe nuk është përherë krejt e pamundur²⁴.

Siç është sugjeruar tashmë, përcaktohet qartë detyra e përkthyesit: nga përkthyesi kërkohet të gjejë një zgjidhje edhe për problemet më tmerruese. Këto zgjidhje mund të jen nga më të larmishmet; vendimi i përkthyesit se çfarë përbën informacion të pandryshueshëm në lidhje me një sistem të dhënë referimi, në vetvete, është akt krijues. Levi e vë theksin tek elementi intuitiv gjatë përkthimit:

Si në të gjitha proceset semiotike, edhe përkthimi ka *dimensionin e vet pragmatik*. Teoria përkthimore priret të jetë normative, t'u japë përkthyesve udhëzime për zgjidhjet **optimale**; mirëpo, puna reale përkthimore është pragmatike; përkthyesi zgjedh për këtë njërin nga zgjidhjet e mundshme, e cila premtion maksimumin e efektit përmes minimumit të përpjekjeve. Domethënë, ai zgjedh me intuitë të ashtu-quajturën Strategji Minimale – Maksimale²⁵.

²⁴ Mounin, vepër e cituar, Faqe 279.

²⁵ Jiff Levy, *Die literarische Übersetzung. Theorie einer Kunstgattung*, përkthyer nga Walter Schamschula, Athenaiion, Frankfurt am Main, 1969.

Kreu i tretë

Kapërcimi i pengesave përkthimore

Me përkthim letrar nënkuptohet përkthimi i gjinive të ndryshme letrare. Letërsia e vërtetë imagjinare ka katër tipa kryesorë, domethënë, poezinë, dramën, tregimin e shkurtër dhe romanin²⁶. Përkthimi i veprave letrare nuk është detyrë e lehtë. Çdo vepër letrare ka problemet e veta specifike të përkthimit.

Kështu, kryesore gjatë përkthimit të dramës është çështja e vënies në skenë, përderisa drama shkruhet për t'u shfaqur, për t'u luajtur, dhe jo thjesht për t'u lexuar. Për më tepër, përthyesi, gjatë përkthimit të dialogut, duhet të jetë në gjendje të zgjedhë gjuhën që përshtatet me mjediset ku veprojnë personazhet, si dhe me marrëdhëniet ndërmjet tyre²⁷.

Kështu, përkthimi i tregimit të shkurtër është forma më e vështirë letrare për t'u përkthyer menjëherë pas poezisë. Vështirësia buron nga fakti se duhen ruajtur me kujdes, përmes efekteve të caktuara të lidhura, përqendrimi dhe uniteti formal dhe tematik.

Kështu, kryesor mes problemeve gjatë përkthimit të romanit është domethënia relative e kulturës së Gjuhës Burimore dhe e qëllimit moral të shkrimtarit për lexuesin²⁸.

Nga të katër gjinitë letrare të letërsisë serioze, poezia është më e vështira për t'u përkthyer. Sfidat me të cilat përballlet përkthyesi letrar gjatë përpjekjeve për të imituar formën, ritmin, kuptimin dhe imazhet e poezisë në një gjuhë tjetër, si dhe procedurat e sugjeruara për të përballuar sfida të tilla, ia vlejnë të hulumtohen.

Pangjashmëritë, ndryshimet ndërmjet formave poetike të Gjuhës Burimore dhe të Gjuhës Përkthimore paraqesin një sfidë për përkthyesit e poezisë. Është më se e natyrshme që çdo gjuhë të ketë forma e veta poetike dalluese, të përveçme. Kjo mund të shihet, nëse krahasohen format e vargëzimit të Gjuhës Burimore dhe të Gjuhës Përkthimore (në rastin tonë të Gjuhës Angleze dhe të Gjuhës Shqipe).

Duke marrë si të mirëqenë faktin se përkthyesi e njeh vargëzimin në gjuhën e vet amtare, po ndalemi tek Poezia angleze, e cila ndahet në gjini të ndryshme, për sa i përket formës. Tipat më të përhapur tradicionalë janë lirikë, narrative, epikë, dhe dramatikë. Nga ana e vet, poezia lirike ndahet në tipa të shumëllojshëm, domethënë, kemi sonetin, baladën, elegjinë dhe oden. Secila syresh ka formën e vet të përcaktuar. Për shembull, soneti Shekspirian përbëhet nga 14 vargje të ndara në tre strofa katër vargëshe dhe një kuplet, kurse skema e rimës është gjithnjë ABAB-CD-DEFE-GG. Për sa i përket strukturës strofore, ka shumë lloje strofash. Një strofë është një strofë katërvargëshe; një tercinë përbëhet nga tre vargje, dhe një *otava rima* (strofë e

²⁶ P. Newmark, *A Textbook of Translation*, Longman, London, 2003, Faqe 39.

²⁷ M. Massoud, *Translate to Communicate: A Guide for Translation*, David C. Cook Foundation, 1988, Faqe 49-50.

²⁸ P. Newmark, *A Textbook of Translation*, Longman, London, 2003, Faqe 170-171.

vargëzimit epik me rimë ABABABCC), përbëhet nga tetë vargje. Te poezitë narrative dhe lirike, strofa mund të përbëhet nga gjashtë deri në shtatë vargje. Strofa Spenseriane²⁹ përbëhet 9-11 vargje. Strofa e baladës përbëhet nga një numër vargjesh, të cilët kanë përkatësisht katër këmbë dhe tre këmbë, dhe vargje të tilla mund të shoqërohen nga një refren. Në Anglisht dy fjalë rimojnë, kur zanorja e fundit e theksuar, si dhe të gjithë tingujt që e pasojnë, janë të njëjlojtë dhe dalin në të njëjtin rend, si, për shembull, “bream” (lloj krapit) / “seam” (tegel)³⁰.

Çështjet e përshtatjes dhe të zbatueshmëria kanë rëndësinë më të madhe, kur zgjidhet forma e poezisë në Gjuhën Përkthimore (Dickens, Hervej, and Higgins 92)³¹. Për të përkthyer poezinë me saktësi, përkthyesit duhet të jenë poetë, të cilët i njohin format poetike të Gjuhës Burimore dhe të Gjuhës Përkthimore. Po kaq e rëndësishme është që poetët përkthyes duhet të kenë ndjeshmërinë se kur duhet të përkthejnë një poezi në vargje dhe kur duhet ta përkthejnë atë në prozë³². Kjo është sfida më e madhe me të cilën përballen përkthyesit e vargjeve të Shekspirit në Shqip ose gjuhë të tjera. Pas kësaj, përkthyesit i duhet të vendosë kur duhet të përkthejë në vargje të lira, dhe kur të përkthejë në poezi të rregullt të rimuar, në trajtë kolone. Vendimi është i rëndësishëm për shkak të faktit se kulturat ndryshojnë në mënyrën sesi përdorin ose lidhen me tipa të ndryshme gjuhe.

Në disa raste, përkthyesi mund të zgjedhë të përkthejë poezinë në prozë ose në vargje të lira. Ka mendime se dramat poetike historike përkthehen më mirë në prozë se sa në vargje. Arsyeja është se proza mund të përcjellë kuptimin e drejtpërdrejtë dhe të saktë të Gjuhës Përkthimore, si dhe të ruajë frymën e fakteve dhe të ngjarjeve historike të rrëfyera. Nganjëherë, mund të parapëlqehet përkthimi i një poezie në vargje të lira. Gjatë përpjekjeve për të imituar një poezi në Shqip, për shembull, mund të jetë e pamundur të përcillen në Anglisht tiparet e Shqipes në rrafshin fonetik (për shembull, aliteracioni dhe asonanca), e cila mund të mos jetë më pak e rëndësishme se sa tiparet e metrit dhe të ritmit. Për më tepër, imitimi mund të kërkojë që përkthyesi të ndryshojë në mënyrë dramatike kuptimin konotativ, me qëllim që të bëjë që teksti në Gjuhën Përkthimore t’i përshtatet formës së dëshiruar të vargut, vargëzimit, poezisë. Këtu, përkthyesi mund të parapëlqejë përkthimin e *Këngëve të Kreshnikëve*, për shembull, në varg të lirë, ose mundësisht në një lloj proze, e cila ruan të paktën tiparet prozodike dhe zanore, tingëllimore të poezisë. Përdorimi me kujdes i fjalorit që i përket qartas regjistrimit poetik, ose ai që ka domethënie të përshtatshme në kontekstin në të cilin është përdorur, mund të kompensojë humbjen e tipareve metrike dhe rimuese³³.

Duket sheshit se ekziston një lidhje ndërmjet qëllimit dhe formës së poezisë³⁴. Gjatë përkthimit të poezisë lirike Angleze në Shqip mund të parapëlqehet përkthimi i gjithë

²⁹ Strofë që përbëhet nga tetë vargje me pentametër jambik dhe një aleksandrinë me skemë rime: ABABBCBCC.

³⁰ Dickens, James, Hervej, Sander, and Higgins, Ian. *Thinking Arabic Translation*. London and New York: Routledge, 2002, faqe 81.

³¹ Po aty, faqe 92.

³² Massoud, Mary. *Translate to Communicate: A Guide for Translation*. David C. Cook Foundation, 1988 faqe 50.

³³ Dickens, James, Hervej, Sander, and Higgins, Ian. *Thinking Arabic Translation*. London and New York: Routledge, 2002, faqe 92.

³⁴ Basil, Hatim, and Mason Ian. *Discourse and the Translator*. London and New York: Longman, 1994, faqe 12.

poezisë së rimuar dhe të rregullt, siç janë këngët dhe psalmet, në vargje të rimuara dhe të rregullta. Padyshim, muzika e poezisë lirike është thelbësore për përcjelljen e kuptimit, domethënë, ajo ka një kuptim, i cili, padyshim, nuk është më pak i rëndësishëm se kuptimi i fjalëve. Një tjetër shembull është përkthim i psalmeve. Një psalm nuk ka formë të përcaktuar, kështu, vargjet e tij ndryshojnë për nga gjatësia. Sa të jetë e mundur, përkthyesi duhet të gjejë në mënyrë krijuese barasvlerësin e tij në Gjuhën Përkthimore, domethënë, një psalm në Gjuhën Përkthimore dhe jo thjesht përkthimin e kuptimit të Gjuhës Burimore. Pra, përkthimi i këngëve dhe psalmeve, sado i saktë të jetë përkthimi, në një formë, përveç asaj me vargje të rimuara dhe të rregullta, ka gjasa të dëmtojë, të shtrembërojë, qëllimësinë e poezive. Nga ana tjetër, gjatë përkthimit të poezisë lirike, e cila nuk ka formë të përcaktuar, përkthyesi është i lirë të zgjedhë formën poetike më të përshtatshme për lexuesin e Gjuhës Përkthimore. Pra, ai prodhon një poezi që ka karakteristikat e rimës dhe të ritmit të Gjuhës Përkthimore.

Po kaq e rëndësishme është zgjedhja e strukturës strofore më të përshtatshme për Gjuhën Përkthimore. Përkthyesit të *Këngëve të Kreshnikëve* nga Gjuha Shqipe në Gjuhën Angleze, të cilat tradicionalisht shkruhen si një bllok i tërë, do t'i duhet të bëjë një zgjedhje: Ja të ruajë bllokun e plotë të vetëm nga Gjuha Burimore, ja të prodhojë një strofë që duket më e natyrshme për formën e strofës në Gjuhën Angleze. Forma strofore e vargjeve plotësuese është sfiduese gjatë përkthimit, sepse ajo ka tiparet e veta unake. Vargjet lidhen me njëri-tjetrin gramatikisht, pra, ato mund të lexohen sikur të ishte një fjali e vetme. Rrjedhimisht, ato lidhen nga pikëpamja kuptimore, domethënë, kuptimi bëhet i qartë vetëm pas leximit të të gjitha vargjeve dhe arrihet te pika. Tipare të tilla themelore duhet të ruhen në Gjuhën Përkthimore.

Rima paraqet një sfidë për shkak të faktit se çdo gjuhë ka trajtat, strukturat, modelet e veta unake rimuese. Për shembull, modelet rimuese tradicionale të Gjuhës Shqipe ndryshojnë nga modelet rimuese të Gjuhës Angleze. Pra, përkthyesi që vendos të përdorë rimën gjatë përkthimit të një poezie Shqip në Anglisht duhet të bëjë një zgjedhje: Ose të përdorë stilin rimues të Shqipes, e cila përcjell tingëllima të huaja te lexuesi Anglez, ose të përdorë një model rimues, i cili tingëllon më tepër i natyrshëm për veshin e lexuesit Anglez, pavarësisht nga humbja e ndjeshme në rrafshin fonik, domethënë, zanor.

Dallimet ndërmjet modeleve metrike të Gjuhës Burimore dhe të Gjuhës Përkthimore përbëjnë fushën e dytë problemore në përkthimin e poezisë. Metri i Shqipes është sasior: ai varet nga numri i bashkëtingëlloreve dhe i zanoreve dhe rrallë lidhet me theksin. Dallimi në Shqip ekziston ndërmjet rrokjeve të shkurtra, domethënë, të patheksuara. Në përgjithësi, çdo rrokje fillon me një bashkëtingëllore, me përjashtim të fjalëve që fillojnë me zanore; prandaj, nuk është e zorshme të dallohet se ku fillon dhe ku mbaron një rrokje. Këmbët përbëhen nga një numër i ndryshueshëm rrokjesh, të shumtën e herës, tre ose katër syresh. Një kombinim i këtyre këmbëve përbën një metër të caktuar. Nga shumë metra që njihen në vargëzimin klasik të Shqipes, vetëm njëri syresh përdoret zakonisht nga poeti në një poezi. Mirëpo, ekziston një shkallë e variacionit ritmik në të njëjtën poezi për shkak të variacionit të tipat e rrokjeve.

Ndërkohë, metri i Anglishtes është cilësor: ai varet nga mënyra se si shqiptohen rrokjet, por jo nga numri i rrokjeve. Metri i Anglishtes është metër rrokjor-dhe-theksor. Ashtu si në Shqipe, vargu përcaktohet nga pikëpamja e këmbëve. Një këmbë

është një grup tradicional rrokjesh të theksuara ose të patheksuara të vendosura sipas një rendi të caktuar. Një varg i poezisë tradicionale përbëhet nga një numër i fiksuar këmbësh të veçanta³⁵. Nga pikëpamja e kohës, domethënë, notës muzikore, metri ndahet në tipa kryesorë, domethënë, në ritme ngjitëse kohore, domethënë, note dhe në ritme zbritëse kohore, domethënë, note. Pra, valët tingëllore përfaqësojnë kalimin nga nota zbritëse te nota ngjitëse, te tipi i parë, dhe nga nota ngjitëse te nota zbritëse, te tipi i dytë. Ky quhet ritmi bazë, por në praktikë modulimet e transformojnë atë nga nota ngjitëse te nota zbritëse dhe anasjelltas, sidomos në poezinë dramatike (dramën në vargje). Mes ritmit bazë ngjitës, këmba jambike, e cila përbëhet nga një rrokje e shkurtër ose e patheksuar, që shoqërohet nga një rrokje e theksuar, është më i përhapuri. Ilustrimi i mëposhtëm është një shembull i këmbës jambike:

The cur/few tolls /the knell /of par/ting day/

Ky varg ka pesë këmbë jambike, dhe prandaj quhet pentametër jambik³⁶. E dyta më e përhapura është këmba anapestike, e cila përbëhet nga dy rrokje të shkurtra / të patheksuara, të cilat ndiqen nga një rrokje e gjatë, domethënë, e theksuar. Te ritmi bazë zbritës, këmba trokaike, e cila përbëhet nga një rrokje e theksuar, e cila ndiqet nga një rrokje e patheksuar, përdoret gjerësisht. Këmba daktilike, e cila përbëhet nga një rrokje e theksuar, e cila ndiqet nga dy rrokje të shkurtra, domethënë, të patheksuara, përdoret gjithashtu, por më rrallë. Me përjashtim të këtyre katër këmbëve, të gjitha këmbët e tjera nuk janë asgjë tjetër, përveç se moduleme. Anglishtja ka një lloj tjetër metri, pra, metrin e theksit të fortë. Në një metër të tillë, rëndësi kanë vetëm theksat, pavarësisht nga numri i rrokjeve të patheksuara, domethënë, të shkurtra. Një pjesë shumë e madhe e poezisë moderne e përdor këtë metër, shpesh duke e kombinuar me metrin rrokjor-dhe-theksor.

Askush nuk mund të vërtetojë se një metër i Anglishtes, për shembull, është barasvlerësi tipik i një metri të Shqipësisë. Në mënyrë të natyrshme, përkthyesi nuk mund të përkthejë ritmin e një gjuhe të caktuar në një gjuhë tjetër, pavarësisht nga aftësitë e tij. Në të vërtetë, atij nuk i kërkohet ta bëjë këtë gjë, sepse ritmi i Gjuhës Burimore nuk ka pikë kuptimi, as lidhjeje, me lexuesin e Gjuhës Përkthimore. Përkundrazi, përkthyesit i duhet të transferojë artistikisht ritmet e Gjuhës Shqipe, për shembull, në barasvlerësit gjegjës të Gjuhës Angleze, në mënyrë që lexuesi Anglez t'i shijojë ata. Në mënyrë të ngjashme, përkthyesi i Soneteve të Shekspirit duhet të njohë vargëzimin në Gjuhën Shqipe dhe prozodinë e tij, për të riprodhuar ritmin e Shekspirit në Gjuhën Shqipe, në mënyrë të tillë, që t'i përshtatet lexuesit Shqiptar. Zgjedhja e metrit varet nga mënyra se si përkthyesi e përjeton situatën, domethënë, gjendjen, në poezi.

Gjatësia e vargut përcakton metrin në të gjitha gjuhët, duke përfshirë Shqipërinë dhe Anglishten. Stili i vargjeve plotësuese është i përhapur si në poezinë klasike, ashtu edhe në poezinë moderne Angleze. Sipas këtij stili, vargjet lidhen me njëri-tjetrin nga pikëpamja gramatikore dhe kuptimore. Gjatë përkthimit të një poezie me tipare të tilla në Gjuhën Shqipe, përkthyesi përballet me probleme që lindin nga dallimi ndërmjet metrave, te të cilët duhet të ndalet dhe te të cilët nuk duhet të ndalet. Një tjetër sfidë

³⁵ Dickens, James, Herve, Sander, and Higgins, Ian. *Thinking Arabic Translation*. London and New York: Routledge, 2002, faqe 89.

³⁶ Po aty, faqe 89.

është të balancojë ruajtjen e imazhit ritmik të një metri të Anglishtes në Shqip me riprodhimin e tij, si një metër që është më tipik për Shqipen.

Gjatë përkthimit të poezisë, lind një sfidë nga fakti se të gjitha poezitë kanë shumësi, domethënë, pluralitet kuptimi. Siç sugjeron Beikëri³⁷, nuk është e lehtë të përcaktohet “edhe kuptimi bazë parafjalor i një fjale ose thënieje, domethënë, shprehjeje, me siguri absolute”. Natyrisht, në të shumtën e herëve, fjalët kanë “kufi të mjegulluar, domethënë, të paqartë”, dhe kuptimet e tyre janë të diskutueshëm në shkallë të gjerë³⁸. Me fjalë të tjera, çdo akt i leximit të një poezie është në vetvete akt përkthimi. Nocioni i të kuptuarit të Gjuhës Burimore është “mashtues”; leximi nga përkthyesi i poezisë në Gjuhën Burimore është vetëm njëri nga tërë vargu, domethënë, gama, e kuptimeve të mundshme. S. Basneti³⁹ pranon se ndërmjet përkthimit dhe interpretimit nuk ka asnjë dallim: përkthyesi fillimisht lexon, domethënë, përkthen, Gjuhën Burimore, dhe pastaj përkthen në Gjuhën Përkthimore⁴⁰. Prandaj, përkthyesi është i detyruar të bëjë përpjekje të pareshtura dhe shumë më të mëdha se sa lexuesi mesatar, me qëllim që të kuptojë poezinë saktë.

Përkthimi ndërgjuhësor ka gjasa të pasqyrojë interpretimin krijues të Gjuhës Burimore, të cilin e ka bërë përkthyesi⁴¹. Përkthyesi duhet të përpiqet që të perceptojë, të kapë me sa përpikmëri që të jetë e mundur kuptimet e fjalëve të Gjuhës Burimore, me qëllim që t’i përcjellë ato në Gjuhën Përkthimore. Imponimi ndaj lexuesve i leximit nga përkthyesi i Gjuhës Burimore është një gabim i zakonshëm, i cili haset gjatë përkthimit të poezisë, ngaqë polivalenca është tipar thelbësor i diskursit poetik. Përderisa Gjuha Burimore lejon shumëllojshmëri reagimesh mes lexuesit të Gjuhës Burimore, është detyrë e përkthyesit të poezisë të ruajë sa është e mundur vargun, domethënë, gamën e reagimeve të mundshme mes lexuesve të Gjuhës Përkthimore, duke ruajtur të paprekur kuptimet e mundshme të pranishme në Gjuhën Burimore. Njumarku (Newmark) sugjeron se përkthyesi mund “të përkthejë kuptimin më të mundshëm, si dhe të vendosë kuptimin më pak të mundshëm në një shënim sqarues, nëse ai gjykon se ky kuptim është i rëndësishëm”⁴².

Përkthyesi i poezisë duhet të jetë i vetëdijshëm për dallimin ndërmjet kuptimit referues dhe kuptimit poetik. Detyra e përkthyesit të poezisë nuk kufizohet në përcjelljen e kuptimit të fjalëve, domethënë, ta referojë lexuesin tek e njëjta gjë që e ka referuar poeti i Gjuhës Burimore, ajo gjithashtu përfshin përcjelljen e domethënies dhe prodhimin e të njëjtit efekt, ashtu si Gjuha Burimore. Ndryshe nga përkthimi shkencor, domethënë, teknik, suktesi gjatë përkthimit të poezisë nuk varet nga shkalla në të cilën, nga pikëpamja preferenciale, përkthimi i afrohet poezisë në Gjuhën Burimore, përkundrazi, ai varet nga kritere të tjera, të bazuara në kritikën letrare dhe nga aplikimet e tyre në gjuhë dhe në shkrimtari. Kjo është e rëndësishme, sepse teksti ka gjasa të prodhojë kuptime, të cilay nuk janë fizikisht të pranishme në të. Sërish, vështirësia gjatë përkthimit të poezive lind jo vetëm nga rrafshet

³⁷ Baker, Mona. *In Other Words: A Coursebook in Translation*. London and New York: Routledge, 1992.

³⁸ Po aty, faqe 17.

³⁹ Bassnet-Mcguire, Susan. *Translation Studies*. London: Methuen, 1980.

⁴⁰ Po aty, faqe 82.

⁴¹ Po aty, faqe 82.

⁴² Newmark, Peter. *A Textbook of Translation*. London: Longman, 2003, faqe 220.

ndryshuese të kuptimeve, por edhe nga nevoja që përkthyesi duhet të njohë kontekstin kulturor të gjuhëve në fjalë, të zgjedhë fjalën më të përafërt me kuptimin e autorit.

Përkthimi i tonit të poetit të Gjuhës Burimore është detyra më sfiduese, sepse mishëron qëndrimin e poetit ndaj poezisë së autorit; nëse ai e ka seriozisht apo do të shkaktojë të qeshura, duke vënë në lojë njerëz dhe ngjarje të përfshira në to; nëse ai synon zmadhimin ose zvogëlimin, domethënë, shfaqjen me rezerva. Përkthimi i tonit në një gjuhë tjetër që ka konvencione letrare të ndryshme nga Gjuha Burimore është padyshim tejet i vështirë. Përderisa të kuptuarit e poezisë në Gjuhën Burimore është “mashtues”, si dhe është më e saktë të përshkruhet kuptimi i përcjellë nga përkthyesi, si interpretim i kuptimit të përcjellë nga autori i tekstit poetik burimor, nuk mund të vërtetohet se poezia ka vetëm një ton ose se ekziston vetëm një ton i vërtetë ose “i synuar”. Pra, gjatë përkthimit të një poezie që ka tone të qarta dhe të nënkuptuara, përkthyesit i duhet t’i ruajë këto tone sa të jetë e mundur. Kjo do të thotë se përkthyesi duhet të jetë besnik sa të mundet, duke mos e penguar veten nga përdorimi i fjalëve dhe shprehjeve të përditshme, për shembull, nëse kjo e ndihmon për të përcjellë tonin, si dhe duke ditur se gjuha ka rrafshë të ndryshme që mund ta ndihmojnë për “të hipur” ose “zbitur” në tone. Në të vërtetë, njohja, domethënë, afria, me idetë dhe kuptimin e nënkuptuar të poetit të Gjuhës Burimore është thelbësore për përkthimin e synimit të autorit burimor të poezisë. Prandaj, thuhet se përkthyesit më të mirë të letërsisë dhe të poezisë janë ata që janë më “të akorduar” me shkrimtarin burimor. Kjo i jep mundësi përkthyesit të përvetësojë frymën e origjinalit dhe të shndërrojë synimin e poetit në synim të vetin.

Metafora është një nga figurat letrare, e cila më shumë varet nga kuptimi se sa nga tingulli. Ajo përkufizohet si një figurë letrare e mbështetur te krahasimi që më shumë nënkuptohet se sa shprehet në mënyrë të drejtpërdrejtë. Të thuash: *Ai ishte luan në betejë*. Sipas Njumarku, metafora ka dy qëllime. I pari është njohës, domethënë, qëllimi referues: Të përshkruajë një proces ose gjendje mendore, një koncept, një person, një objekt, një cilësi ose një veprim më hollësisht dhe në mënyrë më të ngjeshur, domethënë, më të saktë, se sa është e mundur në gjuhën e fjalëpërfjalshme ose fizike. I dyti është estetik, domethënë, qëllimi pragmatik: të joshë shqisat, të ngjallë interes, të qartësojë, të kënaqë, të gëzojë, të befasojë⁴³. Në përgjithësi, gjatë përkthimit të imazheve, parimi më i rëndësishëm është se përkthimi duhet të japë të njëjtin kuptim, si origjinali, dhe duhet të prodhojë të njëjtin efekt emocional. Një metaforë mund të jetë universale (a “glassy” stare = vështrim “i ngrirë”); kulturore (a “beery” face = fytyrë “e burrëruar”); ose individuale (a “papery” check = çek “i hollë”⁴⁴). Njumarku argumenton se janë gjashtë tipa metaforash: të vdekura, klishé, të harruara, të përshtatura, të reja (të kohëve të fundit), dhe origjinale.

Përkthyesit të poezisë mund t’i duhet të zgjedhë një procedurë të përshtatshme për përkthimin e metaforës. Përkthyesi duhet të ketë një ndjeshmëri estetike ndaj imazheve dhe simboleve, si dhe të zotërojë shkathtësinë, domethënë, zhdërvjelltësinë, për të zgjedhur mënyrën efektive të përcjelljes së efektshme të kuptimit dhe të metaforës, duke zgjedhur mes shumë mundësive. Zakonisht, metaforat kulturore janë më të vështira për t’u përkthyer se sa metaforat universale ose personale. Vështirësia lind kur lulet dhe barërat vendore përdoren si metafora. Për të prodhuar të njëjtin

⁴³ Po aty, faqe 104.

⁴⁴ Po aty, faqe 105.

efekt, përkthyesit mund t'i duhet të krijojë një metaforë kulturalisht të barasvlershme me metaforën e Gjuhës Burimore, ose të konvertojë metaforën e Gjuhës Burimore, për të dhënë kuptimin e duhur, ose nëse është e mundur, duke i shtuar kuptime metaforës, pra, duke e pasuruar kuptimisht metaforën. Për shembull, imazhi i një personi të neveritshëm, domethënë, të padurueshëm, i përshkruar në Anglisht si “a pain in the neck” mund të përkthehet në Gjuhën Shqipe si “halë në sy”. Përkthyesit të poezisë i duhet të riprodhojë metafora origjinale në mënyrë skrupuloze edhe pse mund të shkaktojë tronditje kulturore tek lexuesi i Gjuhës Përkthimore, i cili nuk e njeh kulturën e Gjuhës Burimore. Për shembull, përkthimi në Shqip i vargjeve të Shekspir, “Shall I compare thee to a summer’s day” = Me kë të të krahasoj, veç se me një ditë vere”, nuk ngjall ndonjë lloj ngasje te lexuesi Shqiptarë. Lexuesit Shqiptar i duhet të bëjë disa përpjekje për të kuptuar të vërtetën e metaforës, duke u mbështetur në vargjet pasuese. Këtu, përkthyesi i poezisë nuk mund t'i bëjë një rrëfim lexuesit, duke transferuar kulturën e Gjuhës Burimore në barasvlerësin e Gjuhës Përkthimore. Lexuesi duhet të kuptojë këtë sfond dhe, nëse dëshiron ta ndjejë atë, leximi i përsëritur ka më shumë gjasa ta bëjë atë pronë të tij. Kur metafora njihet në kulturën e Gjuhës Përkthimore, përkthyesi mund të transferojë imazhin e metaforës. Mirëpo, nëse përkthyesi e konsideron metaforën të rëndësishme, detyra e tij është ta përcjellë atë, ta fusë atë në Gjuhën Përkthimore dhe në kulturën e saj⁴⁵.

Gjatë përkthimit të poezisë, lojërat me fjalët janë më të vështirat për t'u përkthyer, ngaqë bartin kufizime për shkak të metrit. Sipas Njumarkut, lojërat me fjalët në Anglisht janë më të përhapura, sepse njërrokëshet dalin shpesh dhe shumë lehtë. Tipi më i thjeshtë i lojës me fjalë është antanaklaza, domethënë, përdorimi i dy fjalëve që kanë të njëjtën formë dhe kuptime të ndryshme (për shembull, “wood within wood” = “i çmendur brenda në pyll”, me fjalën e parë “wood”, që ka kuptimin “mad” (“i çmendur”) dhe me fjalën e dytë që ka kuptimin “forest” (“pyll”). Një lojë fjalësh krijohet edhe duke përdorur një fjalë të vetme (për shembull, “tit” = “thithkë” dhe “trishtil”), dy fjalë që shqiptohen një lloj (“peace” = “paqe” dhe “piece” = “copë”), ose një grup fjalësh me shqiptim të njëjtë në dy kuptimet e tyre të mundshme, zakonisht duke synuar shkaktim të qeshure ose argëtim, dhe ndonjëherë për të përforcuar kuptimin⁴⁶. Loja me fjalë, për nga efektet e veta, varet nga kombinimi shqiptim-kuptim; në përgjithësi, nuk përsëritet në gjuhë të tjera, thjesht ngaqë dy gjuhë asnjëherë nuk janë të njëjta. Përkthyesit të poezisë i duhet të sakrifikojë lojërat me fjalë, thjesht ngaqë bartin kufizime për shkak të metrit. Për shembull, kur qëllimi i lojës me fjalë është vetëm shkaktimi i të qeshurës, poeti mund ta kompensojë këtë, duke zgjedhur një lojë tjetër me fjalë, me kuptim të ndryshëm, por të lidhur me burimoren. Nëse të dy kuptimet e lojës me fjalë janë më të rëndësishme se mjeti, dome thënë, mediumi, poeti mund t'i përkthejë ato, duke riprodhuar dy kuptime në mënyrë të papajteshme. Kur një lojë me fjalë përdoret në poezinë e Gjuhës Burimore për të ilustruar një gjuhë a të folur a një shkarje gjuhësore a kur kuptimi është më i rëndësishëm se vërejtja e hollë (mençuria), poeti duhet të transferojë, të përkthejë, në të dyja kuptimet, dhe zakonisht edhe ta shpjegojë atë.

Aliteracioni dhe asonanca janë nga modelet më të përhapura në poezi dhe kanë qëllime tematike dhe shprehëse. Aliteracioni është përsëritja e tingujve bashkëtingëllorë dhe zanorë identikë, shpesh në fillim të fjalëve si, për shembull,

⁴⁵ Po aty, faqe 164.

⁴⁶ Po aty, faqe 217.

“artful aid” = “ndihmës i shkathët”. Asonanca është përsëritja brenda fjalëve e të njëjtit tingull ose tog tingujsh, si, për shembull, tek “a swift snifter afterwards” = “një goditje e rrufeshme pastaj”. Tingujt fundorë që nuk janë të rimuar përkufizohen si asonancë. Të dy tipat mund të dalin së bashku. Një tjetër sfidë në rrafshin fonik, domethënë, zanor, është onomatopeja, ku kuptimi i fjalës përcillet përmes tingujve të saj, për shembull, “hiss” = “fishkëllimë” ose “buzz” = “murmurimë”. Këto tipare fonike, domethënë, zanore, quhen simbolizëm tingullor, i cili ka dy forma. E para ndodh kur tingulli i një fjale në poezi ndjell, domethënë, evokon fjalë të tjera, të cilat nuk janë të pranishme në tekst. E dyta ndodh kur një tingull shfaqet në më shumë se sa një fjalë dhe vendos lidhje ndërmjet fjalësh të tilla, duke i përcjellë asaj nënkuptimet e të tjerave.

Përkthimi i aliteracionit dhe i asonancës është një sfidë përkthimi e veçantë përderisa ato varen nga përsëritja e tingujve dhe bartin kufizime për shkak të metrit. Është e qartë se asnjë Gjuhë Përkthimore nuk mund të riprodhojë të njëjtën sekuencë tingujsh ashtu si Gjuha Burimore, ngaqë dy gjuhë kurrë nuk janë të njëjta nga pikëpamja fonike, domethënë, zanore. Përkthyesit që përballet me simbolizmin tingullor i duhet të vendosë se çfarë funksioni ka ai, para se sa të fillojë përkthimin e një poezie. Kur vlerësohet si thelbësor, përderisa qëllimi i përkthyesit është përcjellja sa të jetë e mundur e mesazhit të tekstit në Gjuhën Burimore, përkthyesit do t’i duhet të përcjellë ato në Gjuhën Përkthimore nëpërmjet simbolizmit tingullor të Gjuhës Përkthimore. Pa dyshim, simbolizmi tingullor do të jetë i ndryshëm nga ai i Gjuhës Burimore. Përkthyesi poet ka mundësi të kompensojë humbjen e tipareve fonike, domethënë, zanore, të Gjuhës Burimore, duke i zëvendësuar ato me tiparet fonike, domethënë, zanore të Gjuhës Përkthimore, të cilat kanë efekt të krahasueshëm. Zakonisht, kjo shkakton humbje nga pikëpamja e kuptimit denotativ dhe konotativ.

Si përfundim mund të thuhet se përkthimi është çështje zgjedhjeje, por kjo zgjedhje është gjithnjë e motivuar: heqjet, shtesat dhe ndryshimet janë të justifikuara në lidhje me kuptimin e synuar. Pra, përkthimi mund të quhet rrjedhojë e zgjedhjeve të motivuara. Kjo duket më se qartë në punën e përkthyesve të poezive. Kështu, së pari, kur një përkthyes vendos të përkthejë një poezi, ai fillimisht zgjedh formën poetike të Gjuhës Përkthimore, domethënë, sonetin, baladën, strofën vargun e bardhë, etj., sa më të përafërt që të jetë e mundur me atë të Gjuhës Burimore. Modeli mund të zëvendësohet nga një tjetër që është më i përshtatshëm me Gjuhën Përkthimore. Së dyti, përkthyesit do t’i duhet të përcjellë ritmin e Gjuhës Burimore në atë të Gjuhës Përkthimore në mënyrë të tillë që të sigurojë prodhimin e të njëjtit efekt kur të lexohet nga lexuesi i Gjuhës Përkthimore. Së treti, kuptimi duhet të përcillet në mënyrë krijuese dhe të saktë në Gjuhën Përkthimore. Së katërti, përkthyesi duhet të riprodhojë figurat letrare, domethënë, imazhe konkrete, ku përfshihen metaforat dhe krahasimet, si dhe tiparet fonike, domethënë, zanore, të tilla si aliteracion dhe asonanca.

Është e qartë se nuk ka përkthim të përkryer, ideal ose të saktë. Gjëja e parë që duhet të merret parasysh gjatë vlerësimit të përkthimeve të poezisë është qëllimi i përkthimit, në mënyrë që të mund të gjykohet, duke e ballafaquar atë me objektivat.

Kreu i katërt

4.1 Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar (*The Old Man and the Sea* versus *Plaku dhe deti*)

4.1.1 Ernest Heminguei: Jeta dhe vepra (1899-1961)

Ernest Heminguei është fituesi i Çmimit Nobel për Letërsinë më 1954 me motivacionin: “Për mjeshtërinë e tij të artit të rrëfimit, të dëshmuar më së fundi në veprën *Plaku dhe deti*, si dhe për ndikimin që ai ka ushtruar në stilin bashkëkohor”.

I lindur në Ouk Park të Illinoisit, ai e filloi karrierën e vet si shkrimtar në një redaksi gazete në Kenzës Siti në moshën 17 vjeçare. Pas hyrjes së Shteteve të Bashkuara të Amerikës në Luftë, ai, vullnetarisht, u bashkua me një njësi ambulancash të Ushtrisë Italiane. Gjatë shërbimit në front, ai u plagos, u dekorua nga Qeveria Italiane, dhe kaloi shumë kohë nëpër spitale. Pas kthimit në Shtetet e Bashkuara të Amerikës, ai u bë reporter për gazetatat kanadeze dhe amerikane dhe, mjaft shpejt, u dërgua përsëri në Evropë, për të mbuluar ngjarje të tilla si Revolucioni Grek.

Në vitet 1920, Heminguei u bë anëtar i grupit të amerikanë të dëbuar nga atdheu në Paris, të cilin e përshkroi në veprën e tij të parë të rëndësishme *Lamtumirë armë* (*A Farewell to Arms*, 1929), e cila shtjellon zhgënjimin e një oficeri amerikan ambulance nga lufta dhe rolin e tij si dezertor. Heminguei i shfrytëzoi përvojat e veta të reporterit gjatë Luftës Civile në Spanjë, si sfond për romanin e tij më ambicioz *Për kë bie kambana* (*For Whom the Bell Tolls*, 1940). Mes veprave të tij të mëvonshme, shquhet romani i shkurtër *Plaku dhe deti* (*The Old Man and the Sea*, 1952), ku rrëfëhet historia e udhëtimit të një peshkatari, lufta e tij e gjatë dhe vetmitare me peshkun dhe detin, si dhe ngadhënjimi i tij mbi disfatën.

Hemingueit, këtij sportisti të madh, i pëlqente të portretizonte ushtarë, gjuetarë, toreadorë, njerëz të ashpër, herë-herë primitivë, guximi dhe ndershmëria e të cilëve vihen përballë sjelljeve brutale të shoqërisë moderne dhe që, gjatë kësaj përpallje, humbasin shpresën dhe besimin. Proza e tij e drejtpërdrejtë, dialogu i tij i kursyer, si dhe rendja e tij pas nënkuptimeve, janë veçanërisht efikase në tregimet e tij të shkurtra, disa prej të cilave janë përmbledhur në vëllimet *Burra pa gra* (*Men Without Women*, 1927) dhe *Kolona e pestë dhe dyzetentë tregimet e para* (*The Fifth Column and the First Forty-Nine Stories*, 1938).

Heminguei, një nga romancierët, tregimtarët dhe eseistët më të famshëm amerikanë, stili i prozës së të cilit, duke qenë i thjeshtë gjer në mashtim, ka ushtruar ndikim të gjerë te një varg i madh shkrimtarësh.

“S’ka pikë dyshimi se nuk ka gjueti si gjuetia e njeriut, por ata që kanë gjuajtur njerëz të armatosur për një kohë të gjatë, gjë që edhe u ka pëlqyer, pas kësaj, në të vërtetë, nuk u hyn më në sy asgjë tjetër. I takon duke bërë gjëra të ndryshme, por interesi tyre pushon së qeni, sepse, pas gjësë tjetër, shtrihet jeta monotone, si

shija e verës, kur sythet e shijes t'i kanë hequr nga gjuha, duke t'i bërë shkrumb e hi.”

(Nga “Në ujin e kaltër” – “On the Blue Water” te vepra *Shqytari – Esquire*, Prill 1936)

Marrëdhëniet dashurore të Hemingueit me një infermiere amerikane, Anjeza von Kurovskin, gjatë shtrimit në spital për të marrë veten, krijuan bazën për shkrimin e romanit *Lamtumirë armë (A Farewell To Arms)*, 1929). Kjo histori tragjike dashurie u bë film për herë të parë më 1932, ku luajtën aktorë e aktore të tilla si Geri Kuper, Helena Heis dhe Adolf Menjū. Në variantin e dytë të vitit 1957, me skenar të Ben Hektit dhe regji të Çarls Vidorit, rolet kryesore i luajtën Rok Hjudsoni dhe Xhenifer Khonsi. Dështimi i tij bëri që David O. Selzniku të mos prodhonte më filma të tjerë.

Pas luftës, Heminguei punoi për pak kohë si gazetar në Çikago. Ai u shpërngul në Paris më 1921, ku shkroi artikuj për gazetën *Toronto Star*.

“Nëse ke pasur fatin ta kalosh rininë në Paris, atëherë, kudo që të shkosh gjatë pjesës tjetër të jetës, ai qëndron me ty, sepse Parisi është një festë e lëvizshme.”

(Nga *Një festë e lëvizshme – A Moveable Feast*, 1964)

Në Evropë, pra, në qendrën e lëvizjes moderniste, Heminguei u shoqërua me shkrimtarë të tillë si Gertruda Shtajn dhe F. Skot Fixheraldi, i cili ia redaktoi disa tekste dhe u bë agjenti i tij letrar. Më vonë, Heminguei e përshkroi Fixheraldin në *Një festë e lëvizshme*, por më me pak dashamirësi. Megjithatë, Fixheraldit i erdhi keq për humbjen e kësaj miqësie. Për Gertruda Shtajnin, Heminguei i shkruante Maksuell Perkinsit, redaktorit të tij, se:

“Ajo i humbi të gjitha ndjesitë e shijes kur kaloi në menopauzë. Ishte vërtetë ngjarje e jashtëzakonshme. Papritur, ajo shfaqti paaftësinë për të dalluar një pikturë të bukur nga një pikturë e shëmtuar, një shkrimtar të mirë nga një shkrimtar i keq, u menderos çdo gjë.”

(Nga *E vetmja gjë që ka rëndësi – The Only Thing That Counts*, 1966)

Gjatë kohës që nuk shkruante për gazetën, as për veten e tij, Heminguei udhëtoi me të shoqen, Elizabeta Hadli Riçardsonin, nëpër Francë, Zvicër dhe Itali. Më 1922, ai shkoi në Greqi dhe Turqi, për të raportuar mbi luftën ndërmjet këtyre dy vendeve. Më 1923, Heminguei bëri dy udhëtime në Spanjë; të dytin e bëri për të parë ndeshjet me dema në festivalin vjetor të Pamplonës.

Librat e parë të Hemingueit, *Tre tregime dhe dhjetë poezi (Three Stories and Ten Poems)*, 1923), për të cilin nuk mori asnjë honorar, dhe *Në kohën tonë (In Our Time)*, 1924), u botuan në Paris. *Rrëketë e pranverës (The Torrents of Spring)* dhe romani i parë serioz i Hemingueit *Edhe dielli lind (The Sun Also Rises)* dolën në qarkullim më 1926. Historia e rrëfyer nga një gazetar amerikan merret me një grup të dëbuarish nga atdheu, të cilët jetojnë në Francë dhe Spanjë dhe janë anëtarë të zhgënjyer nga jeta e Brezit të Humbur të pas-Luftës së Parë Botërore. Personazhet kryesore janë Leidi Bet Eshli dhe Xheik Barnsi. Ledi Bret bie në dashuri me Xhejkun, i cili është plagosur në

luftë dhe nuk mund t'ia përmbushë nevojat. Edhe pse Heminguei asnjëherë nuk dha hollësi për dëmtimin e Xhejkut, lexuesi arrin të kuptojë se ai ka humbur testikujt, po jo penisin. Xheku dhe Breti dhe grupi i çuditshëm i miqve të tyre ndërmarrin aventura të ndryshme nëpër Evropë, në Madrid, Paris dhe Pampalona. Gjatë orvatjeve për të përballuar dëshpërimin, ata bien pre e alkoolit, e dhunës dhe e seksit. Ashtu si Xhejku, edhe Heminguei ishte plagosur në Luftën e Parë Botërore; të dy janë të dhënë pas ndeshjeve me dema:

- Oh, Xhejk, - tha Breti, - së bashku mund t'ia kishim kaluar për mrekulli.

(Nga *Edhe dielli lind – The Sun Also Rises*, 1962)

Heminguei e shkroi dhe rishkroi këtë roman në pjesë të ndryshme të Spanjës dhe të Francës ndërmjet viteve 1924 dhe 1926. Ai i solli suksesin e parë të madh. Megjithëse gjuha e Hemingueit është e thjeshtë, ai ka përdorur nënkuptime dhe shmangie, të cilat e bëjnë tekstin shumë rrafshësh dhe të pasur në aluzione.

Pas botimit të veprës *Bura pa gra (Men Without Women)*, 1927), Heminguei u kthye në Shtetet e Bashkuara të Amerikës, për t'u vendosur në Ki Uest të Floridës. Heminguei dhe Hadlli u ndanë më 1927. Në të njëjtin vit, Heminguei u martua me Paulina Pfajjferin, botuesen e pasur të organeve që mbullonin modën. Në Florida, ai shkroi romanin *Lamtumirë armë (A Farewell to Arms)*, i cili u botua më 1929. Vendi i zhvillimit të ngjarjeve është fronti italian në Luftën e Parë Botërore, ku dy të dashuruar arrijnë të gjejnë disa çaste të shkurtra lumturie. Romani korri sukses të jashtëzakonshëm në rrafshin e kritikës letrare dhe në rrafshin tregtar njëherësh.

Në vitet 1930, Heminguei shkroi vepra madhore të tilla si *Vdekje në mesditë (Death In The Afternoon)*, 1932), rrëfim për ndeshjet me demat në Spanjë, dhe *Kodrinat e blerta të Afrikës (The Green Hill Of Africa)*, 1935), histori për një ekspeditë gjuetie në Afrikën Lindore. “Gjithë letërsia moderne amerikane buron nga libri i Mark Tuenit, që quhet *Hakëllberri Fini*”, është ndoshta vargu më i cituar në këtë rrëfim. *Të kesh dhe të mos kesh (To Have And Have Not)*, 1937) u bë film nga regjisori Houard Houks. Ata kishin zënë miqësi me njëri-tjetrin në fund të viteve 1930. Houksi, gjithashtu, kishte qejf të dilte për gjah, të peshkonte dhe të pinte, dhe autori shkoi me të shoqen e Houksit, Slimën, i cili më vonë tha:

“Midis nesh lindi një tërheqje e menjëhershme dhe e ngutshme, e pashpallur, por shumë, shumë e fuqishme”.

Sipas një historie, Houksi i kishte thënë Hemingueit se mund të bënte “një film nga vepra më e keqe që kishte shkruar ndonjëherë”. Autori pyeti: - Cila është gjëja më e keqe që kam shkruar ndonjëherë? - kurse Houksi u përgjigj: - Ajo pjesa kotnasikoti që quhet *Të kesh dhe të mos kesh*”. – Kisha nevojë për para, - tha Heminguei. Skenarin e filmit e shkruan Xhuls Fërthmani dhe Uilliam Folkneri.

“Dhe pastaj i shkoi mendja se do të vdiste. Ky mendim vërshoi në kokën e tij, nuk ishte vërshim uji, as vërshim ere; ishte vërshimi i papritur i zbrazëtisë që buron nga nuhatja e së ligës, por çudia më e madhe ishte se hiena lëvizte vjedhurazi, lehtë-lehtë, përgjatë zgripit të saj.”

(Nga *Borërat e Kilomanxharës – The Snows of Kilimanjaro*, 1952)

Uollis Stivensi e quajti një herë Heminguein “më të rëndësishmin e poetëve të gjallë, për sa i përket çështjes së realitetit të jashtëzakonshëm”. Përmes fjalës “poet”, Stivensi u referohej arritjeve stilistikore të autorit në prozën e shkurtër. Ashtu si Gertruda Shtain, Heminguei zbatoi teknikat e poezisë moderne në shkrimet e veta, siç është përdorimi mjeshtëror i përsëritjes, megjithëse në një masë më të vogël se Shtaini. “Teoria e ajsbergut” e Hemingueit, e cila citohet më së shumti, shpjegohet kështu:

Nëse shkrimtari e di mirë se për çfarë është duke shkruar, atëherë ai mund të shmangë gjërat që di, dhe lexuesi do të arrijë t’i përjetojë këto gjëra njëloj sikur t’i kishte shprehur shkrimtari.

Një nga tregimet e shkurtra më të antologjizuara të Hemingueit është “Borërat e Kilimanxharos”, i cili u botua për herë të parë në *Esquire* në gusht të vitit 1936. Ajo fillon me një epitaf që thotë se maja perëndimore e malit quhet Shtëpia e Zotit të Lum dhe, ngjitur me të, u zbulua kërma e një leopardi. Poshtë në savanë, shkrimtari i dështuar Herri është duke vdekur nga gangrena që e zuri në një kamp gjuetie.

“Kishte dashuruar së tepërmi, kishte kërkuar së tepërmi, dhe të gjitha këto i hodhi në letër.”

(Nga *Borërat e Kilomanxharës – The Snows of Kilimanjaro*, 1952)

Pikërisht para se sa të mbyllë sytë, Herri sheh një vegim sikur e kanë ngjitur lart, për të parë majën e Kilimanxharos, nga një avion shpëtimi – “e madhërishme, e lartë dhe pabesueshmërisht e bardhë nën shkëlqimin e diellit”. Në variantin filmik të këtij tregimi, me regjisor Henri Kingun, Herri nuk vdes. Nik Adamsi, personazhi autobiografik i Hemingueit para Luftës së Dytë Botërore, paraqitet në tre përmbledhje, *Në kohën tonë*, *Burra pa gra* dhe *Fitimtari nuk merr asgjë* (*Winner Take Nothing*, 1933).

Më 1937, Heminguei ndoqi nga afër Luftën Civile në Spanjë. Si shumë shkrimtarë të tjerë, ai mbajti anën e qeverisë së krijuar asokohe. Në Madrid, ai u takua me Marta Gellhornin, shkrimtare dhe korrespondente lufte, e cila u bë gruaja e tretë e tij më 1940. Vitet e para të martesës së tij ishin të lumtura, por ai shpejt e kuptoi se Gellhorni nuk ishte amvisë, por gazetare me ambicie të mëdha. Gellhorni i e quajti Heminguein “Shokun e vet mosdashës”. Asaj ia kishte ëndja fort të udhëtonte dhe “të maste pulsin e kombit” ose të botës.

Ai u kthye përsëri në Spanjë me romanin e tij *Për kë bie kambanat* (1940). Ai ia kushtoi librin Gellhornit – Maria, e cila në këtë rrëfim, është ndërtuar pjesërisht sipas këtij modeli. “Flokët e saj ishin vetulla e artë e një fushe me misër”, shkruante Heminguei për heroinën e tij. Kjo histori mbulonte vetëm pak ditë dhe merrej me hedhjen në erë të një ure nga një grup i vogël partizanësh. Kur heroina në romanin *Lamtumirë armë* vdes në fund të rrëfimit, pasi ka lindur një fëmijë të vdekur, tani e ka radhën heroi, Robert Xhordani, për të flijuar jetën. Tema e ardhjes së vdekjes ishte, gjithashtu, qendrore në romanin *Përgjatë lumit drejt e në mes të pemëve* (*Across the River and Into the Trees*, 1950).

Përveç pjesëmarrjes në ekspedita gjuetie në Afrikë dhe Vaioming, Heminguei u dha shumë edhe pas peshkimit në thellësi të mëdha të ujërave matanë brigjeve të Ki Uestit, Brahamsit dhe Kubës. Ai, gjithashtu, e armatosi varkën e tij të gjuetisë, *Pilar (Leshatake)*, dhe, së bashku me ekuipazhin e vet, vëzhgoi veprimet e nazistëve dhe të nëndetësve të tyre në atë hapësirë gjatë Luftës së Dytë Botërore. Më 1940, Heminguei bleu një shtëpi jashtë Havanës në Kubë. Rrethinat e saj ishin parajsë e vërtetë për ushtrinë e maceve të tij të padisiplinuara.

Në fillim të vitit 1941, Gellhorni, së bashku me Heminguein, bënë një udhëtim të gjatë prej 30 000 miljesh për të shkuar në Kinë. Pikërisht para pushtimit të Normandisë më 1944, Heminguei arriti të shkonte në Londër, ku u vendos në Hotelin Dorchester. Para kësaj, ai kishte zëvendësuar Gellhornin si korrespondent kryesor i gazetës *Collier*. Ajo arriti dy javë më vonë dhe zuri dhomë më vete. Heminguei e ndoqi zbarkimin e forcave aleate, duke qëndruar nën shkëmbinjtë e Normandisë; Gellhorni u bashkua me trupat në breg. Kur u kthye në Paris pas shumë vitesh, Heminguei, shumicën e kohës e kaloi në Hotelin Ric. Ndarja e Hemingueit me Gellhornin më 1945 ishte e hidhur. Më vonë Gellhorniu shpreh se meqenëse “kishte jetuar me një mitomaniak, e dinte se ata besojnë në çdo gjë që thonë, nuk janë gënjeshtarë të vetëdijshëm, shpikin për të stërmadhuar çdo gjë që lidhet me ta dhe jetën e tyre dhe e besojnë një gjë të tillë”. Më 1946, Heminguei u kthye në Kubë. Pas braktisjes nga Gellhorni, ai u martua me Meri Uerlshin, korrespondenten e revistës *Time*, të cilën e kishte takuar në një restorant të Londrës më 1944.

Heminguei kishte filluar të pinte që kur ishte reporter, dhe arrinte të mbante sasi të mëdha alkooli. Për shumë kohë, alkooli nuk ndikoi në cilësinë e krijimtarisë së tij. Në fund të viteve 1940, ai filloi të dëgjoji zëra brenda kokës së vet, ishte mbi peshë, tensionin e kishte të lartë, dhe shfaqte shenja të qarta të ceroxës në mëlçi. Shpërfilljen ndaj rreziqeve që mbartte alkooli Heminguei e zbuloi kur e mësoi të birin 12 vjeçar, Patrikun, të pinte. E njëjta gjë ndodhi edhe me vëllezërit e tij. Patriku, më vonë gjatë jetës, pati probleme me alkoolin. Gregori, i cili ishte transvestit, u dha pas drogës dhe ai vdiq në moshën 69 vjeçare në një burg grash në Florida.

Përgjatë lumit drejt e në mes të pemëve, romani i parë i Hemingueit brenda një dekade, u prit keq, por tregimi alegorik prej 27 000 fjalësh *Plaku dhe deti*, i botuar fillimisht në revistën *Life* më 1952, ia ktheu përsëri famën. Protagonisti është një peshkatar plak nga Kuba, që quhet Santiago, dhe, më në fund, pas javësh të mbushura me zhgënjime, arrin të kapë një marlin gjigant. Teksa kthehet në liman, peshkaqenët ia hanë peshkun e lidhur për varkë. Modeli për portretizimin e Santiagos ishte peshkatarin kubanez, Gregorio Fuentes, i cili vdiq në janar të vitit 2002, në moshën 104 vjeçare. Fuentesi kishte shërbyer si kapiten i barkës së Hemingueit, *Pilar*, në fund të viteve 1930, dhe ndonjëherë i shërbente edhe si shitës. Heminguei, gjithashtu, bëri një udhëtim për gjueti peshku në Peru, pjesërisht për të xhiruar pjesë për një variant filmi të veprës së tij *Plaku dhe deti*.

Më 1959, Heminguei vizitoi Spanjën, ku u takua me toreadorin e famshëm Luis Migel Domenikuin në një spital. Një dem i kishte shqyer me brirë ijët Domenikuinit. “Pse drejtin u dashka të vdesin të mirët dhe trimat para kujt do tjetër?” tha ai. Mirëpo, Dominkuini nuk vdiq. Heminguei planifikoi të shkruante një libër tjetër për ndeshjet

me dema, por, në vend të kësaj, botoi veprën *Një festë e lëvizshme*, kujtimet e tij të viteve 1920 në Paris.

Shumicën e kohës, Heminguei e kaloi në Kubë deri sa ndodhi Revolucioni i Fidel Kastros më 1959. Ai e mbështeti Kastron, por kur jetesa u vështirësua së tepërmi, ai u shpërngul në Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Gjatë vizitës së tij në Afrikë më 1954, Heminguei pësoi dy aksidente ajrore dhe u shtrua në spital. Në të njëjtin vit, ai filloi të shkruante veprën *I vërtetë sapo lind drita* (*True at First Light*), që mbetet libri i fundit i tij i plotë. Disa pjesë të tij u botuan në *Sports Illustrated* më 1972 nën titullin *Ditari afrikan* (*African Journal*).

Më 1960, Heminguei u shtrua në spital në Klinikën Majo në Roçester të Minesotas për t'u kuruar nga depresioni, dhe doli nga spitali më 1961. Gjatë kësaj kohe, ai iu nënshtrua terapisë me elektroshok për 2 muaj me radhë. Më 2 korrik 1951, Heminguei kreu vetëvrasje me pushkën e tij të dashur të gjahut në shtëpinë e vet në Ketçam të Aidëhous. Disa nga romanet e Hemingueit janë botuar pas vdekjes së tij. *I vërtetë sapo lind drita*, ku përshkruhet një ekspedite gjuetie në Kenia, doli në qarkullim në korrik të vitit 1999. Është një nga librat më të dobët të botuar nga ndonjë shkrimtar që ka fituar Çmimin Nobel.

4.1.2 Plaku dhe deti (1952): Përmbledhje e shkurtër

Në Kubë, peshkatari plak, i cili quhet Santjago, ka kaluar tetëdhjetekatër ditë pa zënë asnjë peshk. Ai është thatanik, i rraskapitur, me rrudha të thella në qafë, ndërkohë që në duar ka shenja të thella plagësh, të bëra nga litari kur ka tërhequr ndonjë peshk të madh. Këto plagë nuk janë të freskëta, por shumë të vjetra, të vjetra sa plasat e një shkretëtire pa një pike ujë.

Krahaso:

The old man was thin and gaunt with deep wrinkles in the back of his neck. The brown blotches of the benevolent skin cancer the sun brings from its reflection on the tropic sea were on his cheeks. The blotches ran well down the sides of his face and his hands had the deep-creased scars from handling heavy fish on the cords. But none of these scars were fresh. They were as old as erosions in a fishless desert.

Plaku ishte thatanik dhe i rraskapitur, me rrudha të thella në qafë. Në faqe kish njolla ngjyrë kafe kanceri të parrezikshëm të lëkurës, shkaktuar nga pasqyrimi i diellit mbi detin tropikal. Njollat zbrisnin nga faqet deri në qafë dhe në duar kishte shenja të thella plagësh, të bëra nga litari kur kishte tërhequr ndonjë peshk të madh. Por asnjë nga këto shenja s'ishte e freskët. Ato ishin aq të vjetra, sa plasat e një shkretëtire pa ujë.

(Shih faqet 9-10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 17-18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Megjithatë, mungesa e suksesit nuk e shkatërron shpirtin e Santiagos dhe këtë gjë e tregojnë sytë e tij gazmorë dhe të paepur.

Krahaso:

Everything about him was old except his eyes and they were the same color as the sea and were cheerful and undefeated.

Çdo gjë e kish të vjetër, përveç syve, dhe sytë e tij kishin po atë ngjyrë që kishte deti dhe ishin gazmorë dhe të paepur.

(Shih faqen 10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ai ka një mik të vetëm, një djalë me emrin Manolin, i cili e ndihmon atë gjatë dyzet ditëve të para. Pas dyzet ditësh, prindërit e Manolinit arrijnë në përfundimin se plaku është i pafat dhe e urdhërojnë të birin për të zgjedhur një barkë tjetër peshkimi. Sidoqoftë, djali e ndihmon plakun që çdo ditë kthehet me kaiken e tij të zbrazët.

Krahaso:

In the first forty days a boy had been with him. But after forty days without a fish the boy's parents had told him that the old man was now definitely and finally *salao*, which is the worst form of unlucky, and the boy had gone at their orders in another boat which caught three good fish the first week. It made the boy sad to see the old man come in each day with his skiff empty and he always went down to help him carry either the coiled lines or the gaff and harpoon and the sail that was furled around the mast. The sail was patched with flour sacks and, furled, it looked like the flag of permanent defeat.

Dyzet ditët e para, me të shkonte edhe një djalë. Por, kur kaluan dyzet ditë pa kapur asnjë peshk, prindërit i thanë djalit se plaku ish bërë tani përfundimisht *salao*, që do të thotë më tersi ndër të pafatët, dhe e kishin urdhëruar djalin të shkonte në një barkë tjetër, e cila kapi tre peshq të mirë që javën e parë. Djali pikëllohej kur shihte plakun që kthehej çdo ditë me barkën bosh dhe zbriste gjithmonë në breg për ta ndihmuar të çonte në shtëpi veglat e peshkimit ose fuzhnjën dhe litarët dhe pëlhurën e mbështjellë pas direktut. Pëlhura ishte arnuar me copa thasësh dhe, ashtu e mbështjellë, dukej si një flamur disfatash të përhershme.

(Shih faqen 9 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 17 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja i thotë Manolinit se të nesërmen ai do të shkojë sa më larg që të jetë e mundur për të peshkuar.

Krahaso:

“Where are you going?” the boy asked.
“Far out to come in when the wind shifts. I want to be out before it is light.”

- Nga do të shkosh nesër? - pyeti djali.
- Sa më larg, dhe do të kthehem kur era të ndërrojë drejtim. Dua të dal në det pa gdhirë.

(Shih faqen 12 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 20 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ata mbledhin veglat e peshkimit nga kaikja e Santjagos dhe shkojnë në shtëpinë e këtij të fundit.

Krahaso:

They picked up the gear from the boat. The old man carried the mast on his shoulder and the boy carried the wooden boat with the coiled, hard-braided brown lines, the gaff and the harpoon with its shaft. The box with the baits was under the stern of the skiff along with the club that was used to subdue the big

fish when they were brought alongside. No one would steal from the old man but it was better to take the sail and the heavy lines home as the dew was bad for them and, though he was quite sure no local people would steal from him, the old man thought that a gaff and a harpoon were needless temptations to leave in a boat.

I nxorën veglat e peshkimit nga barka. Plaku mbante direkun mbi sup dhe djali mbante arkën e drunjtë me litarët dhe lëmshet e fillit të fortë ngjyrë kafe dhe fuzhnjën me gremçin. Arkën me karrema, bashkë me shkopin që përdorej për të trullësuar peshkun e madh kur e nxirrnin përbri barkës, e lanë nën këmbë në barkës. Asnjëri s'mund t'i vidhte gjërat e plakut, por ishte më mirë që pëlhurën dhe litarët e rëndë t'i çonte në shtëpi, sepse i dëmtonte vesa. Megjithëse ishte i sigurt, se asnjë nga njerëzit e këtushëm nuk do ta vidhte, plaku mendoi, se fuzhnja dhe gremçi mund të ishin një tundim i keq për mëkat, po t'i linte në barkë.

(Shih faqen 15 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 21-22 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Banesa e tij është shumë e thjeshtë me një shtrat, me një tryezë, me një karrige, të gjitha të vendosura në një fundshtrojë krejt të rëndomtë.

Krahaso:

The shack was made of the tough budshields of the royal palm which are called guano and in it there was a bed, a table, one chair, and a place on the dirt floor to cook with charcoal.

Kasollja ishte ndërtuar me degë palmash mbretërore që quhen *guano* dhe brenda kishte një shtrat, një tryezë, një karrige, dhe në fundshtrojnë prej balte, një vend për të gatuar me qymyr druri.

(Shih faqen 15 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 22 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ata të dy bisedojnë me njëri-tjetrin për një farë kohe, pastaj Manolini e lë vetëm Santjagon dhe shkon për të marrë ushqim.

Krahaso:

"I go now for the sardines," the boy said.

- Po shkoj tani për sardele, - tha djali.

(Shih faqen 18 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 24 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ndërkohë, Santjagon e zë gjumi. Kur Manolini kthehet, ai e zgjon Santiagon. Plaku dhe djali hanë ushqimin që ka sjellë djali.

Krahaso:

When the boy came back the old man was asleep in the chair and the sun was down.

Kur djali u kthye, plaku po flinte në karrige dhe dielli kishte perënduar.

(Shih faqen 18 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 24 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Wake up old man,” the boy said and put his hand on one of the old man's knees.

The old man opened his eyes and for a moment he was coming back from a long way away.

- Zgjohu, o plak, - tha djali, dhe tundi me dorë njërin gju të plakut. Plaku hapi sytë dhe për një çast ai po kthehej nga një vend i largët.

(Shih faqen 19 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 25 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Gjatë ngrënies së ushqimit, djali zbulon rrekat mes të cilave jeton plaku dhe vendos me vete t'i sjellë plakut këmishë, këpucë, xhaketë dhe batanije për dimrin që po afrohet. Manolini dhe Santjagoja bisedojnë pak kohë për bejsbollin, dhe pastaj djali ikën, që të zgjohet në mëngjes nga plaku. Santjago fle.

Krahaso:

I must have water here for him, the boy thought, and soap and a good towel. Why am I so thoughtless? I must get him another shirt and a jacket for the winter and some sort of shoes and another blanket. “Tell me about the baseball,” - the boy asked him.

Mund të kisha sjellë ujë për të, sapun dhe një peshqir të mirë. Pse jam kaq i pavëmendshëm? Unë duhej t'i gjeja një këmishë tjetër dhe një xhaketë për dimër, ndonjë palë këpucë dhe një batanije tjetër. - Tregomë për bejsbollin, - iu lut djali.

(Shih faqen 21 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 26 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

The boy went out. They had eaten with no light on the table and the old man took off his trousers and went to bed in the dark. He rolled his trousers up to make a pillow, putting the newspaper inside them. He rolled himself in the

blanket and slept on the other old newspapers that covered the springs of the bed.

Djali iku. Ata kishin ngrënë pa e ndezur llambën në tryezë, dhe plaku i hoqi pantallonat dhe shkoi në shtrat në errësirë. Ai i mbështolli pantallonat dhe i bëri si jastëk, duke futur dhe gazetën në mes. U mbështoll me batanije dhe u shtri mbi gazetat e tjera të vjetra që kish shtruar mbi sustat e zhveshura të krevatit.

(Shih faqen 24 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 28-29 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja sheh në ëndërr Afrikën e djalërisë së tij. Ai jeton tani duke u endur pëgjatë atyre brigjeve dhe dëgjon zhurmën e erës mbi det dhe shikon barkat e vendasve që çajnë përmes tij. Ai shikon në ëndrra vetëm vise dhe luanë nëpër plazhe.

Krahaso:

He was asleep in a short time and he dreamed of Africa when he was a boy and the long golden beaches and the white beaches, so white they hurt your eyes, and the high capes and the great brown mountains. He lived along that coast now every night and in his dreams he heard the surf roar and saw the native boats come riding through it. He smelled the tar and oakum of the deck as he slept and he smelled the smell of Africa that the land breeze brought at morning.

He only dreamed of places now and of the lions on the beach.

Gjumi e zuri shpejt, dhe në ëndërr pa Afrikën e djalërisë së tij dhe plazhet e arta të gjata dhe rërat e bardha, aq të bardha sa të dhembnin sytë, dhe shkëmbinj të lartë dhe malet e mëdha ngjyrë kafe. Ai jetonte tani gjatë atyre brigjeve çdo natë, dhe në ëndrrat e tij dëgjonte zhurmën e erës mbi det dhe shikonte barkat e indigjenëve që çanin përmes tij. Në gjumë nuhaste erën e rrëshirës dhe të dushkut të kuvertës, dhe ndiente erën e Afrikës, që e sillte mëngjeseve fladi i bregdetit.

Tani shikonte në ëndrra vetëm vise dhe luanë nëpër plazhet.

(Shih faqet 24-25 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 28 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku zgjohet dhe e merr djalin nga shtëpia e tij. Të dy i marrin pajimet peshkimit të plakut nga kasollja dhe i çojnë në kaikë dhe shijojnë kafënë në një lokal që hapet herët, ku u shërbehet peshkatarve. Djali largohet për të marrë sardelet për plakun. Kur kthehet, ai i uron fat plakut, dhe Santjagoja del në det herët në mëngjes, para lindjes së diellit.

Krahaso:

The old man knew he was going far out and he left the smell of the land behind and rowed out into the clean early morning smell of the ocean.

Plaku kish vendosur të shkonte larg, la prapa aromën e tokës dhe po voziste tutje nëpër aromën e freskët mëngjesore të oqeanit.

(Shih faqen 28 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 32 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Shumë shpejt Santjagoja shquan peshq fluturues dhe zogj dhe shpreh keqardhje të madhe për këta të fundit.

Krahaso:

Why did they make birds so delicate and fine as those sea swallows when the ocean can be so cruel? She is kind and very beautiful.

Pse vallë zogjtë janë krijuar kaq të brishtë, si këto dallëndyshe deti, kurse oqeani nganjëherë bëhet aq i egër? Ai është i mirë dhe shumë i bukur.

(Shih faqen 29 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 32 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja vazhdon duke lundruar, kalon vendin ku kohët e fundit ka qenë i pasuksesshëm. Santjagoja sheh një shpend grabitqar lart dhe vë re se zogu ka pikasur diçka në ujë. Plaku vijon të lundrojë pranë zogut dhe lëshon litarin e tij në atë zonë, duke shpresuar që të kapë peshkun që zogu ka parë. Sheh një tufë të madhe delfinësh që udhëtojnë shpejt, shumë shpejt. Santjagoja vazhdon me shpresën se mos kap të “humburin” ose ndoshta edhe se mos zbulon ndonjë peshk shpatë duke ndjekur tufën. Ai zë një tunë të vogël pas pak kohe dhe pastaj ndien një tundje në një nga grepat e tij të zhytur në thellësi. Kafshimi i parë është i fortë dhe shkopi me të cilin lidhet grepi tendoset ndjeshëm. Tërheqja tjetër është më e kujdesshme, por Santjagoja e di me saktësi se çfarë ka ndodhur.

Krahaso:

One hundred fathoms down a marlin was eating the sardines that covered the point and the shank of the hook where the hand-forged hook projected from the head of the small tuna.

Dyqind metra thellë, marlina po hante sardelet që mbulonin majën dhe pjesën e përkulur të grepit, atje ku grepi i punuar me dorë kishte shpuar kokat e tunave të vogla.

(Shih faqen 41 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 42 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Duke marrë zemër nga një kafshim në një thellësi aq të madhe në Gjirin Persik, Santjagoja mendon se peshqit duhet të jenë shumë të mëdhenj. Peshku shpatë nuk i ndahet grepit, por nuk e kafshon karremin plotësisht. Santjagoja flet me zë të lartë, sikur të donte t'i joshte peshqit për të pranuar karremin.

Krahaso:

“Come on,” the old man said aloud. “Make another turn. Just smell them. Aren’t they lovely? Eat them good now and then there is the tuna. Hard and cold and lovely. Don’t be shy, fish. Eat them.”

- Eja, - tha plaku me zë të lartë. - Kthehu dhe një herë. Merru erë. A nuk janë të shijshme? Haji një here ato mirë e mirë, se pastaj ke dhe tunat. Janë të forta, të freskëta dhe të shijshme. Mos ki turp o peshk. Haji.

(Shih faqen 42 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 43 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pas shumë kafshimeve të rreme, peshku shpatë përfundimisht kafshon tunën e vogël dhe tërheq një gjatësi të madhe të litarit. Santjagoja pret derisa peshku shpatë të gëlltisë grepin dhe pastaj tërheq shumë litarin për të nxjerrë peshkun shpatë në sipërfaqe. Peshku është i fuqishëm dhe nuk del. Në vend të kësaj, përkundrazi, ai noton larg, duke tërhequr plakun bashkë me kaiken e tij. Santjagoja dëshiron që të ketë Manolinin me vete për ta ndihmuar. Teksa perëndon dielli, peshku shpatë vazhdon në të njëjtin drejtim, dhe Santjagoja nuk sheh më tokë me sy. Ai është njeri i vendosur, prandaj e sfidon peshkun shpatë me zë të lartë.

Krahaso:

“Fish,” he said softly, aloud, “I’ll stay with you until I am dead.”

- Peshk, - i tha me zë të ulët, - unë nuk ndahem nga ty gjersa të jem gjallë.

(Shih faqen 52 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 51 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plakut vetëm sa i shtohet vendosmëria, megjithatë druhet se mos peshku shpatë, duke dashur të përfundojë luftën sa më shpejt që të jetë e mundur, do të bëjë shumë kërcime dhe, rrjedhimisht, grepi mund të zhvendoset nga goja e tij.

Krahaso:

“Fish,” he said, “I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends.”

- Peshk, - i tha plaku. - Unë të dua dhe të nderoj shumë. Por do të të vras për vdekje para se të ngryset kjo ditë.

(Shih faqen 54 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 53 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Një zog i vogël vjen në drejtim të kaikes nga veriu. Ai fluturon shumë ulët mbi det dhe është shumë i lodhur. Zogu ulet te kipi i kaikes dhe çlodhet atje. Pastaj sillet rrotull mbi kokën e plakut dhe ulet të pushojë mbi litar ku ndihet më mirë. Santjagoja fillon të flasë me zogun. Ndërkaq, peshku shpatë mësyn përpara, e tërheq plakun poshtë, dhe litari ia pret dorën. Duke futur dorën në ujë për ta pastruar, Santjagoja vë re se peshku shpatë ka ngadalësuar lëvizjen. Ai vendos të hajë një tunë që ka kapur për të marrë force, që të vazhdojë më tej. Plaku e ndien tërheqjen e vazhdueshme dhe të fortë të litarit dhe dora e majtë i është mpirë. Ajo mban shtrënguar litarin e rëndë, por Santjagoja e vështron me neveri.

Krahaso:

“What kind of a hand is that,” he said. “Cramp then if you want. Make yourself into a claw. It will do you no good.”

- Ç'dorë është kjo kështu? - tha. - Mpihu, në qoftë se të pëlqen. Bëhu po deshe këmbë zogu. S'do të dalë mirë kjo gjë.

(Shih faqen 58 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 56 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku ha tunën me qëllim që t'i ripërtërihen forcat dhe t'i shpihet dora. Vetëm atëherë, peshku shpatë del mbi sipërfaqen e ujit me shpejtësi dhe kridhet përsëri brenda thellë në ujë. Santjagoja habitet nga madhësia e tij, është dy metra më i gjatë se sa kaikja e tij. Plaku e kupton se, po të dojë, peshku shpatë mund të shkatërrojë kaiken. Prandaj, Santjagoja lutet për të zbutur zemrën e tij të shqetësuar dhe vihet në ndjekje peshkut edhe një herë tjetër.

Krahaso:

He is a great fish and I must convince him, he thought. I must never let him learn his strength nor what he could do if he made his run. If I were him I would put in everything now and go until something broke. But, thank God, they are not as intelligent as we who kill them; although they are more noble and more able.

Ai është peshk i madh, mendoi plaku, dhe unë duhet ta bind se jam i fortë. S'duhet ta lë asnjëherë që ai të kuptojë se ç'forcë ka ose të kuptojë se ç'mund të më bëjë mua po të fillojë vrapin. Po të isha unë në vend të tij, do ta provoja një herë fatiirduke u vërsulur përpara, derisa diçka të këputej. Por lavdi Zotit që peshqit nuk janë aq të mençur sa ne që i vrasim, megjithëse ata janë më fisnikë dhe më të shkathët.

(Shih faqen 63 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 60 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Me të perënduar dielli, Santjagoja mendon përsëri për të kaluarën e vet triumfuese, në mënyrë që të mbushet me më shumë besim në të tashmen. Santjagoja kujton një ndeshje të madhe të mundjes me krah që kishte zhvilluar njëherë në një tavernë të Kazablankës. Ajo kishte zgjatur një ditë dhe një natë të plotë, por Santjagoja, *El Campeon (Kampioni)*, siç e thërrisnin asokohe, e fitoi përfundimisht ndeshjen.

Krahaso:

He decided that he could beat anyone if he wanted to badly enough and he decided that it was bad for his right hand for fishing. He had tried a few practice matches with his left hand. But his left hand had always been a traitor and would not do what he called on it to do and he did not trust it.

Ai e kuptoi, se po të donte mund të mundte çdo njeri dhe madje ta mundte keq, dhe kuptoi se këto mundje i dëmtonin dorën e djathtë, që i duhej për peshkim. Kishte provuar disa herë të mundej me dorën e majtë. Por dora e tij e majtë i dilte e pabesë dhe nuk bënte atë që donte ai, dhe ai nuk kish besim tek ajo.

(Shih faqet 70-71 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 65 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Duke kujtuar lodhjen e tij, Santjagoja kupton se i duhet të flejë pak nëse do që të vrasë peshkun shpatë. Ai pret në feta delfinin që ka kapur për të parandaluar prishjen dhe ha një pjesë të tij para se të zbulojë një mënyrë për të fjetur. Santjagoja lidh litarin rreth vetes dhe përkulet mbi harkun për të ankoruar veten, duke lënë dorën e tij të majtë në litar për ta zgjuar atë nëse peshku shpatë ikën. Shumë shpejt plakun e zë gjumi, dhe ai fillon të shikojë në ëndërr sikur është në fshat, në shtratin e tij, atje ku po fryn veriu dhe bën shumë ftohtë, pastaj zhvendoset në një plazh të gjatë të Afrikës që po mbushet me luanët e rinisë së tij.

Santjagoja zgjohet nga litarit që rrëshqet furishëm përmes dorës së tij të djathtë. Peshku shpatë hidhet përpjetë, duke çarë ujët dhe duke ngritur stërkala mbi oqean, dhe pastaj bie përsëri rëndë në ujë. Pastaj ai kërcen përsëri dhe barka lëviz shpejt, megjithëse filli ende çmbështillet dhe plaku po e mban aq fort, saqë gati po e këput dhe disa herë e lëshon, por përsëri e mban të tendosur në kulm. Plaku zvarritet nga peshku shpatë gjer te bashi i barkës dhe fytyra i ngjeshet pas një cope të makrelit dhe s'mund të lëviz, dëgjon sesi çahet oqeani dhe sesi bën zhurmë ujët kur peshku bie rëndë në të. Dhe e vetmja gjë që Santjagoja mund të bëjë është mbajtja në litar, i cili po pret dorën e tij keq dhe po e tërheq atë poshtë në fund të kaikes. Megjithatë, Santjagoja gjen ekuilibrin dhe e kupton se peshku shpatë i ka mbushur filluskat me ajër, dhe nuk mund të zbresë poshtë dhe të vdesë atje, nga ku unë ai s'mund ta nxjerrë dot, kështu që së shpejti do fillojë të sillet rrotull dhe ahëre plaku duhet të nisë nga puna.

Përpara lindjes së diellit, peshku shpatë fillon ecjen drejt lindjes, gjë që do të thotë se ai është kapitur dhe po shkon pas rrymës. Santjagoja mban litarin fort, duke e tërhequr atë ngadalë ndërsa peshku shpatë vazhdon të bëjë rrethrotullime. Në rrethrotullimin e tretë, Santjagoja sheh peshkun shpatë dhe habitet nga madhësia e tij. Ai përgatit

fuzhnjën dhe tërheq litarin më shumë. Peshku shpate përpiqet me dëshpërim për t'u larguar. Santjagoja, që nuk mund të flasë për shkak të mungesës së ujit, thjesht mendon me vete.

Krahaso:

You are killing me, fish, the old man thought. But you have a right to. Never have I seen a greater, or more beautiful, or a calmer or more noble thing than you, brother. Come on and kill me. I do not care who kills who.

Peshk, ti po më merr në qafë, mendoi plak. Por ti e ke gjithashtu këtë të drejtë. Kurrë nuk kam parë në jetë gjë më të madhërishtme, më të bukur, më të qetë dhe më fisnike se ti, vëlla. Eja dhe vramë. Mua aq më bën kush nga ne do ta vrasë shoku-shokun.

(Shih faqen 92 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 83 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky peshk shpatë vazhdon të bëjë rrethrotullime, të afrohet dhe të tërhiqet. Më në fund, ai është pranë barkës, dhe Santjagoja e shpon me fuzhnjën e tij në gjoks peshkun shpatë.

Krahaso:

Then the fish came alive, with his death in him, and rose high out of the water showing all his great length and width and all his power and his beauty.

Ahere peshku u gjallërua, megjithëse kishte vdekur brenda, dhe u ngrit lart mbi ujë, duke treguar gjithë gjatësinë dhe gjerësinë, dhe gjithë forcën dhe bukurinë e tij.

(Shih faqen 94 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 84 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pastaj bie në ujë me zhurmë, duke qullur me stërkala uji deti Santjagon. Ashtu vetëtimthi, Santjagoja sheh bishën e vrarë kthyer me kurriz dhe gjakun e kuq që shpërndahet në ujin e kaltër. Teksa shikon shpërblimin e mundit të tij, Santjagoja i jep vetës zemër.

Krahaso:

“Get to work, old man,” he said. He took a very small drink of the water. “There is very much slave work to be done now that the fight is over.”

- Jepi plak, tha. Mori shishen dhe piu një gllënjë të vogël uji. Tani që lufta mbaroi, duhet të bëj një punë si prej skillavi.

(Shih faqen 95 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 86 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pasi vret peshkun shpatë, Santjagoja rehaton trupin e tij në kaiken e vet. Ai fillon ta tërheq peshkun shpatë për ta afruar te buza e barkës, në mënyrë që të mund t'i fus litarin midis verzave dhe qafës, dhe t'ia lidhë kokën te bashi.

Krahaso:

I want to see him, he thought, and to touch and to feel him. He is my fortune, he thought.

Dua ta shikoj, mendoi, dhe ta prek me dorë dhe ta marr vesh si është. Ai është pasuria ime.

(Shih faqen 95 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 85 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku e heq litarin e fuzhnjës nga hallka e bashit, e kalon midis verzave dhe nofullave të peshkut, e hedh dy herë rrotull shpatës, pastaj e kalon në verzën tjetër, e mbështjell dhe një herë rreth shpatës dhe, si e bën nyje të dyfishtë, e lidh te hallka e bashit. Pastaj e këput litarin dhe shkon te kiçi që të lidhë bishtin. Plaku e lidh peshkun te kiçi dhe te bashi dhe te mezi i fronit. Peshku është kaq i madh, saqë dukek si një barkë më e madhe ku është lidhur barka e plakut. Plaku prët një copë litar dhe e lidh nofullen e poshtme të peshkut te shpata, në mënyrë që të mos i hapet goja dhe që barka të mund të lundrojë sa më lehtë. Pastaj ai vë drekun dhe, pasi tërheq litarin e pëlhurës me ndihmën e shkopit, pëlhura e arnuar fryhet, barka fillon të lëvizë dhe gjysmë i shtrirë te kiçi, plaku e drejton nga jug-perëndimi.

Plaku nuk i heq sytë nga peshku shpatë, që të sigurohet se nuk është në ëndërr. Pas një ore, atë e sulmon peshkaqeni i parë. Ai kishte ndjekur gjurmët e gjakut të peshkut të vvarë, të shpërnara thellë në det. Gjate kohës që peshkaqeni i afrohet anijes, Santjagoja përgatit fuzhnjën dhe lidh litarin për të vvarë peshkaqenin përpara se ky t'ia copëtojë peshkun shpatë.

Krahaso:

The shark's head was out of water and his back was coming out and the old man could hear the noise of skin and flesh ripping on the big fish when he rammed the harpoon down onto the shark's head at a spot where the line between his eyes intersected with the line that ran straight back from his nose.

Koka e peshkaqenit ishte mbi ujë dhe shpinën e kish jashtë, dhe plaku dëgjoi zhurmën e lëkurës dhe të mishit të peshkut të madh, që po shqyheshin nga nofullat, në kohën kur e nguli fuzhnjën mbi kokën e peshkaqenit në vendin ku kryqëzohej linja që bashkonte dy sytë e tij me linjën e drejtë të hundës.

(Shih faqet 101-102 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 90-91 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Peshkaqen i vdekur zhytet ngadalë në ujërat e thella të oqeanit. Megjithatë, dy orë më vonë, dy peshkaqenë hundëshypur mbërrijnë pranë barkës. Pas humbjes së shtizës tij në trupin e peshkaqeni mako, Santjago e fikson thikën te lopata dhe e përdor këtë si armë në luftën kundër peshkaqenëve. Plaku e vret peshkaqenin e parë me lehtësi, por ndërsa ai e bën këtë, peshkaqeni tjetër është duke duke bërë kërdrinë mbi peshkun shpatë. Santjagoja e kthen pëlhurën në atë mënyrë, që barka të kthehet anash dhe peshkaqeni të dalë nga ujët. Kur e sheh peshkaqenin, përkulet nga buza e barkës dhe e godet atë. Pas disa luftërave, Santjagoja e vret edhe këtë peshkaqen. Ai i kërkon ndjesë peshkut shpatë për gjymtimin që ka pësuar.

Krahaso:

“I shouldn't have gone out so far, fish,” he said. “Neither for you nor for me. I'm sorry, fish.”

- Nuk duhej të kisha shkuar kaq larg, o peshk, tha. Kjo s'ishte e mirë as për mua, as për ty. Më vjen keq, o peshk.

(Shih faqen 110 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 97 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

I lodhur dhe shpresëhumbur, Santjagoja është ulur dhe pret sulmuesin e radhës, një peshkaqen të vetëm hundështypur. Plaku arrin ta vrasë peshkaqenin, por thyen tehun e thikës në këtë përballje.

Më shumë peshkaqenë shfaqen në perëndim të diellit dhe Santjagoja ka vetëm një shkop me të cilin do t'i mundë. Ai nuk i vret peshkaqenët, por i dëmton ato aq sa duhet për të parandaluar kthimin e tyre. Santjagoja mezi pret mbrëmjen, pasi ai do të jetë në gjendje të shohë dritat e Havanës, duke i treguar rrugën e kthimit nga deti në tokë. Atij i vjen keq që nuk përdori shkopin me të dyja duart, ngaqë me siguri do ta kishte vrarë peshkaqenin e pare, dhe i kërkon falje përsëri peshkut. Ai sheh dritat e Havanës dhe lundron në drejtim të bregut. Në mesnatë peshkaqenë kthehen dhe slumojnë prapë.

Krahaso:

But by midnight he fought and this time he knew the fight was useless. They came in a pack and he could only see the lines in the water that their fins made and their phosphorescence as they threw themselves on the fish.

Në mesnatë ai luftoi dhe këtë herë e dinte se lufta që e kotë. Ata erdhën në tufë dhe ai mund të dallonte vetëm vijat që bënin fletët e tyre në ujë dhe ndriçimin fosforik që lëshonin trupat e tyre te i vërsuleshin peshkut.

(Shih faqet 118 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 103 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku godet me shkop kokat e tyre dhe dëgjon kërcitjen e nofullave, dhe ndien sesi dridhet barka kur ata e kafshojnë peshkun nga poshtë. Ai godet i dëshpëruar në diçka që nuk e sheh, por vetëm e dëgjon dhe ndien, kur befas dikush ia rrëmben shkopin dhe shkopi zhduket. Santiago shkul timonin nga vendi dhe godet me të djathtas e majtas, duke e mbajtur me të dyja duart dhe duke e ngritur dhe ulur pa pushim nëpër terr, derisa e thyen.

Krahaso:

That was the last shark of the pack that came. There was nothing more for them to eat.

Ky ishte peshkaqeni i fundit i tufës që u turr. Ai s'kish më ç'të hante.

(Shih faqet 118-119 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 104 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He sailed lightly now and he had no thoughts nor any feelings of any kind.

Lundronte lehtë dhe nuk kishte asnjë mendim në kokë dhe nuk ndjente më asgjë.

(Shih faqen 119 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 105 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santiagoja hedh thesin mbi supë dhe e sjell barkën në drejtimin e mëparshëm. Ai lundron lehtë dhe nuk ka asnjë mendim në kokë dhe nuk ndien më asgjë. Tani aq i bën dhe po lundron që të arrijë sa më shpejt në bregun ku ka shtëpinë. Natën peshkaqenët sulmojnë skeletin e peshkut, si ata që rrëmbejnë thërrimet nga tryeza. Plaku nuk e çan kokën më për ta dhe nuk e çan kokën më për asgjë, por vetëm drejton barkën. Kur hyn në skelën e vogël, dritat e Tarraces janë të shuara dhe Santjagoja e di se të gjithë kanë rënë për të fjetur. Era sa vjen e ngrihet më shumë dhe tani fryn fort. Megjithatë në skelë ka qetësi dhe plaku e afron barkën te zalli nën shkëmbinjtë. S'ka njeri që ta ndihmojë, kështu që e tërheq barkën sa mundet. Pastaj zbrete dhe e lidh barkën te shkëmbi.

Krahaso:

He started to climb again and at the top he fell and lay for some time with the mast across his shoulder. He tried to get up. But it was too difficult and he sat there with the mast on his shoulder and looked at the road.

Zuri të ngjitej përsëri, dhe kur arriti në majë ra përmbys në dhë për ca kohë me direkun mbi sup. U përpoq të ngrihej. Por kjo ishte shumë vështirë dhe ai qëndroi i shtrirë me direkun mbi sup dhe vështronte rrugën.

(Shih faqen 121 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 106 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja detyrohet të çlodhet në tokë pesë herë para se të arrijë në kasollen. Me të arritur aty, ai shtrihet në shtrat dhe e zë gjumi.

Manolini arrin në kasolle ndërsa Santjagoja është ende në gjumë. Djali largohet shpejt për të marrë kafe për Santjagon, duke qarë rrugës për në Terracë. Manolini sheh peshkatarë të mbledhur rreth barkës duke matur peshkun shpatë në gjatësi prej tetëmbëdhjetë këmbëve. Kur Manolini kthehet në kasolle, Santjagoja është zgjuar. Ata të dy bisedojnë me njëri-tjetrin një grime kohë.

Krahaso:

“Now we fish together again.”

“No. I am not lucky. I am not lucky anymore.”

“The hell with luck,” the boy said. “I’ll bring the luck with me.”

- Tani do të peshkojmë përsëri bashkë.

- Jo. Unë s’kam fat. S’kam më fat.

- Në djall të vejë fati, - tha djali. - Të sjell unë fat.

(Shih faqen 125 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 109 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pastaj Santjagoja hesht, kurse Manolini ikën për të marrë ushqim dhe një këmishë. Atë mbasdite në Terracë vjen një grup turistësh. Një grua sheh një kurriz të gjatë të bardhë me një bisht të madh në fund, që lëkundet e ngrihet nga batica. Duke mos njohur skeletin e gjatë të peshkut të madh, ajo pyet një kamarier se çfarë është. “Peshkaqen”, i përgjigjet ai duke dashur t’i tregojë se çfarë ka ngjarë.

Krahaso:

“What’s that?” she asked a waiter and pointed to the long backbone of the great fish that was now just garbage waiting to go out with the tide.

- Ç’është kjo? - pyeti ajo një kamarier dhe tregoi skeletin e gjatë të peshkut të madh që tani s’ ishte veç një plaçkë që priste ta merrte zbatia.

(Shih faqen 126 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ajo, e habitur, i thotë kamarierit se nuk e di që peshkaqenët kanë bishta kaq të bukur.

Krahaso:

“I didn’t know sharks had such handsome, beautifully formed tails.”

- Nuk e dija që peshkaqenët kanë bishta kaq të bukur dhe të përkulur kaq hijshëm.

(Shih faqen 127 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ndërkohë, në kasollen e tij, atje mbi rrugë, plaku përsëri është duke fjetur dhe duke parë ëndrra me luanë, vetëm se kësaj here pranë tij ndodhet djali që nuk ia ndan sytë për asnjë çast.

Krahaso:

He was still sleeping on his face and the boy was sitting by him watching him. The old man was dreaming about the lions.

Ai ende flinte përmbys dhe djali që ulur pranë tij dhe e ruante. Plaku shihte në ëndërr luanë.

(Shih faqen 127 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

4.1.3 Pjesa 1: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar

Përmbledhje

Është një peshkatar plak në Kubë. Ai quhet Santjago. Ai ka kaluar tetëdhjetekatër ditë pa kapur peshk. Ai është “thatanik dhe i rraskapitur, me rudha të thella ne qafe dhe në duar ka shenja të thella plagësh, të bëra nga litari kur ka tërhuqur ndonjë peshk të madh. Por asnjë nga këto shenja nuk është e freskët.

Krahaso:

They were as old as erosions in a fishless desert.

Ato ishin aq të vjetra, sa plasat e një shkretëtire pa ujë.

(Shih faqen 10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Megjithatë, mungesa e suksesit, nuk e shkatërron shpirtin e Santjagos.

Krahaso:

Everything about him was old except his eyes and they were the same color as the sea and were cheerful and undefeated.

Çdo gjë e kish të vjetër, përveç syve, dhe sytë e tij kishin po atë ngjyrë që kishte deti dhe ishin gazmorë dhe të paepur.

(Shih faqen 10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ai ka një mik të vetëm, një djalë me emrin Manolin, i cili e ndihmon atë gjatë dyzet ditëve të para të peshkimit të tij te pasuksesshëm. Pas dyzet ditësh, prindërit e Manolinit arrijnë në përfundimin se plaku është i pafat dhe e urdhërojnë atë për t’u bashkuar me një barkë tjetër. Përkundër kësaj, çdo ditë djali e ndihmon plakun sapo ky i fundit kthehet nga peshkimi me barkën e tij të zbrazët.

Pasi nxjerr fitime nga peshkimi me barkën tjetër, Manolini i kërkon Santjagos nëse ky pranon që ai të kthehet në shërbimin e plakut. Santjagoja nuk pranon duke i thënë djalit që të veprojë sipas këshillave të prindërve të vet dhe të qëndrojë me barkën e suksesshme. Santjagoja i tregon Manolinit se të nesërmen ai do të shkojë për të peshkuar larg në Gulf Strim. Ndërkaq, Manolini i shpjegon Santjagos se ai do të përpiqet ta bindë edhe peshkatarin e tij të shkojë sa më larg, dhe, pastaj, në qoftë se ti kap ndonjë peshk vërtet të madh, ne do të vijmë të të ndihmojmë. Përveç kësaj, Manolini shpreh dëshirën

dhe gatishmërinë për të marrë sardele për plakun, gjë që ky i fundit fillimisht e refuzon, por pastaj e pranon.

Krahaso:

He was too simple to wonder when he had attained humility. But he knew he had attained it and he knew it was not disgraceful and it carried no loss of true pride.

Ai kishte një shpirt aq të thjeshtë, sa që nuk e kish kuptuar as vetë se nga ç'kohë kish filluar të përulej. Por e dinte se tani përulej shpejt, dhe se përulja nuk kish sjellë me vete as turpin dhe as humbjen e krenarisë që ka njeriu.

(Shih faqen 14 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 20 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja dhe Manolini i nxjerrin veglat e peshkimit nga barka e të parit dhe shkojnë në shtëpinë e plakut. Shtëpia e Santjagos është një kasolle shumë e thjeshtë me një shtrat, me një tryezë, me një karrige, me fundshtrojë prej balte. Në muret ngjyrë kafe ka piktura fetare me ngjyra. Më parë, aty varej edhe një fotografi me ngjyra e gruas së tij, por plaku e kishte hequr andej, sepse kur e shihte e ndjente veten shumë të vetmuar

Në shtëpi, të dy flasin për vorbën e orizit me peshk dhe rrjetën megjithëse rrjetë nuk ka, dhe djalit i kujtohet koha kur e kanë shitur, por ata çdo ditë bëjnë sikur e kanë rrjetën. Nuk kae as vorbë orizi me peshk, dhe djali e di edhe këtë. Djali vendos të dalë për të marrë sardelet për të ngrënë. Pastaj, Santjagoja merr një gazetë dhe të dy diskutojnë për bejsbollin. Plaku flet me entuziazëm të madh për Di Maxhion. Ai gjithashtu i thotë Manolinit të mos i frikësohet nga Indianët e Kllivlendit, por të ketë besim te Jankitë dhe të kujtojë të madhin Di Maxhio. Ai i thotë Manolinit se numri tetëdhjetepesë është një numër me fat, dhe që nesër është “dita e tetëdhjetepesë” që ai nuk ka kapur peshkë, dhe që ndoshta ata duhet të blejnë një biletë lotarie me atë numër. Manolini largohet nga shtëpia dhe Santjagoja bie në gjumë.

Krahaso:

“I’ll get the cast net and go for sardines. Will you sit in the sun in the doorway?”

“Yes. I have yesterday’s paper and I will read the baseball.”

“I’ll be back when I have the sardines. I’ll keep yours and mine together on ice and we can share them in the morning. When I come back you can tell me about the baseball.”

“The Yankees cannot lose.”

“But I fear the Indians of Cleveland.”

“Have faith in the Yankees my son. Think of the great DiMaggio.”

“You study it and tell me when I come back.”

“Do you think we should buy a terminal of the lottery with an eighty-five?”

Tomorrow is the eighty-fifth day.”

“We can do that,” the boy said. “But what about the eighty-seven of your great record?”

“It could not happen twice. Do you think you can find an eighty-five?”

- Po marr rrjetën e po shkoj për sardele. Do rrish te pragu i derës të ngrohesh në diell?

- Mirë. Kam gazetën e djeshme dhe do të lexoj lajmet e bejsbollit.

- Do të kthehem si të kap sardelet. Të miat dhe të tuat do t'i vë bashkë në akull, dhe nesër në mëngjes mund t'i ndajmë. Kur të kthehem, do të më thuash lajmet e bejsbollit.

- Jankit s'mund të humbasin.

- Ua kam frikën Indianëve të Kllivlendit.

- Të kesh besim te “Jankit”, more bir. Kujto të madhin Di Maxhio.

- Lexoje mirë dhe më trego kur të kthehem.

- Si thua, të blejmë një biletë llotarie me numrin tetëdhjetë e pesë? Nesër është e tetëdhjetë e pesta ditë.

- Mund ta blejmë, - tha djali. - Po sikur ta blenim me shifrën tetëdhjetë e shtatë, që është rekordi yt i madh?

- S'mund të ndodhë dy herë ajo gjë. Ti mendon se mund të gjesh me tetëdhjetë e pesë?

(Shih faqet 16-17 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 23-24 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Analizë

Që në fjalinë e parë bie në sy mjeshtria e rrëfimit nga ana e autorit. Fjalët dhe strukturat e thjeshta (dy fjali të pavarura të lidhura me bashkërenditje) janë tiparet e zakonshme të stilit letrar të Heminguejt. Ndërsa në vepra të tjera kjo ekonomi e gjuhës përdoret për të përcjellë menjëherësinë e përvojës, mjeshtria e Heminguejt këtu arrin deri në pikën e thurjes së prozës së zbrazur në një rrafsh dhe shtatzënë me kuptimësinë në rrafshin tjetër, domethënë, fjalitë priren të humbasin lidhjen e tyre të veçantë me realitetin, por në të njëjtën kohë përftojnë një tipar përgjithësues, simbolik, gati-gati si ai që përshkon poezinë. Po ashtu, stili i Heminguejit ndihmon në shpjegimin e arsyes se përse kaq shumë kritikë letrare e shohin këtë roman më shumë si një legjendë se sa si një trill fantazie.

Krahaso:

Ai ishte një plak që peshkonte i vetëm me barkë mbi Gulf Strim dhe që kish tetëdhjetë e katër ditë pa kapur asnjë peshk.

He was an old man who fished alone in a skiff in the Gulf Stream and he had gone eighty-four days now without taking a fish.

(Shih faqen 14 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 9 të tekstit të përkthyer –

Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Përdorimi i numrit dyzet në fjalinë tjetër është i pari i shumë aluzioneve fetare në novelë. Ne na thuhet se pas dyzet ditëve (koha që iu desh Krishtit për ta mposhtur Djallin në shkretëtirë), prindërit e Manolinit marrin një vendim të dhimbshëm për plakun dhe djalin njëherazi.

Krahaso:

Dyzet ditët e para, me të shkante edhe një djalë. Por, kur kaluan dyzet ditë pa kapur asnjë peshk, prindërit i thanë djalit se plaku ish bërë tani përfundimisht salao, që do të thotë më tersi ndër të pafatët, dhe e kishin urdhëruar djalin të shkante në një barkë tjetër, e cila kapi tre peshq të mirë që javën e parë.

In the first forty days a boy had been with him. But after forty days without a fish the boy's parents had told him that the old man was now definitely and finally salao, which is the worst form of unlucky, and the boy had gone at their orders in another boat which caught three good fish the first week.

(Shih faqen 14 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 9 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Kjo fjali shpall një nga temat e kësaj vepre, lufta heroike kundër fatit të pandryshueshëm. Në të vërtetë, i gjithë paragrafi i parë thekson pamundësinë e qartë të Santjagos për të korrur fitore.

Krahaso:

"It made the boy sad to see the old man come in each day with his skiff empty ..."

"Djali pikëlluhej kur shihte plakun që kthehej çdo ditë me barkën bosh..."

(Shih faqen 9 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 17 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

The sail was patched with flour sacks and, furled, it looked like the flag of permanent defeat.

Pëlhura ishte arnuar me copa thasësh dhe, ashtu e mbështjellë, dukej si një flamur disfatash të përhershme.

(Shih faqen 9 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 17 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky lloj përshkrimi degradues i Santiagos vazhdon me dhënien e hollësive në lidhje me trupin e tij të mplakur, të mbaruar. Edhe plagët e plakut, trashëgimia e fitoreve të tij të kaluara janë.

Krahaso:

They were as old as erosions in a fishless desert.

Ato ishin aq të vjetra, sa plasat e një shkretëtire pa ujë.

(Shih faqen 9 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 17 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Megjithatë, e gjithë kjo ndryshon papritur kur Heminguej shprehet me mjeshtëri:

Krahaso:

Everything about him was old except his eyes and they were the same color as the sea and were cheerful and undefeated.

Çdo gjë e kish të vjetër, përveç syve, dhe sytë e tij kishin po atë ngjyrë që kishte deti dhe ishin gazmorë dhe të paepur.

(Shih faqen 10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Kjo tërheq vëmendjen drejt dallimit midis dy llojeve të ndryshme të suksesit: (1) suksesit të jashtëm, domethënë, suksesit material, dhe (2) suksesit të brendshëm, domethënë, suksesit shpirtëror. Ndërkohë që Santjagos i mungon qartazi lloji i parë i suksesit, kjo mungese është mbuluar më vonë nga arritja e tij. Ky triumf i frymës së paefektshme mbi burimet materiale të ndjeshme është një tjetër temë e rëndësishme e romanit. Gjithashtu, ngjyra e syve të Santjagos hedhin dritë mbi lidhjen gjithnjë e më të qartë të Santjagoa me detin duke nënkuptuar analogjinë midis shpirtit të pamposhtur të Santjagos dhe fuqisë së pakufishme të detit.

Lidhja ndërmjet Santjagos dhe Manolinit mund të përmbliidhet në një fjali:

Krahaso:

The old man had taught the boy to fish and the boy loved him.

Plaku e kish mësuar djalin të zinte peshq dhe djali e donte.

(Shih faqen 10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Manolini është nxënës i Santjagos, por lidhja e tyre nuk kufizohet vetëm me peshkimin si veprimtari fitimprurëse. Manolini e idealizon Santjagon, vetëm se objekti i këtij idealizmi nuk është vetëm peshkatari dikur i madh, megjithëse aktualisht i dështuar; por edhe një idealizëm idealesh. Kjo ndihmon për të shpjeguar e përkushtimin unik, pothuajse fetar, të Manolinit ndaj Plakut, gjë që duket sidomos kur Manolini i lutet Santjagos që ta falë për largimin e detyruar prej tij.

Krahaso:

**“It was papa made me leave. I am a boy and I must obey him.”
“I know,” the old man said. “It is quite normal.”**

**- Babai më shtrëngoi të ikja. Unë jam i vogël dhe duhet t'i bindem.
- E di, - tha plaku. - Kjo është e natyrshme.**

(Shih faqen 10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pavarësisht nga hierarkia e qartë e kësaj lidhjeje mësues / nxënës, Santjagoja thekson barazinë e tij me djalin. Kur Manolini kërkon ta qerasë me një birrë, Santjagoja përgjigjet:

Krahaso:

“Why not?” the old man said. “Between fishermen.”

- Pse jo? - tha plaku. - Peshkatari mund ta gostisë peshkatarin.

(Shih faqen 11 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Dhe kur Manolini kërkon të ndihmojë Santjagon për të peshkuar, Santjago përgjigjet:

Krahaso:

“You bought me a beer,” the old man said. “You are already a man.”

- Ti më gostite me një birrë, - tha plaku. - Ti tani je burrë.

(Shih faqen 12 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 19 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Duke demonstruar se Santjagos ka shumë pak gjëra për t'i mësuar djalit, kjo barazi parashikon ndarjen e afërt të dy miqve, si dhe tregon se ky nuk do të jetë një rrëfim për një djalë që mëson nga një plak, por një histori e një plaku që jep mësimet e veta të përveçme në vjeshtën e jetës.

Një lloj i ngjashëm i barazimit të papritur vjen kur Heminguej përshkruan mënyrat e ndryshme se si trajtohen në breg marlini dhe peshkaqenët. Ndërsa parashikon luftën e Santjagos mes marlinit dhe peshkaqenëve, kjo gjithashtu vë shenjën e barazisë me pjesëmarrësve. Pavarësisht nga betejat në det, marlini dhe peshkaqenët theren dhe përdoren nga njerëzit në tokë, pra, antagonizmi i tyre nuk do të thotë asgjë në breg. Ashtu si rasti i Santjagos dhe Manolint, ky barazim shpalos shqetësimin tematik të romanit për unitetin e natyrës, duke përfshirë njerëzimin, një unitet që në fund të fundit ndihmon për të ardhur në ndihmë viktimës heroike të tragjedisë së madhe.

Heminguej gjithashtu e bën pikante romanin përmes referencave të shumta për sytë. Na thuhet, për shëmbull, se Santjagoja ka shikim tepër të mirë për një njeri të moshës dhe përvojës së tij, ndërsa punëdhënësi i ri i Manolinit është pothuajse i verbër. Kur Manolini e vë re këtë, Santjago përgjigjet thjesht:

Krahaso:

“I am a strange old man.”

- Unë jam plak i çuditshëm.

(Shih faqen 14 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 21 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Duke pasur parasysh analogjinë e përmendur më parë midis syve të Santjagos dhe detit, dyshohet se çudia e tij në këtë drejtim buron nga lidhja e tij me detin. Megjithatë, kjo lidhje është disi problematike, pasi mund të nënkuptojë se Santjagoja duhej të ishte peshkatari i suksesshëm. Sidoqoftë, lidhja e saktë e Santjagos me detin do të shihet në pjesët vijuese.

Thjeshtësia e shtëpisë së Santjagos e zgjeron më tej këndvështrimin tonë për Santiagon si materialisht të pasuksesshëm. Është interesante se si Heminguej tërheq vëmendjen ndaj kujtimeve të gruas së Santjagos në shtëpinë e tij duke paraqitur një aspekt të Santjagos, i cili mungon në të gjithë romanin. Kjo është domethënëse sepse nënkupton një plotësim të caktuar të karakterit të Santjagos, gjë që e bën atë më shumë si një njeri të çfardoshëm, të përshtatshëm për një alegori, pra, largimi i së shoqes nga skena e bën mungesën e saj edhe më të rëndësishme dhe mundëson nëse nëse karakteri i Santjagos është aq tërheqës saqë ta lejojë lexuesin që të identifikohet plotësisht me historinë e tij.

4.1.4 Pjesa 2: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar

Përmbledhje

Kur kthehet Manolini, ai zgjon Santiagon nga gjumi. Të dy hanë ushqimin që ka sjellë djali. Gjatë ngrënies së ushqimit, djali zbulon rrekat në të cilat jeton plaku dhe kujtohet që t'i sjellë plakut një këmishë, këpucë, një xhaketë dhe një batanije për dimrin e ardhshëm. Të dy flasin sërish bejsboll duke u përqendruar si zakonisht te Di Maxhio. Duke folur për yje të mëdhenj të bejsbollit, djali e quan plakun peshkatarin më të madh. Santjagoja e pranon komplimentin, por mohon vërtetësinë e thënies së Manolinit duke theksuar se ai ka njohur peshkatar më të mirë se veten. Djali pastaj ikën, që në mëngjes të zgjohet nga plaku. Santjagoja fle. Santiagoja sheh në ëndërr Afrikën e djalërisë së tij kur ishte ndihmës-marinar në një anije me vela.

Krahaso:

He was asleep in a short time and he dreamed of Africa when he was a boy and the long golden beaches and the white beaches, so white they hurt your eyes, and the high capes and the great brown mountains. He lived along that coast now every night and in his dreams he heard the surf roar and saw the native boats come riding through it. He smelled the tar and oakum of the deck as he slept and he smelled the smell of Africa that the land breeze brought at morning.

Gjumi e zuri shpejt, dhe në ëndërr pa Afrikën e djalërisë së tij dhe plazhet e arta të gjata dhe rërat e bardha, aq të bardha sa të dhembin sytë, dhe shkëmbinj të lartë dhe malet e mëdha ngjyrë kafe. Ai jetonte tani gjatë atyre brigjeve çdo natë, dhe në ëndrrat e tij dëgjonte zhurmën e erës mbi det dhe shikonte barkat e indigjenëve që çanin përmes tij. Në gjumë nuhaste erën e rrëshirës dhe të dushkut të kuvertës, dhe ndiente erën e Afrikës, që e sillte mëngjeseve fladi i bregdetit.

(Shih faqet 24-25 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 29 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He only dreamed of places now and of the lions on the beach.

Tani shikonte në ëndrra vetëm vise dhe luanë nëpër plazh".

(Shih faqen 25 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 29-30 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku zgjohet dhe e merr djalin me vete nga shtëpia e tij. Të dy bashkë I çojnë veglat e peshkimit të plakut nga kasollja e tij në barkë dhe shijojnë kafënë në një lokal që u shërben peshkatarëve që herët në mëngjes. Djali largohet për të marrë sardelet për plakun. Kur kthehet, djali i uron fat plakut, dhe Santjagoja del në det. Santjagoja nis lundrimin herët në mëngjes, para lindjes së diellit.

Krahaso:

The old man knew he was going far out and he left the smell of the land behind and rowed out into the clean early morning smell of the ocean.

Plaku kish vendosur të shkonte larg, la prapa aromën e tokës dhe po voziste tutje nëpër aromën e freskët mëngjesore të oqeanit.

(Shih faqen 28 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 32 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Shumë shpejt ai vozit mbi atë pjesë të oqeanit që peshkatarët e quajnë pusi i madh, sepse atje thellësia zbret papritur në një mijë e katërqind metra dhe mblidhen të gjitha llojet e peshqve, ngaqë rrymat formojnë një vorbull, duke u përplasur pas rrëpirave të fundit të oqeanit. Dhe në errësirë, plaku dëgjon tingullin e dridhshëm të një peshku fluturues, që lë ujët dhe çan ajrin me krahët e tij të sertë. Ai i dashuron shumë peshqit fluturues, sepse ata janë miqtë e tij të parë në oqean.

Krahaso:

Why did they make birds so delicate and fine as those sea swallows when the ocean can be so cruel? She is kind and very beautiful.

Pse vallë zogjtë janë krijuar kaq të brishtë, si këto dallëndyshe deti, kurse oqeani nganjëherë bëhet aq i egër? Ai është i mirë dhe shumë i bukur.

(Shih faqen 28 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 32 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ndryshe nga disa peshkatarë, nga ata që përdorin fuçitë lundronjëse për rrjetat e tyre dhe që kanë barka me motor, e thërrasin detin në gjininë mashkullore, dhe flasin për të si për një rival ose hapësirë, ose madje si për një armik, Santjagoja e thërret në gjininë femërore.

Krahaso:

But the old man always thought of her as feminine and as something that gave or withheld great favours, and if she did wild or wicked things it was because she could not help them.

Kurse plaku gjithmonë mendonte për të, si për një grua që të jep disa gjëra ose nuk të jep asgjë, dhe kur disa herë bën gjëra të këqija që të mendojnë, kjo vjen sepse ashtu e ka natyrën dhe s'ke ç'i bën.

(Shih faqen 30 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 33 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja vozit ritmikiisht, kalon pusin, dhe nuk mundohet, sepse sipërfaqja e oqeanit është e lëmuar me përjashtim të vorbullave që krijonte rryma. Ai e lë rrymën të bëjë një të tretën e punës dhe kur fillon të gdhijë është më larg se ç'e ka parashikuar. Ai vendos të punojë larg poshit të thellë, atje ku ka tufa bonitash dhe albakorësh, dhe mbase dhe ndonjë peshk të madh.

Ende pa gdhirë mirë, Santjagoja hedh karremat dhe vozit ku ta çojë rryma. Mirëpo ai dëshiron të dijë me saktësi se në çfarë rthellësie janë karremat e tij.

Krahaso:

But, he thought, I keep them with precision. Only I have no luck any more. But who knows? Maybe today. Every day is a new day. It is better to be lucky. But I would rather be exact. Then when luck comes you are ready.

Kurse unë, mendonte ai, e hedh grepin me përpikmëri. Vetëm se unë nuk kam më fat. Po ku ta dish? Mbase do kem sot. Çdo ditë është një ditë e re. Është mirë kur të ecën fati. Por unë duhet të jem i përpiktë. Pastaj në më ardhhtë fati, të jem gati.

(Shih faqen 32 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 35 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku sheh zogun fregat që po sillet mbi kokën e tij, që zhytet pingul dhe pastaj përsëri fillon të sillet mbi det. Plaku e kupton se zogu ka rënë në gjah, madje këtë ai e thotë me zë të lartë dhe vozit ngadalë dhe ritmikiisht drejt vendit, mbi të cilin vjen vërdallë zogu. Nuk shpejton dhe i mban fijet drejt. Por barkën e mënjanon pak rryma, megjithëse plaku peshkon ashtu siç duhet. Kur zogu ngjitet më lart në erë dhe pastaj zhytet në mënyrë të beftë, plaku sheh një peshk fluturues që kërcen nga ujët dhe fluturon i dëshpëruar mbi sipërfaqen e detit. Plaku nxjerr lopatat, merr një fill të vogël, në fund të të cilit është lidhur me tel një grep, dhe shkon një nga sardetet. Ai e hodhi fillin në ujë dhe pastaj e lidh fundin te hallka e hekurt e kështjës së barkës. Pastaj ai shkon një karrem në fillin tjetër dhe vihet përsëri të vozitë dhe të vërejë zogun e zi me krahë të gjata, që po gjuan tani fare poshtë, pranë faqes së ujit. Ndërsa plaku e ndjek me sy zogun që zhytet përsëri me krahët e mbledhura dhe pastaj, duke përplasur krahët me rrëmbim, fillon të ndjekë i shqetësuar peshkun fluturues. Plaku sheh se si ujët ngrihet pak përpjetë dhe makreli i madh i artë po ndjek peshkun që po largohet. Makreli noton me shpejtësi nën peshkun fluturues, duke i prerë udhën në mënyrë që të ndodhet mu poshtë tij, kur peshku të bjerë në ujë. Plaku kupton se aty ndodhet një tufë e madhe makrelësh. Ai nuk ia ndanë sytë peshkut fluturues që hidhet nga ujët përsëri dhe përsëri, dhe sesi zogu më kot përpqej që ta kapë. Megjithëse kjo tufë makrelësh i shpëton, plaku shpreson se do të gjej ndonjë që është shkëputur nga tufa dhe se ndoshta peshku i tij i madh duhet të jetë diku pranë tij. Një fizali portugeze me këmbët e saj vdekjeprurëse ngjyrë vjollcë i afrohet barkës. Plaku e quan bushtër të keqe. Teksa u jep lopatave, ai vështron poshtë në ujë dhe sheh ca peshq të vegjël, të cilët kanë po atë ngjyrë që kanë këmbët e zvergura në ujë dhe që notojnë midis tyre nën hijen e kandilit që e merr deti. Plaku e di se atyre nuk u shkakton dëm helmi i tij, por prapë gëzon se do të jetë dëshmitar i shkatërrimit të tyre.

Krahaso:

The iridescent bubbles were beautiful. But they were the falsest thing in the sea and the old man loved to see the big sea turtles eating them.

Kandilët e detit, plot pikëzime ngjyrash, ishin shumë të bukur. Por ata ishin gjërat më të pabesa në det, dhe plakut i pëlqente kur shihte sesi i hanin breshkat e mëdha të detit.

(Shih faqen 35 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 38 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Përvoja e ka mësuar Santjagon t'i dojë breshkat, prandaj ai edhe shpreh keqardhjen e tij për to.

Krahaso:

Shumë njerëz janë zemërgur ndaj breshkave, sepse zemra e breshkës rreh edhe shumë kohë më vonë pasi ta kenë vrrarë dhe ta kenë bërë copa. Por edhe unë kam një zemër të tillë, mendonte plaku, edhe këmbët dhe duart i kam si të tyre.

Most people are heartless about turtles because a turtle's heart will beat for hours after he has been cut up and butchered. But the old man thought, I have such a heart too and my feet and hands are like theirs.

(Shih faqen 37 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 39 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Analizë

Ka një ironi interesante në përmbysjen e roleve midis mësuesit Santjago, me kujdesin prej babai, dhe nxënësit të tij, Manolinit. Ndërsa Santjagoja kujdeset për Manolinin në ujë dhe i mëson atij se si të peshkojë, Manolini kujdeset për Santiago në tokë, për shembull, duke u siguruar që plaku të ushqehet dhe të mos ndihet i vetmuar. Kur Santjago dëshiron të peshkojë pa ngrënë, Manolini mban një qëndrim prindëror.

Krahaso:

"You'll not fish without eating while I'm alive."

- Ti kurrë nuk do të dalësh në det pa ngrënë, derisa të jem unë gjallë.

(Shih faqen 19 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 25 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagos i pëlqen kjo sjellje prindërore dhe këtë gjë e shpreh me gjysmë shakaje.

Krahaso:

“Then live a long time and take care of yourself...”

- Ahere jeto sa më shumë dhe kujdesu për veten...

(Shih faqen 19 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 25 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky inversion i jep jetë rrëfimit pasues, duke e shndërruar Santjagon nga plak, në fëmijë që është gati të veprojë në përputhje me këshillat e urta të djalit. Edhe ëndrrat pothuajse fëmijnore të Santjagos me luanët nëpër plazhe, këto simbole të fuqisë dhe virtytit të burrit, janë gjithashtu një përsëdytje e rinisë së Santjagos.

Përveç kësaj, ëndrra me luanë nëpër plazhet e Afrikës tërheq vëmendjen në drejtim të historisë personale të Santjagos, si një spanjoll nga ishujt Kanarine. Santiago është emri në spanjisht për emrin James në anglisht, që shenjon shenjtorin mbrojtës të Spanjës. Ashtu si Santiago, edhe Shën Jakovi ishte peshkatar para se t’i përgjigjej thirrjes së Krishtit, si dhe ai që solli për herë të parë Krishterimin në Spanjë. Kjo paralele më tej vesh me një frymë fetare Santjagon dhe luftën e tij pasuese.

Natyra e këtyre vlerave nuk është aq e qartë, sidomos në këtë pikë të romanit, por Heminguej jep disa të dhëna. Ka, siç ndodh gjithmonë me Heminguej, një premisë të vendosur në maskulinitetin dhe detyrimet që burojnë prej burrërisë. Kur Santjagoja zgjon Manolinin për ta ndihmuar atë, djaloshi i lodhur thotë thjesht:

Krahaso:

“It is what a man must do.”

- Kështu e kanë punët e burrave.

(Shih faqen 26 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 30 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pranimi i detyrimit, atëherë, duhet të jetë shenjë e burrërisë, një koncept që Heminguej do ta mishërojë gjatë rrjedhës së romanit.

Fillimi i daljes së Santjagos në det është një pasqyrim i shkëlqyer i artit përshkrues të Heminguejit përmes përdorimit të njëpasnjëshëm të shqisave të ndryshme.

Krahaso:

He saw the phosphorescence of the Gulf weed in the water as he rowed over the part of the ocean that the fishermen called the great well because there was a sudden deep of seven hundred fathoms where all sorts of fish congregated because of the swirl the current made against the steep walls of the floor of the ocean. Here there were concentrations of shrimp and bait fish and sometimes

schools of squid in the deepest holes and these rose close to the surface at night where all the wandering fish fed on them. In the dark the old man could feel the morning coming and as he rowed he heard the trembling sound as flying fish left the water and the hissing that their stiff set wings made as they soared away in the darkness.

Plaku kish vendosur të shkonte larg, la prapa aromën e tokës dhe po voziste tutje nëpër aromën e freskët mëngjesore të oqeanit. Ai pa mbi ujë leshterikët fosforeshentë të Gulf Strimit, ndërsa po voziste mbi atë pjesë të oqeanit që peshkatarët e quajnë pusi i madh, sepse atje thellësia zbret papritur në një mijë e katërqind metra dhe mblidhen të gjitha llojet e peshqve, ngaqë rrymat formojnë një vorbull, duke u përplasur pas rrëpirave të fundit të oqeanit. Këtu mblidhen karavidhet dhe peshqit e vegjël dhe disa herë molusqet, në thellësitë më të mëdha, dhe natën ngjiten në sipërfaqe ku i hanë peshqit endacakë. Në errësirë, plaku ndjente afrimin e mëngjesit, dhe përmes zhurmës së vozitjes dëgjoji tingullin e dridhshëm të një peshku fluturues, që la ujët dhe po çante ajrin me krahët e tij të sertë, që vërshëllenin në errësirë.

(Shih faqet 28-29 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 32 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky përdorim i imazheve të ndryshme ndijore ndihmon në krijimin e një përshkrimi të fuqishëm të detit. Siç e tregon vetë titulli i romanit, deti duhet të luajë një rol shumë të rëndësishëm në rrëfim dhe përshkrimi nga Heminguej me hollësi i daljes në det të Santjagos në fillim të romanit, duke nënvizuar bukurinë e qëndrueshme, i jep sinjale lexuesit për këtë lloj rëndësie.

Këndvështrimi i detit nga pikëpamja gjinore nënkupton një konceptim alternative të unitetit, të unitetit midis mashkullit dhe femrës. Ndërkaq, në lidhje me përshkrimet e atyre që e shohin detin si një mashkull dhe kështu hedhin në të një dritë negative, mund të argumentohet se historia është mohimi i një bote homoseksuale të konkurrencës mashkullore. Burri me burrin gjithmonë do të sjellin grindje; ndërkohë, burri me gruan, Santjagoja me detin, plotësojnë njëri-tjetrin dhe krijojnë një unitet paqësor. Përfaqësimi i kontekstit femëror, megjithëse kaq abstrakt, e problematizon këtë gjykim, veçanërisht kur e vetmja grua që hasim në këtë rrëfim është turistja në mbyllje të tij, e cila supozohet se mund të na shkaktojë një fare mërzie.

Thënia e Santjagos se sytë e tij përshtaten me diellin gjatë pjesëve të ndryshme të ditës jep një shembull tjetër të rëndësisë së shikimit dhe pamjes vizuale në roman.

Krahaso:

All my life the early sun has hurt my eyes, he thought. Yet they are still good. In the evening I can look straight into it without getting the blackness. It has more force in the evening too. But in the morning it is painful.

Gjithë jetën, dielli i mëngjesit më ka vrrarë sytë, mendoi ai. Por gjer tani syte i kam mirë. Në mbrëmje mund ta vështroj diellin drejt, dhe në sy nuk më bëhen njolla të zeza. Dielli ka më shumë force në mbrëmje. Por në mëngjes të vret sytë.

(Shih faqen 33 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 35 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Duke pasur parasysh krahasimin e cikleve të kohës natyrore me moshën njerëzore, për shembull, duke e parë shtatorin si vjeshtën e jetës, është e besueshme që kjo pjesë të lexohet si një deklaratë e fuqisë ndërtuese të moshës. Ndërsa është e vështirë për të gjetur një rrugë që të shpie në mëngjesin e rinisë, kjo detyrë lehtësohet kur bëhet nga ata që kanë jetuar gjatë ditës në mbrëmjen e jetës.

4.1.5 Pjesa 3: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar

Përmbledhje

Santjagoja shikon përsëri zogun dhe dyshon se ka gjetur peshq. Plaku vështronte se si tunat, duke u vërtitur, e bëjnë ujët të bardhë, dhe zogu zhytet tani dhe bie mbi peshqit e vegjël që dalin në sipërfaqe në panik e sipër. Menjëherë pas kësaj, filli që ka lëshuar nga kiçi i barkës tendoset nën këmbën e tij, dhe plaku lëshon lopatat dhe ndien peshën e një tune të vogël, që po e tërheq fillin me dridhje, ndërsa ai e mban fort duke e afruar te barka. Ndërsa e tërheq, filli dridhet edhe më shumë, dhe plaku sheh në ujë shpinën e kaltërt të peshkut dhe ijet e tij të praruara, pa e hedhur ende mbi barkë. Peshku dergjet në qiç duke dredhur e përplasur në dërrasat e barkës bishtin e tij të lëvizshëm. Plaku e godet në kokë me keqardhje dhe pastaj e shtyn me këmbë trupin që po dridhet ende në hijen e qiçit.

Plaku shumë shpejt e kupton se po flet me vete.

Krahaso:

It was considered a virtue not to talk unnecessarily at sea and the old man had always considered it so and respected it. But now he said his thoughts aloud many times since there was no one that they could annoy.

Të mos bisedoje në det, kur s'ishte nevoja, konsiderohej si një virtyt, dhe megjithëse plakut nuk i pëlqente kjo gjë, ai e respektonte. Por tani i kish thënë shumë herë mendimet e tij me zë të lartë, përderisa kjo gjë nuk i prishte punë njeriu.

(Shih faqen 39 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 41 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja këshillon veten se duhet ta përqendrojë vëmendjen për të zbuluar arsyen e ardhjes së tij në jetë.

Krahaso:

Now is the time to think of only one thing. That which I was born for.

Tani është koha të mendoj vetëm për një gjë. Për ç'gjë kam lindur në këtë botë.

(Shih faqen 39 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 41 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Shumë shpejt ndodh një kafshim i fortë në një nga karremat që Santjagoja ka hedhur në thellësi të ujit më herët. Pikërisht në atë çast, ai sheh se një nga kallamat e gjelbërt të fillit u përkul dhe u zhyt në ujë. Santjagoja zgjatet dhe e arrin fillin, duke e mbajtur ngadalë midis gishtit të madh dhe gishtit tregues të dorës së djathtë. Ai nuk ndien as

tërheqje dhe as peshë dhe e mban fillin lehtë. Filli dridhet përsëri. Këtë here është një përpjekje për të ndukur fillin dhe ndukja është e lehtë dhe e kujdesshme dhe ai e di me përpikmëri se ç'po ndodh.

Krahaso:

One hundred fathoms down a marlin was eating the sardines that covered the point and the shank of the hook where the hand-forged hook projected from the head of the small tuna.

Dyqind metra thellë, marlina po hante sardelet që mbulonin majën dhe pjesën e përkulur të grepit, atje ku grepi i punuar me dorë kishte shpuar kokat e tunave të vogla.

(Shih faqen 39 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 41 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Duke marrë zemër nga këto ndukje në një thellësi aq të madhe, Santjagoja thotë se peshqit duhet të jenë shumë të mëdhenj.

Marlini sillet rreth grepit dhe kafshon në të disa herë, por refuzon të marrë karremin plotësisht. Santjagoja flet me zë të lartë, sikur të ishte duke iu lutur peshkut për të ngrënë karremin.

Krahaso:

“Come on,” the old man said aloud. “Make another turn. Just smell them. Aren't they lovely? Eat them good now and then there is the tuna. Hard and cold and lovely. Don't be shy, fish. Eat them.”

- Eja, - tha plaku me zë të lartë. - Kthehu dhe një herë. Merru erë. A nuk janë të shijshme? Haji një here ato mirë e mirë, se pastaj ke dhe tunat. Janë të forta, të freskëta dhe të shijshme. Mos ki turp o peshk. Haji.

(Shih faqen 42 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 43 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pas shumë kafshimeve të rreme, marlini më në fund gëlltit tunën dhe tërheq me vete një gjatësi të madhe të fillit. Santjagoja pret që marlini të gëlltisë grepin dhe pastaj e tërheq shumë fillin për të nxjerrë peshkun në sipërfaqe. Peshku është shumë i fuqishëm dhe nuk pranon të dalë. Në vend të kësaj, ai noton larg duke tërhequr plakun dhe barkën e tij së bashku prapa. Santjagoja dëshiron që ai të ketë Manolinin me vete për ta ndihmuar. Megjithatë, ai duhet të lejojë që peshku të tëheq fillin aq sa dëshiron, përndryshe do t'i humabsë nga duart. Përveç kësaj, plaku e di se peshqit, pasi lodhen, dorëzojnë shpirtin dhe veten.

Krahaso:

But four hours later the fish was still swimming steadily out to sea, towing the skiff, and the old man was still braced solidly with the line across his back.

Por katër orë më vonë peshku notonte ende pa pushuar në det të hapët, duke tërhequr barkën, dhe plaku akoma mbante litarin e tendosur mbi shpinë.

(Shih faqen 45 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 46 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Teksa perëndon dielli, marlini vazhdon të ndjekë të njëjtin drejtim, kurse Santjagoja nuk sheh tokë me sy krejtësisht. Rezultati është i brabarabratë, asnjëra nga të dy palët e përfshira në këtë luftë ende nuk ka fituar.

Krahaso:

I can do nothing with him and he can do nothing with me, he thought. Not as long as he keeps this up.

Unë nuk kam se ç't'i bëj atij, por dhe ai s'ka se ç'të më bëjë mua. Së paku gjersa të mos i ketë shkrepur në kokë ndonjë trill tjetër.

(Shih faqen 47 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 47 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku përsëri dëshiron ta ketë djalin me vete.

Krahaso:

No one should be alone in their old age, he thought. But it is unavoidable.

- Asnjëri nuk duhet të mbetet i vetmuar në pleqërinë e tij, mendoi. Por kësaj s'ke si i shpëton.

(Shih faqen 48 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 48 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Si përgjigje ndaj kësaj shprehjeje të vetmisë, dy peshq dalin në sipërfaqe. Teksa i vështron, Santjagoja thotë:

Krahaso:

"They are good," he said. "They play and make jokes and love one another. They are our brothers like the flying fish."

- Janë të mirë, - tha. - Lozin e bëjnë marrëzira dhe e duan njëri-tjetrin. Ata janë vëllezërit e tu, si dhe peshqit fluturues.

(Shih faqen 48 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 48 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja pastaj kujton një marlinë femër që ai dhe Manolini kanë pas kapur. Marlina mashkull kishte qëndruar pranë barkës në dëshpërim, kishte kërcyer në ajër për të parë bashkëshorten e tij në barkë para se ai vetë të zhdukej në oqeanin e thellë. Plakut i kujtohet se ai ishte i bukur dhe kish qëndruar gjer në fund pranë mikeshës. Ishte gjëja më e trishtë që Santjagoja kishte parë ndonjëherë.

Pak kohë para se të gdhijë, diçka e kafshon njërin nga karremat që ka pas shpine. Plaku dëgjon se si thuhet kallami dhe filli rrëshqet me shpejtësi nga buza e barkës. Në errësirë ai nxjerr thikën nga këllëfi dhe pret fillin te druri i buzës së barkës. Pastaj pret fillin që ka më pranë, dhe në errësirë lidh fundet e lira të lëmsheve rezervë, duke mos dashur të shpërqendrohet nga marlini, si dhe duke dëshiruar që Manolini të ishte atje për t'u kujdesur për fijet e tjerë. Santjagos nuk i lëkundet aspak vendosmëria.

Krahaso:

“Fish,” he said softly, aloud, “I’ll stay with you until I am dead.”

- Peshk, - i tha me zë të ulët, - unë nuk ndahem nga ty gjersa të jem gjallë.

(Shih faqen 52 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 51 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku dëshiron që peshku të kërcejë, duke dashur të përfundojë luftën sa më shpejt që të jetë e mundur, por edhe shqetësohet se mos kërcimet mund të shkaktojnë zhvendosjen e grepit nga goja e peshkut. Duke i bërë jehonë ish vendosmërisë së tij, megjithëse me më pak siguri, Santjagoja thotë:

Krahaso:

“Fish,” he said, “I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends.”

- Peshk, - i tha plaku. - Unë të dua dhe të nderoj shumë. Por do të të vras për vdekje para se të ngryset kjo ditë.

(Shih faqen 54 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 53 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Analizë

Faqti që të gjithë peshkatarët e quajnë peshk tunë dhe dallojnë mes peshqve të tjerë vetëm kur i shesin është njëkohësisht një shprehje e temës së unitetit të detit dhe e shpërfilljes së tregut. Nuk është injoranca që nënkupton këtë praktikë, por një vlerësim thjeshtësues i unitetit të detit. Ka peshq dhe ka peshkatar; ata që kapen dhe

ata që kapin. Ky distilim i palëve rrit kualitetin alegorik të novelës. Tregu i detyron peshkatarët të harrojnë këtë marrëdhënie simbolike binare dhe të përqendrohen në diferencimin duke kërkuar një shumëzim të kushteve të ndryshimit. Ndërsa romani merr anën e mitit të unitetit të detit, ky sistemim i nxitur nga tregu pritet negativisht. Kjo përfton kuptim në dritën e zemërimit të përmendur më parë, të cilin tashmë e njeh audienca letrare e Heminguejit nëpërmjet veprave më të hershme.

Lidhur me kafshimet fillestare të marlinit në karrem, Heminguej përdor të njëjtat shprehje herë pas here si, për shembu, “ndjeu një ndukje tjetër të lehtë dhe delikate, dhe pastaj një ndukje më të forte”. Ndërsa kjo mund të shprehë ngjarjen e vërtetë gjer në përsosje, përsëritja krijon një efekt distancues duke e shtyrë prozën më shumë në drejtim të poezisë dhe më pak në drejtim të drejtë realitetit objektivit. Kjo rrit aftësinë alegorike të rrëfimit.

Përgjigjet me të cilat përmbushen mendimet e Santjagos për vetminë janë një shprehje tjetër e temës së unitetit në këtë roman. Santjagoja mendon për veten e tij.

Krahaso:

No one should be alone in their old age, he thought. But it is unavoidable.

- Asnjëri nuk duhet të mbetet i vetmuar në pleqërinë e tij, mendoi. Por kësaj s'ke si i shpëton.

(Shih faqen 48 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 48 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ndërsa, si reagim ndaj kësaj, Heminguej paraqet një çift delfinësh miqësorë në paragrafin pasues.

Krahaso:

“They are good,” he said. “They play and make jokes and love one another. They are our brothers like the flying fish.”

- Janë të mirë, - tha. - Lozin e bëjnë marrëzira dhe e duan njëri-tjetrin. Ata janë vëllezërit e tu, si dhe peshqit fluturues.

(Shih faqen 48 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 48 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja fillon të ndihet keq për marlinin që zuri në grep. Kjo mëshirë për peshkun e madh intensifikohet kur Santjagoja kujton pamjen e mjerimit të një marlini mashkull pasi ai kishte kapur bashkëshorten e tij. Papritmas, Santjagoja i quan veprimet e veta si “tradhti”, një fjalë e çuditshme që përdor për një peshkatar për të përshkruar zanatin e tij. Sa më shumë që ai identifikohet me detin dhe krijesat e tij, aq më të neveritshme i bëhen veprimet e veta. Shumë shpejt, megjithatë, tradhtia e

Santjagos shndërrohet nga vepra e tij e vrasjes në atë të shkuarjes më larg sesa shumica e peshkatarëve kanë arritur të shkojnë për të peshkuar.

Imazhi i një lufte mes dy figurave vetëm për vetëm, tek për tek, natyrisht ngjall një frymë të një konflikti monumental. Ky pjesë heroike luhet edhe më shumë kur Santiago përfundon së reflektuari.

Krahaso:

Perhaps I should not have been a fisherman, he thought. But that was the thing that I was born for.

Ndoshta unë nuk duhej të bëhesha peshkatar, mendoi. Por s'ke ç'i bën, sepse për këtë gjë jam lindur në këtë botë.

(Shih faqen 50 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 50 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Përsëri ky theksim i fatit është tipik për rrëfimet heroike, veçanërisht të tragjedive.

Identifikimi i Santiagos me marlinin dhe dashuria për të rriten në raport të drejtë me qëndrimin e tij me peshkun. Për të bindur peshkun që të kapet dhe për të përgatitur veten për detyrën e tij të vështirë, Santjagoja thotë:

Krahaso:

"Fish," he said, "I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends."

- Peshk, - i tha plaku. - Unë të dua dhe të nderoj shumë. Por do të të vras për vdekje para se të ngryset kjo ditë.

(Shih faqen 54 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 53 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pak kohë më pas, Santjagoja tregon për zogun që është ulur në barkën e tij duke theksuar ai nuk mund ta ndihmojë zogun, sepse plaku është me një mik.

Krahaso:

"Stay at my house if you like, bird," he said. "I am sorry I cannot hoist the sail and take you in with the small breeze that is rising. But I am with a friend."

- Zog, rri këtu në shtëpinë time në të pëlqen, - i tha. - Më fal që nuk mund të ngre velën dhe të të çoj në breg tani që u ngrit dhe pak erë. Por më ke gjetur me një mik që s'mund ta lë.

(Shih faqen 55 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 54 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Dhe, më vonë, Santjagoja shkon aq larg sa dëshiron që të ushqejë marlinin duke e quajtur atë vëllain e vet.

Krahaso:

I wish I could feed the fish, he thought. He is my brother. But I must kill him and keep strong to do it.

Kisha dëshirë ta ushqeja dhe peshkun e madh, mendoi. Ai është vëllai im. Por duhet ta vras, dhe për këtë duhet të jem i fortë.

(Shih faqen 59 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 56-57 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

4.1.6 Pjesa 4: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar

Përmbledhje

Një zog i vogël ulet në barkë dhe Santjagoja flet me të. Ai e pyet zogun se sa vjeç është dhe shqetësohet se mos zogut do t'i duhet të hasë “udhëtarë” të rrezikshëm. Ndërsa Santjagoja flet me zogun, marlini hidhet përpara dhe e tërheq plakun poshtë duke i prerë dorën. Duke ulur dorën në ujë për ta pastruar, Santjago vëren se marlini e ka ngadalësuar ritmin e luftimit.

Plaku vendos të hajë një tune që ka kapur, për të marrë forcë për të vazhduar më tej. Ndërsa ai po pret peshkun, atij i mpihet dora e majtë.

Krahaso:

“What kind of a hand is that,” he said. “Cramp then if you want. Make yourself into a claw. It will do you no good.”

- Ç'dorë është kjo kështu? - tha. - Mpihu, në qoftë se të pëlqen. Bëhu po deshe këmbë zogu. S'do të dalë mirë kjo gjë.

(Shih faqen 58 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 56 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku ha tunën duke shpresuar se do të ripërtërijë forcën e tij dhe do të ndihmojë në shpirjen e dorës.

Santjagoja e konsideron gjendjen e tij të vetmuar. Ai është i rrethuar nga një hapësirë në dukje e pafundme me ujë të thellë dhe të errët. Duke parë retë, megjithatë, ai hedh shkimin larg në det.

Krahaso:

He looked across the sea and knew how alone he was now. But he could see the prisms in the deep dark water and the line stretching ahead and the strange undulation of the calm. The clouds were building up now for the trade wind and he looked ahead and saw a flight of wild ducks etching themselves against the sky over the water, then blurring, then etching again and he knew no man was ever alone on the sea.

Plaku vështroi tutje në det, dhe e kuptoi se sa i vetëm kish mbetur tani. Por ai vështronte si thyeshin rrezet në ujë dhe si binin drejt në thellësi fijet dhe lëkundjet e çuditshme të detit. Retë të shtyra nga era ishin grumbulluar lart tani, dhe ai pa mbi kokë një tufë rosash të egra që shquheshin në sfondin e qiellit përtej mbi det, pastaj u zhdukën, pastaj përsëri u dukën dhe plaku e kuptoi se njeriu asnjëherë nuk është i vetëm në det.

(Shih faqet 60-61 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 58 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Sidoqoftë, Santjagoja shumë shpejti përqëndrohet në dorën e tij dhe mendon për poshtërimin që po i bën mpirja, gjë që shpreh kryengritjejen e trupit të vet kundër vetvetes.

Vetëm atëherë marlini del nga uji me shpejtësi dhe kridhet përsëri në ujë. Santjagoja habitet nga madhësia e tij, peshku është dy here më i madh se sa barka. Plaku e kupton se marlini, po të dojë, mund t'ia shkatërrojë barkën.

Krahaso:

He is a great fish and I must convince him, he thought. I must never let him learn his strength nor what he could do if he made his run. If I were him I would put in everything now and go until something broke. But, thank God, they are not as intelligent as we who kill them; although they are more noble and more able.

Ai është peshk i madh, mendoi plaku, dhe unë duhet ta bind se jam i fortë. S'duhet ta lë asnjëherë që ai të kuptojë se ç'forcë ka ose të kuptojë se ç'mund të më bëjë mua po të fillojë vrapin. Po të isha unë në vend të tij, do ta provoja një herë fatiirduke u vërsulur përpara, derisa diçka të këputej. Por lavdi Zotit që peshqit nuk janë aq të mençur sa ne që i vrasim, megjithëse ata janë më fisnikë dhe më të shkathët.

(Shih faqen 63 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 60 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja lutet për të zbutur zemrën e tij të shqetësuar dhe vihet në ndjekje të peshkut edhe një here tjetër.

Duke mos ditur se sa shumë kohë do t'i duhet për të mposhtur marlinin, Santjagoja hedh një grep tjetër për të kapur një peshk për t'u ushqyer. Dora e tij e mpirë fillon të çlodhet dhe, ashtu i rraskapitur, Santjagoja mendon për Di Maxhion e madh dhe për krisjen e kockave të tij. Pas krahasimit të një krisje të kockave me luftën kundër shpendëve dhe kafshëve të mëdha, Santjagoja arrin në përfundimin se:

Krahaso:

Man is not much beside the great birds and beasts.

Njeriu nuk është si shpendët dhe kafshët e mëdha.

(Shih faqen 68 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 64 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Gjatë perëndimit të diellit, Santjagoja mendon përsëri për triumfet e së kaluarës së tij,

në mënyrë që t'i japin më shumë besim në të tashmen. Ai kujton një ndeshje të madhe të mundjes së krahut, që kishte zhvilluar në një tavernë në Kazablankaa. Ajo kishte zgjatur një ditë të plotë dhe një natë, por Santjagoja, "Kampioni", siç e thërrisin asokohe, përfundimisht fitoi.

Krahaso:

He decided that he could beat anyone if he wanted to badly enough and he decided that it was bad for his right hand for fishing.

Ai e kuptoi, se po të donte mund të mundte çdo njeri dhe madje ta mundte keq, dhe kuptoi se këto mundje i dëmtonin dorën e djathtë, që i duhej për peshkim.

(Shih faqet 70-71 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 66 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ai përpiqet të luftojë me dorën e tij të majtë, por ajo është një tradhtare, pra, siç ishte ai vetë tani.

Santjagoja pastaj kap një delfin për t'u ushqyer. Ai është në gjendje ta kapë pak para errësirës, sepse fillon të hidhet në ajër nga frika. Ai më pas e nxjerr jashtë grepin në rast nevoje për më shumë energji më vonë.

Analizë

Mpirja e dorës së majtë të Santjagos krijon tensionin e parë duke e vënë edhe më shumë në provë protagonistin, duke e bërë dështimin e tij më të mundshëm dhe triumfin e tij më të ëmbël. Së dyti, nëse pranojmë një lexim autobiografik të romanit, mund të jetë një simbol për bllokimin e shkrimtarit. Kjo është shumë e ndryshme nga përpjekjet e mëparshme të Heminguejit për të fajësuar lexuesit për mungesën e suksesit në pjesën e fundit të karrierës së tij. Tani, papritmas, faji është i tiji. Por jo plotësisht. Dora reagon përkundër qëllimit të zotëruesit të saj dhe Santjagoja flet me dorën e tij sikur po vepronte në mënyrë të pavarur nga vetvetja. Kjo me siguri e shtron çështjen se kush është përgjegjës për dështimet e Heminguejit duke e bërë edhe atë edhe më të komplikuar.

Përveç kësaj, reagimi i Santjagos ndaj mpirjes së dorës na jep gjithashtu një mundësi për të hetuar konceptin e Heminguej për burrërinë.

Krahaso:

I hate a cramp, he thought. It is a treachery of one's own body. It is humiliating before others to have a diarrhoea from ptomaine poisoning or to vomit from it. But a cramp, he thought of it as a calambre, humiliates oneself especially when one is alone.

E urrej ngërçin, mendoi, Duket sikur një pjesë e trupit tënd të del e pabesë. Është gjë poshtëronjëse kur në sy të njerëzve të zë barku ose të vjellat nga një peshk i prishur. Po ngërçi, ai e quante me vete calambre, të poshtëron në mënyrë

të veçantë kur je vetëm.

(Shih faqet 61-62 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 58 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ndjenja e poshtërimit të një njeriu nuk varet ekskluzivisht nga prania e vërtetë ose e imagjinuar e të tjerëve që do ta shikojnë atë me neveri ose me përbuzje. Ai mbështetet në një standard të brendshëm të dinjitetit, i cili, mbi të gjitha, vlerëson kontrollin mbi vetveten.

Krahaso:

It will uncramp though, he thought. Surely it will uncramp to help my right hand. There are three things that are brothers: the fish and my two hands. It must uncramp. It is unworthy of it to be cramped.

Megjithatë dora do të më çmpihet. Me siguri ajo do të më çmpihet që të ndihmojë dorën e djathtë. Na ishin një herë tre vëllezër: peshku dhe dy duart e mia. Ajo duhet të çmpihet. Është turp për të, që rri e mpirë.

(Shih faqen 64 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 60 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky shqetësim për denjësinë është i rëndësishëm për romanin.

Shqetësimet e Santjagos për denjësinë e tij i vijnë në kokë kur ai më në fund e sheh peshkun që po ndjek. Kur Santjagoja më në fund kap me një vështrim të shpejtë pamjen e marlinit të madh, ai imagjinon se ai është në një lloj grindje aristokratike me çdo pjesëmarrës, se ka nevojë për të treguar aftësitë e veta para të tjerëve para fillimit të luftës. Jo për të frikësuar kundërshtarin, por për të treguar statusin e tij, për t'i treguar tjetrit se ai është një kundërshtar i denjë.

Krahaso:

I wonder why he jumped, the old man thought. He jumped almost as though to show me how big he was. I know now, anyway, he thought. I wish I could show him what sort of man I am. But then he would see the cramped hand.

Çuditë përse kërcëu papritur në sipërfaqe, mendoj plaku. Ai doli sikur donte të më tregonte mua sesa i madh është. Tani e mësova njëfarësoj këtë gjë. Kisha qejf t'i tregoja edhe unë se ç'njeri jam. Veçse ai do të më shikonte dorën e mpirë.

(Shih faqen 64 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 60 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky perceptim i domosdoshmërisë për t'u parë si e denjë në sytë e një të barabarti ose më të larti e komplikon standardin e brendshëm të burrërisë, që Heminguejti i duhet ta

sqarojë diku tjetër.

Qysh nga koha që Santjagoja e sheh peshkun, deri në fund të librit, ai duket i fiksuar pas idesë së përvojës së tij si një vrasës i denjë i një kafshe të tillë fisnike. Ky fiksion, më shpesh se sa jo, është i shkruar në vetëpërvetësimet e inferioritetit. Santjagoja falënderon Perëndinë që peshqit marlinë “nuk janë aq të mençur sa ne që i vrasim, megjithëse ata janë më fisnik dhe më të shkathët”.

Krahaso:

If I were him I would put in everything now and go until something broke. But, thank God, they are not as intelligent as we who kill them; although they are more noble and more able.

Po të isha unë në vend të tij, do ta provoja një herë fatiirduke u vërsulur përpara, derisa diçka të këputej. Por lavdi Zotit që peshqit nuk janë aq të mençur sa ne që i vrasim, megjithëse ata janë më fisnikë dhe më të shkathët.

(Shih faqen 64 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 60 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Dhe pastaj Santjagoja mendon për veten.

Krahaso:

I wish I was the fish, he thought, with everything he has against only my will and my intelligence.

Doja të isha peshk, mendoi ai, dhe të kisha çdo gjë që ka peshku, në vend të vullnetit dhe zgjuarsisë që kam.

(Shih faqen 64 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 60 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Hendeku midis inteligjencës, nga njëra anë, dhe fisnikërisë dhe aftësisë, nga ana tjetër, është shumë interesant, pasi përbën një ekzaltim të natyrës dhe të kafshëve nga njeriu nëse pranojmë inteligjencën si shenjën dalluese të njerëzimit. Kjo përforcon pozicionet e luftës mes marlinit dhe Santjagos, si dhe pothuajse kërkon betejën e gjatë që vjen më pas, sepse fitorja përfundimtare e Santjagos mund të shihet si e merituar vetëm nëse ai ka dëshmuar denjësinë dhe fisnikërinë e tij përmes vuajtjeve. Në fund, megjithatë, mund të pyesim, sipas termave të romanit, nëse fitorja e Santjagos mbi peshqit përbën një triumf për njerëzimin ose një gabim drejtësie, në të cilën një brutalitet i shëmtuar njerëzor mund pararojë e fisnikërisë së detit.

Nevoja e Santjagos për të vërtetuar denjësinë e tij është unike për secilin rast.

Krahaso:

The thousand times that he had proved it meant nothing. Now he was proving it again. Each time was a new time and he never thought about the past when he was doing it.

Ai e kish provuar këtë një mijë here, por kjo s' do të thoshte asgjë. Tani do ta provonte përsëri. Çdo kohë ishte për të një kohë e re, dhe ai asnjëherë nuk kujtonte kohën e shkuar kur bënte ndonjë gjë.

(Shih faqen 66 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 62 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Kjo mund të lexohet si një përkufizim i gjerë për fisnikërinë, sipas të cilit fisnikëria nuk është vërtet një cilësi e karakterit, por e veprimit. Duke pasur parasysh theksimin e lartpërmendur të romanit, në përgjithësi alegorik, duket e sigurtë se do të pranohet leximi i fundit. Ashtu si me domosdoshmërinë e njohjes së dikujt nga të tjerët, ky tjetërsim i fisnikërisë nga personi në veprat e tij e komplikon standardin e brendshëm të burërisë, që ka vendosur Heminguej.

Në rrjedhën e këtyre konsideratave, Santjagoja kujton figurën e Di Maxhios së madh, e identifikuar në fillim të romanit si një paradigmë heroike.

Krahaso:

But I must have confidence and I must be worthy of the great DiMaggio who does all things perfectly even with the pain of the bone spur in his heel.

Por unë duhet të kem besim dhe të jem i denjë për Di Maxhion e madh, i cili çdo gjë e bën ashtu si duhet, madje edhe kur vuan nga kalloja e kockës në thembër.

(Shih faqen 68 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 63-64 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Megjithatë, është e çuditshme që menjëherë pas vlerësimit të Di Maxhios, Santjagoja menjëherë zvogëlon madhështinë e lojtarit të bejsbollit duke menduar se dhimbja e një kërcitje kockash nuk mund të jetë aq e keqe sa dhimbja e nxitjes së një luftimi me shpendët ose kafshët. Ai, madje, arrin në përfundimin se:

Krahaso:

Man is not much beside the great birds and beasts. Still I would rather be that beast down there in the darkness of the sea.

Njeriu nuk është si shpendët dhe kafshët e mëdha. Unë do të doja të isha ajo kafshë që noton tani atje poshtë në thellësinë e detit.

(Shih faqen 68 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 64 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Përsëri, natyra, sidomos marlini, është e privilegjuar mbi edhe shembujt më të mëdhenj të madhështisë njerëzore.

Tema e shikimit dhe përdorimi i imazheve vizuale shfaqen shumë herë në këtë pjesë. Duke pyetur se si duket bota në errësirën e thellë të oqeanit, Santiago thotë:

Krahaso:

Once I could see quite well in the dark. Not in the absolute dark. But almost as a cat sees.

Edhe unë ishte një kohë që shikoja në errësirë. Jo në errësirë të plotë. Por shikoja pothuaj sa macja.

(Shih faqen 67 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 63 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Gjithashtu, kur Santjagoja sheh një avion që fluturon lart, ai mendon se si peshku do të duket nga një lartësi e tillë dhe, në veçanti, se si do të ndryshojnë ngjyrat e tyre të shumta. Ky theksim në lidhje me sytë dhe me fushën vizuale duket si një përpjekje nga ana e Heminguejit për të përcjellë përvojën reale dhe për të ndjekur lidhjen e plakut me ndjenjën e shikimit dhe të perceptimit të një realiteti më të thellë. Vizioni i çuditshëm i Santjagos i thotë lexuesit të besojë në diturinë që zbulon përmes aventurës së tij.

4.1.7 Pjesa 5: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar

Përmbledhje

Ndërsa dielli perendon përsëri, Santjagoja lidh dy fuzhnjat bashkë përgjatë anës së ashpër për të krijuar më shumë tërheqje. Duke kërkuar me sy lart nëpër qiellin e natës, Santjagoja thërret yjet, shokët e tij, dhe flet me ta:

Krahaso:

“The fish is my friend too,” he said aloud. “I have never seen or heard of such a fish. But I must kill him. I am glad we do not have to try to kill the stars.”

- Peshku është gjithashtu miku im, tha me zë të lartë. Asnjëherë s’kam pare as kam dëgjuar të tillë peshk. Por unë duhet ta vras. Sa mirë që nuk mundemi të vrasim yjet.

(Shih faqen 75 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqet 69 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pasi e bluan në mendje këtë gjë, Santjagoja fillon të ndiejë keqardhje për peshkun dhe nxjerr përfundimin se njerëzit, të cilët do të blejnë mishin e tij në treg, nuk mund të jenë të denjë për t’u ushqyer me një kafshë të tillë fisnike.

Duke kujtuar lodhjen e tij, Santjagoja vendos se ai duhet të flejë pak nëse do që të vrasë marlinin. Ai pret një fetë nga delfini që ka kapur dhe e ha para se të zbulojë mënyrën për të fjetur. Santjagoja e mban litarin e tendosur me dorën e djathtë dhe pastaj afron kofshën te dora dhe mbështetet i tëri te dërrasat e bashit. Pastaj ai e kalon litarin pak më poshtë shpinës dhe e kap fort me dorën e majtë. Shumë shpejtë plakun e zë gjumi. Ai sheh në ëndërr një tufë të madhe me derra deti që bëjnë dasmë dhe hidhen përpjetë në erë dhe pastaj bien përsëri po në ato gropa që kanë hapur në ujë kur kanë dalë. Pastaj plaku sheh në ëndërr sikur është në fshat, në shtratin e tij. Dhe, në fund, plaku sheh në ëndërr një plazh të gjatë, të verdhë, me luanë. Në ëndërr, plaku ndihet i lumtur dhe larg vetmisë.

Santjagoja zgjohet nga litari që lëviz furishëm në dorën e tij të djathtë. Marlin kërcen dhe del mbi ujë dhe gjithçka që plaku mund të bëjë është të mbaje litarin, i cili po ia pret keq dorën e tërheq në drejtim të fundit të barkës. Dora e tij e majtë është ende e mpirë, kështu që e ka të vështirë të ndalojë nga zbritja poshtë me shpejtësi vetëm me dorën e djathtë.

Megjithatë, Santjagoja arrin ta ruajë ekuilibrin dhe e kupton se marlin ka i ka mbushur filluskat me ajër dhe nuk mund të zbresë poshtë dhe të vdesë atje, nga ku unë ai s’mund ta nxjerr dot. Plakue kupton se marlin së shpejti do fillojë të sillet rrotull dhe ahëre ai duhet të fillojë nga puna. Pra, luftës po i afrohet fundi. Plaku nuk mund ta shohë marlinin, por ai mund ta dëgjojë duke u përpëlitur në ujë. Santiago pastor fytyrën nga fytyrën nga mishi i makrelit, sepse ka frikë se mos i vjen ndot dhe vjell, dhe kështu do të humbas fuqinë, e cila i nevojitet për të luftuar me marlinin.

Kur dielli po fillon ngrihet për të tretën herë që nga koha që plaku ka dalë në det, peshku fillon të vijë përçark. Santjagoja e mban litarin fort, duke e tërhequr atë ngadalë, ndërkohë, marlini bën rrethrotullim e radhës. Santjagoja flet me vete.

Krahaso:

The strain will shorten his circle each time. Perhaps in an hour I will see him. Now I must convince him and then I must kill him.

Po ta tendos litarin, do t'ia zvogëloj rrethin. Mbase do ta shikoj pas ndonjë ore. Tani duhet ta bind për forcën time dhe pastaj ta vras.

(Shih faqet 86-87 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 79 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja ndihet i lodhur dhe shqetësohet se mos dështon pas kësaj lufte të gjatë. Por ai i lutet Perëndisë që t'i japë fuqi për të mposhtur peshkun.

Santjagoja vazhdon ta tërheqë peshkun. Ai mbledh të gjithë dhimbjen dhe gjithçka që i ka mbetur nga fuqia e tij, dhe krenaria që i ka humbur prej kohësh, dhe i vë përballë agonisë së peshkut, dhe peshku kthehet në ije dhe zë të notojë ngadalë, mënjane, me bishtin që pothuajse prek dërrasat e barkës, dhe pastaj fillon të kalojë përbri barkës, i gjatë, i lartë, i gjerë, i argjendtë dhe plot vija ngjyrë vjollcë, dhe dukej sikur s'ka të mbaruar. Plaku lëshon fillin, i vë këmbën sipër dhe ngre fuzhnjën aq lart sa mundet dhe me gjithë fuqinë që ka dhe fuqinë që arrin të mbledhë në atë çast, e ngul në ijen e peshkut, mu prapa fletës së madhe të gjoksit që ngrihet e lartë sa një shtat njeriu. Plaku e ndjeu se si hekuri hyn në mish dhe mbështetet mbi të dhe e fut ende më thellë, duke rënduar me gjithë peshën e trupit mbi fuzhnjën. Ahere peshku gjallërohet, megjithëse ka vdekur brenda, dhe ngrihet lart mbi ujë, duke treguar gjithë gjatësinë dhe gjerësinë, dhe gjithë forcën dhe bukurinë e tij. Pastaj peshku bie në ujë me zhurmë, duke qullur me stërkla barkën dhe plakun.

Analizë

Gjatë rrjedhës së kësaj pjese, në vend që të pyes veten vetëm në lidhje me denjësinë e tij për të vrrarë peshkun, plaku tani pyet veten nëse njerëzit që do të blejnë dhe hanë mishin e marlinit janë të denjë për ta bërë këtë gjë.

Krahaso:

But are they worthy to eat him? No, of course not. There is no one worthy of eating him from the manner of his behaviour and his great dignity.

Por, a janë të denjë njerëzit ta hanë atë? Jo, natyrisht jo. Ata nuk janë të denjë ta hanë atë, atë që po të sillet në këtë mënyrë dhe që ka dinjitet dhe madhësi.

(Shih faqen 75 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 70 të tekstit të përkthyer –

Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky kalim i padenjësishë nga vrasësi, te konsumatori, tregon se si Santjagoja mendon vërtet për njerëzit në lidhje me kafshët e mëdha, të tilla si marlini. Plaku mund të provojë vlerën e tij duke duruar luftën dhe duke e fituar atë, por konsumatorët nëpër tregje nuk kanë asnjë mënyrë që të mund të provojnë vlerën e tyre për të përcatuar nëse janë të denjë për t'u ushqyer me mishin e marlinit.

Tema e unitetit shpalolet edhe në këtë pjesë. Ndërsa kjo temë kishte marrë më parë formën e identifikimit të Santjagos me detin dhe krijesat e tij, këtu Santiago e zgjeron fushën e identifikimit të tij, duke përfshirë brenda saj trupat qiellorë, të cilët i quan vëllezër. Ai pretendon se është vëlla me yjet në disa raste dhe justifikon nevojën e tij për të fjetur duke marrë shkas nga sjellja e hënës, e diellit dhe e oqeanit.

Krahaso:

I'm clear enough in the head, he thought. Too clear. I am as clear as the stars that are my brothers. Still I must sleep. They sleep and the moon and the sun sleep and even the ocean sleeps sometimes on certain days when there is no current and a flat calm.

Kokën e kam mjaft të kthjellët, mendoi. Mjaft të kthjellët. Jam aq i kthjellët sa dhe yjet, vëllezërit e mi. Duhet të fle pak, sidoqoftë. Ata flenë dhe hëna fle, dhe dielli fle, madje dhe oqeani fle ndonjëherë, ndonjë ditë kur s'ka rrymë dhe është i qetë e i lëmuar.

(Shih faqen 77 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 71 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky zgjerim identifikimi nënvizon unitetin e jetës njerëzore me të gjithë natyrën.

Kur ai, më në fund bie në gjumë, Santjagoja ëndërron.

Krahaso:

He did not dream of the lions but instead of a vast school of porpoises that stretched for eight or ten miles and it was in the time of their mating and they would leap high into the air and return into the same hole they had made in the water when they leaped.

Nuk pa në ëndërr luanë, por në vend të tyre pa një tufë të madhe me derra deti, që ishin përhapur tetë ose dhjetë milje rreth e rrotull dhe bënin dasmë dhe hidheshin përpjetë në erë dhe pastaj binin pëfsëri po në ato gropa që kishin hapur në ujë kur kishin dalë.

(Shih faqen 81 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 74 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Imazhet këtu janë padyshim seksuale, duke theksuar karakterin femëror të detit për të cilin Santjagoja foli në psjesën pararendëse. Është sezoni i çiftimit të derrave të detit, simbole jonike të përkryera, të cilët janë përhapur tetë ose dhjetë milje rreth e rrotull dhe bëjnë dasmë dhe hidhen përpjetë në erë dhe pastaj bien përsëri po në ato gropa që kanë hapur në ujë kur kanë dalë hyjnë dhe dalin nga vrima e njëjtë në oqeanin, tashmë të shpallur si si femër.

Përkatësi fetare e Santjagos theksohet kur ai i lutet Perëndisë që ta ndihmojë për të kapur peshkun. Sidoqoftë, ai i jep përparësi betejës me peshkun ndaj domosdoshmërinë së të luturit në atë çast.

Krahaso:

I'll say a hundred Our Fathers and a hundred Hail Marys. But I cannot say them now.

Do të them njëqind herë lutjen “Ati ynë” dhe njëqind here lutjen e Shën Mërisë. Veçse nuk mund t’i them tani.

(Shih faqen 87 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 79 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Këto lloje të lutjeve zakonisht bëhen nga katolikët për falje pas kryerjes së ndonjë mëkati të mundshëm. Megjithatë, shtyrja e lutjeve për më vonë pasqyron pikëpamjen e Santjagos për veten si mëkatar kundër peshkut.

Ashtu si Krishti i rezistoi tundimit të djallit, edhe Santjagoja i reziston tundimit për t’u shlodhur para se t’i jap fund dyluftimit të tij me marlinin.

Krahaso:

It was a great temptation to rest in the bow and let the fish make one circle by himself without recovering any line. But when the strain showed the fish had turned to come toward the boat, the old man rose to his feet and started the pivoting and the weaving pulling that brought in all the line he gained.

Kishte dëshirë të madhe të çlodhej te bashi dhe ta linte peshkun të bënte një rreth të tepërt, pa e mbledhur litarin. Por kur tendosja e litarit e lajmëroi se peshku u kthye dhe po vinte drejt barkës, plaku u ngrit në këmbë dhe filloi ta tërhiqte litarin duke punuar me të dyja duart me radhë dhe duke lëvizur trupin, në mënyrë që ta mblidhte të gjithë.

(Shih faqen 89 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 80 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku është i vendosur për të mundur peshkun, për të provuar se fuqia e tij është prapë e paepur si dikur në rininë e tij.

Krahaso:

He will start circling soon and then I must work on him. I wonder what started him so suddenly? Could it have been hunger that made him desperate, or was he frightened by something in the night? Maybe he suddenly felt fear. But he was such a calm, strong fish and he seemed so fearless and so confident. It is strange.

Së shpejti do fillojë të sillet rrotull dhe ahëre duhet të nis unë nga puna. Çuditë, ç'pësoi kështu papritur? Ndoshta ishte shumë i uritur, dhe kjo e dëshpëroi, apo mos e trembi ndonjë gjë në errësirë? Mbase papritur e ka zënë frika. Por ai ishte një peshk kaq i qetë, i fortë, dhe dukej aq i patrembur dhe me besim të madh. E çuditshme është.

(Shih faqet 83-84 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 76 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

4.1.8 Pjesa 6: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar

Përmbledhje

Marlini përpiqet me dëshpërim për t'u larguar, për të shpëtuar. Ndërkohë, Santjagoja, i cili nuk mund të flasë për shkak të mungesës së ujit, mendon me vete.

Krahaso:

You are killing me, fish, the old man thought. But you have a right to. Never have I seen a greater, or more beautiful, or a calmer or more noble thing than you, brother. Come on and kill me. I do not care who kills who.

Peshk, ti po më merr në qafë, mendoi plaku. Por ti e ke gjithashtu këtë të drejtë. Kurrë nuk kam parë në jetë gjë më të madhërishtme, më të bukur, më të qetë dhe më fisnike se ti, vëlla. Eja dhe vramë. Mua aq më bën kush nga ne do ta vrasë shoku-shokun.

(Shih faqen 92 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 83 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Marlini vazhdon ta vijë vërdallë, të afrohet dhe të tërhiqet. Më në fund, ai mbërrin pranë barkës, dhe Santjagoja e ngul fuzhnjën në gjoksin e peshkut.

Krahaso:

Then the fish came alive, with his death in him, and rose high out of the water showing all his great length and width and all his power and his beauty. He seemed to hang in the air above the old man in the skiff. Then he fell into the water with a crash that sent spray over the old man and over all of the skiff.

Ahere peshku u gjallërua, megjithëse kishte vdekur brenda, dhe u ngrit lart mbi ujë, duke treguar gjithë gjatësinë dhe gjerësinë, dhe gjithë forcën dhe bukurinë e tij. U duk sikur që varur në erë përmbi plakun dhe barkën. Pastaj ra në ujë me zhurmë, duke qullur me stërkla barkën dhe plakun.

(Shih faqen 94 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 84 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pastaj peshku peshku bie në ujë me zhurmë, duke e lagur Santjagon me stërkala pika uji. Santjagoja e sheh bishën e vrarë dhe detin që skuqur nga gjaku i zemrës së peshkut. Duke vështruar shpërblimin e mundit të tij, Santjagoja thotë:

Krahaso:

“Get to work, old man,” he said. He took a very small drink of the water. “There is very much slave work to be done now that the fight is over.”

- Jepi plak, tha. Mori shishen dhe piu një gllënjë të vogël uji. Tani që lufta mbaroi, duhet të bëj një punë si prej skllavi.

(Shih faqet 95-96 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 86 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pasi ka vrarë marlinin, Santjagoja fikson trupin në barkë dhe fillon të tërheqë peshkun për ta afruar te buza e barkës, në mënyrë që të mund t'i fus litarin midis verzave dhe qafës, dhe pastaj t'ia lidhë kokën te bashi.

Krahaso:

I want to see him, he thought, and to touch and to feel him. He is my fortune, he thought.

Dua ta shikoj, mendoi, dhe ta prek me dorë dhe ta marr vesh si është. Ai është pasuria ime.

(Shih faqen 95 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 85 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pasi e lidh peshkun te kiçi dhe te bashi dhe te mezi i fronit, Santjagoja tërheq litarin e pëlhurës me ndihmën e shkopit, pëlhura e arnuar fryhet, barka zë të lëvizë, dhe, gjysmë i shtrirë te kiçi, ai e drejton nga jug-perëndimi.

Një orë pasi Santjagoja vret marlinin, shfaqet një peshkaqen mako, i cili ka ndjekur gjurmët e gjakut të peshkut. Kur peshkaqeni i afrohet anijes, Santjago përgatit fuzhnjën e tij, duke shpresuar se do të vrasë peshkaqenin para se ky i fundit të copëtojë peshkun.

Krahaso:

The shark's head was out of water and his back was coming out and the old man could hear the noise of skin and flesh ripping on the big fish when he rammed the harpoon down onto the shark's head at a spot where the line between his eyes intersected with the line that ran straight back from his nose.

Koka e peshkaqenit ishte mbi ujë dhe shpinën e kish jashtë, dhe plaku dëgjoi zhurmën e lëkurës dhe të mishit të peshkut të madh, që po shqyheshin nga nofullat, në kohën kur e nguli fuzhnjën mbi kokën e peshkaqenit në vendin ku kryqëzohej linja që bashkonte dy sytë e tij me linjën e drejtë të hundës.

(Shih faqet 101-102 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 90-91 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Peshkaqeni i vdekur zhytet ngadalë në ujërat e thella të oqeanit.

Peshkaqeni merr me mevete dyzet kilogram mish nga marlini dhe ia gjymton atij pjesën më të përsosur. Santjagos nuk i pëlqen me të shohë peshkun.

Krahaso:

He did not like to look at the fish anymore since he had been mutilated. When the fish had been hit it was as though he himself were hit.

Plaku nuk donte ta shikonte më peshkun tani që ishte shëmtuar. Kur i kishin sulmuar peshkun, iu duk sikur sulmuan atë vetë.

(Shih faqen 103 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 91 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ai fillon të pendohet që ka kapur marlinin, duke dëshiruar që aventura e tij të ishte thjesht një ëndërr. Pavarësisht nga sfidat që ka kaluar dhe përpara, Santjago arrin në përfundimin se njeriu nuk ka lindur për të humbur.

Krahaso:

“A man can be destroyed but not defeated.”

Njeriun mund ta asgjësosh, por jo ta mposhtësh.

(Shih faqen 103 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 92 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Shpejt Santiago mendon nëse me vrasjen e peshkut ai ka kryer një mëkat. Ai, në fillim, thotë se e vrau marlinin për të ushqyer veten dhe të tjerët dhe, nëse ky është një mëkat, atëherë gjithçka është mëkat. Por ai nuk e ka vrarë peshkun vetëm si përmbushje të nevojës për ushqim.

Krahaso:

You did not kill the fish only to keep alive and to sell for food, he thought. You killed him for pride and because you are a fisherman. You loved him when he was alive and you loved him after. If you love him, it is not a sin to kill him. Or is it more?

Ti e vrave atë nga krenaria dhe sepse je peshkatar. Ti e deshe peshkun sa ishte gjallë dhe e do ende edhe tani që vdiq. Në qoftë se e deshe, do të thotë se nuk bëre mëkat që e vrave. Apo ndoshta mëkati është më i madh?

(Shih faqen 105 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 94 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja shumë shpejti e ndërpret këtë linjë të mendimit për t'u përqëndruar në kthimin në breg.

Ai ha pak nga peshku ku peshkaqeni mako shqeu mishin për vete. Ai vë në dukje se është i shijshëm, mish i cilësisë së parë, dhe e di se peshkaqenë të tjerë do ta nuhasin atë gjatë lundrimit nëpër ujë. Dy orë më vonë, dy peshkaqenë hundështypur mbërrijnë pranë barkës. Me që ka humbur fuzhnjën e vetme të peshkaqeni mako, Santjagoja e krijon një armë tjetër duke e lidhur fort thikën e tij në fund të lopatës, dhe tani e tutje me këtë do të luftojë kundër peshkaqenëve. Ai e vret shpejt peshkaqenin e parë duke e goditur atë në sy.

Analizë

Përballja përfundimtare e Santjagos me peshkun pasi zgjohet nga gjumi tregon barazinë e Santjagos me peshkun, si dhe konceptin operativ të burrërisë që ka ai vetë dhe i përmbahet pareshtur. Dyluftimi me peshkun që ka ngrënë karremin e rraskapit Santjagoin dhe, rrjedhimisht, peshkatari plak mendon me vete për këtë gjë.

Krahaso:

You are killing me, fish, the old man thought. But you have a right to. Never have I seen a greater, or more beautiful, or a calmer or more noble thing than you, brother. Come on and kill me. I do not care who kills who.

Peshk, ti po më merr në qafë, mendoi plaku. Por ti e ke gjithashtu këtë të drejtë. Kurrë nuk kam parë në jetë gjë më të madhërisme, më të bukur, më të qetë dhe më fisnike se ti, vëlla. Eja dhe vramë. Mua aq më bën kush nga ne do ta vrasë shoku-shokun.

(Shih faqen 92 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 83 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Kjo, ashtu si shumica e marrëdhënieve të Santjagos me peshkun, të kujton një kod aristokratik nderi, sipas të cilit vdekja nga dora e një kundërshtari fisnik është aq i mirë dhe e fisme sa mposhtja e tij.

Fiksimi i Santiagos pas vlerësimit të kundërshtarit të tij duket e largët nga ideja jonë e përbashkët se duhet të zhvleftësohet ose të dehumanizohet viktimja që vrasim. Parja e një viktime si të barabartë me vrasësin nënkupton vlerësimin e vrasjes së saj një mëkat, si dhe ndërgjegjësimi për rritjen e ndjeshmërisë ndaj vdekjes, duke zbatuar rregullin i artë: Nëse nuk doni të vdisni, mos i vrisni të tjerët. Santjagoja e sfidon këtë arsyetim edhe pse ai pranon pasojat e logjikës së tij për barazinë. Në vend që të përpiqet të degradojë viktimën e tij, ai e lartëson atë, duke pranuar me vete propozimin e barazimit që fitorja e tij është rezultat i luftës njësoj si vdekja e kundërshtarit të tij. Ai mund të jetë i denjë për të vrarë kundërshtarin vetëm nëse ai vetë është i denjë për t'u vrarë prej këtij të fundit: dy anët e së njëjtës monedhë.

Heminguej thekson shkatërrimin personal të Santjagos, duke përsëritur lidhjen e tij me marlinin që ka kapur. Menjëherë pasi plaku ka siguruar peshkun në barkë dhe

niset në drejtim të bregut, ai bëhet disi i humbur, duke pyetur nëse është ai që po tëreheq marlin apo e anasjellta. Gjuha e tij është shumë domethënëse.

Krahaso:

If I were towing him behind there would be no question. Nor if the fish were in the skiff, with all dignity gone, there would be no question either. But they were sailing together lashed side by side and the old man thought, let him bring me in if it pleases him. I am only better than him through trickery and he meant me no harm.

Në qoftë se do ta tërhiqja peshkun të rimorkuar pas barkës, kjo çështje do të ishte e qartë. Ose në qoftë se peshku do të ishte brenda në barkë, me dinjitetin e humbur krejt, përsëri çështja do të ishte e qartë. Por ata lundronin bashkë, të lidhur me njëri-tjetrin, dhe plaku mendoi se le ta tërhiqte peshku atë, në qoftë se peshkut kështu i pëlqente. Unë ia kalova vetëm me dinakëri dhe ai s'kish ndërmend të më bënte ndonjë të keqe.

(Shih faqen 99 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 88-89 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Edhe i vdekur, atëherë, peshku nuk e ka humbur dinjitetin e vet. Ky identifikim del në pah pas sulmit të parë të peshkaqenit kur Heminguej na tregon se:

Krahaso:

He did not like to look at the fish anymore since he had been mutilated. When the fish had been hit it was as though he himself were hit.

Plaku nuk donte ta shikonte më peshkun tani që ishte shëmtuar. Kur i kishin sulmuar peshkun, iu duk sikur sulmuan atë vetë.

(Shih faqen 103 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 91 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Peshkaqenët lexohen gjerësisht si përfaqësime të kritikëve letrarë, duke ndarë veçmas gjahun e Santjagos (Heminguejt, domethënë, librin). Ata gjithashtu mund të lexohen si përfaqësime të aspektit negativ, destruktiv të detit dhe, në përgjithësi, të ekzistencës njerëzore. Siç e kemi parë, tema e unitetit është shumë e rëndësishme në roman, por ky unitet nuk përfshin vetëm aspekte zakonisht miqësore ose të padëmshme. Ndërkohë që plaku lufton kundër tyre, peshkaqenët nuk janë më pak krijesa të detit sesa peshqit miqësorë që Santiago i takon më herët gjat ekspeditës së tij të peshkimit. Kjo është pasqyruar më fort në përshkrimet e peshkaqenit mako. Që në takimin e parë me të, Santjagoja thotë se ai ishte një peshkaqen shumë i madh, i ndërtuar për të notuar aq shpejt sa peshqit më të shpejtë në det, dhe gjithçka në të ishte e bukur, përveç nofullave të tij.

Krahaso:

His back was as blue as a sword fish's and his belly was silver and his hide was smooth and handsome. He was built as a sword fish except for his huge jaws which were tight shut now as he swam fast, just under the surface with his high dorsal fin knifing through the water without wavering.

Kurrizin e kish të kaltër si peshku-shpatë dhe barkun ngjyrë hiri të argjendtë, dhe lëkurën të lëmuar e të bukur. I ngjante peshkut-shpatë, me përjashtim të nofullave të mëdha, që i mbante të shtrënguara fort, ndërsa notonte me shpejtësi nën syprinën e detit, duke çarë ujët drejt me fletën e lartë të shpinës.

(Shih faqen 100 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 59 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Peshkaqeni mako nuk është një kafshë e keqe ose e shëmtuar, por fisnike në mënyrën e vet, një marlin grabitqar. Duke reflektuar mbi fitoren e tij ndaj peshkaqenit mako, Santjago thotë:

Krahaso:

The dentuso is cruel and able and strong and intelligent. But I was more intelligent than he was. Perhaps not, he thought. Perhaps I was only better armed.

Dentuso që i egër dhe i shkathët dhe i fortë dhe i zgjuar. Por unë isha më i zgjuar se ai. Ndoshta jo, mendoi. Ndoshta unë isha vetëm më i armatosur.

(Shih faqen 103 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 92 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Diskutimi i Santjagos mbi mëkatën është shumë domethënëse në një roman rreth rezistencës së njeriut kundër fatit. Ai pyet veten nëse ishte mëkat për të që të vrasë marlinin.

Krahaso:

Perhaps it was a sin to kill the fish. I suppose it was even though I did it to keep me alive and feed many people. But then everything is a sin. Do not think about sin. It is much too late for that and there are people who are paid to do it. Let them think about it.

Ndoshta bëra mëkat që vrava peshkun. Besoj se mëkat është, megjithëse e vrava që të nxjerr bukën dhe që të ushqehen me të shumë njerëz. Por në fund të fundit, çdo gjë që bën është mëkat. Mos mendo për mëkatet. Është shumë vonë për këtë gjë dhe ka plot njerëz që paguhet për t'u marrë me mëkatet. Le të mendojnë ata për to.

(Shih faqen 105 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 93 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja përpiqet që ta shlyejë këtë dyshim duke kujtuar se ai vetë ishte:

Krahaso:

You were born to be a fisherman as the fish was born to be a fish.

Ti ke lindur që të jesh peshkatar, ashtu si dhe peshku ka lindur që të jetë peshk.

(Shih faqen 105 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 93 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Sipas këtij arsytimi, Santjagoja është i destinuar të mëkatojë dhe, me sa duket, të vuajë për këtë gjë. Kjo mbase shpreh besimin e Heminguejit se ekzistenca njerëzore karakterizohet nga vuajtje të vazhdueshme, jo për shkak të disa shkeljeve të shmangshme, por sepse gjërat janë ashtu siç janë.

Duke menduar më shumë dhe më thellë, Santjagoja thotë se ai nuk e vrau marlinin vetëm si përmbushje të nevojës për ushqim. Duke folur me veten e tij, ai thotë:

Krahaso:

You did not kill the fish only to keep alive and to sell for food, he thought. You killed him for pride and because you are a fisherman. You loved him when he was alive and you loved him after. If you love him, it is not a sin to kill him. Or is it more?

Ti nuk e vrave peshkun vetëm që të mos vdesësh urie dhe që ta shesësh për të nxjerrë bukën, mendoi. Ti e vrave atë nga krenaria dhe sepse je peshkatar. Ti e deshe peshkun sa ishte gjallë dhe e do ende edhe tani që vdiq. Në qoftë se e deshe, do të thotë se nuk bëre mëkat që e vrave. Apo ndoshta mëkati është më i madh?

(Shih faqen 105 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 94 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Duke e shtuar peshën fajit të tij për vrasjen e marlinit, Santjagoja pastaj kujton kënaqësinë që përjetoi kur vrau peshkaqenin mako. Siç u tha më parë, peshkaqeni mako nuk është një krijesë e ligë e pakushtëzuar për të qenë e tillë. Siç Santjagoja thotë për veten e tij:

Krahaso:

He lives on the live fish as you do. He is not a scavenger nor just a moving appetite as some sharks are. He is beautiful and noble and knows no fear of

anything.

Ai ushqehet duke vrarë peshq, si dhe ti. Ai nuk i ha kërmat dhe nuk është i pangopur si janë gjithë peshkaqenët. Ai është i bukur dhe fisnik dhe nuk trembet nga asgjë.

(Shih faqen 105 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 94 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Atëherë lind pyetja: Përse i pëlqen të vrasë këtë dhe jo marlin? Santjagoja jep dy përgjigje të shkurtra pavarësisht se asnjëra nuk i përgjigje pyetjes.

Krahaso:

“I killed him in self-defense,” the old man said aloud. “And I killed him well.”

- E vrava atë për të mbrojtur veten, - tha plaku me zë të lartë. - Dhe e vrava me mjeshtëri.

(Shih faqen 105 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 94 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Përgjigja e dytë duket më e rëndësishme, por kjo do të thoshte se vrasja e marlinit nuk ishte një mëkat pasi ai e vrau mirë. Kjo nënkupton se mëkati i Santjagos, nëse ekziston, duhet të interpretohet ndryshe.

4.1.9 Pjesa 7: Përmbledhje: Krahasim përkthimi përmes shtjellimit letrar

Përmbledhje

Ndërkohë që vret me lehtësi peshkaqenin e parë, Santjagoja nuk ka fat të tillë me të dytin, i cili ia trondit barkën pasi i gllabëron një copë të madhe mishi të marlinit nga poshtë. Santjagoja i kërkon ndjesë peshkut për gjymtimin që ka ky i fundit ka pësuar nga peshkaqenët.

Krahaso:

“I shouldn’t have gone out so far, fish,” he said. “Neither for you nor for me. I’m sorry, fish.”

- Nuk duhej të kisha shkuar kaq larg, o peshk, tha. Kjo s’ishte e mirë as për mua, as për ty. Më vjen keq, o peshk.

(Shih faqen 110 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 97 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

I lodhur dhe duke humbur shpresë, Santjagoja ulet dhe pret sulmuesin e ardhshëm, një peshkaqen të vetëm hundështypur. Plaku arrin ta vrasë, por thyen tehun e thikës në këtë dyluftim.

Më shumë peshkaqenë shfaqen në perëndim të diellit dhe Santjagoja ka vetëm një armë të sajuar me ngut me të cilën do t’i mundë ata. Ai nuk i vret të gjithë peshkaqenët, por i dëmton ato sa duhet për të parandaluar kthimin e tyre. Santjagoja pastaj mezi pret mbrëmjen, pasi ai do të jetë në gjendje të shohë dritat e Havanës, që do t’i tregojnë udhën e kthimit përsëri në tokë. Gjatë natës, peshkaqenët kthehen prapë.

Krahaso:

But by midnight he fought and this time he knew the fight was useless. They came in a pack and he could only see the lines in the water that their fins made and their phosphorescence as they threw themselves on the fish.

Në mesnatë ai luftoi dhe këtë herë e dinte se lufta që e kotë. Ata erdhën në tufë dhe ai mund të dallonte vetëm vijat që bënin fletët e tyre në ujë dhe ndriçimin fosforik që lëshonin trupat e tyre te i vërsuleshin peshkut.

(Shih faqen 118 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqet 103-104 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku shkul timonin nga vendi dhe godet me të djathtas e majtas, duke e mbajtur me të dyja duart dhe duke e ngritur dhe ulur pa pushim nëpër terr. Por ata janë tani te bashi dhe vërsulen njëri pas tjetrit dhe në tufë, duke zhvatur copa mishi që shndrisin

poshtë në det, ndërsa kthehen që të turren përsëri. Njëri nga peshkaqenët, arrin më në fund gjerë te koka e peshkut dhe plaku e kupton se çdo gjë ka marrë fund. Godet me timon kokën e peshkaqenit, në vendin ku nofullat janë kapur fort pas kockës së rëndë të kokës së peshkut, të cilën peshkaqeni nuk mund ta shkulë dot. E godet një herë edhe një herë, edhe një herë tjetër. Plaku dëgjon si thyhet timoni dhe e godet peshkaqenin me bishtin e thyer. E ndjen se si bishti futet në mish dhe duke e ditur se është i mprehtë, godet përsëri me të. Peshkaqeni shqitet dhe rrotullohet tutje.

Krahaso:

That was the last shark of the pack that came. There was nothing more for them to eat.

Ky ishte peshkaqeni i fundit i tufës që u turr. Ai s'kish më ç'të hante.

(Shih faqet 118-119 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 104 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja e di se tani është mposhtur përfundimisht dhe shkon te kiçi dhe gjen copën e thyer të timonit, e fut në vendin e timonit dhe e sheh se mund ta drejtojë me të barkën. Hedh thesin mbi supë dhe e sjell barkën në drejtimin e mëparshëm. Lundron lehtë dhe nuk ka asnjë mendim në kokë dhe nuk ndien më asgjë. Tani aq i bën dhe po lundron që të arrijë sa më shpejt në bregun ku ka shtëpinë. Natën peshkaqenët sulmojnë skeletin e peshkut, si ata që rrëmbejnë thërrimet nga tryeza. Plaku nuk e çan kokën më për ta dhe nuk e çan kokën më për asgjë, por vetëm drejton barkën. Vetëm vë re se sa lehtë dhe sa mirë lundron barka tani që nuk e ka më peshën e madhe të peshkut përbri.

Ai përqendrohet thjeshtë në udhëtimin drejt shtëpisë dhe shpërfill peshkaqenët që vijnë për të kafshuar eshtrat e marlinit. Ai ndien gjakun në gojë dhe e pështyn atë në ujë, duke mallkuar peshkaqenët. Kur arrin në skelë, të gjithë janë në gjumë.

Santjagoja zbret nga barka, duke e çuar atë në vendin e vet.

Krahaso:

He started to climb again and at the top he fell and lay for some time with the mast across his shoulder. He tried to get up. But it was too difficult and he sat there with the mast on his shoulder and looked at the road. A cat passed on the far side going about its business and the old man watched it. Then he just watched the road.

Zuri të ngjitej përsëri, dhe kur arriti në majë ra përmbys në dhe për ca kohë me direkun mbi sup. U përpoq të ngrihej. Por kjo ishte shumë vështirë dhe ai qëndroi i shtrirë me direkun mbi sup dhe vështronte rrugën. Një mace kapërceu përtej, duke shkuar në punën e saj dhe plaku e ndoqi me sy. Pastaj përsëri vështrroi rrugën.

(Shih faqen 121 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*,

Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 106 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santiago i duhet të çlodhet në tokë pesë herë para se të arrijë në kasollen e tij. Ai hyn brenda dhe mbështet direkun në mur. Në errësirë gjen shishen me ujë dhe shuan etjen. Pastaj bie në shtrat. Mbulon me batanije supet dhe pastaj shpinën dhe këmbët. Dhe, me fytyrën përmbys mbi gazetën, me krahët e shtrirë dhe pëllëmbët e duarve të hapura, atë e zë gjumi.

Manolini arrin në kasolle, ndërsa Santiago është ende në gjumë. Djali largohet shpejt për të marrë kafe për Santiagon, duke çarë në rrugën e tij për në Terracë. Manolini sheh se peshkatarët janë mbledhur rreth barkës, duke matur marlinin në gjatësi prej tetëmbëdhjetë këmbëve. Kur Manolini kthehet në kasolle, Santiago është zgjuar. Ata të dy fillojnë të flasin me njëri-tjetrin.

Krahaso:

“Now we fish together again.”

“No. I am not lucky. I am not lucky anymore.”

“The hell with luck,” the boy said. “I’ll bring the luck with me.”

“What will your family say?”

“I do not care. I caught two yesterday. But we will fish together now for I still have much to learn.”

- Tani do të peshkojmë përsëri bashkë.

- Jo. Unë s’kam fat. S’kam më fat.

- Në djall të vejë fati, - tha djali. - Të sjell unë fat.

- Ç’do të thotë familja jote?

- Aq më bën. Dje kapa dy peshq. Por ne do të peshkojmë bashkë tani, që unë të mësoj akoma shumë gjëra.

(Shih faqen 125 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 109 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja hesht dhe Manolin ikën për të marrë ushqim dhe një këmishë për plakun.

Atë pasdite ka turistë në Terracë. Një turiste femër sheh skeletin e marlinit që lëkundet e ngrihet nga batica, ndërsa era e lindjes ngre pa pushim dallgë të mëdha në të hyrë të gjirit. Duke mos njohur skeletin, ajo e pyet kamerierin se çfarë është. Kamarieri përgjigjet në anglisht se është “peshkaqen”, duke menduar se ajo dëshiron të dijë se çfarë ka ndodhur. Ajo ia kthen kamarierit se nuk e dinte që peshkaqenët kanë bishta kaq të bukur dhe të përkulur kaq hijshëm.

Krahaso:

Up the road, in his shack, the old man was sleeping again. He was still sleeping on his face and the boy was sitting by him watching him. The old man was dreaming about the lions.

Në kasollen e tij, mbi rrugë, plaku po flinte përsëri. Ai ende flinte përmbys dhe djali që ulur pranë tij dhe e ruante. Plaku shihte në ëndërr luanë.

(Shih faqen 127 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Analizë

Gjatë gjithë kësaj pjese përmyllëse të romanit, Santjagoja i kërkon falje marlinit në një mënyrë që mundëson një lexim tjetër të mëkatit të Santjagos.

Krahaso:

“Half fish,” he said. “Fish that you were. I am sorry that I went too far out. I ruined us both. But we have killed many sharks, you and I, and ruined many others. How many did you ever kill, old fish? You do not have that spear on your head for nothing.”

- O gjysmëpeshk, - i tha. - O ish-peshk. Më vjen keq që shkova tepër larg në det. Të shkatërrova ty dhe veten. Por ne, unë dhe ti, kemi vrarë shumë peshkaqenë dhe kemi gjymtuar shumë të tjerë. Sa ke vrarë gjatë jetës tënde, o peshk plak? Ti nuk e mban më kot atë shpatë mbi krye.

(Shih faqen 115 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 101 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Mëkati i Santjagos nuk është më vrasja e peshkut, por fakti që shkon për të peshkuar shumë larg në oqean.

Krahaso:

Besides, he thought, everything kills everything else in some way. Fishing kills me exactly as it keeps me alive.

Përveç kësaj, mendoi, çdo gjë në botë vret diçka tjetër në ndonjë farë mënyre. Peshkimi më vret mua, pikërisht në kohën që më ushqen.

(Shih faqen 106 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 94 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ndërsa mëkati i mëparshëm ndihmon në llogari të mjerimit të pashmangshëm të gjendjes njerëzore, ky i fundit përqëndrohet në mjerimin e shmangshëm që vjen nga veprimi i qëllimshëm. Santjagoja zgjodhi me vullnet të lirë të peshkonte në thellësi të oqeanit edhe pse nuk kishte nevojë ta bënte këtë gjë, dhe, duke vepruar kështu, atij i duhet t'ia dorëzojë çmimin e tij, peshkun marlin, detin xheloz.

Ky kuptim i mëkatit të Santiago është i çuditshëm, sepse duket sikur e ndan njeriun nga natyra në një mënyrë që bie në kundërshtim me pjesën tjetër të romanit. Të shkosh shumë larg është një fyerje kundër natyrës, domethënë, e ngjashme me marrëzinë hidhëruese të tragjedisë greke, domethënë, ai ka kurdisur fatkeqësi përmes krenarisë vetjake. Megjithatë, askund më parë në roman nuk qartësohet kjo gjë. Deti dukej se e mirëpriste, duke i bërë atij shoqëri dhe duke i dhënë ushqim gjatë ekspeditës së tij të peshkimit. Nuk kishte rezistencë nga ana e natyrës për ta penguar veprimtarinë e tij, përveç ndoshta peshkaqenëve, por këta nuk u bënë asnjëherë ushtarët hakmarrës të natyrës. Ky lloj leximi i mëkatit të Santjagos paraqitet shumë problematik.

Kur Santjagoja i sheh dy peshkaqenë hundshtypur që po i afrohen barkës, ai thotë:

Krahaso:

“Ay,” - he said aloud. There is no translation for this word and perhaps it is just a noise such as a man might make, involuntarily, feeling the nail go through his hands and into the wood.

Aj, - tha me zë të lartë. Kjo fjalë nuk kish ndonjë kuptim, dhe ndoshta ajo i ngjante thirrjes që mund të lëshojë pa dashur një njeri, kur ndjen se gozhdia ia ka shpuar dorën e ia ka mbërthyer në një dërrasë.

(Shih faqen 107 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 95 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ky është një identifikim i qartë i Santjagos me Krishtin. Më vonë, Santjagoja e mbarti direkun deri në kasolle, ashtu siç e mbarti Krishti kryqin mbi supet e tij, duke rënë disa herë, ashtu siç bëri Krishti, dhe pastaj ra në shtratin e tij për të fjetur.

Krahaso:

Inside the shack he leaned the mast against the wall. In the dark he found a water bottle and took a drink. Then he lay down on the bed. He pulled the blanket over his shoulders and then over his back and legs and he slept face down on the newspapers with his arms out straight and the palms of his hands up.

Hyri brenda dhe mbështeti direkun në mur. Në errësirë gjeti shishen me ujë dhe piu. Pastaj ra në shtrat. Mbuloi me batanije supet dhe pastaj shpinën dhe këmbët dhe fjeti me fytyrën përmbys mbi gazetatat, me krahët e shtrirë dhe pëllëmbët e duarve të hapura.

Kjo të kujton kryqëzimin e Krishtit.

(Shih faqet 121-122 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 106 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Diskutimi i Santjagos për fatin e tij pas sulmit të dytë të peshkaqenëve është interesant në mënyrë dramatike, pasi ai menjëherë e paralajmëron fatkeqësinë e Santjagos dhe zvogëlon iluzionin e shpresës të lexuesit kur romani i afrohet fundit. Ai mendon me vete.

Krahaso:

I have half of him, he thought. Maybe I'll have the luck to bring the forward half in. I should have some luck. No, he said. You violated your luck when you went too far outside.

Më ka mbetur gjysma, mendoi. Mbase do të kem fatin ta çoj gjysmën në shtëpi. Do të ketë fat dhe për mua. Jo, tha. Ti e shkelmove fatin tënd kur shkove kaq larg në det.

(Shih faqen 116 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 102 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Kjo qartë parashikon humbjen e të gjithë peshkut marlin. Më vonë, megjithatë, Santjagoja thotë:

Krahaso:

Luck is a thing that comes in many forms and who can recognize her?

Lumturia është një gjë që vjen në shumë forma, dhe kush është ai që mund ta dijë si shfaqet?

(Shih faqen 117 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 103 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Kjo deklaratë me siguri nënkupton që fati mund të jetë në anën e Santjagos, edhe nëse nuk është i dukshëm tek ai ose të lexuesit. Natyrisht, nuk ka fat për Santiagon, por duke nënkuptuar se mund të ketë fat për të, kjo e bën më të fuqishme fatkeqësinë përfundimtare të Santjagos.

Krahaso:

"They beat me, Manolin," he said. "They truly beat me."

- Ata më mposhtën, Manolin, - tha. - Ata më mposhtën vërtet.

(Shih faqen 124 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 108 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Menjëherë ai kthehet te çështjet e zakonshme si ajo se çfarë duhet të bëjë me kokën e marlinit dhe e peshkut atë që ka kapur Manolini në mungesë të tij. Kur Santjagoja refuzon të peshkojë me Manolinin për shkak të mungesës së tij të fatit, djali i thotë se do t'i sjellë fat. Shumë shpejt Santjagoja i shkon mendja te mënyra e krijimit të arme të re vrasëse për ta pasur me vete në ekspeditën e ardhshme të peshkimit. Së fundi, në fjalinë e fundit të novelës, na thuhet se:

Krahaso:

The old man was dreaming about the lions.

Plaku shihte në ëndërr luanë.

(Shih faqen 127 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Janë të njëjtat simbole të fuqisë dhe të rinisë që ai gëzonte përpara se të kryente ekspeditën e peshkimit. Në të vërtetë, sipas formulës së Heminguejit për heroizmin, Santjagoja, për shkak të të gjitha këtyre sprovave dhe vështirësive, mbetet i njëjti shpirt i pasuksesshëm, por i pamposhtur si më parë.

Turistja në fund të librit përfaqëson paaftësinë femërore për të vlerësuar qëllimin mashkullor të Santjagoja. Për të, skeleti i marlinit, një simbol fals, është thjesht:

Krahaso:

What's that?" she asked a waiter and pointed to the long backbone of the great fish that was now just garbage waiting to go out with the tide.

- Ç'është kjo? - pyeti ajo një kamarier dhe tregoi skeletin e gjatë të peshkut të madh që tani s'ishte veç një plaçkë që priste ta merrte zbatia.

(Shih faqen 127 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ajo nuk flet me kamerierin dhe gjuhën e Santjagoja, dhe prandaj nuk është në dijeni të veprave të mëdha të plakut. Keqkuptimi i saj është mjaft i thjeshtë, por fakti që ajo është e vetmja femër dhe karakteri i saj shfaqet në këto episode në novelë, simbolizon detin dhe shpërfilljen e tij.

4.2 Analiza e personazheve

Personazhet e mëposhtme shpjegohen në vijim:

Santjagoja
Peshku Shpatë
Manolini
Di Maxhoja
Perikoja
Martini

Santjagoja

Plaku i titullit të romanit, Santjagoja, është një peshkatar kuban, i cili ka pasur një fat të keq të tejzgjatur. Përkundër përvojës së tij të madhe, ai nuk ka qenë në gjendje të kapë një peshk të vetëm për tetëdhjetë e katër ditë. Ai është i përulur, por shfaq një krenari të justifikuar për aftësitë e veta. Njohuritë e tij mbi detin dhe krijesat e tij dhe zanatin e tij janë të pashembullta dhe e ndihmojnë atë të ruajë një ndjenjë shprese pavarësisht rrethanave. Gjatë gjithë jetës së tij, Santjagoja është paraqitur me gara për të provuar forcën dhe qëndrueshmërinë e tij. Peshku shpatë me të cilin disa ditë paraqet sfidën e tij më të madhe. Paradoksalisht, edhe pse Santjagoja përfundimisht e humbet peshkun marlin, peshku marlin është gjithashtu fitorja e tij më e madhe.

Santjagoja vuan tmerrësisht në të gjithë romanin “Plaku dhe Deti”. Në faqet hyrëse të librit, mësohet se ai ka kaluar tetëdhjetë e katër ditë pa kapur një peshk dhe është bërë shakaja e fshatit të tij të vogël. Atij pastaj do i duhet të përballojë një luftë të gjatë dhe rraskapitëse me peshkun shpatë dhe të shohë trofen e vet të shkatërruara nga peshkaqenët. Megjithatë, shkatërrimi i mundëson plakut që t’i nënshtrohet një transformimi të mrekullueshëm, dhe ai përpiqet të triumfojë dhe të përtërijë jetën nga humbja e tij në dukje. Në fund të fundit, Santjagoja është një plak, ekzistenca fizike e të cilit është pothuajse duke mbaruar, por lexuesi është i sigurt se Santjagoja do të vazhdojë të jetojë nëpërmjet Manolinit, i cili, si një dishepull, pret mësimet e plakut dhe do t’i përdorë ato mësimet shumë kohë pasi mësuesi i tij të ketë ndërruar jetë. Kështu, Santjagoja kryen, ndoshta, veprën më të mrekullueshme njerëzore: Ai gjen një mënyrë për jetuar pas vdekjes.

Vendimi i Santjagos për të lundruar më larg se sa çdo peshkatar tjetër më përpara, ku e pret peshku i madh, dëshmon thellësinë e krenarisë së tij. Megjithatë, ky vendim gjithashtu tregon vendosmërinë e tij për të ndryshuar fatin e tij. Më vonë, pasi peshkaqenët kanë shkatërruar trofenë e tij, Santjagoja e kritikon veten për hidhërimin që ndien (krenari e ekzagjeruar), duke pretenduar se ka shkatërruar si veten, ashtu edhe peshkun shpatë. Vërtetësia e kësaj, sado e mundshme, është vetëm njëra ane e monedhës, sepse krenaria e Santjagos gjithashtu i jep atij mundësi ,që të arrijë vetveten e tij më të vërtetë dhe më të plotë. Për më tepër, kjo e ndihmon atë të fitojë respektin më të thellë të peshkatarëve të fshatit dhe i siguron shoqërinë e çmuar të djalit, pra, ai e di se kurrë më nuk do t’i duhet të përballët përsëri me një luftë të tillë epike.

Krenaria e Santjagos është ajo që i jep atij mundësi të durojë, dhe ndoshta është qëndrueshmëria që ka më shumë rëndësi në konceptin e botës së Heminguejit, pra, një botë ku vdekja dhe shkatërrimi, si pjesë e rendit natyror të gjërave, janë të pashmangshme. Heminguej duket se beson se ka vetëm dy opsione: Mposhtjen ose qëndresën deri në shkatërrim; Santjagoja zgjedh qartë këtë të fundit. Përcaktimi i tij stoik është mitik, pothuajse i ngjashëm me Krishtin. Për tre ditë, ai mban fort me duar litarin e lidhur me peshkun, edhe pse ky e pret thellë në pëllëmbën e tij, i shkakton një të mpirë drithëruese në dorën e majtë dhe i dëmton shpinën. Kjo dhimbje fizike e lejon Santjagon, që të krijojë një lidhje me peshkun shpatë, e cila shkon përtej lidhjes së drejtpërdrejtë me litarin: Dhimbjet e tij trupore dëshmojnë faktin se ai mund të matet me të dhe se peshku është një kundërshtar i denjë sa ai vetë, meqenëse ai është në gjendje të luftojë kaq shumë, është kundërshtar i denjë për një peshkatar të denjë. Kjo lidhje me botën rreth tij përfundimisht e ngre Santjagon përtej asaj që do të ishte ndryshe humbja e tij. Ashtu si Krishti, me të cilin Santiago krahasohet në mënyrë në fund të novelës, vuajtja fizike e një njeriu të moshuar e shpie atë në një triumf shpirtëror fort më të rëndësishëm.

Peshku shpatë

Santiago lidh peshkun shpatë, për te cilën mësojmë në fund të romanit se është tetëmbëdhjetë këmbë i gjatë, në pasditen e parë të ekspeditës së tij të peshkimit. Për shkak të madhësisë së madhe të peshkut, Santjagoja nuk është në gjendje të tërheq peshkun, dhe të dy angazhohen në një lloj lufte tërheqjeje që shpesh duket më shumë si një aleancë sesa një betejë. Linja e peshkimit shërben si një simbol i lidhjes vëllazërore që Santjagoja ndien me peshkun. Kur peshku i kapur më vonë është shkatërruar nga peshkaqenët, Santjagoja ndihet i shkatërruar gjithashtu. Ashtu si Santjagoja, edhe peshku, në mënyrë të nënkuptuar, krahasohet me Krishtin.

Manolini

Një djalë i dashuruar me punën, është nxënësi i Santjagos dhe një kujdestar i përkushtuar për të. Plaku fillimisht e mori atë me vete në barkë kur ishte vetëm pesë vjeç. Për shkak të fatit të keq të Santjagos së fundmi, prindërit e Manolinit e detyrojnë djalin të bashkohet me një anije tjetër peshkimi. Manolini, megjithatë, vazhdon të kujdeset për të moshuarin, të cilit ai vazhdon ta shoh si një udhërrëfyes. Dashuria e tij për Santjagon është e pagabueshme ndërsa të dy diskutojnë bejsbollin dhe ndërkohë djali mundohet të sigurojë ndihmë nga fshatarët, për të përmirësuar kushtet e varfra në të cilat jeton plakut.

Manolini është i pranishëm vetëm në fillim dhe në fund të romanit “Plaku dhe Detit”, por prania e tij është e rëndësishme sepse përkushtimi i Manolinit për Santjago thekson vlerën e Santjagos si njeri dhe si peshkatar. Manolini tregon qartë përkushtimin e tij te hapur ndaj Santjagos. Ai sigurohet që plaku të ketë ushqim, batanije dhe mund të pushojë pa u shqetësuar. Pavarësisht këmbënguljes së Heminguejit se personazhet e tij janë një plak i vërtetë dhe një djalë i vërtetë, pastërtia e Manolinit dhe thjeshtësia e qëllimit e lartësojnë atë deri në nivelin e një personazhi simbolik. Veprimet e Manolinit nuk janë të njollosur nga konfuzioni, ambivalenca apo gatishmëria që karakterizojnë adoleshencën. Përkundrazi, ai është një shok që nuk ndien asgjë tjetër, përveç dashurisë dhe devotshmërisë.

Hemingueji lë të nënkuptohet pakënaqësinë e djalit për babanë e tij, dëshirës së të cilit Manolini i bindet duke braktisur plakun pas dyzet ditëve pa kapur një peshk. Ky fakt ndihmon në krijimin e djalit si një qenie e vërtetë njerëzore, pra, një person me besim për zgjidhjen e konflikteve që e vënë përballë marrjes së vendimeve të vështira. Deri në fund të librit, megjithatë, djali braktis detyrën e tij ndaj babait të tij, duke u betuar se do të lundrojë me plakun pavarësisht nga pasojat. Në faqet e fundit të romanit, ai shfaqet si një simbol i dashurisë dhe besnikërisë së pa kompromis. Si nxënës i plakut, ai gjithashtu përfaqëson jetën e plakut që do të pasojë vdekjen e këtij të fundit. Përkushtimi i tij për të mësuar nga plaku mundëson me siguri të jetuarit e Santjagos edhe kur ky të pushoi së qeni i pranishëm në këtë botë.

Di Maxhoja

Megjithëse Di Mxhio nuk shfaqet kurrë në roman, ai luan një rol të rëndësishëm gjithsesi. Santjagoja e adhuron atë si një model force dhe përkushtim, dhe mendimet e tij shkojnë te Di Maxhio sa herë që ka nevojë ta sigurojë veten për fuqinë e tij. Pavarësisht ndonjë krisje kocke që mund t'i ketë shkaktuar ndonjë lojtar tjetër, Di Maxhio vazhdon të korrë fitore. Ai ishte lojtari i qendrës i skuadrës “New York Yankees” nga viti 1936 deri më 1951, dhe shpesh konsiderohet si lojtari më i mirë i të gjitha kohëve për atë pozicion.

Perikoja

Perikoja kurrë nuk shfaqet në roman, por ai i luan një rol të rëndësishëm në jetën e peshkatarit, duke i dhënë atij gazeta që raportojnë rezultatet e ndeshjeve të bejsbollit. Ky veprim e përcakton atë si një njeri të mirë që e ndihmon Santjagon e moshuar.

Martini

Ashtu si Perikoja, edhe Martini, një pronar kafeneje në fshatin e Santjagos, nuk shfaqet në këtë rrëfim. Lexuesi mëson për te përmes Manolinit, i cili shpesh shkon te Martini për të marrë darkën e Santiagos. Siç thotë vetë plaku, Martini është një njeri me dashamirësi të pakursyer, që meriton të shpërblehet.

4.3 Simbolizmi dhe motivet

Motivet janë imazhe, objekte ose situata që vijojnë të shfaqen dhe të rishfaqen në mënyrë të pandërprerë kudo në një rrëfim. Simbolizmi meret me zëvendësimin metaforik.

Romani *Plaku dhe deti* është i ngopur fort me imazhe të natyrës, shumë prej të cilave shërbejnë si motive që përsëriten gjatë gjithë kësaj vepre.

Temat

Temat janë idetë themelore dhe shpesh universale të hulumtuara në një vepër letrare.

Nderi në luftë, humbja dhe vdekja

Që në paragrafin e parë, Santjagoja shfaqet si një njeri që lufton kundër humbjes. Ai ka kaluar tetëdhjetë e katër ditë pa kapur një peshk, pra, ai shumë shpejt do të thyejë rekorin e tij prej tetëdhjetë e shtatë ditësh pa zënë peshk. Pothuajse si një kujtim i luftës së Santjagos, vela e barkës të tij ngjan me “flamurin e humbjes së përhershme”. Por plaku nuk pranon humbjen për asgjë, pra, ai vendos të lundrojë përtej peshkatarëve të tjerë, ku ka shumë gjasa se ndodhet peshku i madh. Ai e mund peshkun shpatë pas një lufte brutale tre ditore, dhe vazhdon t’i shmangë peshkaqenët nga vjedhja e presë, edhe pse e di se beteja është e padobishme.

Për shkak se Santjagoja lufton kundër krijesave të detit, disa lexues zgjedhin ta shohin këtë rrëfim si një kronikë të betejës së njeriut kundër botës natyrore, por romani, e thenë më saktë, është historia e vendit të njeriut brenda natyrës. Të dy, Santjagoja dhe peshku shpatë, shfaqin cilësitë e krenarisë, të nderit dhe të trimërisë, dhe të dy janë subjekt i të njëjtit ligj të përjetshëm, pra, ata duhet të vrasin ose të vriten. Kështu, Santjagoja, kur sheh fluturimin e zhurmshëm të zogut, i cili në mënyrë të pashmangshme do të takohet me gjahun, nënkupton se bota është e mbushur me grabitqarët, dhe se asnjë gjë e gjallë nuk mund t’i shpëtojë luftës së pashmangshme që do të çojë në vdekjen e saj. Santjagoja jeton sipas parimit të tij:

Krahaso:

“But man is not made for defeat,” he said. “A man can be destroyed but not defeated.”

- Por njeriu nuk është krijuar për të pësuar disfatë, - tha. - Njeriun mund ta asgjësosh, por jo ta mposhtësh.

(Shih faqen 103 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 92 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Në portretin e botës së Heminguejit, vdekja është e pashmangshme, por njerëzit më të mire, bile edhe kafshët, sidoqoftë, do të refuzojnë të bien pre e fuqisë së saj. Prandaj,

njeriu dhe peshku do të luftojnë deri në vdekje, ashtu si peshkaqenët e uritur do t'i përllajnë pothuajse çdo gjë nga trofeja e një plaku.

Romani nënkupton se është e mundur të kapërcehet ky ligj natyror. Në të vërtetë, shkatërrimi i pashmangshëm krijon rrethana që lejojnë një njeri ose një kafshë të denjë për ta tejkaluar atë. Është pikërisht nëpërmjet përpjekjes për të luftuar pashmangshmërinë që një njeri mund të provojë veten. Dhe një njeri mund të provojë këtë vendosmëri pa pushim përmes denjësisë së kundërshtarëve që ai zgjedh të përballet. Santjagoja zbulon peshkun shpatë të denjë për një luftë të tillë. Admirimi i tij për këtë kundërshtarë sjell dashuri dhe respekt në raport me vdekjen, pasi shkatërrimi i tyre shndërrohet një pikë nderi dhe trimërie që konfirmon cilësitë heroike të Santjagos. Dikush mund ta karakterizojë këtë raport si thelbin e thënies:

Krahaso:

“I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends.”

Unë të dua dhe të nderoj shumë. Por do të të vras për vdekje para se të ngryset kjo ditë.

(Shih faqen 54 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 53 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Në mënyrë alternative, dikush mund të vizatoj një paralele me poetin Xhon Kits dhe këmbënguljen e tij se bukuria mund të kuptohet vetëm në momentin para vdekjes, ndërsa bukuria banon te shkatërrimi. Santjagoja, ndonëse i shkatërruar në fund të rromanit, kurrë nuk mposhtet. Përkundrazi, ai shfaqet si një hero. Lufta e Santjagos nuk i lejon atij të ndryshojë vendin e njeriut në botë. Përkundrazi, ai i mundëson atij të përmbushë fatin e tij më dinjitoz.

Krenaria si burimi i madhështisë dhe vendosmërisë

Ekzistojnë shumë paralele midis Santjago dhe heronjve klasikë të botës së lashtë. Përveç shfaqjes së fuqisë së frikshme, trimërisë dhe sigurisë morale, këta heronj zakonisht zotërojnë një të metë tragjike, pra, një cilësi që, edhe pse e admirueshme, çon eventualisht në rrëzimin e tyre. Nëse krenaria është e meta fatale e Santjagos, ai është shumë i vetëdijshëm për të. Pasi peshkaqenët kanë shkatërruar peshkun shpatë, plaku i kërkon falje përsëri dhe përsëri kundërshtarit të tij të denjë. Ai pranon se i ka shkatërruar të dy, pra, vetveten dhe peshkun shpatë, duke lundruar përtej kufijve të zakonshëm të peshkatarëve. Në të vërtetë, fjala e tij e fundit mbi këtë temë vjen kur ai e pyet veten për arsyen e rrënimit të tij dhe vendos:

Krahaso:

“I shouldn't have gone out so far, fish,” he said. “Neither for you nor for me. I'm sorry, fish.”
I am sorry that I went too far out. I ruined us both.

**- Nuk duhej të kisha shkuar kaq larg, o peshk, tha. Kjo s'ishte e mirë as për mua, as për ty. Më vjen keq, o peshk.
Më vjen keq që shkova tepër larg në det. Të shkatërrova ty dhe veten.**

(Shih faqen 110 dhe faqen 115 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 97 dhe faqen 101 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Ndërkohë që sigurisht është e vërtetë se tetëdhjetë e katër ditët e fatit të keq të Santjagos janë një fyerje ndaj krenarisë së tij si një peshkatar mjeshtëror dhe se përpjekja e tij për të mbështetur aftësitë e tij duke lundruar larg në ujërat e gjirit shkakton fatkeqësi, Heminguej nuk dënon protagonistin e tij, i cili është plot krenari. Përkundrazi, Santjagoja shihet si një provë se krenaria i motivon njerëzit për të arritur madhështinë. Për shkak se plaku pranon se ai vrau peshkun shpatë të fuqishëm kryesisht nga krenaria dhe për shkak se kapja e peshkut shpatë çon në anën tjetër të transcendencës së tij heroike të humbjes, krenaria bëhet burimi i forcës më të madhe të Santjagos. Pa një ndjenjë të zjarrtë krenarie, kjo betejë nuk do të kishte qenë kurrë luftë, ose më shumë të ngjarë, do të ishte braktisur para përfundimit të saj.

Krenaria e Santjagos gjithashtu motivon dëshirën e tij për të kapërcyer forcat destruktive të natyrës. Gjatë gjithë romanit, pa marrë parasysh se sa të vështira rrethanat, plaku tregon një vendosmëri të pafund për të kapur peshkun shpatë dhe për ta sjellë atë në breg. Kur peshkaqeni i parë afrohet, zgjidhja e Santiago përmendet dy herë në hapësirën e vetëm disa paragrafëve.

Krahaso:

The old man's head was clear and good now and he was full of resolution but he had little hope.

Tani plaku e kish kokën të kthjellët dhe ai ishte plot vendosmëri, por kishte pak shpresë.

(Shih faqen 101 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 90 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He hit it without hope but with resolution and complete malignancy.

E goditi pa shpresë, por me vendosmëri dhe plot zemërim.

(Shih faqen 102 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 91 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Plaku përballon çdo sfidë me të njëjtën vendosmëri të palëkundur, pra, ai është i gatshëm të vdesë për të sjellë peshkun shpatë, marlinin, dhe ai është i gatshëm të vdesë në luftën me peshkaqenët. Pikërisht ky vendim i ndërgjegjshëm për të vepruar, për të luftuar, për të mos hequr dorë kurrë, i mundëson Santiagos të shmangë humbjen. Edhe pse ai kthehet në Havana pa trofeun e betejës së tij të gjatë, ai kthehet

me dijeninë se ai e ka çliruar vetveten me krenari dhe me zotësi. Heminguej duket se sugjeron se fitorja nuk është një parakusht për nder. Në vend të kësaj, lavdia varet nga dikush që ka krenarinë që të çojë një luftë deri në fund, pa marrë parasysh rezultatit. Edhe sikur plaku të ishte kthyer me peshkun e paprekur, momenti i tij i lavdisë, si mish i peshkut, do të ishte jetë shkurtër. Lavdia dhe nderi i Santjagos nuk vijnë nga vetë beteja e tij, por nga krenaria dhe vendosmëria e tij për të luftuar.

Motivet

Motivet janë struktura të përsëritura, kontraste dhe pajisje letrare që mund të ndihmojnë në zhvillimin dhe informimin e temave kryesore të tekstit.

Imazhet e kryqëzimit

Në mënyrë që të nënkuptojë thellësinë e sakrificës së plakut dhe lavdinë që rrjedh prej saj, Heminguej qëllimisht e krahason Santjagon me Krishtin, i cili, sipas teologjisë së krishterë, dha jetën e tij për lavdinë më të madhe të njerëzimit. Imazhet e kryqëzimit janë mënyra më e dukshme në të cilën Heminguej krijon paralel simbolik mes Santjagos dhe Krishtit. Kur pëllëmbët e Santjago priten së pari nga litari i tij i peshkimit, lexuesi nuk ka se si të mos mendojë për Krishtin që vuan stigmaten e tij. Më vonë, kur peshkaqenët arrijnë, Heminguej e portretizon plakun si një martir të kryqëzuar, duke thënë se ai bën një zhurmë të ngjashme me atë të një njeriu që thonjtë i ka të shkukur nga duart e tij. Për më tepër, imazhi i plakut që kalon vështirësi në kodrën me direkun mbi shpatullat e tij kujton marshimin e Krishtit drejt Kalvarit. Edhe pozicioni në të cilin Santjagoja bie në shtratin e tij, pra me fytyrën përmbys mbi gazetatat, me krahët e shtrirë dhe pëllëmbët e duarve të hapura, të sjell ndërmend imazhin e Krishtit që vuan në kryq. Heminguej pasqyron këto imazhe në faqet e fundit të romanit në mënyrë që të lidhë Santjagon me Krishtin, i cili ilustron transcendencën duke e kthyer humbjen në fitore, humbjen në triumf, dhe, madje, edhe vdekjen në jetë përtërirë.

Jeta *versus* vdekja

Vdekja është forca e pashmangshme në roman, një fakt që asnjë krijesë e gjallë nuk mund t'i shpëtojë. Por vdekja, sugjeron Heminguej, nuk është kurrë fund për vetveten, pra, në vdekje gjendet gjithmonë mundësia e jetës më të fuqishme. Lexuesi vëren se, kur Santjagoja vret peshkun shpatë, jo vetëm plaku ripërtërin fuqinë nga beteja, por edhe peshku vjen në jetë me vdekjen e vet përbrenda. Jeta, mundësia e përtritjes, domosdoshmërisht i vjen nga pas vdekjes.

Ndërsa vdekja e peshkut shpatë lë të kuptohet një lloj rianimimi fizik, vdekja çon në jetë në mënyra më pak të mirëfillta në pikat e tjera të romanit. Imazhet e kryqëzimit të ky roman theksojnë lidhjen ciklike midis jetës dhe vdekjes, siç bën beteja e Santjagos me peshkun shpatë. Suksesi i tij në joshjen e peshkut shpatë fiton respekt të frikësuar të peshkatarëve që dikur talleshin me të, dhe i siguron atij shoqërinë e Manolinit, nxënës i cili do të vazhdojë mësimet e Santjagos shumë kohë pasi plaku të vdesë.

Simbolet

Simbolet janë objekte, karaktere, shifra dhe ngjyra që përdoren për të përfaqësuar ide ose koncepte abstrakte.

Peshku Shpatë

I mrekullueshme dhe i lavdishëm, marlini simbolizon kundërshtarin ideal. Në një botë në të cilën:

Krahaso:

“... everything kills everything else in some way...”

“... çdo gjë në botë vret diçka tjetër në ndonjë farë mënyre...”

(Shih faqen 106 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 94 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Santjagoja ndihet vërtet me fat që gjendet përballë një krijese që sjell tek ai më të mirën e mundshme, pra, forcën, guximin, dashurinë dhe respektin.

Luanët në plazhe

Santjagoja sheh ëndrrën e tij të këndshme me luanë që luajnë nëpër plazhet e Afrikës tre herë. Herën e parë është nata para se të nisët në ekspeditën e tij të peshkimit, hera e dytë ndodh kur ai fle në barkë për disa orë në mes të luftës së tij me peshkun shpatë, dhe hera e tretë ndodh në fund të romanit. Në të vërtetë, premtimi i matur i triumfit dhe rigjenerimit me të cilin mbyllet romani mbështetet nga imazhi përfundimtar i luanëve. Ngaqë Santjagoja, me luanët, nënkupton rininë e tij, ëndrra nënkupton natyrën rrethore të jetës. Përveç kësaj, për shkak se Santjagoja i imagjinon luanët, këta grabitqarë të egër, duke luajtur, ëndrra e tij nënkupton një harmoni midis forcave kundërshtarë, pra, jetës dhe vdekjes, dashurisë dhe urrejtjes, shkatërrimit dhe rigjenerimit të natyrës.

Peshkaqenët hundështypur dhe dhëmbëmëdhenj

Peshkaqenë hundështypur dhe dhëmbëmëdhenj janë pak më shumë se simboli i oreksit të shtuar, që i vë ata në lëvizje, pa menduar dhe pa dashje, që të sulmojnë peshkun shpatë. Si kundërshtarë të plakut, ata qëndrojnë në kontrast të guximshëm me peshkun, i cili është i denjë për përpjekjet dhe forcën e Santjagos. Ata simbolizojnë dhe mishërojnë ligjet shkatërruese të universit dhe dëshmojnë faktin se këto ligje mund të tejkalohen vetëm kur barazohen me luftën deri në vdekje. Për shkak se ata janë grabitqarë kryesorë, Santjagoja nuk fiton asnjë lavdi nëse lufton për t’i vrarë ata.

4.4 Stili dhe struktura e të shkruarit

Në këtë roman, përmes prozës lakonike deklarative nënshkruese, Heminguej ka goditur në shenjë. Kjo i jep mundësi rrëfyesit tonë, që, fillimisht, të shkëputet nga jeta, si dhe shërben për të pikturuar tablonë e luftës me të gjitha ngjyrat e saj të vërteta, pa bërë kurrfarë kompromisi. Përveç kësaj, ajo është përdorur për të prodhuar një rrëfim realist nga këndvështrimi i Santjagos, duke shmangur skema dhe përshkrime të përpunuara. Për shkak të kësaj, në këtë roman nuk romanizohet asgjë. Dashuria midis Plakut dhe detit është tejet elegante dhe, në duart e Hemingueit, ajo përfton më shumë funksionin e ekzistencës se sa fokusin kryesor të romanit.

Lexuesi nuk ka se si të mos vërë re humorin me të cilin Heminguei arrin të shkëlqejë, pavarësisht nga serioziteti i temës që shtjellon (lexuesi dyshues duhet të rilevojë dialogun e Santjagos me Peshkun Shpatë). Autori, në kuptimin e plotë të fjalës, ka gjetur në jetë diçka që të bën të qeshësh, ashtu sikundër edhe personazhet e tij janë duke zbuluar kuptim në një ekzistencë pa pikë kuptimi.

Së fundi, Heminguei spikat për përdorimin e korrelativave objektive, dhe ky roman nuk përbën përjashtim. Hollësitë e gjalla, duke filluar me ëndrrat e Santjagos ku ai sheh plazhe të mbushura plotpërplot me luanë dhe duke mbaruar me “Di Maxhion e madh, i cili çdo gjë e bën ashtu si duhet, madje edhe kur vuan nga kalloja e kockës në thembër, shpesh, nuk i shërbejnë ndonjë qëllimi tjetër, përveçse përshkrimit të gjendjes shpirtërore për lexuesin.

4.5. Ekonomia e fjalës te *Plaku dhe deti* në gjuhën përkthimore

Më sipër kam shtjelluar disa dukuri të përveçme të leximit të thellë në rrafshin e përdorimit metaforik të gjuhës, duke u përqendruar te shkoqitja e domethënies, si dhe kam vënë në dukje “mjeshtërinë ndërtuese” të autorit të tekstit përkthimor, Ismail Kadare, i cili ka arritur të shmangë në “rikrijim” pasqyrimin e njohurive të njëanshme dhe vetjake, duke i qëndruar besnik tekstit të autori i tekstit burimor, Ernest Hemingueit.

Përveç kësaj, autori i tekstit përkthimor ka zbuluar kuptimet e përcaktuara dhe të mundshme, duke i shprehur me përbërës gjuhësorë që ndryshojnë nga burimorët, por nuk e prekin, nuk e dëmtojnë, thelbin e domethënies së tyre. Gjithashtu, autori i tekstit përkthimor ka përmbushur kriteret e përparësive komunikuese gjatë procesit rikrijues, duke iu përmbajtur parimit të ekonomisë së fjalës. Dhe, për të vërtetuar këtë, paragraf për paragraf, kam nxjerrë numrin e fjalëve që kanë përdorur autori i tekstit burimor, Ernest Heminguei, dhe autori i tekstit përkthimor, Ismail Kadare, si më poshtë vijon: Në paragrafin e parë autori i tekstit burimor ka përdorur 148 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 139 fjalë, domethënë, 9 fjalë më pak.

Krahaso:

He was an old man who fished alone in a skiff in the Gulf Stream and he had gone eighty-four days now without taking a fish. In the first forty days a boy had been with him. But after forty days without a fish the boy's parents had told him that the old man was now definitely and finally salao, which is the worst form of

unlucky, and the boy had gone at their orders in another boat which caught three good fish the first week. It made the boy sad to see the old man come in each day with his skiff empty and he always went down to help him carry either the coiled lines or the gaff and harpoon and the sail that was furled around the mast. The sail was patched with flour sacks and, furled, it looked like the flag of permanent defeat.

Ai ishte një plak që peshkonte i vetëm me barkë mbi Gulf Strim dhe që kish tetëdhjetë e katër ditë pa kapur asnjë peshk. Dyzet ditët e para, me të shkonte edhe një djalë. Por, kur kaluan dyzet ditë pa kapur asnjë peshk, prindërit i thanë djalit se plaku ish bërë tani përfundimisht *salao*, që do të thotë më tersi ndër të pafatët, dhe e kishin urdhëruar djalin të shkonte në një barkë tjetër, e cila kapi tre peshq të mirë që javën e parë. Djali pikëllohej kur shihte plakun që kthehej çdo ditë me barkën bosh dhe zbriste gjithmonë në breg për ta ndihmuar të çonte në shtëpi veglat e peshkimit ose fuzhnjën dhe litarët dhe pëlhurën e mbështjellë pas direktut. Pëlhura ishte arnuar me copa thasësh dhe, ashtu e mbështjellë, dukej si një flamur disfatash të përhershme.

Në paragrafin e dytë autori i tekstit burimor ka përdorur 79 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 77 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man was thin and gaunt with deep wrinkles in the back of his neck. The brown blotches of the benevolent skin cancer the sun brings from its reflection on the tropic sea were on his cheeks. The blotches ran well down the sides of his face and his hands had the deep-creased scars from handling heavy fish on the cords. But none of these scars were fresh. They were as old as erosions in a fishless desert.

Plaku ishte thatanik dhe i rraskapitur, me rrudha të thella në qafë. Në faqe kish njolla ngjyrë kafe kanceri të parrezikshëm të lëkurës, shkaktuar nga pasqyrimi i diellit mbi detin tropikal. Njollat zbrisnin nga faqet deri në qafë dhe në duar kishte shenja të thella plagësh, të bëra nga litari kur kishte tërhequr ndonjë peshk të madh. Por asnjë nga këto shenja s'ishte e freskët. Ato ishin aq të vjetra, sa plasat e një shkretëtire pa ujë.

Në paragrafin e tretë autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

Everything about him was old except his eyes and they were the same color as the sea and were cheerful and undefeated.

Çdo gjë e kish të vjetër, përveç syve, dhe sytë e tij kishin po atë ngjyrë që kishte deti dhe ishin gazmorë dhe të paepur.

Në paragrafin e katërtë autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Santiago,” the boy said to him as they climbed the bank from where the skiff was hauled up. “I could go with you again. We’ve made some money.”

- Santjago, - i tha djali, kur po ngjiteshin nga bregu ku kishin lidhur barkën. Mund të vij përsëri me ty në det. Tani kemi fituar ca para.

Në paragrafin e pestë autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man had taught the boy to fish and the boy loved him.

Plaku e kish mësuar djalin të zinte peshq dhe djali e donte.

Në paragrafin e gjashtë autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“No,” the old man said. “You’re with a lucky boat. Stay with them.”

- Jo, - tha plaku. - Ti ke rënë në një barkë me fat. Qëndro në të.

Në paragrafin e shtatë autori i tekstit burimor ka përdorur 20 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 30 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

“But remember how you went eighty-seven days without fish and then we caught big ones every day for three weeks.”

- Por, a të kujtohet si pate shkuar tetëdhjetë e shtatë ditë pa kapur asgjë dhe pastaj ne filluam të zinin çdo ditë nga një peshk të madh, tri javë rresht?

Në paragrafin e tetë autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I remember,” the old man said. “I know you did not leave me because you doubted.”

- Më kujtohet, tha plaku. - Unë e di se ti nuk ike nga unë ngaqë s’kishe besim.

Në paragrafin e nëntë autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“It was papa made me leave. I am a boy and I must obey him.”

- Babai më shtrëngoi të ikja. Unë jam i vogël dhe duhet t'i bindem.

Në paragrafin e dhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“I know,” the old man said. “It is quite normal.”

- E di, - tha plaku. - Kjo është e natyrshme.

Në paragrafin e njëmbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He hasn’t much faith.”

- Ai nuk ka shumë besim.

Në paragrafin e dymbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“No,” the old man said. “But we have. Haven’t we?”

- Jo, - tha plaku. Por ne kemi. A s’kemi ne besim?

Në paragrafin e trembëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 20 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Yes,” the boy said. “Can I offer you a beer on the Terrace and then we’ll take the stuff home.”

- Po, - tha djali. - A mund të të gostis me një birrë në Terrace dhe pastaj i shpiem litarët në shtëpi.

Në paragrafin e katërbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Why not?” the old man said. “Between fishermen.”

- Pse jo? - tha plakun. - Peshkatarin mund ta gostisë peshkatarin.

Në paragrafin e pesëmbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 166 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 156 fjalë, domethënë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

They sat on the Terrace and many of the fishermen made fun of the old man and he was not angry. Others, of the older fishermen, looked at him and were sad. But they did not show it and they spoke politely about the current and the depths they had drifted their lines at and the steady good weather and of what they had seen. The successful fishermen of that day were already in and had butchered their marlin out and carried them laid full length across two planks, with two men staggering at the end of each plank, to the fish house where they waited for the ice truck to carry them to the market in Havana. Those who had caught sharks had taken them to the shark factory on the other side of the cove where they were hoisted on a block and tackle, their livers removed, their fins cut off and their hides skinned out and their flesh cut into strips for salting.

Ata u ulën në Terrace dhe shumë peshkatarë nisën të talleshin me plakun, por ai nuk u zemërua. Të tjerët, peshkatarët më të vjetër, e vështronin me pikëllim. Por ata nuk e tregonin pikëllimin dhe flisnin me njerëzi për rrymat, dhe sa thellë e kishin hedhur fillin dhe si do të mbajë koha dhe ç’kishin parë në det. Peshkatarët, të cilëve u kishte ecur fati atë ditë, ishin kthyer nga peshkimi, kishin qeruar marlinat dhe i kishin çuar, të vendosura për së gjeri mbi dy dërrasa të gjata, që i mbanin dy burra nga të dy fundet, në depon e peshkut, ku ata prisnin autofrigoriferët që do t’i çonin në breg të Havanës. Ata që kishin kapur peshkaqenë, i kishin çuar në fabrikën e peshkaqenëve në anën tjetër të gjirit, ku peshkaqenët i varnin në çikrikë, u nxirmin mëlçinë e zezë, u prisnin fletët dhe u rripnin lëkurën, dhe mishin ua ndanin feta-feta për ta kripur.

Në paragrafin e gjashtëmbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 49 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 39 fjalë, domethënë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

When the wind was in the east a smell came across the harbour from the shark factory; but today there was only the faint edge of the odour because the wind had backed into the north and then dropped off and it was pleasant and sunny on the Terrace.

Kur era frynte nga lindja, sillte kundërmimin e fabrikës së peshkaqenëve; por sot, kundërmimi ndihej fare pak, sepse era ishte kthyer nga veriu dhe pastaj kish pushuar fare, dhe në Terrace kish diell dhe ta kishte ënda të rrije.

Në paragrafin shtatëmbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Santiago,” the boy said.

- Santjago, - tha djali.

Në paragrafin e tetëmbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Yes,” the old man said. He was holding his glass and thinking of many years ago.

- Hë, - tha plaku. Ai mbante në dorë gotën dhe mendonte për vitet e shkuara.

Në paragrafin e nëntëmbëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Can I go out to get sardines for you for tomorrow?”

- A mund të dal nesër dhe të kap ca sardele për ty?

Në paragrafin e njëzetë autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“No. Go and play baseball. I can still row and Rogelio will throw the net.”

- Jo. Shko të luash bejsboll. Unë ende mund të vozis vetë dhe Roxhelio do të më hedhë rrjetën.

Në paragrafin e njëzetënjëtë autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I would like to go. If I cannot fish with you. I would like to serve in some way.”

- Dua ta hedh unë. Në qoftë se s'mund të vij të peshkoj me ty, unë dua të të shërbej në ndonjë mënyrë.

Në paragrafin e njëzetedytë autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“You bought me a beer,” the old man said. “You are already a man.”

- Ti më gostite me një birrë, - tha plaku. - Ti tani je burrë.

Në paragrafin e njëzetetretë autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“How old was I when you first took me in a boat?”

- Sa vjeç isha, kur më more për herë të parë në barkë?

Në paragrafin e njëzetekatërt autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“Five and you nearly were killed when I brought the fish in too green and he nearly tore the boat to pieces. Can you remember?”

- Pesë, dhe gati sa s'vdiqe kur unë hodha në barkë një peshk pothuaj të gjallë, që desh copëtoi çdo gjë. Të kujtohet?

Në paragrafin e njëzetepesë autori i tekstit burimor ka përdorur 59 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 61 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I can remember the tail slapping and banging and the thwart breaking and the noise of the clubbing. I can remember you throwing me into the bow where the wet coiled lines were and feeling the whole boat shiver and the noise of you clubbing him like chopping a tree down and the sweet blood smell all over me.”

- Më kujtohet bishti që përplasej dhe godiste, dhe që theu fronin, dhe zhurma e shkopit tend, kur ti i bije peshkut. Më kujtohet se si ti më hodhe në bashin e barkës ku ishin litarët e lagur, dhe ndjeja sesi gjithë barka dridhej, dhe shkopi yt godiste me zhurmë, sikur dikush priste dru, dhe përreth ndihej era e rëndë e gjakut.

Në paragrafin e njëzetegjashtë autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Can you really remember that or did I just tell it to you?”

- Vërtet të kujtohen të gjitha këto, apo t’i kam treguar unë më vonë?

Në **paragrafin e njëzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I remember everything from when we first went together.”

- Mua më kujtohet çdo gjë, që nga dita që kemi dalë për herë të parë bashkë në det.

Në **paragrafin e njëzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

The old man looked at him with his sun-burned, confident loving eyes.

Plaku e vështroi me sytë e tij të skuqur nga dielli, plot dashuri dhe besim.

Në **paragrafin e njëzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 27 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“If you were my boy I’d take you out and gamble,” he said. “But you are your father’s and your mother’s and you are in a lucky boat.”

- Po të ishte djali im, do vendosja të të merrja me vete. Po ti ke babanë dhe nënën tënde dhe ke rënë në një barkë me fat.

Në **paragrafin e tridhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“May I get the sardines? I know where I can get four baits too.”

- A të të gjej sardele? Unë e di ku mund të gjej edhe katër karrema.

Në **paragrafin e tridhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I have mine left from today. I put them in salt in the box.”

- Kam akoma ato që kapa sot. I kam vënë në një kënd, në kripë.

Në paragrafin e tridhjetedytë autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Let me get four fresh ones.”

- Lërmë të të gjej katër karrema të freskët.

Në paragrafin e tridhjetetretë autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“One,” the old man said. His hope and his confidence had never gone. But now they were freshening as when the breeze rises.

- Një, - tha plaku. Ai nuk e humbte kurrë shpresën dhe besimin. Dhe tani ato i ishin përtëritur, ashtu si një thëllim kur fryn nga deti.

Në paragrafin e tridhjetekatërt autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Two,” the boy said.

- Dy, - tha djali.

Në paragrafin e tridhjetëpestë autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Two,” the old man agreed. “You didn’t steal them?”

- Dy, - pranoi plaku. - Nuk i ke vjedhur?

Në paragrafin e tridhjetegjashtë autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I would,” the boy said. “But I bought these.”

- Mund t’i vidhja, - tha djali. - Po këto i kam blerë.

Në **paragrafin e tridhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 39 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 49 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Thank you,” the old man said. He was too simple to wonder when he had attained humility. But he knew he had attained it and he knew it was not disgraceful and it carried no loss of true pride.

- Faleminderit, - tha plaku. Ai kishte një shpirt aq të thjeshtë, saqë nuk e kish kuptuar as vetë se nga ç’kohë kish filluar të përulej. Por e dinte se tani përulej shpejt, dhe se përulja nuk kish sjellë me vete as turpin dhe as humbjen e krenarisë që ka njeriu.

Në **paragrafin e tridhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Tomorrow is going to be a good day with this current,” he said.

- Nesër do të jetë ditë e bukur, në qoftë se nuk ndryshon rryma, - tha plaku.

Në **paragrafin e tridhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Where are you going?” the boy asked.

- Nga do të shkosh nesër? - pyeti djali.

Në **paragrafin e dyzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Far out to come in when the wind shifts. I want to be out before it is light.”

- Sa më larg, dhe do të kthehem kur era të ndërrojë drejtim. Dua të dal në det pa gdhirë.

Në **paragrafin e dyzetnjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 35 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I’ll try to get him to work far out,” the boy said. “Then if you hook something truly big we can come to your aid.”

- Do të përpiqem ta bind dhe unë peshkatarin tim të shkojë sa më larg, - tha djali. - Pastaj, në qoftë se do të kapësh ndonjë peshk vërtet të madh, ne do të vijmë të të ndihmojmë.

Në **paragrafin e dyzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“He does not like to work too far out.”

- Ai nuk do të peshkojë kaq larg bregut.

Në **paragrafin e dyzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 26 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

“No,” the boy said. “But I will see something that he cannot see such as a bird working and get him to come out after dolphin.”

- Jo, - tha djali. - Por unë do të shikoj në det, diçka që ai të mos e dallojë dot, për shembull, ndonjë lumbardhë, dhe do t’i them ta ndjekim se është makreli i artë.

Në **paragrafin e dyzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Are his eyes that bad?”

- Vërtet kaq keq i ka sytë?

Në **paragrafin e dyzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 4 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“He is almost blind.”

- Pothuajse është i verbër.

Në **paragrafin e dyzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“It is strange,” the old man said. “He never went turtleing. That is what kills the eyes.”

- Çudi, - tha plaku. - Ai s’ka gjuajtur kurrë breshka. Nga ato të verbohen sytë.

Në **paragrafin e dyzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“But you went turtleing for years off the Mosquito Coast and your eyes are good.”

- Po ti ke shkuar kaq vjet për breshka në bregun e Mosquitos, dhe sytë s’të janë prishur.

Në **paragrafin e dyzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“I am a strange old man.”

- Unë jam plak i çuditshëm.

Në **paragrafin e dyzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“But are you strong enough now for a truly big fish?”

- Po ti tani, a je kaq i fortë, sa të zësh një peshk fare të madh?

Në **paragrafin e pesëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I think so. And there are many tricks.”

- Besoj se po. Këtu ka të bëjë edhe shkathtësia.

Në **paragrafin e pesëdhjetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“Let us take the stuff home,” the boy said. “So I can get the cast net and go after the sardines.”

- T'i shpiem takëmet në shtëpi, - tha djali. Pastaj unë mund të marr rrjetën dhe të shkoj për sardele.

Në **paragrafin e pesëdhjetëdytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 126 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 116 fjalë, domethënë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

They picked up the gear from the boat. The old man carried the mast on his shoulder and the boy carried the wooden boat with the coiled, hard-braided brown lines, the gaff and the harpoon with its shaft. The box with the baits was under the stern of the skiff along with the club that was used to subdue the big fish when they were brought alongside. No one would steal from the old man but it was better to take the sail and the heavy lines home as the dew was bad for them and, though he was quite sure no local people would steal from him, the old man thought that a gaff and a harpoon were needless temptations to leave in a boat.

I nxorën veglat e peshkimit nga barka. Plaku mbante direktun mbi sup dhe djali mbante arkën e drunjtë me litarët dhe lëmshet e fillit të fortë ngjyrë kafe dhe fuzhnjën me gremçin. Arkën me karrema, bashkë me shkopin që përdorej për të trullësuar peshkun e madh kur e nxirrnin përbri barkës, e lanë nën këmbë në barkës. Asnjëri s'mund t'i vidhte gjërat e plakut, por ishte më mirë që pëlhurën dhe litarët e rëndë t'i çonte në shtëpi, sepse i dëmtonte vesa. Megjithëse ishte i sigurt, se asnjë nga njerëzit e këtushëm nuk do ta vidhte, plaku mendoi, se fuzhnja dhe gremçi mund të ishin një tundim i keq për mëkat, po t'i linte në barkë.

Në **paragrafin e pesëdhjetëtetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 174 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 154 fjalë, domethënë, 20 fjalë më pak.

Krahaso:

They walked up the road together to the old man's shack and went in through its open door. The old man leaned the mast with its wrapped sail against the wall and the boy put the box and the other gear beside it. The mast was nearly as long as the one room of the shack. The shack was made of the tough budshields of the royal palm which are called guano and in it there was a bed, a table, one chair, and a place on the dirt floor to cook with charcoal. On the brown walls of the flattened, overlapping leaves of the sturdy fibered guano there was a picture in color of the Sacred Heart of Jesus and another of the Virgin of Cobre. These were relics of his wife. Once there had been a tinted photograph of his wife on the wall but he had taken it down because it made him too lonely to see it and it was on the shelf in the corner under his clean shirt.

Iu ngjitën udhës që çonte te kasollja e plakut dhe hynë në kasolle nga dera e hapur. Plaku e mbështeti direktun me pëlhurën e mbështjellë rreth tij mbi mur,

dhe djali vuri arkën dhe veglat e tjera aty pranë. Direku ishte i gjatë pothuaj sa kasollja. Kasollja ishte ndërtuar me degë palmash mbretërore që quhen *guano* dhe brenda kishte një shtrat, një tryezë, një karrige, dhe në fundshtrojën prej balte, një vend për të gatuar me qymyr druri. Në muret ngjyrë kafe, të thurura me gjethe të dendura dhe me fibra të *guanos*, ishin vënë piktura me ngjyra, njëra zemra e shenjtë e Jezuit dhe tjetra Shën Mëria e Virgjër e Kobres. Më pare, aty në mur varej një fotografi me ngjyra e gruas së tij, por ai e kishte hequr andej, sepse kur e shihte e ndjente veten shumë të vetmuar, dhe e kishte vënë në raftin e qoshes, nën këmishën e larë.

Në **paragrafin e pesëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“What do you have to eat?” the boy asked.

- Ç’ke sonte për darkë? - pyeti djali.

Në **paragrafin e pesëdhjetepeshtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“A pot of yellow rice with fish. Do you want some?”

- Një vorbë oriz të verdhë me peshk. A do të hash ca?

Në **paragrafin e pesëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“No. I will eat at home. Do you want me to make the fire?”

- Jo, unë do të ha në shtëpi. A do të ta ndez zjarrin?

Në **paragrafin e pesëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“No. I will make it later on. Or I may eat the rice cold.”

- Jo. Do ta ndez më vonë. Ose do ta ha orizin të ftohtë.

Në **paragrafin e pesëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“May I take the cast net?”

- A mund ta marr rrjetën?

Në **paragrafin e pesëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 2 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 1 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Of course.”

- Natyrisht.

Në **paragrafin e gjashtëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

There was no cast net and the boy remembered when they had sold it. But they went through this fiction every day. There was no pot of yellow rice and fish and the boy knew this too.

Rrjetë s’kishte, dhe djalit iu kujtua koha kur e kishin shitur. Por ata çdo ditë bënin sikur e kishin rrjetën. Nuk kishte as vorbë orizi me peshk, dhe djali e dinte edhe këtë.

Në **paragrafin e gjashtëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 26 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Eighty-five is a lucky number,” the old man said. “How would you like to see me bring one in that dressed out over a thousand pounds?”

- Tetëdhjetë e pesa është numër me fat, - tha plaku. - Si do të dukej, sikur nesër të sillja një peshk një mijë funt?

Në **paragrafin e gjashtëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I’ll get the cast net and go for sardines. Will you sit in the sun in the doorway?”

- Po marr rrjetën e po shkoj për sardele. Do rrish te pragu i derës të ngrohesh në diell?

Në **paragrafin e gjashtëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Yes. I have yesterday’s paper and I will read the baseball.”

- Mirë. Kam gazetën e djeshme dhe do të lexoj lajmet e bejsbollit.

Në **paragrafin e gjashtëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

The boy did not know whether yesterday’s paper was a fiction too. But the old man brought it out from under the bed.

Djali nuk e dinte nëse kishte apo jo plaku gazetë, apo edhe kjo ishte gjithashtu një fantazi e tij. Por plaku nxori vërtet një gazetë që poshtë shtratit.

Në **paragrafin e gjashtëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“Perico gave it to me at the bodega,” he explained.

- Ma dha Perikoja në bodega¹, - sqaroi ai.

Në **paragrafin e gjashtëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 35 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I’ll be back when I have the sardines. I’ll keep yours and mine together on ice and we can share them in the morning. When I come back you can tell me about the baseball.”

- Do të kthehem si të kap sardelet. Të miat dhe të tuat do t’i vë bashkë në akull, dhe nesër në mëngjes mund t’i ndajmë. Kur të kthehem, do të më thuash lajmet e bejsbollit.

Në **paragrafin e gjashtëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 4 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“The Yankees cannot lose.”

- Jankit s’ mund të humbasin.

Në **paragrafin e gjashtëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“But I fear the Indians of Cleveland.”

- Ua kam frikën Indianëve të Kllivlendit.

Në **paragrafin e gjashtëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Have faith in the Yankees my son. Think of the great DiMaggio.”

- Të kesh besim te “Jankit”, more bir. Kujto të madhin Di Maxhio.

Në **paragrafin e shtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“I fear both the Tigers of Detroit and the Indians of Cleveland.”

- Ua kam frikën “Tigrave” të Detroitit dhe “Indianëve” të Kllivlendit.

Në **paragrafin e shtatëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Be careful or you will fear even the Reds of Cincinnati and the White Sox of Chicago.”

- Mos trembesh së shpejti edhe nga Lëkurëkuqtë e Xinxinatit dhe çorapet e Bardha të Çikagos.

Në **paragrafin e shtatëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“You study it and tell me when I come back.”

- Lexoje mirë dhe më trego kur të kthehem.

Në **paragrafin e shtatëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Do you think we should buy a terminal of the lottery with an eighty-five? Tomorrow is the eighty-fifth day.”

- Si thua, të blejmë një biletë llotarie me numrin tetëdhjetë e pesë? Nesër është e tetëdhjetë e pesta ditë.

Në **paragrafin e shtatëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“We can do that,” the boy said. “But what about the eighty-seven of your great record?”

- Mund ta blejmë, - tha djali. - Po sikur ta blenim me shifrën tetëdhjetë e shtatë, që është rekordi yt i madh?

Në **paragrafin e shtatëdhjetepesë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

“It could not happen twice. Do you think you can find an eighty-five?”

- S’mund të ndodhë dy herë ajo gjë. Ti mendon se mund të gjesh me tetëdhjetë e pesë?

Në **paragrafin e shtatëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 4 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I can order one.”

- Mund të porosis një.

Në **paragrafin e shtatëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“One sheet. That’s two dollars and a half. Who can we borrow that from?”

- Një biletë, kushton dy dollarë e gjysmë. Kujt do t’i marrim hua?

Në **paragrafin e shtatëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

“That’s easy. I can always borrow two dollars and a half.”

- Kjo është punë e lehtë. Unë mund të gjej kur të duash dy dollarë e gjysmë hua.

Në **paragrafin e shtatëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I think perhaps I can too. But I try not to borrow. First you borrow. Then you beg.”

- Besoj se dhe unë, mbase, mund të gjej. Por po provoj të mos marr hua. Në fillim kërkon hua. Pastaj lëmoshë.

Në **paragrafin e tetëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Keep warm old man,” the boy said. “Remember we are in September.”

- Shiko mos ftohesh, o plak, - tha djali. - Mos harro se jemi në shtator.

Në **paragrafin e tetëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“The month when the great fish come,” the old man said. “Anyone can be a fisherman in May.”

- Muaji kur vjen peshku i madh, - tha plaku. - Në maj mund të peshkojë cilido.

Në **paragrafin e tetëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“I go now for the sardines,” the boy said.

- Po shkoj tani për sardele, - tha djali.

Në **paragrafin e tetëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 146 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 139 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

When the boy came back the old man was asleep in the chair and the sun was down. The boy took the old army blanket off the bed and spread it over the back of the chair and over the old man’s shoulders. They were strange shoulders, still powerful although very old, and the neck was still strong too and the creases did not show so much when the old man was asleep and his head fallen forward. His shirt had been patched so many times that it was like the sail and the patches were faded to many different shades by the sun. The old man’s head was very old though and with his eyes closed there was no life in his face. The newspaper lay across his knees and the weight of his arm held it there in the evening breeze. He was barefooted.

Kur djali u kthye, plaku po flinte në karrige dhe dielli kishte perënduar. Djali mori batanijen e vjetër ushtarake nga shtrati, dhe mbuloi me të shpinën e karriges dhe shpatullat e plakut. Këto ishin shpatulla të çuditshme, ende të fuqishme, ndonëse të plakura, dhe qafa ishte ende e fortë, dhe rrudhat nuk i dukeshin aq shumë, kur plaku flinte dhe e mbante kokën të lëshuar përpara. Këmisha e tij ishte arnuar shumë herë, sikurse dhe vela dhe arnat ishin të zbardhura njëra më shumë e tjetra më pak, sipas kohës që i kish marrë dielli. Koka e plakut ishte gjithashtu shumë e vjetër dhe, me sytë e mbyllur, fytyra e tij dukej pa jetë. Gazeta ish e hapur mbi gjunjët e tij dhe pesha e duarve të plakut e mbante ,që të mos e merrte fladi i mbrëmjes. Ishte zbathur.

Në **paragrafin e tetëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

The boy left him there and when he came back the old man was still asleep.

Djali e la në gjumë dhe kur u kthye plaku po flinte ende.

Në **paragrafin e tetëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

“Wake up old man,” the boy said and put his hand on one of the old man’s knees.

- Zgjohu, o plak, - tha djali, dhe tundi me dorë njërin gju të plakut.

Në **paragrafin e tetëdhjetëgjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man opened his eyes and for a moment he was coming back from a long way away. Then he smiled.

Plaku hapi sytë dhe për një çast ai po kthehej nga një vend i largët. Pastaj vuri buzën në gaz.

Në **paragrafin e tetëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 2 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“What have you got?” he asked.

- Ç’solle? - pyeti.

Në **paragrafin e tetëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Supper,” said the boy. “We’re going to have supper.”

- Darkën, - tha djali. Tani do hamë darkë.

Në **paragrafin e tetëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“I’m not very hungry.”

- S’kam shumë uri.

Në **paragrafin e nëntëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Come on and eat. You can’t fish and not eat.”

- Eja të hamë. S’ mund të dalësh për të peshkuar pa ngrënë.

Në **paragrafin e nëntëdhjetenjtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

“I have,” the old man said getting up and taking the newspaper and folding it. Then he started to fold the blanket.

- Mund të dal, - tha plaku duke u ngritur dhe duke palosur gazetën. Pastaj filloi të paloste batanijen.

Në **paragrafin e nëntëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Keep the blanket around you,” the boy said. “You’ll not fish without eating while I’m alive.”

- Mos e hiq batanijen nga krahët, - tha djali. Ti kurrë nuk do të dalësh në det pa ngrënë, derisa të jem unë gjallë.

Në **paragrafin e nëntëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Then live a long time and take care of yourself,” the old man said. “What are we eating?”

- Ahere jeto sa më shumë dhe kujdesu për veten, - tha plaku. Ç’do të hamë?

Në **paragrafin e nëntëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Black beans and rice, fried bananas, and some stew.”

- Bathë të zeza me oriz, banane të pjekura dhe ca mish kau të zier.

Në **paragrafin e nëntëdhjetepeshtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 34 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

The boy had brought them in a two-decker metal container from the Terrace. The two sets of knives and forks and spoons were in his pocket with a paper napkin wrapped around each set.

Djali i kishte sjellë ato në dy gaveta metalike nga Terraca. Në dy peceta letre kishte nga një lugë, nga një thikë dhe nga një pirun të mbështjella veç e veç për secilin.

Në **paragrafin e nëntëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 4 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Who gave this to you?”

- Kush t’i dha këto?

Në **paragrafin e nëntëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 3 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Martin. The owner.”

- Martini. I zoti.

Në **paragrafin e nëntëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“I must thank him.”

- Duhet ta falënderoj.

Në **paragrafin e nëntëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“I thanked him already,” the boy said. “You don’t need to thank him.”

- E falënderova unë, - tha djali. - S’është nevoja ta falënderosh.

Në **paragrafin e njëqindtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I’ll give him the belly meat of a big fish,” the old man said. “Has he done this for us more than once?”

- Do t’i jap copën më të mirë të peshkut të madh, - tha plaku. - S’është hera e parë që e bën këtë gjë për ne, apo jo?

Në **paragrafin e njëqindnjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 3 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 2 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“I think so.”

- Ashtu mendoj.

Në **paragrafin e njëqindedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“I must give him something more than the belly meat then. He is very thoughtful for us.”

- Duhet t’i jap diçka më shumë se copën më të mirë. Ai na ka ndihmuar shumë.

Në **paragrafin e njëqindetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He sent two beers.”

- Na dërgoi dhe dy birra.

Në **paragrafin e njëqindekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I like the beer in cans best.”

- Më pëlqen më shumë birra e konservuar.

Në **paragrafin e njëqindepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

"I know. But this is in bottles, Hatuey beer, and I take back the bottles."

- E di... Por kjo qe me shishe, birra Hejtjui, dhe shisjet do t'ia kthej përsëri.

Në **paragrafin e njëqindegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

"That's very kind of you," the old man said. "Should we eat?"

- Epo të faleminderit, - tha plaku. - Fillojmë të hamë?

Në **paragrafin e njëqindeshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

"I've been asking you to," the boy told him gently. "I have not wished to open the container until you were ready."

- Unë këtë po të them qëkur, - tha djali me ëmbëlsi. - Nuk desha t'i hapja gavetat gjersa të bëheshe gati.

Në **paragrafin e njëqindetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

"I'm ready now," the old man said. "I only needed time to wash."

- Tani jam gati, - tha plaku. - Vetëm më prit pak, sa të laj duart.

Në **paragrafin e njëqindenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 58 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 55 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

"Where did you wash?" the boy thought. The village water supply was two streets down the road. I must have water here for him, the boy thought, and soap and a good towel. Why am I so thoughtless? I must get him another shirt and a jacket for the winter and some sort of shoes and another blanket.

“Ku mund të lahet?” mendoi djali. Gjer te rezervuari i ujit në fshat duhet të kapërcesh dy rrugë. Mund të kisha sjellë ujë për të, sapun dhe një peshqir të mirë. Pse jam kaq i pavëmendshëm? Unë duhej t’i gjeja një këmishë tjetër dhe një xhakëtë për dimër, ndonjë palë këpucë dhe një batanije tjetër.

Në **paragrafin e njëqinddhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Your stew is excellent,” the old man said.

- Mishi qenka shumë i mirë, - tha plaku.

Në **paragrafin e njëqindnjëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“Tell me about the baseball,” the boy asked him.

- Tregomë për bejsbollin, - iu lut djali.

Në **paragrafin e njëqindnjëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“In the American League it is the Yankees as I said,” the old man said happily.

- Në skuadrat amerikane dolën “Jankit”, ashtu siç të thashë, tha plaku i kënaqur.

Në **paragrafin e njëqindtrembëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“They lost today,” the boy told him.

- Ata sot humbën, - tha djali.

Në **paragrafin e njëqindekatërmëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

“That means nothing. The great DiMaggio is himself again.”

- Kjo s’do të thotë gjë, Di Maxhio i madh është përsëri në formë.

Në **paragrafin e njëqindpesëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“They have other men on the team.”

- Ka dhe të tjerë në skuadër.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 27 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

“Naturally. But he makes the difference. In the other league, between Brooklyn and Philadelphia I must take Brooklyn. But then I think of Dick Sisler and those great drives In the old park.”

- Natyrisht. Por ai është ndryshe. Në skuadrat e tjera, midis Bruklinit dhe Filadelfisë, duhet të fitojë Bruklini. M’u kujtua Dik Sajzllëri kur shutonte në parkun e vjetër.

Në **paragrafin e njëqindeshtatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“There was nothing ever like them. He hits the longest ball I have ever seen.”

- Nuk ka si ai. Ai shuton më larg nga të gjithë ata që kam parë.

Në **paragrafin e njëqindetetëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 35 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Do you remember when he used to come to the Terrace? I wanted to take him fishing but I was too timid to ask him. Then I asked you to ask him and you were too timid.”

- Të kujtohet kur na vinte ahëre në Terrace? Desha ta merrja një herë në barkë

për të peshkuar, por nuk guxova t'i thosha. Pastaj të thashë ty ta ftoje, por as ti nuk guxove.

Në **paragrafin e njëqindenëntëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

"I know. It was a great mistake. He might have gone with us. Then we would have that for all of our lives."

- E di. Bëmë gabim të madh. Ai mund të vinte me ne. Pastaj ne do ta kujtonim këtë gjë sa të ishim gjallë.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 36 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I would like to take the great DiMaggio fishing," the old man said. "They say his father was a fisherman. Maybe he was as poor as we are and would understand."

- Kisha qejf të merrja në barkë për të peshkuar Di Maxhion e madh, - tha plaku. Thonë se babai i tij ka qenë peshkatar. Mbase dhe ai ka qenë ndonjëherë i varfër, dhe do të na kuptonte.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

"The great Sisler's father was never poor and he, the father, was playing in the Big Leagues when he was my age."

- Babai i Sajzllërit të madh s'ka qenë kurrë i varfër dhe ka lozur në skuadrat e përmendura që kur ishte në moshën time.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 30 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

"When I was your age I was before the mast on a square rigged ship that ran to Africa and I have seen lions on the beaches in the evening."

- Kur kisha unë moshën tënde, isha ndihmës- marinar në një anije me vela që

lundronte në Afrikë, dhe mbrëmjeve shikoja luanët nëpër brigjet.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I know. You told me.”

- E di. Ma ke treguar.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Should we talk about Africa or about baseball?”

- Do flasim për Afrikën apo për bejsbollin?

Në **paragrafin e njëqindenjëzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Baseball I think,” the boy said. “Tell me about the great John J. McGraw.” He said Jota for J.

- Më mirë për bejsbollin, - tha djali. - Tregomë për Xhon J. Mak Groun e madh. Ai tha Jë në vend të Xhë.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 57 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 45 fjalë, domethënë, 12 fjalë më pak.

Krahaso:

“He used to come to the Terrace sometimes too in the older days. But he was rough and harsh-spoken and difficult when he was drinking. His mind was on horses as well as baseball. At least he carried lists of horses at all times in his pocket and frequently spoke the names of horses on the telephone.”

- Dikur ai vinte shpesh në Terrace. Por ai ishte grindavec, gojëprishur dhe i padurueshëm kur pinte. Kuajt ia kishin marrë mendjen po aq sa dhe bejsbolli. Gjithmonë xhepat i kish të mbushur me programet e kuajve dhe shpeshherë i thoshte emrat e kuajve në telefon.

Në **paragrafin e njëqindenjëzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He was a great manager,” the boy said. “My father thinks he was the greatest.”

- Ai ishte një trainer i madh, - tha djali. - Babai im mendon se ai ishte treneri më i madh i botës.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetetete** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Because he came here the most times,” the old man said. “If Durocher had continued to come here each year your father would think him the greatest manager.”

- Sepse ai vinte këtu shumë herë, - tha plak. - Po të vazhdonte të vinte Dyroshei çdo vit këtu, babai yt do quante atë trenerin më të madh.

Në **paragrafin e njëqindenjëzetentë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Who is the greatest manager, really, Luque or Mike Gonzalez?”

- Kush është në të vërtetë treneri më i madh, Ljuku apo Majk Gonzalesi?

Në **paragrafin e njëqindetridhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I think they are equal.”

- Mendoj se janë të barabartë.

Në **paragrafin e njëqindetridhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“And the best fisherman is you.”

- Dhe peshkatari më i mirë je ti.

Në **paragrafin e njëqindetridhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“No. I know others better.”

- Jo. Kam njohur të tjerë më të mirë.

Në **paragrafin e njëqindetridhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 31 fjalë, domethënë, 12 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Que Va,” the boy said. “There are many good fishermen and some great ones. But there is only you.”

- Que va⁴⁷, - tha djali. - Ka plot peshkatarë të mirë dhe bile peshkatarë të mëdhenj. Por si ti s'ka gjëkund.

Në **paragrafin e njëqindetridhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Thank you. You make me happy. I hope no fish will come along so great that he will prove us wrong.”

- Të faleminderit. Më gëzon me këtë që thua. Shpresoj se nuk do të zë ndonjë peshk aq të madh, sepse kjo do provonte të kundërtën.

Në **paragrafin e njëqindetridhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

“There is no such fish if you are still strong as you say.”

- S'ka peshk që të të shpëtojë po e zure, në qoftë se je aq i fort sa thua.

47 *Que va* - *Lëri ato* (spanjisht në tekst. Shënim i përkthyesit.).

Në **paragrafin e njëqindetridhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“I may not be as strong as I think,” the old man said. “But I know many tricks and I have resolution.”

- Mbase nuk jam aq i fortë sa mendoj, - tha plaku. - Por kam shkathtësinë dhe jam i qëndrueshëm.

Në **paragrafin e njëqindetridhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

“You ought to go to bed now so that you will be fresh in the morning. I will take the things back to the Terrace.”

- Ti tani bjerë e fli, që të jesh i freskët në mëngjes. Unë do të çoj enët në Terracë.

Në **paragrafin e njëqindetridhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Good night then. I will wake you in the morning.”

- Natën e mirë ahë. Do të të zgjoj në mëngjes.

Në **paragrafin e njëqindetridhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“You’re my alarm clock,” the boy said.

- Ti je sahati im me zile, - tha djali.

Në **paragrafin e njëqindedyzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“Age is my alarm clock,” the old man said. “Why do old men wake so early? Is it to have one longer day?”

- Pleqëria është zilja ime, - tha plaku. - Përse pleqtë zgjohen kaq herët? Që ta bëjnë ditën të gjatë?

Në **paragrafin e njëqindedyzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I don't know," the boy said. "All I know is that young boys sleep late and hard."

- Nuk e di, - tha djali. Unë di vetëm që djemtë e rinj flenë shumë dhe bëjnë gjumë të rëndë.

Në **paragrafin e njëqindedyzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

"I can remember it," the old man said. "I'll waken you in time."

- Më kujtohet, - tha plaku. - Do të të zgjoj me kohë.

Në **paragrafin e njëqindedyzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I do not like for him to waken me. It is as though I were inferior."

- Nuk më pëlqen kur më zgjon ai tjetri. Më duket sikur jam më i keq se ai.

Në **paragrafin e njëqindedyzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 2 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 2 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

"I know."

- E kuptoj.

Në **paragrafin e njëqindedyzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 5 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Sleep well old man.”

- Gjumin e ëmbël, o plak.

Në **paragrafin e njëqindedyzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 62 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 59 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

The boy went out. They had eaten with no light on the table and the old man took off his trousers and went to bed in the dark. He rolled his trousers up to make a pillow, putting the newspaper inside them. He rolled himself in the blanket and slept on the other old newspapers that covered the springs of the bed.

Djali iku. Ata kishin ngrënë pa e ndezur llambën në tryezë, dhe plakuri i hoqi pantallonat dhe shkoi në shtrat në errësirë. Ai i mbështolli pantallonat dhe i bëri si jastëk, duke futur dhe gazetën në mes. U mbështoll me batanije dhe u shtri mbi gazetat e tjera të vjetra që kish shtruar mbi sustat e zhveshura të krevatit.

Në **paragrafin e njëqindedyzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 93 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 92 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He was asleep in a short time and he dreamed of Africa when he was a boy and the long golden beaches and the white beaches, so white they hurt your eyes, and the high capes and the great brown mountains. He lived along that coast now every night and in his dreams he heard the surf roar and saw the native boats come riding through it. He smelled the tar and oakum of the deck as he slept and he smelled the smell of Africa that the land breeze brought at morning.

Gjumi e zuri shpejt, dhe në ëndërr pa Afrikën e djalërisë së tij dhe plazhet e arta të gjata dhe rërat e bardha, aq të bardha sa të dhembnin sytë, dhe shkëmbinj të lartë dhe malet e mëdha ngjyrë kafe. Ai jetonte tani gjatë atyre brigjeve çdonatë, dhe në ëndërrat e tij dëgjonte zhurmën e erës mbi det dhe shikonte barkat e indigjenëve që çanin përmes tij. Në gjumë nuhaste erën e rrëshirës dhe të dushkut të kuvertës, dhe ndiente erën e Afrikës, që e sillte mëngjeseve fladit i bregdetit.

Në **paragrafin e njëqindedyzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 69 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 65 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

Usually when he smelled the land breeze he woke up and dressed to go and wake the boy. But tonight the smell of the land breeze came very early and he knew it was too early in his dream and went on dreaming to see the white peaks of the Islands rising from the sea and then he dreamed of the different harbours and roadsteads of the Canary Islands.

Zakonisht, kur ndjente fladin e bregut, zgjohej dhe vishej dhe shkonte të zgjonte djalin. Por sonte fladin e bregut e ndjeu tepër herët, dhe ai e kuptoi se e kish ndjerë në gjumë, dhe vazhdoi përsëri të flinte, duke dashur të shihte në ëndërr majat e bardha të ishujve që çoheshin mbi det, dhe pastaj pa limanet e ndryshme dhe gjiret e Ishujve të Kanarinave.

Në **paragrafin e njëqindedyzetënëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 119 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 119 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

He no longer dreamed of storms, nor of women, nor of great occurrences, nor of great fish, nor fights, nor contests of strength, nor of his wife. He only dreamed of places now and of the lions on the beach. They played like young cats in the dusk and he loved them as he loved the boy. He never dreamed about the boy. He simply woke, looked out the open door at the moon and unrolled his trousers and put them on. He urinated outside the shack and then went up the road to wake the boy. He was shivering with the morning cold. But he knew he would shiver himself warm and that soon he would be rowing.

Ai nuk shihte më në ëndërr, as furtuna, as gra, as ngjarje të mëdha, as peshq të mëdhenj, as përleshje, as gara mundjesh, as gruan e tij. Tani shikonte në ëndërra vetëm vise dhe luanë nëpër plazhet. Ata lodronin si mace të vogla në muzg dhe ai i donte ashtu siç donte djalin. Djalin nuk e shikonte kurrë në ëndërr. U zgjua vetë papritur, vështroi përjashta nga dera e hapur hënën, dhe si i çmbështolli pantallonat, i veshi. Derdhi ujët e hollë përbri kasolles dhe pastaj u ngjiti në rrugë për të zgjuar djalin. U rrëqeth nga e ftohta e mëngjesit. Por e dinte se rrëqethjen nuk do ta ndjente më, dhe së shpejti do të ngrohej duke vozitur.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 96 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 85 fjalë, domethënë, 11 fjalë më pak.

Krahaso:

The door of the house where the boy lived was unlocked and he opened it and walked in quietly with his bare feet. The boy was asleep on a cot in the first room and the old man could see him clearly with the light that came in from the dying moon. He took hold of one foot gently and held it until the boy woke and turned and looked at him. The old man nodded and the boy took his trousers from the chair by the bed and, sitting on the bed, pulled them on.

Dera e shtëpisë kujetonte djali nuk ishte e mbyllur, dhe ai e hapi dhe hyri brenda

pa u ndjerë, me këmbët e tij të zbathura. Djali flintë në shtrat në dhomën e parë, dhe plaku mundi ta dallonte qartë nën dritën e hënës që po perëndonte. E kapi lehtë nga njëra këmbë dhe e mbajti gjersa djali u zgjua, dhe si u rrotullua e pa plakun. Plaku i bëri me shenjë dhe djali mori pantallonat nga karrigia pranë shtratit dhe i veshi pa u ngritur.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetenjëte** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man went out the door and the boy came after him. He was sleepy and the old man put his arm across his shoulders and said, "I am sorry."

Plaku doli nga dera dhe djali i shkoi pas. Ai ishte i përgjumur. Plaku i vuri dorën mbi sup dhe i tha: - Më fal.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

"Qua Va," the boy said. "It is what a man must do."

- *Que va*, - tha djali. - Kështu e kanë punët e burrave.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

They walked down the road to the old man's shack and all along the road, in the dark, barefoot men were moving, carrying the masts of their boats.

Zbritën në rrugë për të shkuar te kasollja e plakut dhe gjatë gjithë rrugës në errësirë ecnin njerëz këmbëzbathur me direqet e barkave mbi supe.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 18 fjalë më pak.

Krahaso:

When they reached the old man's shack the boy took the rolls of line in the basket and the harpoon and gaff and the old man carried the mast with the furled sail on his shoulder.

Kur arritën kasollen e plakut, djali mori lëmshet me fill, futur në një shportë, dhe kanxhën me fuzhnjën.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetepeshtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Do you want coffee?” the boy asked.

- A do të pish kafe? - pyeti djali.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“We’ll put the gear in the boat and then get some.”

- T’i vëmë njëherë takëmet në barkë dhe pastaj e pimë.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

They had coffee from condensed milk cans at an early morning place that served fishermen.

Kafenë e pinë në kuti qumështi te barraka ku hanin mëngjesin peshkatarët.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“How did you sleep old man?” the boy asked. He was waking up now although it was still hard for him to leave his sleep.

- Si fjete, o plak? - pyeti djali. Tani ai ishte zgjuar fare, megjithëse gjumin e kish të rëndë dhe mezi ndahej me të.

Në **paragrafin e njëqindpesëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Very well, Manolin,” the old man said. “I feel confident today.”

- Shumë mirë. Manolin, - tha plaku. - Sot kam shumë besim.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 30 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 42 fjalë, domethënë, 12 fjalë më shumë.

Krahaso:

“So do I,” the boy said. “Now I must get your sardines and mine and your fresh baits. He brings our gear himself. He never wants anyone to carry anything.”

- Edhe unë, - tha djali. - Tani do të shkoj të marr sardelet e tua dhe të miat dhe karremat e tua të freskëta. Peshkatari im i sjell takëmet vetë në barkë. Ai do që asnjëri të mos i mbarë gjërat e tij, asnjëherë.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“We’re different,” the old man said. “I let you carry things when you were five years old.”

- Ne të dyjemi ndryshe, - tha plaku. - Unë të kam lënë të m’i mbartësh veglat që kur ke qenë pesë vjeç.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I know it,” the boy said. “I’ll be right back. Have another coffee. We have credit here.”

- E di, - tha djali. - Do kthehem menjëherë. Merr dhe një kafe tjetër. Këtu ne mund të marrim hua.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

He walked off, bare-footed on the coral rocks, to the ice house where the baits were stored.

Djali vrapoi këmbëzbathur te shkëmbinjtë prej korali, te frigoriferi ku mbanin karremat.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 59 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 60 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

The old man drank his coffee slowly. It was all he would have all day and he knew that he should take it. For a long time now eating had bored him and he never carried a lunch. He had a bottle of water in the bow of the skiff and that was all he needed for the day.

Plaku e piu kafënë ngadalë. Ky ishte ushqimi i tij për gjithë ditën, dhe ai e dinte se duhej ta pinte patjetër gjer në fund. Kish kohë që të ngrënët i qe mërzitur dhe tani asnjëherë nuk merrte asgjë për të ngrënë në barkë. Në bashin e barkës kishte një shishe me ujë, dhe kjo i mjaftonte për gjithë ditën.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 42 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 36 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

The boy was back now with the sardines and the two baits wrapped in a newspaper and they went down the trail to the skiff, feeling the pebbled sand under their feet, and lifted the skiff and slid her into the water.

Djali u kthye me sardelet dhe dy karremat të mbështjella në një gazetë, dhe ata zbritën gjatë shtegut për te barka, duke ndjerë gurët e zallit në këmbë, dhe e shtynë barkën që rrëshqiti në ujë.

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Good luck old man.”

- Paç fat të mirë, o plak!

Në **paragrafin e njëqindegjashtëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 79 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 64 fjalë, domethënë, 15 fjalë më pak.

Krahaso:

“Good luck,” the old man said. He fitted the rope lashings of the oars onto the thole pins and, leaning forward against the thrust of the blades in the water, he began to row out of the harbour in the dark. There were other boats from the other beaches going out to sea and the old man heard the dip and push of their oars even though he could not see them now the moon was below the hills.

- Edhe ti, tha plaku. Ai vendosi litarët, duke lidhur lopatat në kunjat, dhe, pasi i dha trupit përpara, filloi të voziste, duke e nxjerrë barkën nga limani në errësirë. Nga ceklinat e tjera zunë të dalin në det barka të tjera dhe plaku dëgjonte zhurmën e zhytjes së lopatave të tyre ndonëse me sy nuk i shihte, tani që hëna kishte rënë prapa kodrave.

Në **paragrafin e njëqindëgjastëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 175 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 141 fjalë, domethënë, 34 fjalë më pak.

Krahaso:

Sometimes someone would speak in a boat. But most of the boats were silent except for the dip of the oars. They spread apart after they were out of the mouth of the harbor and each one headed for the part of the ocean where he hoped to find fish. The old man knew he was going far out and he left the smell of the land behind and rowed out into the clean early morning smell of the ocean. He saw the phosphorescence of the Gulf weed in the water as he rowed over the part of the ocean that the fishermen called the great well because there was a sudden deep of seven hundred fathoms where all sorts of fish congregated because of the swirl the current made against the steep walls of the floor of the ocean. Here there were concentrations of shrimp and bait fish and sometimes schools of squid in the deepest holes and these rose close to the surface at night where all the wandering fish fed on them.

Ndonjëherë, ndokush fliste në ndonjë barkë. Por shumica e barkave ishin të heshtura dhe dëgjohej vetëm rënia e lopatave. Ato u shpërndanë andej-këtej përtej limanit dhe gjirit, dhe secila mori atë drejtim ku shpresonte të zinte peshk. Plaku kish vendosur të shkonte larg, la prapa aromën e tokës dhe po voziste tutje nëpër aromën e freskët mëngjesore të oqeanit. Ai pa mbi ujë leshterikët fosforeshentë të Gulf Strimit, ndërsa po voziste mbi atë pjesë të oqeanit që peshkatarët e quajnë pusi i madh, sepse atje thellësia zbret papritur në një mijë e katërqind metra dhe mblidhen të gjitha llojet e peshqve, ngaqë rrymat formojnë një vorbull, duke u përplasur pas rrëpirave të fundit të oqeanit. Këtu mblidhen karavidhet dhe peshqit e vegjël dhe disa herë molusqet, në thellësitë më të mëdha, dhe natën ngjiten në sipërfaqe ku i hanë peshqit endacakë.

Në **paragrafin e njëqindëgjastëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 159 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 169 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

In the dark the old man could feel the morning coming and as he rowed he heard the trembling sound as flying fish left the water and the hissing that their stiff set wings made as they soared away in the darkness. He was very fond of flying fish as they were his principal friends on the ocean. He was sorry for the birds, especially the small delicate dark terns that were always flying and looking and almost never finding, and he thought, the birds have a harder life than we do except for the robber birds and the heavy strong ones. Why did they make birds so delicate and fine as those sea swallows when the ocean can be so cruel? She is kind and very beautiful. But she can be so cruel and it comes so suddenly and such birds that fly, dipping and hunting, with their small sad voices are made too delicately for the sea.

Në errësirë, plaku ndjente afrimin e mëngjesit, dhe përmes zhurmës së vozitjes dëgjoi tingullin e dridhshëm të një peshku fluturues, që la ujët dhe po çante ajrin me krahët e tij të sertë, që vërshellenin në errësirë. Ai i donte shumë peshqit fluturues, sepse ata ishin miqtë e tij të pare në oqean. I vinte keq për zogjtë, veçanërisht për dallëndyshtet e vogla, krahëzeza, delikate, që gjithmonë fluturojnë dhe kërkojnë gjah, dhe pothuaj asnjëherë nuk gjejnë; dhe ai mendonte: Zogjtë bëjnë një jetë më të vështirë se e jona, me përjashtim të grabitqarëve dhe të zogjve të mëdhenj e të fortë. Pse vallë zogjtë janë krijuar kaq të brishtë, si këto dallëndyshe deti, kurse oqeani nganjëherë bëhet aq i egër? Ai është i mirë dhe shumë i bukur. Por ai mund të bëhet aq i egër dhe kjo vjen kaq papritur, sa që zogj të tillë si këta, që fluturojnë e kërkojnë ushqim duke klithur me zërat e tyre të hollë e të trishtuar, duken aq të hajthëm përpara tij.

Në **paragrafin e njëqindeshtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 137 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 143 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

He always thought of the sea as *la mar* which is what people call her in Spanish when they love her. Sometimes those who love her say bad things of her but they are always said as though she were a woman. Some of the younger fishermen, those who used buoys as floats for their lines and had motorboats, bought when the shark livers had brought much money, spoke of her as *el mar* which is masculine. They spoke of her as a contestant or a place or even an enemy. But the old man always thought of her as feminine and as something that gave or withheld great favours, and if she did wild or wicked things it was because she could not help them. The moon affects her as it does a woman, he thought.

Gjithmonë në mendimet e tij e quante detin *la mar*, siç i thonë spanjisht njerëzit që e duan atë. Ndonjëherë ata që e duan thonë gjëra të këqija për të, por gjithmonë flasin sikur deti të ishte një grua'. Disa nga peshkatarët e rinj, ata që përdorin fuçitë lundronjëse për rrjetat e tyre dhe që kanë barka me motor, të blera ahëre kur mëlçia e peshkaqenit shitej shtrenjtë, e quanin *el mar*, domethënë në gjininë mashkullore. Ata flisnin për të si për një rival ose hapësirë, ose madje si për një armik. Kurse plaku gjithmonë mendonte për të, si për një grua që të jep disa gjëra ose nuk të jep asgjë, dhe kur disa herë bën gjëra të

këqija që të mundojnë, kjo vjen sepse ashtu e ka natyrën dhe s'ke ç'i bën. Hëna e trondit detin ashtu si gruan, mendonte plaku.

Në **paragrafin e njëqindeshtatëdhjetenjëte** autori i tekstit burimor ka përdorur 68 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 45 fjalë, domethënë, 23 fjalë më pak.

Krahaso:

He was rowing steadily and it was no effort for him since he kept well within his speed and the surface of the ocean was flat except for the occasional swirls of the current. He was letting the current do a third of the work and as it started to be light he saw he was already further out than he had hoped to be at this hour.

Ai voziste ritmikiisht derisa kaloi pusin, dhe nuk mundohej, sepse sipërfaqja e oqeanit ishte e lëmuar me përjashtim të vorbullave që krijonte rryma. Ai linte rrymën të bënte një të tretën e punës dhe kur filloi të gdhinte ishte më larg se ç'e kishte parashikuar.

Në **paragrafin e njëqindeshtatëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 31 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

I worked the deep wells for a week and did nothing, he thought. Today I'll work out where the schools of bonito and albacore are and maybe there will be a big one with them.

- Peshkova një javë mbi pusin e thellë dhe nuk kapa asgjë, - mendoi. - Sot do të punoj larg, atje ku ka tufa bonitash dhe albakorësh, dhe mbase dhe ndonjë peshk të madh.

Në **paragrafin e njëqindeshtatëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 122 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 128 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

Before it was really light he had his baits out and was drifting with the current. One bait was down forty fathoms. The second was at seventy-five and the third and fourth were down in the blue water at one hundred and one hundred and twenty-five fathoms. Each bait hung head down with the shank of the hook inside the bait fish, tied and sewed solid and all the projecting part of the hook, the curve and the point, was covered with fresh sardines. Each sardine was hooked through both eyes so that they made a half-garland on the projecting steel. There was no part of the hook that a great fish could feel which was not sweet smelling and good tasting.

Ende pa gdhirë mirë, kish hedhur karremat dhe po voziste ku e çonte rryma. Një

karrem kishte rënë tetëdhjetë metra thellë. E dyta ishte njëqind e pesëdhjetë metra thellë, dhe e treta dhe e katërta kishin rënë në ujin e kaltërt, njëra dyqind dhe tjetra dyqind e pesëdhjetë metra thellë. Çdo karrem varej kokëposhtë me grepin e futur brenda dhe të forcuar mirë dhe e gjithë pjesa e përkulur e grepit, maja dhe bishti, ishin mbuluar me sardele të freskëta. Çdo sardele ishte shkuar në grep nga të dy sytë, duke formuar kështu të gjitha bashkë një gjysmëkurorë në pjesën e lakuar të çeliktë të grepit. S'kishte asnjë pjesë të grepit, ku peshku i madh mund të afrohej dhe të mos ndjente kundërmimin e ëmbël që ndillte oreksin.

Në **paragrafin e njëqindeshtatëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 120 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 127 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

The boy had given him two fresh small tunas, or albacores, which hung on the two deepest lines like plummets and, on the others, he had a big blue runner and a yellow jack that had been used before; but they were in good condition still and had the excellent sardines to give them scent and attractiveness. Each line, as thick around as a big pencil, was looped onto a green-sapped stick so that any pull or touch on the bait would make the stick dip and each line had two forty-fathom coils which could be made fast to the other spare coils so that, if it were necessary, a fish could take out over three hundred fathoms of line.

Djali i kish dhënë dy tuna ose albakore të freskëta, që vareshin në fijet më të gjata, kurse në të tjerat kishte një makrel të madh të kaltër dhe një umbricë të verdhë, të cilat i kishin përdorur edhe më parë, por që ende ishin në gjendje të mirë, dhe sardelet e njoma u jepnin kundërmimin joshës. Çdo fill, që ish i trashë sa një laps i madh, ishte lidhur me një shufër të gjelbërt të përkulshme, në mënyrë që çdo tërheqje ose prekje e peshkut ta zhyste shufrën në ujë, dhe çdo fill kishte dy lëmshe rezervë nga tetëdhjetë metra secila, që mund të lidheshin me lëmshe të tjera rezervë, kështu që, po të vinte rasti, peshku mund ta tërhiqte fillin deri në gjashtëqind metra larg.

Në **paragrafin e njëqindeshtatëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 39 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

Now the man watched the dip of the three sticks over the side of the skiff and rowed gently to keep the lines straight up and down and at their proper depths. It was quite light and any moment now the sun would rise.

Tani plaku ndiqte me sy shufrat e gjelbërta që zhyteshin anëve të barkës dhe voziste ngadalë, duke u kujdesur që të mbante drejt dhe në thellësitë e duhura fijet. Kishte gdhirë dhe për së shpejti do të lindte dielli.

Në **paragrafin e njëqindeshatëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 150 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 142 fjalë, domethënë, 8 fjalë më pak.

Krahaso:

The sun rose thinly from the sea and the old man could see the other boats, low on the water and well in toward the shore, spread out across the current. Then the sun was brighter and the glare came on the water and then, as it rose clear, the flat sea sent it back at his eyes so that it hurt sharply and he rowed without looking into it. He looked down into the water and watched the lines that went straight down into the dark of the water. He kept them straighter than anyone did, so that at each level in the darkness of the stream there would be a bait waiting exactly where he wished it to be for any fish that swam there. Others let them drift with the current and sometimes they were at sixty fathoms when the fishermen thought they were at a hundred.

Dielli mezi po ngrihej i zbehtë nga deti, dhe plaku pa barkat e tjera poshtë, mbi ujërat pranë bregut, të shpërndara në gjithë gjerësinë e rrymës. Pastaj dielli u bë më i ndritshëm dhe rrezet binin mbi ujë dhe më vonë, kur u ngrit më lart, faqja e detit filloi t'i kthente rrezet në sytë e plakut, aq sa i shkaktuan një dhimbje të mprehtë, dhe ai po voziste pa vështruar mbi të. Vështronte brenda ujit dhe ndiqte me sy fijet që binin drejt në thellësitë e errëta. Ai i mbante ato më drejt se çdo peshkatar tjetër, në mënyrë që në çdo nivel të thellësisë së errët, karremat t'i prisnin peshqit që notonin shi në vendin ku donte ai. Të tjerët, i lëshonin fijet pas rrymës dhe ndonjëherë ato ishin njëqind e njëzet metra thellë, kurse peshkatari kujtonte se ishin dyqind.

Në **paragrafin e njëqindeshatëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 45 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 52 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

But, he thought, I keep them with precision. Only I have no luck any more. But who knows? Maybe today. Every day is a new day. It is better to be lucky. But I would rather be exact. Then when luck comes you are ready.

Kurse unë, mendonte ai, e hedh grepin me përpikmëri. Vetëm se unë nuk kam më fat. Po ku ta dish? Mbase do kem sot. Çdo ditë është një ditë e re. Është mirë kur të ecën fati. Por unë duhet të jem i përpiktë. Pastaj në më ardhhtë fati, të jem gati.

Në **paragrafin e njëqindeshatëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 36 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

The sun was two hours higher now and it did not hurt his eyes so much to look into the east. There were only three boats in sight now and they showed very low and far inshore.

Dielli tani kish dy orë që po ngrihej dhe atij nuk i dhimbnin më sytë aq shumë kur vështronte nga lindja. Tani dalloheshin vetëm tre barka, dhe ato dukeshin se ishin shumë poshtë dhe pranë bregut.

Në paragrafin e njëqindeshtatëdhjetenëntë autori i tekstit burimor ka përdorur 45 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 47 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

All my life the early sun has hurt my eyes, he thought. Yet they are still good. In the evening I can look straight into it without getting the blackness. It has more force in the evening too. But in the morning it is painful.

Gjithë jetën, dielli i mëngjesit më ka vrrarë sytë, mendoi ai. Por gjer tani syte i kam mirë. Në mbrëmje mund ta vështroj diellin drejt, dhe në sy nuk më bëhen njolla të zeza. Dielli ka më shumë force në mbrëmje. Por në mëngjes të vret sytë.

Në paragrafin e njëqindtetëdhjetë autori i tekstit burimor ka përdorur 34 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

Just then he saw a man-of-war bird with his long black wings circling in the sky ahead of him. He made a quick drop, slanting down on his back-swept wings, and then circled again.

Pikërisht në këtë kohë pa zogun fregat, që po sillej mbi kokën e tij me krahët e gjata, të zeza. Ai u zhyt pingul, duke mbledhur krahët e errët, dhe pastaj përsëri nisi të sillej mbi det.

Në paragrafin e njëqindtetëdhjetenjë autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He’s got something,” the old man said aloud. “He’s not just looking.”

- Ka rënë në gjah, - tha plaku me zë të lartë, - nuk sillet kot.

Në paragrafin e njëqindtetëdhjetedytë autori i tekstit burimor ka përdorur 54 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 57 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

He rowed slowly and steadily toward where the bird was circling. He did not hurry and he kept his lines straight up and down. But he crowded the current a little so that he was still fishing correctly though faster than he would have fished if he was not trying to use the bird.

Plaku nisi të voziste ngadalë dhe ritmikisht drejt vendit, mbi të cilin vinte vërdallë zogun. Nuk shpejtonte dhe i mbante fijet drejt. Por barkën e mënjanonte pak rryma, megjithëse plaku peshkonte ashtu siç duhej, dhe vetëm lëvizjet i kish pak më të shpejta sesa do t'i bënte, në qoftë se nuk do të përpiqej të arrinte zogun.

Në **paragrafin e njëqindtetëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

The bird went higher in the air and circled again, his wings motionless. Then he dove suddenly and the old man saw flying fish spurt out of the water and sail desperately over the surface.

Zogu u ngjit më lart në erë dhe po sillej përsëri, me krahët e tendosura. Pastaj befas u zhyt dhe plaku pa një peshk fluturues që kërceu nga ujët dhe fluturoi i dëshpëruar mbi sipërfaqen e detit.

Në **paragrafin e njëqindtetëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Dolphin,” the old man said aloud. “Big dolphin.”

- Makrel i artë, - tha plaku me zë. - Makreli i madh i artë.

Në **paragrafin e njëqindtetëdhjetepesë** autori i tekstit burimor ka përdorur 85 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 91 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

He shipped his oars and brought a small line from under the bow. It had a wire leader and a medium-sized hook and he baited it with one of the sardines. He let it go over the side and then made it fast to a ring bolt in the stern. Then he baited another line and left it coiled in the shade of the bow. He went back to rowing and to watching the long-winged black bird who was working, now, low over the water.

Nxori lopatat dhe mori një fill të vogël, që ishte nën mbulesën e bashit. Në fund të fillit ishte lidhur me tel një grep dhe plaku shkoi një nga sardelet. E hodhi fillin në ujë dhe pastaj e lidhi fundin te hallka e hekurt e kiçit të barkës. Pastaj shkoi një karrem në fillin tjetër dhe lëmshin e la në hije, nën mbulesën e bashit. Ai u vu përsëri të vozitë dhe të vërente zogun e zi me krahë të gjata, që po gjuante tani fare poshtë, pranë faqes së ujit.

Në **paragrafin e njëqindtetëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 111 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 112 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

As he watched the bird dipped again slanting his wings for the dive and then swinging them wildly and ineffectually as he followed the flying fish. The old man could see the slight bulge in the water that the big dolphin raised as they followed the escaping fish. The dolphin were cutting through the water below the flight of the fish and would be in the water, driving at speed, when the fish dropped. It is a big school of dolphin, he thought. They are widespread and the flying fish have little chance. The bird has no chance. The flying fish are too big for him and they go too fast.

Ndërsa plaku e ndiqte me sy, zogu u zhyt përsëri me krahët e mbledhura dhe pastaj, duke përplasur krahët me rrëmbim, zuri të ndiqte i shqetësuar peshkun fluturues. Plaku pa se si ujët u ngrit pak përpjetë dhe makreli i madh i artë po ndiqte peshkun që po largohej. Makreli notonte me shpejtësi nën peshkun fluturues, duke i prerë udhën në mënyrë që të ndodhej mu poshtë tij, kur peshku të binte në ujë. Do të ketë ndonjë tufë të madhe makrelësh, mendoi plaku. Atajanë të shpëmdarë dhe peshku fluturues ka pak shpresë që të shpëtojë. Zogu s'ka shpresë ta kapë. Peshku fluturues ishte tepër i madh për të dhe lëvizte shpejt.

Në **paragrafin e njëqindtetëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 57 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 65 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

He watched the flying fish burst out again and again and the ineffectual movements of the bird. That school has gotten away from me, he thought. They are moving out too fast and too far. But perhaps I will pick up a stray and perhaps my big fish is around them. My big fish must be somewhere.

Plaku pa sesi peshku fluturues u hodh nga ujët përsëri dhe përsëri, dhe sesi zogu më kot u përpoq që ta kapte. Kjo tufë makrelësh më shpëtoi, mendoi ai. Ata notojnë shpejt dhe ikin larg. Por, ndoshta do të gjej ndonjë që është shkëputur nga tufa dhe ndoshta peshku im i madh do të ndodhet pranë tij. Peshku im i madh duhet të jetë diku.

Në **paragrafin e njëqindtetëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 194 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 204 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

The clouds over the land now rose like mountains and the coast was only a long green line with the gray blue hills behind it. The water was a dark blue now, so dark that it was almost purple. As he looked down into it he saw the red sifting of the plankton in the dark water and the strange light the sun made now. He watched his lines to see them go straight down out of sight into the water and he was happy to see so much plankton because it meant fish. The strange light the sun made in the water, now that the sun was higher, meant good weather and so did the shape of the clouds over the land. But the bird was almost out of sight now and nothing showed on the surface of the water but some patches of yellow, sun-bleached Sargasso weed and the purple, formalized, iridescent, gelatinous bladder of a Portuguese man-of-war floating dose beside the boat. It turned on its side and then righted itself. It floated cheerfully as a bubble with its long deadly purple filaments trailing a yard behind it in the water.

Tani retë mbi tokë u ngjanin vargmaleve dhe bregu dukej vetëm si një vijë e gjelbërt në fundajën e kodrinave të kaltërta dhe ngjyrë hiri. Ujët kishte marrë ngjyrën blu të thellë, aq të thellë, sa dukej pothuaj si në vjollcë. Ndërsa i mbante sytë poshtë, plaku vështronte vezullimet e kuqërremta të planktonit në ujët e errët dhe ndriçimin e çuditshëm që jepte dielli tani. Ai ndiqte me vëmendje nëse binin fjetet e spangos drejt në ujë dhe ishte i gëzuar që po shihte kaq shumë planktonë, sepse kjo donte të thoshte se përreth kishte peshq. Ndriçimi i çuditshëm i diellit mbi faqet e ujit, tani që ai ishte ngritur më lart, si dhe trajtat e reve përtej mbi tokë, tregonin se do të kishte kohë të mirë. Ndërkaq zogu kishte ikur larg tani dhe mbi sipërfaqe nuk dukej asgjë, përveç njollave të verdha të leshterikëve Sargasso, që dukeshin si të zbërdhulura nga dielli, dhe të kandilit veshullorë ngjyrë jargavani plot reflekse, fizalisë portugeze, që notonte përbri barkës. Fizalia u kthye në një të njërit dhe pastaj përsëri mori skajimin e mëparshëm. Notonte plot gaz, si një flluskë sapuni, me këmbët e saj vdekjeprurëse ngjyrë vjollcë, që i zvarriste pas vetes një jard të gjata.

Në **paragrafin e njëqindtetëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Agua mala,” the man said. “You whore.”

- Agua mala, - tha plaku. - Bushtër e keqe.

Në **paragrafin e njëqindnëntëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 112 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 104 fjalë, domethënë, 8 fjalë më pak.

Krahaso:

From where he swung lightly against his oars he looked down into the water and saw the tiny fish that were coloured like the trailing filaments and swam between them and under the small shade the bubble made as it drifted. They were immune to its poison. But men were not and when some of the filaments would catch on a line and rest there slimy and purple while the old man was working a fish, he would have welts and sores on his arms and hands of the sort that poison ivy or poison oak can give. But these poisonings from the *agua mala* came quickly and struck like a whiplash.

Ndërsa po u jepte lopatave, ai vështroi poshtë në ujë dhe pa ca peshq të vegjël, të cilët kishin po atë ngjyrë që kishin këmbët e zvergura në ujë dhe që notonin midis tyre nën hijen e kandilit që e merrte deti. Atyre nuk u shkaktonte dëm helmi i tij. Por njerëzve u bën keq dhe kur disa nga këto këmbë kapeshin te spangoja dhe ngjiteshin pa mundur t'i shqisje dot, kur plaku hiqte peshkun, krahët dhe duart i bëheshin plot me plagë, sikur t'i kishte përvëlur helmi i drethkës. *Helmimi i *agua malas* bëhej shumë shpejt dhe të therte si goditja e kamxhikut.*

Në **paragrafin e njëqindenëntëdhjetenjtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 90 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 102 fjalë, domethënë, 12 fjalë më shumë.

Krahaso:

The iridescent bubbles were beautiful. But they were the falsest thing in the sea and the old man loved to see the big sea turtles eating them. The turtles saw them, approached them from the front, then shut their eyes so they were completely carapaced and ate them filaments and all. The old man loved to see the turtles eat them and he loved to walk on them on the beach after a storm and hear them pop when he stepped on them with the horny soles of his feet.

Kandilët e detit, plot pikëzime ngjyrash, ishin shumë të bukur. Por ata ishin gjërat më të pabesa në det, dhe plakut i pëlqente kur shihte sesi i hanin breshkat e mëdha të detit. Kur i shihnin kandilët, breshkat u afroheshin nga përpara, pastaj mbyllnin sytë që të ishin krejt të mbrojtura, dhe i hanin krejt duke i gëlltitur me gjithë këmbë. Plakut i pëlqente të shihte se si breshkat i hanin kandilët dhe atij vetë ia kishte ënda të ecte mbi to pasi i hidhte shtrëngata në breg dhe të dëgjonte sesi pëlcisnin kur i shkelte me këmbët e tij plot kallo.

Në **paragrafin e njëqindenëntëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 50 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

He loved green turtles and hawk-bills with their elegance and speed and their great value and he had a friendly contempt for the huge, stupid loggerheads, yellow in their armour-plating, strange in their love-making, and happily eating the Portuguese men-of-war with their eyes shut.

Ai i donte breshkat e gjelbërta si dhe skifterët e detit, sepse ishin elegante dhe të shkathëta dhe kushtonin shtrenjtë, dhe ndjente pothuaj përbuzje për breshkat e verdha budallaqe, të veshura me korracë, tërë naze në punët e dashurisë, dhe që hanin me gëzim dhe me sy mbyllur fizalitë portugeze.

Në **paragrafin e njëqindënëntëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 106 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 122 fjalë, domethënë, 16 fjalë më shumë.

Krahaso:

He had no mysticism about turtles although he had gone in turtle boats for many years. He was sorry for them all, even the great trunk backs that were as long as the skiff and weighed a ton. Most people are heartless about turtles because a turtle's heart will beat for hours after he has been cut up and butchered. But the old man thought, I have such a heart too and my feet and hands are like theirs. He ate the white eggs to give himself strength. He ate them all through May to be strong in September and October for the truly big fish.

Nuk ndjente ndonjë frikë mistike nga breshkat, ndonëse kishte lundruar me gjahtarët e breshkave shumë vjet. Atij i dhimbseshin të gjitha a to, madje edhe . breshkat e mëdha me lëkurë të trashë si trung, që ishin të gjata sa barka dhe që peshonin një ton. Shumë njerëz janë zemërgur ndaj breshkave, sepse zemra e breshkës rreh edhe shumë kohë më vonë pasi ta kenë vrarë dhe ta kenë bërë copa. Por edhe unë kam një zemër të tillë, mendonte plaku, edhe këmbët dhe duart i kam si të tyre. Ai i hante vezët e tyre të bardha që t'i jepnin fuqi. I hante gjatë gjithë majit, që të ishte i fortë në shtator dhe tetor, kur vjen vërtet peshku i madh.

Në **paragrafin e njëqindënëntëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 71 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 92 fjalë, domethënë, 21 fjalë më shumë.

Krahaso:

He also drank a cup of shark liver oil each day from the big drum in the shack where many of the fishermen kept their gear. It was there for all fishermen who wanted it. Most fishermen hated the taste. But it was no worse than getting up at the hours that they rose and it was very good against all colds and gripes and it was good for the eyes.

Ai pinte gjithashtu çdo ditë një filxhan vaj, që nxirrej nga mëlçia e peshkaqenit, dhe që e mbanin në një fuçi të madhe te kasollja, ku shumë peshkatarë vinin veglat e tyre. Nga vaji i fuçisë mund të pinte cilido peshkatar. Shumicës së peshkatarëve ky vaj u kallte krupën. Por që të pije vajin, nuk ishte më vështirë sesa të ngriheshe nga shtrati në atë orë që ngriheshin ata, pa gdhirë mirë, dhe, veç kësaj, vaji të mbronte nga të gjitha ftohjet dhe gripet dhe ishte i mirë për sytë.

Në **paragrafin e njëqindenëntëdhjetepeshtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Now the old man looked up and saw that the bird was circling again.

Tani plaku ngriti kokën dhe pa se zogu po sillej përsëri mbi det.

Në **paragrafin e njëqindenëntëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 86 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 99 fjalë, domethënë, 13 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He’s found fish,” he said aloud. No flying fish broke the surface and there was no scattering of bait fish. But as the old man watched, a small tuna rose in the air, turned and dropped head first into the water. The tuna shone silver in the sun and after he had dropped back into the water another and another rose and they were jumping in all directions, churning the water and leaping in long jumps after the bait. They were circling it and driving it.

- Ka gjetur peshk, tha plaku me zë të lartë. Asnjë peshk fluturues nuk e prishte sipërfaqen e lëmuar dhe përreth nuk dukeshin as peshqit e vegjël. Por befas, ndërsa plaku vështronte, një tunë e vogël u ngrit në erë dhe u zhyt përsëri me kokë poshtë. Tuna ndriti si argjend në diell dhe pasi u zhyt përsëri, nga ujët u ngrit një tjetër dhe pastaj një tjetër, dhe të gjitha kërcenin në drejtime të ndryshme, duke shkumëzuar ujin, dhe duke ndjekur me kërcime të gjata tufën e peshqve të vegjël. Ata silleshin rreth tufës dhe tani e kishin vënë përpara.

Në **paragrafin e njëqindenëntëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 46 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

If they don’t travel too fast I will get into them, the old man thought, and he watched the school working the water white and the bird now dropping and dipping into the bait fish that were forced to the surface in their panic.

Në qoftë se nuk do të notojnë shumë shpejt, unë do t’i arrij, mendoi plaku dhe vështronte se si tunat, duke u vërtitur, e bënë ujin të bardhë, dhe zogu zhytej tani dhe binte mbi peshqit e vegjël që dilnin në sipërfaqe në panik e sipër.

Në **paragrafin e njëqindenëntëdhjetetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 155 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 160 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“The bird is a great help,” the old man said. Just then the stern line came taut under his foot, where he had kept a loop of the line, and he dropped his oars and felt the weight of the small tuna’s shivering pull as he held the line firm and commenced to haul it in. The shivering increased as he pulled in and he could see the blue back of the fish in the water and the gold of his sides before he swung him over the side and into the boat. He lay in the stern in the sun, compact and bullet shaped, his big, unintelligent eyes staring as he thumped his life out against the planking of the boat with the quick shivering strokes of his neat, fast-moving tail. The old man hit him on the head for kindness and kicked him, his body still shuddering, under the shade of the stern.

- Zogu është ndihmës i madh i peshkatarit, - tha plaku. Pikërisht në këtë kohë, filii që kish lëshuar nga kiji i barkës u tendos nën këmbën e tij, atë me të cilën ai mbante një nga spiralet e fillit, dhe plaku lëshoi lopatat dhe ndjeu peshën e një tune të vogël, që po e tërhiqte fillin me dridhje, ndërsa ai e mbante fort duke e afruar te barka. Ndërsa e tërhiqte, filii po dridhej edhe më shumë, dhe plaku pa në ujë shpinën e kaltërt të peshkut dhe ijet e tij të praruara, pa e hedhur ende mbi barkë. Peshku dergjej në kije, në diell, i ngjeshur si fishek i derdhur; zgurdullonte sytë e mëdhenj e të shastisur, ndërsa po i linte lamtumirën jetës, duke dredhur e përplasur në dërrasat e barkës, bishtin e tij të lëvizshëm. Plaku e goditi në kokë me keqardhje dhe pastaj e shtyu me këmbë trupin që po dridhej ende në hijen e kijit.

Në **paragrafin e njëqindëntëdhjetëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Albacore,” he said aloud. “He’ll make a beautiful bait. He’ll weigh ten pounds.”

- Albakore, - tha me zë të lartë. - Atë mund ta përdorësh për një karrem të mirë. Peshon nja pesë kile.

Në **paragrafin e dyqindtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 139 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 147 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

He did not remember when he had first started to talk aloud when he was by himself. He had sung when he was by himself in the old days and he had sung at night sometimes when he was alone steering on his watch in the smacks or in the turtle boats. He had probably started to talk aloud, when alone, when the boy had left. But he did not remember. When he and the boy fished together they usually spoke only when it was necessary. They talked at night or when they were storm-bound by bad weather. It was considered a virtue not to talk unnecessarily at sea and the old man had always considered it so and respected

it. But now he said his thoughts aloud many times since there was no one that they could annoy.

Plakut nuk i kujtohej s'e kur kishte filluar të fliste me vete me zë të lartë. Në vitet e shkuara kishte kënduar kur kishte qenë vetëm, dhe kishte kënduar gjithashtu netëve kur bënte roje pranë timonit të barkave të mëdha me vela ose në barkat e gjahtarëve të breshkave. Kish filluar të fliste me zë të lartë, afërsisht, në kohën që kishte mbetur vetëm, kur djali e kishte lënë. Por nuk i kujtohej mirë. Kur peshkonin bashkë me djalin, zakonisht, flisnin vetëm ahëre kur ishte e nevojshme. Ata bisedonin netëve ose kur nuk kishin ç'të bënin nga shkaku i motit të keq. Të mos bisedoje në det, kur s'ishte nevoja, konsiderohej si një virtyt, dhe megjithëse plakut nuk i pëlqente kjo gjë, ai e respektonte. Por tani i kish thënë shumë herë mendimet e tij me zë të lartë, përderisa kjo gjë nuk i prishte punë njeriu.

Në **paragrafin e dyqindnjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 46 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 60 fjalë, domethënë, 14 fjalë më shumë.

Krahaso:

"If the others heard me talking out loud they would think that I am crazy," he said aloud. "But since I am not crazy, I do not care. And the rich have radios to talk to them in their boats and to bring them the baseball."

- Po të më dëgjonte njeri që flas me zë të lartë, me siguri do të mendonte se jam i shkalluar, - tha plaku. - Por deri më sot, unë nuk kam shkalluar dhe s'dua të më fusë hundët njeri në punën time. Edhe të pasurit kanë radio me të cilat flasin në barkat e tyre dhe që u japin lajmet e bejsbollit.

Në **paragrafin e dyqindedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 90 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 98 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

Now is no time to think of baseball, he thought. Now is the time to think of only one thing. That which I was born for. There might be a big one around that school, he thought. I picked up only a straggler from the albacore that were feeding. But they are working far out and fast. Everything that shows on the surface today travels very fast and to the north-east. Can that be the time of day? Or is it some sign of weather that I do not know?

Tani s'është koha të mendoj për bejsbollin, tha me vete. Tani është koha të mendoj vetëm për një gjë. Për ç'gjë kam lindur në këtë botë. Këtu pranë, midis këtyre tunave ndoshta, vërtitet peshku i madh, mendoi. Gjer tani kam kapur vetëm një albakore të shkëputur nga tufa. Veçse ata gjuajnë larg bregut dhe notojnë shpejt. Çdo gjë që shfaqet sot në sipërfaqen e detit, lëviz shumë shpejt, dhe të gjithë nguten drejt verilindjes. Ndoshta kështu ndodh gjithmonë në këtë orë të ditës? Apo mos është kjo ndonjë shenjë që paralajmëron motin dhe që unë nuk e di?

Në **paragrafin e dyqindetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 159 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 166 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

He could not see the green of the shore now but only the tops of the blue hills that showed white as though they were snow-capped and the clouds that looked like high snow mountains above them. The sea was very dark and the light made prisms in the water. The myriad flecks of the plankton were annulled now by the high sun and it was only the great deep prisms in the blue water that the old man saw now with his lines going straight down into the water that was a mile deep. The tuna, the fishermen called all the fish of that species tuna and only distinguished among them by their proper names when they came to sell them or to trade them for baits, were down again. The sun was hot now and the old man felt it on the back of his neck and felt the sweat trickle down his back as he rowed.

Plaku nuk e shihte më tani vijën e gjelbërt të bregut, por vetëm maj ate kodrinave të kaltërta, që dukeshin të bardha, sikur të ishin mbuluar me dëborë, dhe retë që ngjanin si male të larta me borë mbi to. Deti kish marrë një ngjyrë shumë të thellë dhe drita zhytej në ujë. Miriada vezullimet e plakfonit, tani ishin shuar nga dielli që ishte ngjitur lart, dhe në ujin e kaltërt plaku shihte vetëm njolla të mëdha, të shkaktuara nga përthyerja e rrezeve, dhe fijet e tij që binin të drejta poshtë në thellësinë e ujit, e cila këtu arrinte një milje. Tunat, peshkatarët i quanin tuna të gjithë peshqit e këtij lloji dhe u jepnin emrat që i përkisnin secilës, vetëm kur i çonin për t'i shitur ose kur i zgjidhnin për karrem, ishin të gjitha poshtë në ujë. Dielli ishte ngjitur lart tani dhe plaku e ndjente si e digjte në qafë dhe ndjente se si djersët i shkonin çurk në shpinë ndërsa voziste.

Në **paragrafin e dyqindekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 35 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

I could just drift, he thought, and sleep and put a bight of line around my toe to wake me. But today is eighty-five days and I should fish the day well.

Unë mund të ecja pas rrymës, mendoj ai, dhe të flija pak pasi ta lidhja fillin te këmba që të më zgjonte. Por sot është e tetëdhjetë e pesta ditë dhe duhet të kem mendjen.

Në **paragrafin e dyqindepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

Just then, watching his lines, he saw one of the projecting green sticks dip sharply.

Pikërisht në atë çast, ai pa se një nga kallamat e gjelbërt të fillit u përkul dhe u zhyt në ujë.

Në **paragrafin e dyqindëgjastë** autori i tekstit burimor ka përdorur 97 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 107 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Yes,” he said. “Yes,” and shipped his oars without bumping the boat. He reached out for the line and held it softly between the thumb and forefinger of his right hand. He felt no strain nor weight and he held the line lightly. Then it came again. This time it was a tentative pull, not solid nor heavy, and he knew exactly what it was. One hundred fathoms down a marlin was eating the sardines that covered the point and the shank of the hook where the hand-forged hook projected from the head of the small tuna.

- Ëhë, - tha ai. - Ëhë, - dhe nxori lopatat nga ujët, pa e lëkundur barkën. U zgjat dhe e arriti fillin, duke e mbajtur ngadalë midis gishtit të madh dhe gishtit tregues të dorës së djathtë. Nuk ndjente as tërheqje dhe as peshë dhe e mbante fillin lehtë. Filii u drodh përsëri. Këtë here ishte një përpjekje për të ndukur fillin dhe ndukja ishte e lehtë dhe e kujdesshme dhe ai e dinte me përpikmëri se ç’po ndodhte. Dyqind metra thellë, marlina po hante sardelet që mbulonin majën dhe pjesën e përkulur të grepit, atje ku grepi i punuar me dorë kishte shpuar kokat e tunave të vogla.

Në **paragrafin e dyqindështatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 112 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 106 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man held the line delicately, and softly, with his left hand, unleashed it from the stick. Now he could let it run through his fingers without the fish feeling any tension. This far out, he must be huge in this month, he thought. Eat them, fish. Eat them. Please eat them. How fresh they are and you down there six hundred feet in that cold water in the dark. Make another turn in the dark and come back and eat them. He felt the light delicate pulling and then a harder pull when a sardine’s head must have been more difficult to break from the hook. Then there was nothing.

Duke e mbajtur lehtë, plaku e zgjidhi me dorën e majtë, fillin nga kallami. Tani ai mund ta linte të rrëshqiste midis gishtërinjve dhe peshku të mos e ndjente fare. Kaq larg dhe në këtë muaj me siguri që peshku është i madh, mendoi. Haji ato, peshk. Haji ato. Të lutem haji. Sa të freskëta që janë, dhe ti atje poshtë mërdhin në të ftohtë dhe errësirë, gjashtëqind këmbë thellë. Ktheu edhe një herë në errësirë dhe haji. Ndjeu një ndukje tjetër të lehtë dhe delikate, dhe pastaj një ndukje më të fortë, siç duket njëra nga sardelet mezi po shkëputej nga grepi. Pastaj asgjë më.

Në **paragrafin e dyqindetëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 60 fjalë, domethënë, 44 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Come on,” the old man said aloud. “Make another turn. Just smell them. Aren’t they lovely? Eat them good now and then there is the tuna. Hard and cold and lovely. Don’t be shy, fish. Eat them.”

- Eja, - tha plaku me zë të lartë. - Kthehu dhe një herë. Merru erë. A nuk janë të shijshme? Haji një here ato mirë e mirë, se pastaj ke dhe tunat. Janë të forta, të freskëta dhe të shijshme. Mos ki turp o peshk. Haji.

Në **paragrafin e dyqindenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 38 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He waited with the line between his thumb and his finger, watching it and the other lines at the same time for the fish might have swum up or down. Then came the same delicate pulling touch again.

Ai po priste duke mbajtur fillin midis gishtit të madh dhe treguesit, dhe duke pasur mendjen edhe te fijet e tjera njëkohësisht, sepse peshku mund të vinte rrotull. Pastaj ndjeu se filii u tërhoq përsëri fare lehtë.

Në **paragrafin e dyqindedhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He’ll take it,” the old man said aloud. “God help him to take it.”

- Po e kafshon, - tha plaku me zë të lartë. - Zoti e ndiftë, po e kafshon.

Në **paragrafin e dyqindenjëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He did not take it though. He was gone and the old man felt nothing.

Por peshku nuk kish kafshuar gjë. Ai kish ikur, dhe plaku s’ndjente më asgjë.

Në **paragrafin e dyqindedymbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 30 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He can’t have gone,” he said. “Christ knows he can’t have gone. He’s making a turn. Maybe he has been hooked before and he remembers something of it.

- Nuk mund të ketë ikur, tha plaku. E sheh Perëndia që nuk ka ikur. Do të kthehet përsëri. Ndoshta do ta ketë zënë ndonjëherë grepi dhe i kujtohet kjo gjë.

Në **paragrafin e dyqindetrembëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Then he felt the gentle touch on the line and he was happy.

Pastaj ndjeu një tërheqje tjetër të lehtë të litarit dhe u gëzua.

Në **paragrafin e dyqindekatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“It was only his turn,” he said. “He’ll take it.”

- E thashë që do të kthehet, - tha ai. - Po e kafshon.

Në **paragrafin e dyqindepesëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 70 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 70 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

He was happy feeling the gentle pulling and then he felt something hard and unbelievably heavy. It was the weight of the fish and he let the line slip down, down, down, unrolling off the first of the two reserve coils. As it went down, slipping lightly through the old man’s fingers, he still could feel the great weight, though the pressure of his thumb and finger were almost imperceptible.

Ishte i lumtur që po ndjente se si filii tërhiqej lehtë, dhe befas ndjeu një ndukje të fortë dhe një peshë shumë të rëndë. Ishte pesha e peshkut, dhe ai e la fillin të rrëshqiste poshtë, poshtë, poshtë, duke çmbështjellë lëmshin e parë të dy lëmsheve rezervë. Ndërsa filii binte poshtë, duke rrëshqitur lehtë midis gishtërinyje të plakut, ai ende ndjente peshën e rëndë, ndonëse nuk e mbante fare fillin.

Në **paragrafin e dyqindegjashtëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 20 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“What a fish,” he said. “He has it sideways in his mouth now and he is moving off with it.”

- Ç’është kështu ky peshk, - tha. - E ka futur grepin në gojë dhe tani lëviz bashkë me të.

Në **paragrafin e dyqindestatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 98 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 106 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

Then he will turn and swallow it, he thought. He did not say that because he knew that if you said a good thing it might not happen. He knew what a huge fish this was and he thought of him moving away in the darkness with the tuna held crosswise in his mouth. At that moment he felt him stop moving but the weight was still there. Then the weight increased and he gave more line. He tightened the pressure of his thumb and finger for a moment and the weight increased and was going straight down.

Pastaj do të kthehet dhe do ta gëlltisë, mendoi. Këtë mendim nuk e tha me zë të lartë, sepse e dinte që, nëse thua ndonjë gjë të mirë, ajo mund të mos ndodhë fare. E dinte se sa i madh ishte ky peshk dhe e merrte me mend se si lëvizte në terr, larg e më larg me tunën që i kishte ngecur shtrembër në grykë. Për një çast lëvizja pushoi, por pesha ende ndihej. Pastaj pesha u shtua dhe plaku e lëshoi fillin përsëri. E mbajti për një çast litarin të shtrënguar midis gishtave dhe pesha u shtua dhe më, dhe filii u fundos fare.

Në **paragrafin e dyqindetatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He’s taken it,” he said. “Now I’ll let him eat it well.”

- E ka kafshuar, - tha. - Tani do ta lë ta hajë mirë e mirë.

Në **paragrafin e dyqindenëntëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 61 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 48 fjalë, domethënë, 13 fjalë më pak.

Krahaso:

He let the line slip through his fingers while he reached down with his left hand and made fast the free end of the two reserve coils to the loop of the two reserve

coils of the next line. Now he was ready. He had three forty-fathom coils of line in reserve now, as well as the coil he was using.

Ai e la fillin të rrëshqas midis gishtave, ndërsa me dorën e majtë lidhi fundet e lira të dy lëmsheve rezervë me nyjën e dy lëmsheve të tjera rezervë. Tani ishte gati. Tani kishte tre lëmsha rezervë me nga tetëdhjetë metra secila, përveç asaj që po mbante peshkun.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Eat it a little more,” he said. “Eat it well.”

- Ha dhe pak, - tha plaku. - Ha, të bëftë mirë.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 41 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 40 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Eat it so that the point of the hook goes into your heart and kills you, he thought. Come up easy and let me put the harpoon into you. All right. Are you ready? Have you been long enough at table?

Ha, gjersa maja e grepit të të futet mu në zemër dhe të të vrasë për vdekje, mendoi ai. Ngjitu lart vetë dhe lermë të ta ngul fuzhnjën në trup. Mirë fare. A je gati? A hëngre sa u ngope?

Në **paragrafin e dyqindenjëzetedyë** autori i tekstit burimor ka përdorur 43 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 49 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Now!” he said aloud and struck hard with both hands, gained a yard of line and then struck again and again, swinging with each arm alternately on the cord with all the strength of his arms and the pivoted weight of his body.

- Mjaft! - tha me zë të lartë dhe e tërhoqi litarin fort me të dyja duart, lëshoi një jard fill dhe pastaj e tërhoqi fort përsëri dhe përsëri, duke e shtrënguar litarin herë me një dorë dhe herë me tjetrën, me gjithë fuqinë e krahëve dhe duke tendosur gjithë trupin.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 85 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 89 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

Nothing happened. The fish just moved away slowly and the old man could not raise him an inch. His line was strong and made for heavy fish and he held it against his hack until it was so taut that beads of water were jumping from it. Then it began to make a slow hissing sound in the water and he still held it, bracing himself against the thwart and leaning back against the pull. The boat began to move slowly off toward the north-west.

Nuk ndodhi asgjë. Peshku ikte larg e më larg ngadalë dhe plaku nuk mundi ta afronte asnjë pash. Filli ishte i fortë, i bërë enkas për të kapur peshk të madh, dhe ai e hodhi mbi shpinë dhe filloi ta tërhiqte kaq fort, saqë nga ujët filluan të hidhen stërkala. Pastaj litari filloi të fishkëllente lehtë në ujë dhe ai po e mbante ende, duke u mbështetur fort te froni dhe duke i dhënë trupit prapa, në drejtim të kundërt të tërheqjes. Barka nisi të shkonte ngadalë drejt veriperëndimit.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 27 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 31 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

The fish moved steadily and they travelled slowly on the calm water. The other baits were still in the water but there was nothing to be done.

Peshku lëvizte me shpejtësi të njëllojtë dhe ata po ecnin ngadalë mbi ujët e qetë. Karremat e tjerë ishin ende në det, por me to nuk mund të bënte më asgjë.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 59 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 55 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

"I wish I had the boy" the old man said aloud. "I'm being towed by a fish and I'm the towing bitt. I could make the line fast. But then he could break it. I must hold him all I can and give him line when he must have it. Thank God he is travelling and not going down."

- Sikur të kisha djalin, - tha plaku me zë të lartë. - Po më tërheq peshku si rimorkiator dhe unë jam rimorkioja. Mund ta lidh litarin te barka. Por ai mund ta këpus pastaj. Unë duhet ta mbaj fort dhe ta lëshoj vetëm kur ta doj puna. Lavdi Zotit që peshku ikën përpara dhe nuk zbfet poshtë.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 41 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

What I will do if he decides to go down, I don't know. What I'll do if he sounds and dies I don't know. But I'll do something. There are plenty of things I can do.

Ç'do të bëj sikur t'i shkrepë në mendje të zbresë poshtë, nuk e di. Ç'do të bëj sikur të bjerë në fund dhe të ngordhë, nuk e di. Por unë do bëj ndonjë gjë. Ka plot gjëra që mund të bëj.

Në **paragrafin e dyqindenjëzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He held the line against his back and watched its slant in the water and the skiff moving steadily to the north-west.

E mbante litarin lidhur pas shpinës dhe e vështronte si futej në ujë dhe si barka lëvizte ngadalë drejt veriperëndimit.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 43 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

This will kill him, the old man thought. He can't do this forever. But four hours later the fish was still swimming steadily out to sea, towing the skiff, and the old man was still braced solidly with the line across his back.

Do të ngordhë, mendoi plaku. S'mund të notojë kështu për shumë kohë. Por katër orë më vonë peshku notonte ende pa pushuar në det të hapët, duke tërhequr barkën, dhe plaku akoma mbante litarin e tendosur mbi shpinë.

Në **paragrafin e dyqindenjëzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

"It was noon when I hooked him," he said. "And I have never seen him."

- Ishte mesditë kur e zura me grep, - tha ai. - Dhe ende nuk e kam parë.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 91 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 84 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

He had pushed his straw hat hard down on his head before he hooked the fish and it was cutting his forehead. He was thirsty too and he got down on his knees and, being careful not to jerk on the line, moved as far into the bow as he could get and reached the water bottle with one hand. He opened it and drank a little. Then he rested against the bow. He rested sitting on the un-stepped mast and sail and tried not to think but only to endure.

Plaku e kish rrasur fort në kokë kësulën prej kashte, para se ta zinte peshkun, dhe tani ajo po i priste ballin. Ai kish etje dhe, si u ul në gjunjë me kujdes, që të mos tërhiqte litarin, u zvarrit gjer afër bashit të barkës dhe ngriti shishen me njëren dorë. E hapi dhe piu pak. Pastaj u ul të çlodhej te bashi. Çlodhej i ulur mbi direkun me pëlhurën e mbështjellë dhe po përpiqej të mos mendonte asgjë, por vetëm të ruante forcat.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetenjtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 127 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 126 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Then he looked behind him and saw that no land was visible. That makes no difference, he thought. I can always come in on the glow from Havana. There are two more hours before the sun sets and maybe he will come up before that. If he doesn't maybe he will come up with the moon. If he does not do that maybe he will come up with the sunrise. I have no cramps and I feel strong. It is he that has the hook in his mouth. But what a fish to pull like that. He must have his mouth shut tight on the wire. I wish I could see him. I wish I could see him only once to know what I have against me.

Pastaj hodhi sytë prapa dhe pa se toka nuk dukej më. S'prish punë, mendoi. Mund të kthehem në çdo orë, duke gjetur udhën pas dritave të Havanës. Ka dhe dy orë sa të perëndojë dielli, dhe mbase peshku do të dalë në sipërfaqe deri ahëre. Në qoftë se nuk del ahëre, ndoshta do të dalë në dritën e hënës. Në qoftë se nuk del as në dritën e hënës, ndoshta do të dalë kur të gdhijë. Mua s'më mpihet trupi dhe jam i fortë. Grepin e ka kafshuar ai, dhe jo unë. Po ç'peshk është ky, që tërheq kështu? Siç duket e ka kafshuar telin fort. Kisha qejf ta shikoja. Kisha qejf ta shikoja vetëm një herë, vetëm sa ta di me kë kam të bëj.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 142 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 123 fjalë, domethënë, 19 fjalë më pak.

Krahaso:

The fish never changed his course nor his direction all that night as far as the man could tell from watching the stars. It was cold after the sun went down and the old man's sweat dried cold on his back and his arms and his old legs. During the day he had taken the sack that covered the bait box and spread it in the sun to dry. After the sun went down he tied it around his neck so that it hung down over his back and he cautiously worked it down under the line that was across

his shoulders now. The sack cushioned the line and he had found a way of leaning forward against the bow so that he was almost comfortable. The position actually was only somewhat less intolerable; but he thought of it as almost comfortable.

Peshku nuk e ndryshoi asnjëherë drejtimin gjithë natën, dhe këtë plaku mundi ta kuptonte nga ujët. Pasi perëndoi dielli, koha u freskua dhe atij i ishte tharë djersa në shpinë dhe në krahë dhe në këmbët e plakura. Gjatë ditës thesin me të cilin mbulonte arkën me karrema, e kishte hapur që të thahej në diell. Pasi perëndoi dielli, e lidhi thesin rreth qafës që t'i varej e t'i mbulonte shpinën, dhe pastaj e futi me kujdes nën litarin që e kish mbi shpatulla. Tani litari e vriste më pak, dhe plaku u përkul te bashi në mënyrë që ta kishte më lehtë. Ky skajim që mori, e lehtësoi vetëm fare pak, por ai tha me vete se tani pothuaj ndihej fare mirë.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 29 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

I can do nothing with him and he can do nothing with me, he thought. Not as long as he keeps this up.

Unë nuk kam se ç't'i bëj atij, por dhe ai s'ka se ç'të më bëjë mua. Së paku gjersa të mos i ketë shkrepur në kokë ndonjë trill tjetër.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 138 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 155 fjalë, domethënë, 17 fjalë më shumë.

Krahaso:

Once he stood up and urinated over the side of the skiff and looked at the stars and checked his course. The line showed like a phosphorescent streak in the water straight out from his shoulders. They were moving more slowly now and the glow of Havana was not so strong, so that he knew the current must be carrying them to the eastward. If I lose the glare of Havana we must be going more to the eastward, he thought. For if the fish's course held true I must see it for many more hours. I wonder how the baseball came out in the grand leagues today, he thought. It would be wonderful to do this with a radio. Then he thought, think of it always. Think of what you are doing. You must do nothing stupid.

Njëherë u ngrit dhe derdhi ujët e hollë mbi det nga njëra anë e barkës, dhe po shikonte yjet që të kuptonte drejtimin ku lundronte. Litari dukej si një rreze e shndëritshme që vinte nga supi i tij mbi ujë. Ata tani po lëviznin më ngadalë dhe dritat e Havanës dukeshin më të zbehta, gjë që do të thoshte se rrjedha po i shpinte drejt lindjes. Në qoftë ,se nuk do të shoh më dritat e Havanës, do të thotë se ne po shkojmë nga lindja, mendoi plaku. Në qoftë se peshku do të mbante drejtimin e parë, unë duhej t'i shikoja dritat edhe për shumë kohë. Kam qejf të

di si do të kenë përfunduar sot ndeshjet e bejsbollit midis skuadrave të mëdha, mendoi. Ç'mrekulli sikur të kisha një radio e t'i dëgjoja. Pastaj menjëherë i ndërpreu këto mendime. Mendo më mirë për atë që duhet të bësh. Se mos na bësh ndonjë marrëzi.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetepesë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

Then he said aloud, "I wish I had the boy. To help me and to see this."

Pastaj tha me zë të lartë: Sikur të kisha djalin me vete. Të më ndihmonte dhe të bënte sehjr.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 51 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 53 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

No one should be alone in their old age, he thought. But it is unavoidable. I must remember to eat the tuna before he spoils in order to keep strong. Remember, no matter how little you want to, that you must eat him in the morning. Remember, he said to himself.

- Asnjëri nuk duhet të mbetet i vetmuar në pleqërinë e tij, mendoi. Por kësaj s'ke si i shpëton. Duhet të mos harroj ta ha një tunë para se të priset, që të jem i fortë. Të mos harrosh, edhe sikur të mos kesh uri duhet të hash në mëngjes. Kujtohu, - tha me vete.

Në **paragrafin e dyqindetridhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 36 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

During the night two porpoises came around the boat and he could hear them rolling and blowing. He could tell the difference between the blowing noise the male made and the sighing blow of the female.

Natën, pranë barkës u afruan dy derra deti dhe ai dëgjoji se si rrotulloheshin dhe gulçonin në ujë. Plaku mundi të dallonte gulçimën e fortë të mashkullit nga gulçimima e lehtë, gati si psherëtimë, e femrës.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“They are good,” he said. “They play and make jokes and love one another. They are our brothers like the flying fish.”

- Janë të mirë, - tha. - Lozin e bëjnë marrëzira dhe e duan njëri-tjetrin. Ata janë vëllezërit e tu, si dhe peshqit fluturues.

Në **paragrafin e dyqindetridhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 155 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 161 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

Then he began to pity the great fish that he had hooked. He is wonderful and strange and who knows how old he is, he thought. Never have I had such a strong fish nor one who acted so strangely. Perhaps he is too wise to jump. He could ruin me by jumping or by a wild rush. But perhaps he has been hooked many times before and he knows that this is how he should make his fight. He cannot know that it is only one man against him, nor that it is an old man. But what a great fish he is and what will he bring in the market if the flesh is good. He took the bait like a male and he pulls like a male and his fight has no panic in it. I wonder if he has any plans or if he is just as desperate as I am?

Pastaj filloi t’i vinte keq për peshkun e madh që kish zënë me grep. Ai është një peshk i jashtëzakonshëm dhe kushedi ç’moshë ka, mendoj plaku. Asnjëherë nuk kam zënë një peshk kaq të fortë ose që të sillet në këtë mënyrë të çuditshme. Ndoshta prandaj dhe nuk kërcen, sepse është peshk i mençur. Do të më shkatërronte në qoftë se do të fillonte të kërcente apo të vërsulej përpara. Po ndoshta është kapur dhe shumë herë të tjera me grep, dhe mendon se në këtë mënyrë mund të luftojë. Ai nuk e di se po lufton vetëm me një njeri ose më mirë vetëm me një plak. Por ç’peshk i madh që është dhe ç’para do të më sjellë në qoftë se e ka mishin të mirë. E ka kafshuar karremin si burrë, tërheq si burrë dhe lufton me mua pa frikë. Dua të di mos ka vallë ndonjë plan edhe ai, apo ikën me kokë në torbë, si unë?

Në **paragrafin e dyqindedyzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 214 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 216 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

He remembered the time he had hooked one of a pair of marlin. The male fish always let the female fish feed first and the hooked fish, the female, made a wild, panic-stricken, despairing fight that soon exhausted her, and all the time the male had stayed with her, crossing the line and circling with her on the surface. He had stayed so close that the old man was afraid he would cut the line with his tail which was sharp as a scythe and almost of that size and shape. When the old man had gaffed her and clubbed her, holding the rapier bill with its sandpaper edge and dubbing her across the top of her head until her colour turned to a

colour almost like the backing of mirrors, and then, with the boy's aid, hoisted her aboard, the male fish had stayed by the side of the boat. Then, while the old man was clearing the lines and preparing the harpoon, the male fish jumped high into the air beside the boat to see where the female was and then went down deep, his lavender wings, that were his pectoral fins, spread wide and all his wide lavender stripes showing. He was beautiful, the old man remembered, and he had stayed.

Iu kujtua se si një herë kishte kapur femrën e marlinit. Mashkulli gjithmonë e lë femrën ta hajë e para ushqimin, dhe ajo pasi kafshoi grepin, nga frika, filloi të luftonte me tërbim dhe e dëshpëruar, gjersa u rraskapit fare, dhe gjatë gjithë kohës mashkulli i rrinte pranë, notonte rreth fillit dhe vërtitej rrotull saj mbi sipërfaqe. Ai rrinte aq afër, sa që plaku u tremb se mos i priste fillin me bishtin e tij që e kish të mprehtë si drapër, dhe pothuaj po aq të madh dhe me atë trajtë. Kur plaku i nguli purtekën me maje hekuri dhe e goditi me shkop, duke i mbajtur gojën e mprehtë si shpatë, dhe kur e goditi përsëri në kokë derisa ngjyra e saj u kthye e u bë pothuaj si ana e prapme e pasqyrës dhe kur pastaj me ndihmën e djalit e hodhi në kuvertën e barkës, mashkulli mbeti aty, përbri barkës. Pastaj, kur plaku filloi të mblidhte fillin dhe po përgatiste fuzhnjën, mashkulli u hodh përpjetë në erë, përbri barkës, që të shihte ç'i ndodhi femrës, dhe pastaj u zhyt poshtë në det, duke shtrirë krahët ngjyrë vjollcë të gjoksit, ndërsa i dukeshin vijat ngjyrë vjollcë nëpër to. Plakut i kujtohej se ai ishte i bukur dhe kish qëndruar gjer në fund pranë mikeshës.

Në **paragrafin e dyqindedyzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

That was the saddest thing I ever saw with them, the old man thought. The boy was sad too and we begged her pardon and butchered her promptly.

Kjo është gjëja më e pikëlluar që kam parë ndonjëherë në det, mendoi plaku. Djali gjithashtu u trishtua, dhe ne i kërkua ndjesë femrës dhe e therëm menjëherë.

Në **paragrafin e dyqindedyzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 61 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 65 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

"I wish the boy was here," he said aloud and settled himself against the rounded planks of the bow and felt the strength of the great fish through the line he held across his shoulders moving steadily toward whatever he had chosen. When once, through my treachery, it had been necessary to him to make a choice, the old man thought.

- Sa keq që nuk e kam djalin me vete, tha me zë të lartë, dhe u ul përballë

dërrasave të përkulura të bashit, dhe nëpërmjet litarit që e kish hedhur mbi shpatulla, ndjeu tërë forcën e peshkut të madh, që lëvizte pa pushim drejt qëllimit të tij. Çudi, të mendosh sesi dinakëria ime bëri që fati i këtij peshku të ndryshojë, tha me vete plaku.

Në **paragrafin e dyqindedyzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 57 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 66 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

His choice had been to stay in the deep dark water far out beyond all snares and traps and treacheries. My choice was to go there to find him beyond all people. Beyond all people in the world. Now we are joined together and have been since noon. And no one to help either one of us.

Fati i tij ishte që të qëndronte në thellësiat e errëta të oqeanit, larg të gjitha kurtheve të grepave dhe dinakërive. Fati im ishte që të shkoja dhe ta gjeja i vetëm, atje ku nuk kish depërtuar asnjëri tjetër. Asnjëri tjetër i kësaj bote. Tani ne jemi të lidhur bashkë me njëri-tjetrin që nga mesdita. Dhe asnjëri nuk mund t'i vijë në ndihmë atij ose mua.

Në **paragrafin e dyqindedyzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 31 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Perhaps I should not have been a fisherman, he thought. But that was the thing that I was born for. I must surely remember to eat the tuna after it gets light.

Ndoshta unë nuk duhej të bëhesha peshkatar, mendoi. Por s'ke ç'i bën, sepse për këtë gjë jam i lindur në këtë botë. Duhet të kujtohem të ha tunën përpara se të zbardhë dita.

Në **paragrafin e dyqindedyzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 142 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 133 fjalë, domethënë, 9 fjalë më pak.

Krahaso:

Some time before daylight something took one of the baits that were behind him. He heard the stick break and the line begin to rush out over the gunwale of the skiff. In the darkness he loosened his sheath knife and taking all the strain of the fish on his left shoulder he leaned back and cut the line against the wood of the gunwale. Then he cut the other line closest to him and in the dark made the loose ends of the reserve coils fast. He worked skillfully with the one hand and put his foot on the coils to hold them as he drew his knots tight. Now he had six reserve coils of line. There were two from each bait he had severed and the two from the bait the fish had taken and they were all connected.

Pak kohë para se të gdhinte, diçka e kafshoi njërin nga karremat që kish pas shpine. Dëgjoji se si u thye kallami dhe fili rrëshqiti me shpejtësi nga buza e barkës. Në errësirë nxori thikën nga këllfi dhe, duke përbulluar gjithë forcën tërheqëse të peshkut me shpatullën e majtë, i dha trupit prapa dhe e preu fillin te druri i buzës së barkës. Pastaj preu fillin që kishte më pranë, dhe në errësirë lidhi fundet e lira të lëmsheve rezervë. Ai punonte me shkathtësi, duke e shtrënguar fillin me njëren dorë dhe duke mbajtur me këmbë lëmshein, në mënyrë që nyjet të bëheshin sa më të forta. Tani kishte gjashtë lëmshe rezervë. Dy për çdo karrem të lëshuar dhe dy për litarin që kishte kapur peshkun dhe të gjitha ishin të lidhura bashkë.

Në **paragrafin e dyqindedyzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 98 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 98 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

After it is light, he thought, I will work back to the forty-fathom bait and cut it away too and link up the reserve coils. I will have lost two hundred fathoms of good Catalan cardel and the hooks and leaders. That can be replaced. But who replaces this fish if I hook some fish and it cuts him off? I don't know what that fish was that took the bait just now. It could have been a marlin or a broadbill or a shark. I never felt him. I had to get rid of him too fast.

Pasi të gdhijë, mendoi ai, do të mbledh fillin prej tetëdhjetë metrash dhe ta pres e ta bashkoj me lëmshet rezervë. Do të humbas katërqind metra nga *cordeli* i fortë i markës Catalan dhe grepat bashkë me plumbin. Por këto gjëra mund t'i vë në vend përsëri. Po kush do më gjejë një peshk të ri, në qoftë se bie në grep ndonjë peshk tjetër dhe ma këput? Nuk e di ç'peshk e kafshoi karremin tani. Mund të ishte marlin ose peshk shpatë, ose peshkaqen. Unë as që e ndjeva fare. Duhet ta heq qafe sa më parë.

Në **paragrafin e dyqindedyzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

Aloud he said, "I wish I had the boy."

Me zë të lartë tha: - Sikur ta kisha djalin me vete.

Në **paragrafin e dyqindedyzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 42 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

But you haven't got the boy, he thought. You have only yourself and you had better work back to the last line now, in the dark or not in the dark, and cut it away and hook up the two reserve coils.

Po djalin nuk e ke, mendoi. Ke vetëm veten tënde, dhe do të ishte më mirë sikur ta gjeje litarin e fundit tani, është apo nuk është errësirë, dhe ta prisje dhe ta lidhje me dy lëmshtet rezervë.

Në **paragrafin e dyqindedyzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 113 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 105 fjalë, domethënë, 8 fjalë më pak.

Krahaso:

So he did it. It was difficult in the dark and once the fish made a surge that pulled him down on his face and made a cut below his eye. The blood ran down his cheek a little way. But it coagulated and dried before it reached his chin and he worked his way back to the bow and rested against the wood. He adjusted the sack and carefully worked the line so that it came across a new part of his shoulders and, holding it anchored with his shoulders, he carefully felt the pull of the fish and then felt with his hand the progress of the skiff through the water.

Ashtu bëri. E kish vështirë të punonte në t'errët, dhe njëherë peshku e tërhoqi kaq fort, saqë e rrëzoi përmbys dhe faqja iu çapostë syrit. Gjaku i rrodhi pak mbi faqet. Por iu mpiks e iu tha përpara se t'i arrinte mjekrën, dhe ai shkoi praptazi gjer te bashi, që të çlodhej pak mbi dërrasat. Rregulloi thesin dhe e lëvizi pak litarin, në mënyrë që t'i binte në një vend të ri mbi shpatulla dhe, duke mbajtur gjithë peshën e tërheqjes me supe, ndjeu se sa fort tërhiqte peshku, ndërsa duke futur dorën në ujë, kuptoi se sa shpejt i çante ujërat barka.

Në **paragrafin e dyqindpesëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 68 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 72 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

I wonder what he made that lurch for, he thought. The wire must have slipped on the great hill of his back. Certainly his back cannot feel as badly as mine does. But he cannot pull this skiff forever, no matter how great he is. Now everything is cleared away that might make trouble and I have a big reserve of line; all that a man can ask.

Çuditëm përse të jetë sulur papritur, mendoi. Me siguri do t'i ketë rrëshqitur teli mbi kreshtën e madhe të kurrizit. Natyrisht që kurrizi i tij është më pak i ndjeshëm se i imi. Por ai s'mund ta tërheqë barkën gjithë jetën, sado i madh që te jetë. Tani e kam hequr qafe çdo gjë që mund të më ngatërronte dhe kam shumë litar rezervë, dhe kjo është gjithçka që i duhet njeriut.

Në **paragrafin e dyqindepesëdhjetenjëte** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Fish,” he said softly, aloud, “I’ll stay with you until I am dead.”

- Peshk, - i tha me zë të ulët, - unë nuk ndahem nga ty gjersa të jem gjallë.

Në **paragrafin e dyqindepesëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 83 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 77 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

He’ll stay with me too, I suppose, the old man thought and he waited for it to be light. It was cold now in the time before daylight and he pushed against the wood to be warm. I can do it as long as he can, he thought. And in the first light the line extended out and down into the water. The boat moved steadily and when the first edge of the sun rose it was on the old man’s right shoulder.

Ma prët mendja se ai gjithashtu nuk ndahet nga unë, mendoi plaku dhe zuri të presë mëngjesin. Në këtë orë të mëngjesit bënte ftohtë dhe ai u shtrëngua pas dërrasave që të ngrohej. Unë mund të duroj, derisa duron dhe peshku, mendoi. Dhe agimi ndriçoi në fillim litarin e tendosur që futej thellë në ujë. Barka ikte pa pushim, dhe kur dielli nisi të ngrihet në horizont, ai dukej sikur qëndronte mbi supin e djathtë të plakut.

Në **paragrafin e dyqindepesëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 34 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“He’s headed north,” the old man said. The current will have set us far to the eastward, he thought. I wish he would turn with the current. That would show that he was tiring.

- Po ecën drejt veriut, - tha plaku. Rryma do të na ketë shpurë larg nga lindja, mendoi. Do kisha qejf që peshku të ikte pas rrymës. Kjo gjë do të tregonte se është lodhur.

Në **paragrafin e dyqindepesëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 47 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 53 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

When the sun had risen further the old man realized that the fish was not tiring. There was only one favorable sign. The slant of the line showed he was swimming at a lesser depth. That did not necessarily mean that he would jump. But he might.

Kur dielli u ngjit më lart, plaku e kuptoi se peshku nuk ishte lodhur. Kish vetëm një shenjë të mirë. Këndi i litarit mbi ujë tregonte se peshku po notonte në një thellësi më të vogël. Kjo nuk do të thoshte se ai patjetër do të dilte në sipërfaqe. Por mund të dilte.

Në **paragrafin e dyqindpesëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“God let him jump,” the old man said. “I have enough line to handle him.”

- Bëje që të dalë o Perëndi, - tha plaku. - Litari më mjafton për të.

Në **paragrafin e dyqindpesëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 47 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 47 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

Maybe if I can increase the tension just a little it will hurt him and he will jump, he thought. Now that it is daylight let him jump so that he'll fill the sacks along his backbone with air and then he cannot go deep to die.

Ndoshta po ta tërheq më shumë litarin do t'i shkaktoj dhimbje dhe peshku do kërcejë përpjetë, mendoi. Tani që u gdhi dita, le të kërcejë në mënyrë që t'i mbushen fluskat e shpinës me ajër, dhe ahëre nuk mund të zhytet më thellë dhe të vdesë atje.

Në **paragrafin e dyqindpesëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 92 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 86 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

He tried to increase the tension, but the line had been taut up to the very edge of the breaking point since he had hooked the fish and he felt the harshness as he leaned back to pull and knew he could put no more strain on it. I must not jerk it ever, he thought. Each jerk widens the cut the hook makes and then when he does jump he might throw it. Anyway I feel better with the sun and for once I do not have to look into it.

Plaku u mundua ta tërhiqte më tepër, por litari ishte mjaft i tendosur që nga koha që e ndukte peshku, dhe plaku ndjeu dhimbje kur i dha trupit para, dhe e

kuptoi që nuk mund të bënte dot asgjë. Nuk duhet ta tërheq më, mendoi. Çdo tërheqje do t'ia zgjerojë dhe më tepër plagën që i ka hapur grepi dhe kur pastaj të hidhet përpjetë do ta këpusë grepin. Sidoqoftë e ndjej veten më mirë tani që ka diell, dhe këtë here nuk duhet ta vështroj.

Në **paragrafin e dyqindpesëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

There was yellow weed on the line but the old man knew that only made an added drag and he was pleased. It was the yellow Gulf weed that had made so much phosphorescence in the night.

Mbi litar ngecën ca leshterikë të verdhë, por plaku e dinte se ato s'bënin gjë tjetër, veçse pengonin ecjen e barkës dhe që i kënaqur. Ishin leshterikët e verdhë të Gulf Strimit, që shkëlqenin aq shumë natën.

Në **paragrafin e dyqindpesëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

"Fish," he said, "I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends."

- Peshk, - i tha plaku. - Unë të dua dhe të nderoj shumë. Por do të të vras për vdekje para se të ngryset kjo ditë.

Në **paragrafin e dyqindegjashtëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

Let us hope so, he thought.

Le të shpresojmë se do të ndodhë kështu, mendoi.

Në **paragrafin e dyqindegjashtëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 11 fjalë më pak.

Krahaso:

A small bird came toward the skiff from the north. He was a warbler and flying very low over the water. The old man could see that he was very tired.

Një zog i vogël po vinte drejt barkës nga veriu. Fluturonte shumë ulët mbi det dhe ish shumë i lodhur.

Në **paragrafin e dyqindegjashtëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 29 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 31 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

The bird made the stern of the boat and rested there. Then he flew around the old man's head and rested on the line where he was more comfortable.

Zogu u ul te kiçi i barkës dhe po çlodhej atje. Pastaj erdhi rrotull mbi kokën e plakut dhe u ul të pushonte mbi litar ku ishte më mirë për të.

Në **paragrafin e dyqindegjashtëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

"How old are you?" the old man asked the bird. "Is this your first trip?"

- Sa vjeç je? - e pyeti plakun. - Ky është udhëtimi yt i parë?

Në **paragrafin e dyqindegjashtëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 29 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

The bird looked at him when he spoke. He was too tired even to examine the line and he teetered on it as his delicate feet gripped it fast.

Zogu e shikonte tek po fliste. Ai ishte shumë i kapitur, dhe nuk mundte madje as të provonte a ishte i shëndoshë litari, por vetëm lëkundej mbi të, me këmbët e brishta të kapura fort pas tij.

Në **paragrafin e dyqindegjashtëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

"It's steady," the old man told him. "It's too steady. You shouldn't be that tired after a windless night. What are birds coming to?"

- Është i fortë, - i tha plakun. - Është litar i fortë. Nuk duhej të lodheshe kaq shumë në një natë pa erë. Ah, ju zogjtë e sotshëm!

Në **paragrafin e dyqindëgjastëdhjetëgjastë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 34 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The hawks, he thought, that come out to sea to meet them. But he said nothing of this to the bird who could not understand him anyway and who would learn about the hawks soon enough.

Gjeraqinat, mendoi, po dalin në det të na takojnë. Por nuk i tha asgjë për ato zogut, që sidoqoftë nuk do ta kuptonte dhe që për së shpejti do ta mësonte vetë ç'ishin gjeraqinat.

Në **paragrafin e dyqindëgjastëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 20 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Take a good rest, small bird,” he said. “Then go in and take your chance like any man or bird or fish.”

- Çlodhu mirë mor zog i vogël, - i tha. - Pastaj fluturo dhe ndiq fatin tënd, si çdo njeri, shpend apo peshk.

Në **paragrafin e dyqindëgjastëdhjetetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 34 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

It encouraged him to talk because his back had stiffened in the night and it hurt truly now.

Biseda me zogun i dha kurajo, sepse shpina i qe mpirë fare gjatë natës dhe tani i dhimbte vërtet.

Në **paragrafin e dyqindëgjastëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 43 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Stay at my house if you like, bird,” he said. “I am sorry I cannot hoist the sail and take you in with the small breeze that is rising. But I am with a friend.”

- Zog, rri këtu në shtëpinë time në të pëlqen, - i tha. - Më fal që nuk mund të ngre velën dhe të të çoj në breg tani që u ngrit dhe pak erë. Por më ke gjetur me një

mik që s'mund ta lë.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

Just then the fish gave a sudden lurch that pulled the old man down onto the bow and would have pulled him overboard if he had not braced himself and given some line.

Pikërisht në atë çast peshku u vërsul befas përpara, duke e rrëzuar plakun te bashi i barkës, dhe do ta kishte hedhur në det sikur plaku të mos mbahej fort pas anëve dhe të mos lëshonte pak litar.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 34 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

The bird had flown up when the line jerked and the old man had not even seen him go. He felt the line carefully with his right hand and noticed his hand was bleeding.

Zogu fluturoi kur u tërhoq litari dhe plaku as nuk e pa fare nga shkoi. E preku litarin me kuj des me dorën e djathtë dhe vuri re se dora i kullonte gjak.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 41 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 43 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

"Something hurt him then," he said aloud and pulled back on the line to see if he could turn the fish. But when he was touching the breaking point he held steady and settled back against the strain of the line.

- Edhe atij i ka dhembur ca, - tha me zë të lartë, dhe tërhoqi litarin që të shikonte se a mund ta kthente peshkun në anën tjetër. Por pasi e tërhoqi litarin sa mundi, qëndroi përsëri ashtu si më parë, përballë litarit të tendosur.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

"You're feeling it now, fish," he said. "And so, God knows, am I."

- Keq e ndjen veten, peshk? - tha. - E sheh Zoti që dhe unë s'e ndjej mirë.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

He looked around for the bird now because he would have liked him for company. The bird was gone.

Vështroi rreth e rrotull se mos shihte zogun, sepse tani do t'i pëlqente shoqëria e tij. Zogu kishte ikur.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 80 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 78 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

You did not stay long, the man thought. But it is rougher where you are going until you make the shore. How did I let the fish cut me with that one quick pull he made? I must be getting very stupid. Or perhaps I was looking at the small bird and thinking of him. Now I will pay attention to my work and then I must eat the tuna so that I will not have a failure of strength.

Ti nuk qëndrove shumë kohë me mua, mendoj plaku. Por atje ku shkove ti, era është më e rreptë dhe ajo s'do pushojë derisa të arrish bregun. Si e lashë peshkun të më plagoste me një kërcim të shpejtë që bëri? Siç duket jam matufepsur. Apo ndoshta vështroja zogun e vogël dhe e kisha mendjen te ai. Tani do ta bëj punën me vëmendje dhe pastaj duhet të ha tunën, që të jem i fortë aq sa duhet.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I wish the boy were here and that I had some salt," he said aloud.

- Sikur ta kisha djalin me vete dhe të kisha dhe pak kripë, - tha me zë të lartë.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 49 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 55 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

Shifting the weight of the line to his left shoulder and kneeling carefully he washed his hand in the ocean and held it there, submerged, for more than a

minute watching the blood trail away and the steady movement of the water against his hand as the boat moved.

Pasi e kaloi peshën e litarit në supin e majtë dhe si u ul në gjuhë me kujdes, ai e lau dorën në oqean, duke e mbajtur në ujë më tepër se një minutë, dhe duke vënë re si zhdukej gjurma e gjakut dhe sesi uji përplasej pa pushim pas dorës ndërsa barka lëvizte.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“He has slowed much,” he said.

- Peshku e ngadalësoi mjaft ecjen, - tha.

Në **paragrafin e dyqindeshatëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 84 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 75 fjalë, 4, 9 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man would have liked to keep his hand in the salt water longer but he was afraid of another sudden lurch by the fish and he stood up and braced himself and held his hand up against the sun. It was only a line burn that had cut his flesh. But it was in the working part of his hand. He knew he would need his hands before this was over and he did not like to be cut before it started.

Plaku donte ta mbante dorën në ujin e kripur më shumë, por ai kishte frikë se mos peshku vërsulej përsëri dhe prandaj u ngrit, drejtoi shpinën, dhe e ngriti dorën drejt diellit. Ishte vetëm një prerje e litarit që i kish çarë mishin. Por e prera ishte në një vend të dorës që e pengonte për punë. Plaku e dinte se dora do t'i duhej ende, dhe nuk i pëlqeu që e plagosi që në fillim.

Në **paragrafin e dyqindetëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 27 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Now,” he said, when his hand had dried, “I must eat the small tuna. I can reach him with the gaff and eat him here in comfort.”

- Tani, tha ai kur dora iu tha në diell, duhet të ha tunën e vogël. Mund ta arrij me kanxhën dhe ta ha ketu rehat.

Në **paragrafin e dyqindetëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 137 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 127 fjalë, domethënë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

He knelt down and found the tuna under the stem with the gaff and drew it toward him keeping it clear of the coiled lines. Holding the line with his left shoulder again, and bracing on his left hand and arm, he took the tuna off the gaff hook and put the gaff back in place. He put one knee on the fish and cut strips of dark red meat longitudinally from the back of the head to the tail. They were wedge-shaped strips and he cut them from next to the back bone down to the edge of the belly. When he had cut six strips he spread them out on the wood of the bow, wiped his knife on his trousers, and lifted the carcass of the bonito by the tail and dropped it overboard.

Ai u ul në gjuhë dhe e gjeti tunën me kanxhë nën këmbë e barkës dhe e afroi duke u munduar të mos prekte lëmshtet e fillit. Duke mbajtur litarin me supin e majtë dhe si u mbështet me krahun dhe dorën e majtë, ai mori tunën nga grepi i shkëmbit dhe e vuri kanxhën përsëri në vend. Vuri njërin gju mbi peshkun dhe preu disa feta mishi të kuq për së gjati mbi kurriz, duke filluar nga koka deri te bishti. Copat ishin në formë konike dhe ai i preu pranë krahëve të kurrizit e gjerë poshtë te barku. Kur preu gjashtë feta, i hapi mbi dërrasat e bashit, fshiku thikën pas pantallonave, dhe si e ngriti skeletin e peshkut nga bishti, e hodhi në det.

Në **paragrafin e dyqindetëdhjetëditë** autori i tekstit burimor ka përdorur 51 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 45 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

"I don't think I can eat an entire one," he said and drew his knife across one of the strips. He could feel the steady hard pull of the line and his left hand was cramped. It drew up tight on the heavy cord and he looked at it in disgust.

- S'besoj ta ha dot një copë të tërë, - tha ai, dhe e preu më dysh njërin nga fetat. Ndjente tërheqjen e vazhdueshme e të fortë të litarit dhe dora e majtë i qe mpirë. Ajo shtrëngonte litarin e rëndë dhe ai e vështroi me neveri.

Në **paragrafin e dyqindetëdhjetëditë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

"What kind of a hand is that," he said. "Cramp then if you want. Make yourself into a claw. It will do you no good."

- Ç'dorë është kjo kështu? - tha. - Mpihu, në qoftë se të pëlqen. Bëhu po deshe këmbë zogu. S'do të dalë mirë kjo gjë.

Në **paragrafin e dyqindtetëdhjetektërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 52 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 48 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

Come on, he thought and looked down into the dark water at the slant of the line. Eat it now and it will strengthen the hand. It is not the hand's fault and you have been many hours with the fish. But you can stay with him forever. Eat the bonito now.

Hajde, mendoj duke vështruar poshtë ujin e thellë dhe litarin e pjerrët. Ha tani, dhe dora do të bëhet më e fuqishme. S'është faji i dorës, dhe ti ke shumë kohë që merresh me këtë peshk. Dhe ti nuk do të ndahesh nga ai kurrë. Haje tunën tani.

Në **paragrafin e dyqindtetëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He picked up a piece and put it in his mouth and chewed it slowly. It was not unpleasant.

Mori një copë dhe e futi në gojë dhe po e përtypte ngadalë. Nuk ishte e keqe.

Në **paragrafin e dyqindtetëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 27 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

Chew it well, he thought, and get all the juices. It would not be had to eat with a little lime or with lemon or with salt.

Përtype mirë, mendoj, që të mos vejë kot asnjë pikë lëngu. S'do ishte keq ta haje me pak limon ose kripë.

Në **paragrafin e dyqindtetëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 29 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

"How do you feel, hand?" he asked the cramped hand that was almost as stiff as rigor mortis. "I'll eat some more for you."

- Si e ndjen veten moj dorë? - e pyeti dorën e mpirë, që kishte ngrirë pothuaj si dora e një të vdekuri. - Po ha dhe një copë tjetër për ty.

Në **paragrafin e dyqindetetëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He ate the other part of the piece that he had cut in two. He chewed it carefully and then spat out the skin.

Ai hëngri dhe pjesën tjetër të copës që e kish prerë më dysh. E përtypi me kujdes dhe pas taj pështyu lëkurën.

Në **paragrafin e dyqindetetëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“How does it go, hand? Or is it too early to know?”

- Po tani, a u bëre më mirë moj dorë? Apo është shpejt akoma?

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

He took another full piece and chewed it.

Mori një copë tjetër të madhe dhe e përtypi.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“It is a strong full-blooded fish,” he thought. “I was lucky to get him instead of dolphin. Dolphin is too sweet. This is hardly sweet at all and all the strength is still in it.”

- Ky është një peshk i fortë, plot me gjak, mendoi. - Pata fat që më ra ky dhe jo makreli. Makreli është shumë i ëmbël. Ky nuk është i ëmbël, por ka shumë fuqi.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 62 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 71 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

There is no sense in being anything but practical though, he thought. I wish I had some salt. And I do not know whether the sun will rot or dry what is left, so I had better eat it all although I am not hungry. The fish is calm and steady. I will eat it all and then I will be ready.

Tani është budallallëk të merrem me mendime të tilla që s'hyjnë në punë, mendoi. Sa keq që s'kam ca kripë. Dhe nuk e di, a do të thahen në diell copat që mbetën nga peshku, apo do të prishen, kështu që është më mirë t'i ha të gjitha, megjithëse nuk kam uri. Peshku i madh tani po ecën i qetë. Do t'i ha të gjitha copat dhe pastaj të jem gati.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

"Be patient, hand," he said. "I do this for you."

- Ki durim moj dorë, - tha. - Për ty i bëj të gjitha këto.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 42 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

I wish I could feed the fish, he thought. He is my brother. But I must kill him and keep strong to do it. Slowly and conscientiously he ate all of the wedge-shaped strips of fish.

Kisha dëshirë ta ushqeja dhe peshkun e madh, mendoi. Ai është vëllai im. Por duhet ta vras, dhe për këtë duhet të jem i fortë. Ngadalë dhe me ëndje, plaku i hëngri të gjitha copat në trajtë konike të mishit të peshkut.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He straightened up, wiping his hand on his trousers.

Drejtoi trupin duke fshirë duart pas pantallonave.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 49 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 51 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Now,” he said. “You can let the cord go, hand, and I will handle him with the right arm alone until you stop that nonsense.” He put his left foot on the heavy line that the left hand had held and lay back against the pull against his back.

- Erdhi koha, - tha. Ti mund ta lësh litarin moj dorë, dhe unë do ta mbaj atë vetëm me dorën e djathtë, derisa ti të mos bësh më marrëzira të tilla. Shtrëngoi litarin e rëndë me këmbën e majtë dhe i dha trupit prapa, në drejtimin e kundërt të tërheqjes së peshkut.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“God help me to have the cramp go,” he said. “Because I do not know what the fish is going to do.”

- Dhëntë Zoti që mpirja të më shkojë, - tha. - Sepse ku ta dish se ç'mund t'i shkrepet në kokë peshkut.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 53 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 66 fjalë, domethënë, 13 fjalë më shumë.

Krahaso:

But he seems calm, he thought, and following his plan. But what is his plan, he thought. And what is mine? Mine I must improvise to his because of his great size. If he will jump I can kill him. But he stays down forever. Then I will stay down with him forever.

Por duket i qetë, mendoi, dhe po ndjek një plan të tij: Por cili është ky plan i tij, mendoi. Dhe cili është plani im? Planin tim unë duhet t'ia përshtas planit të tij, sepse ai është shumë i madh. Në qoftë se do të dale në sipërfaqe mund ta vras. Por në qëndroftë atje poshtë përgjithmonë? Atëhere dhe unë do të zbres atje poshtë përgjithmonë.

Në **paragrafin e dyqindenëntëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 96 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 94 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He rubbed the cramped hand against his trousers and tried to gentle the fingers. But it would not open. Maybe it will open with the sun, he thought. Maybe it will open when the strong raw tuna is digested. If I have to have it, I will open it, cost whatever it costs. But I do not want to open it now by force. Let it open by itself

and come back of its own accord. After all I abused it much in the night when it was necessary to free and untie the various lines.

E fërkoj dorën e mpirë pas pantallonave dhe provoi të hapte gishtat. Por nuk mundi. Mbase do të më hapet nga dielli, mendoi. Mbase do të më hapet kur stomaku të tresë mishin e gjallë dhe të fortë të peshkut që hëngra. Po të kem nevojë për të, do ta hap sado shtrenjtë të më kushtojë. Por tani nuk dua ta hap me force. Le të hapet vetë dhe të shërohet vetë. Sepse në fund të fundit e qortova shumë mbrëmë natën, kur m'u desh të prisja fillin dhe të bashkoja lëmshet e ndryshme.

Në **paragrafin e treqindtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 80 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 84 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

He looked across the sea and knew how alone he was now. But he could see the prisms in the deep dark water and the line stretching ahead and the strange undulation of the calm. The clouds were building up now for the trade wind and he looked ahead and saw a flight of wild ducks etching themselves against the sky over the water, then blurring, then etching again and he knew no man was ever alone on the sea.

Plaku vështroi tutje në det, dhe e kuptoi se sa i vetëm kish mbetur tani. Por ai vështronte si thyheshin rrezet në ujë dhe si binin drejt në thellësi fijet dhe lëkundjet e çuditshme të detit. Retë të shtyra nga era ishin grumbulluar lart tani, dhe ai pa mbi kokë një tufë rosash të egra që shquheshin në sfondin e qiellit përtej mbi det, pastaj u zhdukën, pastaj përsëri u dukën dhe plaku e kuptoi se njeriu asnjëherë nuk është i vetëm në det.

Në **paragrafin e treqindnjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 114 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 104 fjalë, domethënë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

He thought of how some men feared being out of sight of land in a small boat and knew they were right in the months of sudden bad weather. But now they were in hurricane months and, when there are no hurricanes, the weather of hurricane months is the best of all the year. If there is a hurricane you always see the signs of it in the sky for days ahead, if you are at sea. They do not see it ashore because they do not know what to look for, he thought. The land must make a difference too, in the shape of the clouds. But we have no hurricane coming now.

Ai mendoi për ata njerëz që trembeshin kur mbeteshin në det, larg tokës, në një barkë të vogël, dhe e dinte se ata kishin të drejtë në ato muaj kur bën papritur mot i keq. Por tani është koha e uraganeve dhe kur nuk ka uragane, kjo kohë është koha më e mirë e vitit. Në qoftë se afrohet uragani, gjithmonë mund t'i shohësh shenjat e tij në qiell disa ditë përpara, po të jesh në det. Në tokë shenjat nuk i shohin, sepse atje njerëzit nuk dinë ç'vështrojnë, mendoi plaku. Toka, dhe

trajtat e reve i ndryshon. Por tani nuk pritet ndonjë uragan.

Në **paragrafin e treqindedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

He looked at the sky and saw the white cumulus built like friendly piles of ice cream and high above were the thin feathers of the cirrus against the high September sky.

Vështroi qiellin dhe pa retë e bardha varg që i ngjanin akullores, të cilën ai e donte shumë, dhe lart sipër tyre puplat e lehta të reve, në qiellin e lartë të shtatorit.

Në **paragrafin e treqindetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Light brisa,” he said. “Better weather for me than for you, fish.”

- Po fryn brisa e lehtë, tha. Ajo më hyn në punë më shumë mua se sa ty, peshk.

Në **paragrafin e treqindekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

His left hand was still cramped, but he was unknottling it slowly.

Dorën e majtë e kish përsëri të mpirë, por mund ta lëvizte ngadalë.

Në **paragrafin e treqindepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 48 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 51 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

I hate a cramp, he thought. It is a treachery of one’s own body. It is humiliating before others to have a diarrhoea from ptomaine poisoning or to vomit from it. But a cramp, he thought of it as a calambre, humiliates oneself especially when one is alone.

E urrej ngërçin, mendoi, Duket sikur një pjesë e trupit tënd të del e pabesë. Është gjë poshtëronjëse kur në sy të njerëzve të zë barku ose të vjellat nga një peshk i prishur. Po ngërçi, ai e quante me vete *calambre*, të poshtëron në mënyrë të veçantë kur je vetëm.

Në **paragrafin e treqindegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

If the boy were here he could rub it for me and loosen it down from the forearm, he thought. But it will loosen up.

Po ta kisha djalin këtu, ai do të ma fërkonte dorën që nga bërryli dhe do më shëronte, mendoi. Por dhe kështu do të më shkojë.

Në **paragrafin e treqindeshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 49 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 48 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Then, with his right hand he felt the difference in the pull of the line before he saw the slant change in the water. Then, as he leaned against the line and slapped his left hand hard and fast against his thigh he saw the line slanting slowly upward.

Pastaj, me dorën e djathtë, ndjeu një dobësim të forces së tërheqjes para se të vinte re ndryshimin e këndit që bënte litari mbi det. Pastaj i dha trupit prapa dhe, si përplasi fort dhe shpejt dorën e majtë pas kofshës, pa litarin që po ngrihej ngadalë përpjetë.

Në **paragrafin e treqindetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He’s coming up,” he said. “Come on hand. Please come on.”

- Po ngjitet, - tha ai. - Eja në vete, dorë. Të lutem, eja në vete.

Në **paragrafin e treqindenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 113 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 118 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

The line rose slowly and steadily and then the surface of the ocean bulged ahead of the boat and the fish came out. He came out unendingly and water poured from his sides. He was bright in the sun and his head and back were dark purple and in the sun the stripes on his sides showed wide and a light lavender. His sword was as long as a baseball bat and tapered like a rapier and he rose his full length from the water and then re-entered it, smoothly, like a diver and the old man saw the great scythe-blade of his tail go under and the line commenced to race out.

Filli po ngrihej vazhdimisht ngadalë dhe pastaj sipërfaqja e oqeanit u fry përpara barkës dhe peshku po dilte nga ujët. Ai vazhdoi të dilte një copë herë

dhe uji i rridhte nga ijet poshtë. Shkëlqente në diell kokën dhe kurrizin e kish ngjyrë vjollcë të errët dhe vijat e anëve i dukeshin në diell të gjëra dhe me ngjyrë të çelur jargavani. Shpata e tij ishte e gjatë sa një shkop bejsbolli dhe e mprehtë si heshtë, dhe ai doli me tërë madhësinë e tij nga uji dhe pastaj hyri përsëri, ngadalë si një notar, dhe plaku pa bishtin e madh në formë drapëri që u zhyt në det dhe litarin që filloi të çmbështillej me shpejtësi.

Në **paragrafin e treqinddhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 68 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 76 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He is two feet longer than the skiff,” the old man said. The line was going out fast but steadily and the fish was not panicked. The old man was trying with both hands to keep the line just inside of breaking strength. He knew that if he could not slow the fish with a steady pressure the fish could take out all the line and break it.

Është dy këmbë më i gjatë se barka, tha plaku. Filli po zbriste poshtë me shpejtësi të njëtrajtshme dhe dukej që peshkun nuk e kish zënë paniku. Plaku po mundohej me të dyja duart të mbante sa më fort litarin. Ai e dinte se në qoftë se nuk do ta ngadalësonte ecjen e peshkut me tërheqjen në mënyrë uniforme të litarit, atëherë peshku do ta merrte me vete të gjithë litarin dhe pastaj do ta këpuste.

Në **paragrafin e treqindnjëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 66 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 85 fjalë, domethënë, 19 fjalë më shumë.

Krahaso:

He is a great fish and I must convince him, he thought. I must never let him learn his strength nor what he could do if he made his run. If I were him I would put in everything now and go until something broke. But, thank God, they are not as intelligent as we who kill them; although they are more noble and more able.

Ai është peshk i madh, mendoi plaku, dhe unë duhet ta bind se jam i fortë. S’duhet ta lë asnjëherë që ai të kuptojë se ç’forcë ka ose të kuptojë se ç’mund të më bëjë mua po të fillojë vrapin. Po të isha unë në vend të tij, do ta provoja një herë fatin duke u vërsulur përpara, derisa diçka të këputej. Por lavdi Zotit që peshqit nuk janë aq të mençur sa ne që i vrasim, megjithëse ata janë më fisnikë dhe më të shkathët.

Në **paragrafin e treqindëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 76 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 80 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

The old man had seen many great fish. He had seen many that weighed more than a thousand pounds and he had caught two of that size in his life, but never alone. Now alone, and out of sight of land, he was fast to the biggest fish that he had ever seen and bigger than he had ever heard of, and his left hand was still as tight as the gripped claws of an eagle.

Plaku kishte parë shumë peshq të mëdhenj. Ai kish parë shumë peshq që peshonin nga pesë kuintalë e lart dhe kishte kapur dy të tillë gjatë jetës së tij, por kurrë nuk kish qenë vetëm. Tani i vetëm, larg bregut, ai ishte lidhur me peshkun më të madh që kishte parë ndonjëherë, dhe me një nga më të mëdhenjtë që kish dëgjuar ndonjëherë, dhe dorën e tij të majtë ende e kish të mpirë, si kthetrat e shtrënguara të shqiponjës.

Në **paragrafin e treqindetrembëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 51 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 55 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

It will uncramp though, he thought. Surely it will uncramp to help my right hand. There are three things that are brothers: the fish and my two hands. It must uncramp. It is unworthy of it to be cramped. The fish had slowed again and was going at his usual pace.

Megjithatë dora do të më çmpihet. Me siguri ajo do të më çmpihet që të ndihmojë dorën e djathtë. Na ishin një herë tre vëllezër: peshku dhe dy duart e mia. Ajo duhet të çmpihet. Është turp për të, që rri e mpirë. Peshku e kish pakësuar vrapin dhe tani ishte me shpejtësinë e zakonshme.

Në **paragrafin e treqindekatërmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 81 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 90 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

I wonder why he jumped, the old man thought. He jumped almost as though to show me how big he was. I know now, anyway, he thought. I wish I could show him what sort of man I am. But then he would see the cramped hand. Let him think I am more man than I am and I will be so. I wish I was the fish, he thought, with everything he has against only my will and my intelligence.

Çuditë përse kërcëu papritur në sipërfaqe, mendoi plaku. Ai doli sikur donte të më tregonte mua se sa i madh është. Tani e mësova njëfarësoj këtë gjë. Kisha qejf t'i tregoja edhe unë se ç'njeri jam. Veçse ai do të më shikonte dorën e mpirë. Le ta kuptojë se jam më i mirë nga sa jam në të vërtetë, dhe unë atëhere do të jem vërtet më i mirë. Doja të isha peshk, mendoi ai, dhe të kisha çdo gjë që ka peshku, në vend të vullnetit dhe zgjuarsisë që kam.

Në **paragrafin e treqindpesëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 66 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 85 fjalë, domethënë, 19 fjalë më shumë.

Krahaso:

He settled comfortably against the wood and took his suffering as it came and the fish swam steadily and the boat moved slowly through the dark water. There was a small sea rising with the wind coming up from the east and at noon the old man's left hand was uncramped.

U ul i qetë përballë dërrasave dhe po duronte dhimbjen që i shkaktonte litari, dhe peshku notonte papushim, barka lëvizte ngadalë, duke çarë ujin e errët. U ngrit një valë e vogël prej erës që frynte nga lindja dhe në mesditë dora e majtë e plakut u çmpoi.

Në **paragrafin e treqindgjashtëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

"Bad news for you, fish," he said and shifted the line over the sacks that covered his shoulders.

Ky është një lajm i keq për ty, peshk, i tha, dhe e lëvizi litarin mbi thesin që i mbulonte shpatullat.

Në **paragrafin e treqindeshtatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

He was comfortable but suffering, although he did not admit the suffering at all.

Tani ishte më mirë, por i dhimbte shpina, megjithëse nuk e pranonte që ndjente dhimbje.

Në **paragrafin e treqindtetëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 43 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 44 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I am not religious," he said. "But I will say ten Our Fathers and ten Hail Marys that I should catch this fish, and I promise to make a pilgrimage to the Virgin of Cobre if I catch him. That is a promise."

- Unë nuk e besoj Zotin, - tha. - Por do të them dhjetë herë lutjen "Ati ynë" dhe

dhjetë herë atë të Shën Mërisë po ta kap këtë peshk, dhe premtoj se do të bëj një pelegrinazh gjer te Virgjëresha e Kobrës. Për këtë jap fjalën.

Në **paragrafin e treqindentëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 43 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He commenced to say his prayers mechanically. Sometimes he would be so tired that he could not remember the prayer and then he would say them fast so that they would come automatically. Hail Marys are easier to say than Our Fathers, he thought.

Plaku filloi të thoshte lutjen në mënyrë mekanike. Nganjëherë ndihej kaq i rraskapitur, sa që harronte fjalët, dhe atëhere ai i thoshte ato shumë shpejt, në mënyrë që t'i kujtoheshin automatikisht. Lutjen e Shën Mërisë është më lehtë ta thuash se Ati ynë, mendoi.

Në **paragrafin e treqindnjëzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 58 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 54 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Hail Mary full of Grace the Lord is with thee. Blessed art thou among women and blessed is the fruit of thy womb, Jesus. Holy Mary, Mother of God, pray for us sinners now and at the hour of our death. Amen.” Then he added, “Blessed Virgin, pray for the death of this fish. Wonderful though he is.”

- O Shën Mëri e bekuar, Zoti qoftë me ty. E bekuar ti ndër gratë dhe i bekuar fruti i gjirit tënd, Jezu. O Zonja Shën Mëri, falu për mëkatet tona tani dhe në çastin e vdekjes sonë. Amin. Pastaj shtoi: O Zonjë e Virgjër, lutu që peshku të vdesë. Ndonëse është aq i bukur.

Në **paragrafin e treqindnjëzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 39 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

With his prayers said, and feeling much better, but suffering exactly as much, and perhaps a little more, he leaned against the wood of the bow and began, mechanically, to work the fingers of his left hand.

Pasi tha lutjet dhe ndjeu veten shumë më mirë, megjithëse dhimbja nuk iu pakësua fare, por ndoshta iu shtua pak më tepër, ai u mbështet te dërrasat e bashit dhe zuri të lëvizte mekanikisht gishtrinjtë e dorës së majtë.

Në **paragrafin e treqindnjëzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

The sun was hot now although the breeze was rising gently.

Dielli digjte tani, megjithëse frynte erë e lehtë.

Në **paragrafin e treqindnjëzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 108 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 121 fjalë, domethënë, 13 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I had better re-bait that little line out over the stern,” he said. “If the fish decides to stay another night I will need to eat again and the water is low in the bottle. I don’t think I can get anything but a dolphin here. But if I eat him fresh enough he won’t be bad. I wish a flying fish would come on board tonight. But I have no light to attract them. A flying fish is excellent to eat raw and I would not have to cut him up. I must save all my strength now. Christ, I did not know he was so big.”

Më mirë t’i vë një karrem tjetër fillit të vogël që e kam lëshuar nga kiji i barkës, tha plaku. Në qoftë se peshku vendos të qëndrojë edhe një natë tjetër brenda në ujë, unë duhet të ha, dhe në shishe ka mbetur pak ujë. S’besoj të kap ndonjë gjë tjetër, por makrelin e kam këtu. Po ta ha të freskët nuk do më duket i keq. Do të qe mirë të vinte ndonjë peshk fluturues sonte natën në barkë. Por nuk kam dritë që ta ndjell. Peshku fluturues është ushqim shumë i mirë kur e ha të gjallë, dhe nuk është nevoja ta qërosh. Tani duhet t’i ruaj të gjitha forcat, Krisht, ku ta dija se ish kaq i madh.

Në **paragrafin e treqindnjëzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I’ll kill him though,” he said. “In all his greatness and his glory.”

- Sido që të bëhet, unë do ta vras, - tha. - Me gjithë madhësinë dhe madhështinë e tij.

Në **paragrafin e treqindnjëzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

Although it is unjust, he thought. But I will show him what a man can do and what a man endures.

Megjithëse kjo nuk është e drejtë, mendoi. Por unë do t'i tregoj çfarë është i zoti të bëjë njeriu dhe çfarë mund të durojë.

Në **paragrafin e treqindnjëzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

"I told the boy I was a strange old man," he said. "Now is when I must prove it."

- Djalit i thashë se jam plak i çuditshëm, - tha. - Tani është koha ta provoj këtë.

Në **paragrafin e treqindnjëzetatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 34 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 40 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

The thousand times that he had proved it meant nothing. Now he was proving it again. Each time was a new time and he never thought about the past when he was doing it.

Ai e kish provuar këtë një mijë herë, por kjo s'do të thoshte asgjë. Tani do ta provonte përsëri. Çdo kohë ishte për të një kohë e re, dhe ai asnjëherë nuk kujtonte kohën e shkuar kur bënte ndonjë gjë.

Në **paragrafin e treqindnjëzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 52 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 67 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

I wish he'd sleep and I could sleep and dream about the lions, he thought. Why are the lions the main thing that is left? Don't think, old man, he said to himself, Rest gently now against the wood and think of nothing. He is working. Work as little as you can.

Do të ishte mirë që peshku të flinte, sepse edhe unë mund të flija dhe të shihja në ëndërr luanë, mendoi ai. Po vallë luanët janë gjëja më e mirë që më ka mbetur në botë. Mos u mundo o plak, i tha vetes. Pusho i qetë, i mbështetur mbi dërrasat, dhe mos mendo asgjë. Peshku po mundohet. Ti mundohu sa më pak që të jetë e mundur.

Në **paragrafin e treqindnjëzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 50 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, domethënë, 12 fjalë më pak.

Krahaso:

It was getting into the afternoon and the boat still moved slowly and steadily. But there was an added drag now from the easterly breeze and the old man rode gently with the small sea and the hurt of the cord across his back came to him easily and smoothly.

Kish kaluar mesdita dhe barka ende lëvizte ngadalë dhe pa pushim. Por tani barkën e shtynte dhe era që frynte nga lindja, dhe plaku lëkundej lehtë mbi dallgët e vogla dhe dhimbja e litarit mbi shpinë i qe lehtësuar.

Në **paragrafin e treqindetridhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 47 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 46 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Once in the afternoon the line started to rise again. But the fish only continued to swim at a slightly higher level. The sun was on the old man's left arm and shoulder and on his back. So he knew the fish had turned east of north.

Njëherë, pasdite, litari filloi të ngrihej përsëri. Por peshku nuk doli, vetëm sa zuri të notonte pak më lart se më pare. Dielli i binte plakut mbi dorën dhe shpatullën e majtë dhe mbi shpinë. Nga kjo gjë, ai kuptoi se peshku qe kthyer nga verilindja.

Në **paragrafin e treqindetridhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 83 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 82 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Now that he had seen him once, he could picture the fish swimming in the water with his purple pectoral fins set wide as wings and the great erect tail slicing through the dark. I wonder how much he sees at that depth, the old man thought. His eye is huge and a horse, with much less eye, can see in the dark. Once I could see quite well in the dark. Not in the absolute dark. But almost as a cat sees.

Tani që e kish parë një here, ai përfytyronte peshkun se si notonte në ujë me fletët ngjyrë vjollcë të kraharorit, të hapura si krahë, dhe me bishtin e madh që e lëvizte duke çarë errësirën. Dua ta di, a shikon vallë në thellësi, mendoi plaku. Ai ka sy të mëdhenj, kurse kali që i ka shumë më të vegjël shikon në errësirë. Edhe unë ishte një kohë që shikoja në errësirë. Jo në errësirë të plotë. Por shikoja pothuaj sa macja.

Në **paragrafin e treqindetridhjedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 42 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The sun and his steady movement of his fingers had uncramped his left hand now completely and he began to shift more of the strain to it and he shrugged the muscles of his back to shift the hurt of the cord a little.

Dielli dhe lëvizja e pandërprerë e gishtave ia çmpinë plotësisht dorën e majtë dhe ai filloi t'i kalonte asaj gjithmonë e më shumë peshën e tërheqjes, dhe ndërkaq po lëvizte muskujt e shpinës, për të lehtësuar pak dhimbjen që i shkaktonte litari.

Në paragrafin e treqindetridhjetetë autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

"If you're not tired, fish," he said aloud, "you must be very strange."

- Në qoftë se nuk je lodhur o peshk,- i tha me zë të lartë plaku, - qenke shumë i çuditshëm.

Në paragrafin e treqindetridhjetatë autori i tekstit burimor ka përdorur 49 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 53 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

He felt very tired now and he knew the night would come soon and he tried to think of other things. He thought of the Big Leagues, to him they were the Gran Ligas, and he knew that the Yankees of New York were playing the Tigres of Detroit.

Ai ishte shumë i lodhur tani, dhe e dinte se nata do të vinte së shpejti, dhe u përpoq të mendonte gjëra të tjera. Ai solli ndërmend skuadrat e mëdha të bejsbollit, që për të ishin Gran Ligas, dhe iu kujtua se "Jankit" e Nju Jorkut do të loznin me "Tigrat" e Detroitit.

Në paragrafin e treqindetridhjepestë autori i tekstit burimor ka përdorur 132 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 138 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

This is the second day now that I do not know the result of the juegos, he thought. But I must have confidence and I must be worthy of the great DiMaggio who does all things perfectly even with the pain of the bone spur in his heel. What is a bone spur? He asked himself. Un espuela de hueso. We do not have them. Can it be as painful as the spur of a fighting cock in one's heel? I do not

think I could endure that or the loss of the eye and of both eyes and continue to fight as the fighting cocks do. Man is not much beside the great birds and beasts. Still I would rather be that beast down there in the darkness of the sea.

Sot është dita e dytë që unë nuk i di përfundimet e *juegos-ve*, mendoi. Por unë duhet të kem besim dhe të jem i denjë për Di Maxhion e madh, i cili çdo gjë e bën ashtu si duhet, madje edhe kur vuan nga kalloja e kockës në thembër. Ç'është kalloja e kockës? pyeti ai veten. *Un espuela de hueso*. Ne peshkatarët s'kemi të tilla. A mund të të dhembë vallë kjo, sa goditja e purtekës së këndesave mundës në thembër? Nuk e besoj se do ta duroja dot këtë gjë, as nuk do duroja të më nxirrnin njërin sy, ose të dy, dhe të vazhdoja të luftoja siç bëjnë këndesat mundës. Njeriu nuk është si shpendët dhe kafshët e mëdha. Unë do të doja të isha ajo kafshë që noton tani atje poshtë në thellësinë e detit.

Në **paragrafin e treqindetridhjegashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

"Unless sharks come," he said aloud. "If sharks come, God pity him and me."

- Vetëm mos të më dalin peshkaqenët, - tha me zë të lartë. - Në më dalçin peshkaqenët përpara, Zoti na mëshiroftë, mua dhe peshkun bashkë.

Në **paragrafin e treqindetridhjeshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 50 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 63 fjalë, domethënë, 13 fjalë më shumë.

Krahaso:

Do you believe the great DiMaggio would stay with a fish as long as I will stay with this one? he thought. I am sure he would and more since he is young and strong. Also his father was a fisherman. But would the bone spur hurt him too much?

Mos vallë mendon ti, se Di Maxhua i madh do t'i vihej pas këtij peshku për një kohë të gjatë, siç je vënë ti? Mendoi plaku. Jam i sigurt se ai do të bënte kaq sa unë dhe më tepër, përderisa është i ri dhe i fortë. Babai i tij ishte gjithashtu peshkatar. Po vërtet i dhemb kaq shumë kalloja e kockës?

Në **paragrafin e treqindetridhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I do not know," he said aloud. "I never had a bone spur."

- Nuk e di, - tha me zë të lartë. - Unë s'kam pasur kurrë kallo në kockë.

Në **paragrafin e treqindetridhjenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 214 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 210 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

As the sun set he remembered, to give himself more confidence, the time in the tavern at Casablanca when he had played the hand game with the great negro from Cienfuegos who was the strongest man on the docks. They had gone one day and one night with their elbows on a chalk line on the table and their forearms straight up and their hands gripped tight. Each one was trying to force the other's hand down onto the table. There was much betting and people went in and out of the room under the kerosene lights and he had looked at the arm and hand of the negro and at the negro's face. They changed the referees every four hours after the first eight so that the referees could sleep. Blood came out from under the fingernails of both his and the negro's hands and they looked each other in the eye and at their hands and forearms and the bettors went in and out of the room and sat on high chairs against the wall and watched. The walls were painted bright blue and were of wood and the lamps threw their shadows against them. The negro's shadow was huge and it moved on the wall as the breeze moved the lamps.

Kur perëndoi dielli, plaku, për t'i dhënë kurajo vetes, solli ndërmend, sesi njëherë në një tavernë të Kazablankës kishte bërë mundje me një negër të madh nga Cienfuegos, që ishte njeriu më i fortë në skelë. Ata kishin qëndruar një ditë e një natë me bërrylet mbështetur te vija e shënuar me teleshir në tavolinë, pa përkulur duart dhe me pëllëmbë të mbërthyera fort. Secili prej të dyve mundohej ta ulte me force dorën e tjetrit mbi tryezë. Rrotull tyre vinin bast, dhe njerëzit hynin e dilnin në dhomë nën dritën e llambave të vajgurit dhe ai i kish ngulur sytë te dora dhe bërryli i negrit dhe te fytyra e tij. Pas tetë orëve të para, filluan t'i ndërronin arbitrat çdo katër orë, në mënyrë që arbitrat të flinin. Nga thonjtë e tij dhe të negrit filloi të rridhte gjak, dhe ata vështronin në sy njëri-tjetrin dhe duart e tyre, kurse ata që kishin vënë bast, hynin e dilnin në dhomë ose uleshin në fronat e lartë rrëzë murit, dhe prisnin si do të mbaronte. Muret ishin ngjyer me ngjyrë blu të çelur dhe ishin prej druri, dhe llambat hidhnin hijet e tyre mbi to. Hija e negrit ishte e madhe dhe lëvizte në mur kur era lëkundte llambat.

Në **paragrafin e treqindedyzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 198 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 199 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

The odds would change back and forth all night and they fed the negro rum and lighted cigarettes for him. Then the negro, after the rum, would try for a tremendous effort and once he had the old man, who was not an old man then but was Santiago El Campeon, nearly three inches off balance. But the old man had raised his hand up to dead even again. He was sure then that he had the

negro, who was a fine man and a great athlete, beaten. And at daylight when the bettors were asking that it be called a draw and the referee was shaking his head, he had unleashed his effort and forced the hand of the negro down and down until it rested on the wood. The match had started on a Sunday morning and ended on a Monday morning. Many of the bettors had asked for a draw because they had to go to work on the docks loading sacks of sugar or at the Havana Coal Company. Otherwise everyone would have wanted it to go to a finish. But he had finished it anyway and before anyone had to go to work.

Epërsia kalonte nga njëri te tjetri gjithë natën dhe negrit i dhanë të pijë një rum dhe i ndezën një cigare. Pastaj negri, si piu rumin, bëri një përpjekje të madhe dhe njëherë mundi ta ulte dorën e plakut, i cili atëhere nuk ishte plak, por ishte Santjago *El Campeon-i*, pothuaj një centimeter më poshtë. Por plaku e ngriti dorën përsëri. Ai ishte i sigurt se do ta mundte negrin, i cili ishte një djalë i mirë dhe mundës i fortë. Dhe ndaj të gdhirë, kur ata që kishin vënë bast kërkuan që të dilnin jekejek dhe arbitri tundi kokën, plaku tendosi gjithë muskujt dhe filloi ta ulte dorën e negrit me forcë poshtë e më poshtë, derisa ia shtriu mbi tavolinë. Mundja kishte filluar të dielën në mëngjes dhe kish mbaruar të hënën në mëngjes. Shumë nga ata që kishin vënë bast, kërkuan që të dilnin baras, sepse duhej të shkonin në punë, në skelë, ku ngarkonin thasë me sheqer apo qymyr të kompanisë së qymyrit të Havanës. Po të mos kishin punë do të donin që gara të vazhdonte gjersa të fitonte njëri. Por plaku e fitoi sidoqoftë dhe e fitoi para se ndonjëri të shkonte në punë.

Në **paragrafin e treqindedyzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 124 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 140 fjalë, domethënë, 16 fjalë më shumë.

Krahaso:

For a long time after that everyone had called him The Champion and there had been a return match in the spring. But not much money was bet and he had won it quite easily since he had broken the confidence of the negro from Cienfuegos in the first match. After that he had a few matches and then no more. He decided that he could beat anyone if he wanted to badly enough and he decided that it was bad for his right hand for fishing. He had tried a few practice matches with his left hand. But his left hand had always been a traitor and would not do what he called on it to do and he did not trust it.

Për një kohë të gjatë, pas kësaj, të gjithë e thërrisnin Kampioni dhe pastaj bëri dhe një mundje tjetër me negrin në pranverë. Por këtë herë kishin vënë baste me shumica të vogla parash dhe plaku kish fituar fare lehtë, sepse ai me mundjen e parë ia kish thyer besimin në forcën e tij negrit nga Cienfuegos. Pas kësaj, kish fituar dhe disa gara të tjera dhe pastaj nuk mori më pjesë në to. Ai e kuptoi, se po të donte mund të mundte çdo njeri dhe madje ta mundte keq, dhe kuptoi se këto mundje i dëmtonin dorën e djathtë, që i duhej për peshkim. Kishte provuar disa herë të mundej me dorën e majtë. Por dora e tij e majtë i dilte e pabesë dhe nuk bënte atë që donte ai, dhe ai nuk kish besim tek ajo.

Në **paragrafin e treqindedyzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

The sun will bake it out well now, he thought. It should not cramp on me again unless it gets too cold in the night. I wonder what this night will bring.

Dielli do të na ngrohë tani mirë, mendoi. Nuk do të më mpihet më për inat, veçse në bëftë përsëri ftohtë natën. Desha të di se ç'do të më sjellë vallë kjo natë.

Në **paragrafin e treqindedyzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

An airplane passed overhead on its course to Miami and he watched its shadow scaring up the schools of flying fish.

Një aeroplan kaloi mbi kokën e tij drejt Majamit, dhe plaku vuri re sesi hija e tij trembi një tufë me peshq fluturues.

Në **paragrafin e treqindedyzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 62 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 69 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

“With so much flying fish there should be dolphin,” he said, and leaned back on the line to see if it was possible to gain any on his fish. But he could not and it stayed at the hardness and water-drop shivering that preceded breaking. The boat moved ahead slowly and he watched the airplane until he could no longer see it.

- Gjithë këta peshq fluturues tregojnë se këtu do të ketë ndonjë makrel, tha plaku, dhe i dha trupit prapa duke tërhequr litarin, - për të kuptuar a mund të ndukte peshkun pak. Por nuk niundi, dhe e kuptoi që kjo ishte e vështirë, dhe litari u tendos gati sa te këputej, duke ngritur përpjetë stërkala uji. Barka lëvizte përpara ngadalë dhe ai ndoqi me sy aeroplanin, derisa i humbi nga sytë.

Në **paragrafin e treqindedyzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 165 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 163 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

It must be very strange in an airplane, he thought. I wonder what the sea looks like from that height? They should be able to see the fish well if they do not fly

too high. I would like to fly very slowly at two hundred fathoms high and see the fish from above. In the turtle boats I was in the cross-trees of the mast-head and even at that height I saw much. The dolphin look greener from there and you can see their stripes and their purple spots and you can see all of the school as they swim. Why is it that all the fast-moving fish of the dark current have purple backs and usually purple stripes or spots? The dolphin looks green of course because he is really golden. But when he comes to feed, truly hungry, purple stripes show on his sides as on a marlin. Can it be anger, or the greater speed he makes that brings them out?

Nga aeroplani me siguri çdo gjë duket shumë e çuditshme, mendoj. Dua të di, si duket vallë deti nga një lartësi e tillë? Ata mund ta shikonin fare mirë peshkun, në qoftë se nuk do fluturonin aq lart. Kisha qejf të fluturoja shumë ngadalë, në katërqind metra lartësi, dhe ta vështroja peshkun që sipër. Kur gjuaja breshka, ngjitesha në majën e direktut të barkës dhe shikoja plot gjëra. Makreli duket më i gjelbërt që andej dhe mund të dallosh vijat e tij dhe njollat ngjyrë vjollcë, mund të shikosh gjithë tufën që noton. Përse vallë gjithë peshqit e shpejtë të thellësirave të errëta i kanë shpinat ngjyrë jargavani dhe zakonisht ngjyrë jargavani i kanë edhe vijat dhe nofullat? Makreli duket i gjelbërt, sepse në të vërtetë, natyrisht, ai është ngjyrë ari. Por, kur është me të vërtetë i uritur dhe kërkon ushqim, në ije i shfaqen ca vija ngjyrë vjollcë si të marlinës. Ndoshta këto i bëhen nga zemërimi apo nga shpejtësia e jashtëzakonshme.

Në **paragrafin e treqindëzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 203 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 207 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

Just before it was dark, as they passed a great island of Sargasso weed that heaved and swung in the light sea as though the ocean were making love with something under a yellow blanket, his small line was taken by a dolphin. He saw it first when it jumped in the air, true gold in the last of the sun and bending and flapping wildly in the air. It jumped again and again in the acrobatics of its fear and he worked his way back to the stern and crouching and holding the big line with his right hand and arm, he pulled the dolphin in with his left hand, stepping on the gained line each time with his bare left foot. When the fish was at the stem, plunging and cutting from side to side in desperation, the old man leaned over the stern and lifted the burnished gold fish with its purple spots over the stem. Its jaws were working convulsively in quick bites against the hook and it pounded the bottom of the skiff with its long flat body, its tail and its head until he clubbed it across the shining golden head until it shivered and was still.

Pak kohë para se të ngrysej, kur ata kaluan përbri një ishulli të madh prej leshterikësh Sargasso, që ngriheshin dhe lëkundeshin lehtë mbi valë, sikur oqeani bënte dashuri me dikë nën jorganin e tyre të verdhë, filli i vogël i plakut kapi një makrel. Plaku e pa kur makreli u hodh në fillim në ajër, krejt i artë në rrezet e fundit të diellit, duke u përkulur e duke përplasur fletët me tërbim. Ai kërceu përsëri dhe përsëri nga frika, si një akrobat, dhe plaku u kthye te kici i barkës, u përkul dhe, duke mbajtur litarin e madh me krahun dhe dorën e

djathtë, e nxori makrelin me të majtën, duke shkelur çdo herë fillin e çmbështjellë me këmbën e majtë të zbathur. Kur peshku qe pranë kiçit, tek hidhej e përpëlitej me dëshpërim nga njëra anë në tjetrën, plaku u përkul që nga barka dhe e hodhi brenda peshkun e ngrohtë ngjyrë ari me njolla ngjyrë vjollcë. Goja e tij shtrëngohej, kafshonte here pas here grepin dhe ai vetë përpëlitej në fundin e barkës me trupin e gjatë petashuq, dhe tundte bishtin dhe kryet, derisa plaku e goditi në kokën që i shndriste si flori derisa u qetësua, pasi u drodh për të fundit here.

Në **paragrafin e treqindedyzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 74 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 78 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

The old man unhooked the fish, re-baited the line with another sardine and tossed it over. Then he worked his way slowly back to the bow. He washed his left hand and wiped it on his trousers. Then he shifted the heavy line from his right hand to his left and washed his right hand in the sea while he watched the sun go into the ocean and the slant of the big cord.

Plaku i hoqi grepin peshkut, vuri një sardele të re në grep dhe e hodhi fillin në det. Pastaj, me ngadalë, u kthye te bashi i barkës. Lau dorën e majtë dhe e fshiu pas pantallonave. Pastaj e kaloi litarin e rëndë nga supi i djathtë në të majtin dhe lau dorën e djathtë në det, ndërsa po vështronte diellin që po zbriste mbi oqean dhe këndin e prerjes së litarit të madh me syprinën e ujit.

Në **paragrafin e treqindedyzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“He hasn’t changed at all,” he said. But watching the movement of the water against his hand he noted that it was perceptibly slower.

- Nuk ka ndryshuar asgjë, - tha. Por duke futur dorën në ujë, ai kuptoi nga lëvizja e ujit se barka kish ngadalësuar ecjen.

Në **paragrafin e treqindedyzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 34 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I’ll lash the two oars together across the stern and that will slow him in the night,” he said. “He’s good for the night and so am I.”

- Do t’i lidh dy lopatat bashkë te kiçi i barkës për së gjeri, që të ngadalësojnë ecjen natën, - tha. Peshku do të ketë fuqi për gjithë natën dhe fuqi do të kem edhe unë.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 67 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 69 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

It would be better to gut the dolphin a little later to save the blood in the meat, he thought. I can do that a little later and lash the oars to make a drag at the same time. I had better keep the fish quiet now and not disturb him too much at sunset. The setting of the sun is a difficult time for all fish.

Do të ish më mirë ta qëroja makrelin pak më vonë, që të mos i kullojë gjaku, mendoi. Këtë gjë do ta bëj pak më vonë, dhe po në këtë kohë do të lidh edhe lopatat për të frenuar barkën. Më mirë ta lë peshkun të qetë dhe mos ta trazoj shumë tani që po perëndon dielli. Perëndimi i diellit është një kohë e rëndë për të gjithë peshqit.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetenjtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 46 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 44 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He let his hand dry in the air then grasped the line with it and eased himself as much as he could and allowed himself to be pulled forward against the wood so that the boat took the strain as much, or more, than he did.

Plaku e la dorën t' i thahej në erë, pastaj kapi me të litarin dhe e la veten të lirë që ta tërhiqte peshku, derisa litari u mbështet te buza e barkës dhe tani peshën e tërheqjes e mbante jo më ai, por barka.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 73 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 87 fjalë, domethënë, 14 fjalë më shumë.

Krahaso:

I'm learning how to do it, he thought. This part of it anyway. Then too, remember he hasn't eaten since he took the bait and he is huge and needs much food. I have eaten the whole bonito. Tomorrow I will eat the dolphin. He called it dorado. Perhaps I should eat some of it when I clean it. It will be harder to eat than the bonito. But, then, nothing is easy.

Unë e di si duhet të bëj, mendoi. Në njëfarë mënyre e di. Pastaj nuk duhet harruar se peshku nuk ka ngrënë gjë që nga koha kur kafshoi karremin, dhe ai është i madh dhe ka nevojë për shumë ushqim. Unë kam ngrënë një bonito të tërë. Nesër do të ha makrelin. Ai e quajti atë *dorado*. Ndoshta do të ha ndonjë copë të tij kur ta qëroj. Është më zor të hash makrelin, se boniton. Por në fund të fundit asgjë s'është e lehtë në botë.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 36 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“How do you feel, fish?” he asked aloud. “I feel good and my left hand is better and I have food for a night and a day. Pull the boat, fish.”

- Si e ndjen veten, o peshk? - pyeti me zë të lartë. Unë e ndjej veten mirë, dorën e majtë e kam më mirë dhe kam ushqim për një natë e një ditë. Tërhiqe barkën, o peshk.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 69 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 76 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

He did not truly feel good because the pain from the cord across his back had almost passed pain and gone into a dullness that he mistrusted. But I have had worse things than that, he thought. My hand is only cut a little and the cramp is gone from the other. My legs are all right. Also now I have gained on him in the question of sustenance.

Plaku, në të vërtetë, nuk e ndjente veten mirë, sepse dhimbja që i shkaktonte litari në shpinë, kish pushuar së qeni dhimbje dhe ishte kthyer në një mpirje të shpinës, dhe ai ia kish frikën. Por unë kam pasur edhe gjëra më të këqija se kjo, mendoi. Kam plagosur pak njërin dorë, kurse nga tjetra ngërçi më kaloi. Këmbët i kam fare në rregull. Gjithashtu tani, jam më mirë se peshku edhe në çështjen e ushqimit.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 63 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 65 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

It was dark now as it becomes dark quickly after the sun sets in September. He lay against the worn wood of the bow and rested all that he could. The first stars were out. He did not know the name of Rigel but he saw it and knew soon they would all be out and he would have all his distant friends.

Tani ishte ngrysur, ashtu siç ngryset shpejt pas perëndimit të diellit në shtator. Ai u shtri mbi dërrasat e vjetra të bashit dhe përpiquej të pushonte. Dolën yjet e parë. Nuk e dinte emrin e yllit Rigel, por e pa dhe e kuptoi se pas pak do të dilnin të gjithë yjet e tjerë dhe ai do të gjendej nën miqtë e tij të largët.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 32 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

“The fish is my friend too,” he said aloud. “I have never seen or heard of such a fish. But I must kill him. I am glad we do not have to try to kill the stars.”

- Peshku është gjithashtu miku im, tha me zë të lartë. Asnjëherë s’kam parë as kam dëgjuar të tillë peshk. Por unë duhet ta vras. Sa mirë që nuk mundemi të vrasim yjet.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 39 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 32 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

Imagine if each day a man must try to kill the moon, he thought. The moon runs away. But imagine if a man each day should have to try to kill the sun? We were born lucky, he thought.

Mendo sikur një njeri përpiqet çdo ditë të vrasë hënë, tha me vete. Hëna ikën tutje. Por mendo sikur një njeri përpiqet çdo ditë të vrasë diellin? Kemi lindur me fat, mendoi.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 63 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 69 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

Then he was sorry for the great fish that had nothing to eat and his determination to kill him never relaxed in his sorrow for him. How many people will he feed, he thought. But are they worthy to eat him? No, of course not. There is no one worthy of eating him from the manner of his behaviour and his great dignity.

Pastaj i erdhi keq për peshkun e madh që nuk kishte ç’të hante, por vendimin për ta vrasë, nuk e zbuti keqardhja e tij. Sa shumë njerëz do ta hanin mishin e këtij peshku, mendoi. Por, a janë të denjë njerëzit ta hanë atë? Jo, natyrisht jo. Ata nuk janë të denjë ta hanë atë, atë që po të sillet në këtë mënyrë dhe që ka dinjitet dhe madhësi.

Në **paragrafin e treqindpesëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 42 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

I do not understand these things, he thought. But it is good that we do not have to try to kill the sun or the moon or the stars. It is enough to live on the sea and kill our true brothers.

Unë nuk i kuptoj këto gjëra, mendoi. Por është gjë e mirë që ne nuk kemi mundësi të vrasim diellin, apo hënën, apo yjet. Mjafton dhe kjo që ushqehemi nga deti dhe vrasim vëllezërit tanë të vërtetë.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 93 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 111 fjalë, domethënë, 18 fjalë më shumë.

Krahaso:

Now, he thought, I must think about the drag. It has its perils and its merits. I may lose so much line that I will lose him, if he makes his effort and the drag made by the oars is in place and the boat loses all her lightness. Her lightness prolongs both our suffering but it is my safety since he has great speed that he has never yet employed. No matter what passes I must gut the dolphin so he does not spoil and eat some of him to be strong.

Tani, tha me vete, duhet të mendoj për frenimin e barkës. Kjo gjë ka anën e saj të mirë dhe anën e saj të rrezikshme. Mund të humbas kaq shumë litar, sa që mund të humb edhe peshkun, në qoftë se ai do të vërsulet përpara, ndërsa lopatat do ta frenojnë barkën dhe nuk do ta lënë të lëvizë shpejt. Lehtësia e barkës do t'i zgjasë mundimet e mia dhe të peshkut, por ajo është shpëtimi im, përderisa ai ka një shpejtësi të tillë, të madhe. Por sido që të ndodhë, unë duhet ta qëroj makrelin sa nuk është prishur dhe ta ha një pjesë të tij, që të jem i fortë.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 124 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 136 fjalë, domethënë, 14 fjalë më shumë.

Krahaso:

Now I will rest an hour more and feel that he is solid and steady before I move back to the stern to do the work and make the decision. In the meantime I can see how he acts and if he shows any changes. The oars are a good trick; but it has reached the time to play for safety. He is much fish still and I saw that the hook was in the corner of his mouth and he has kept his mouth tight shut. The punishment of the hook is nothing. The punishment of hunger, and that he is against something that he does not comprehend, is everything. Rest now, old man, and let him work until your next duty comes.

Tani do të pushoj edhe një orë, të shoh nëse peshku do të sillet mirë dhe në mënyrë serioze, pastaj do të shkoj te kiçi të bëj punët që duhet dhe të marr vendim. Ndërkaq do të vë re sesi vepron peshku dhe nëse ka ndryshim në sjelljen e tij. Puna e lopatave është një marifet i mirë, por tani erdhi koha që të veproj më me siguri. Ai ende është i fortë dhe, me sa vura re, grepi i ka ngecur në

këndin e gojës dhe ai vazhdon ta mbajë gojën mbyllur fort. Vuajtja që i shkakton grepi, s'është asgjë për të. Vuajtja e urisë dhe frika nga diçka e panjohur që e ka kundër, e mundon shumë. Çlodhu tani, o plak, dhe lëre peshkun të vazhdojë punën e tij, derisa të vijë radha jote.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 73 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 70 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

He rested for what he believed to be two hours. The moon did not rise now until late and he had no way of judging the time. Nor was he really resting except comparatively. He was still bearing the pull of the fish across his shoulders but he placed his left hand on the gunwale of the bow and confided more and more of the resistance to the fish to the skiff itself.

Plakut iu duk se u çlodh dy orë. Hëna tani nuk dilte pa rënë mirë nata dhe ai nuk e dinte se sa mund të ishte ora. Më tepër iu duk se u çlodh, sesa u çlodh vërtet. Ende e ndjente peshën e tërheqjes së peshkut midis shpatullave, dhe tani e kish vënë dorën te buza e barkës, duke u munduar gjithmonë e më shumë që t'ia kalonte asaj peshën.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 73 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 70 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

How simple it would be if I could make the line fast, he thought. But with one small lurch he could break it. I must cushion the pull of the line with my body and at all times be ready to give line with both hands.

Sa e thjeshtë do të qe puna, në qoftë se do ta lidhja litarin te barka, mendoi. Veçse litari do të këputej nga vërvitja më e vogël e peshkut. Unë duhet ta dobësoj tërheqjen e litarit me trupin tim dhe të jem gati në çdo kohë ta lëshoj litarin me të dyja duart.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 57 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 61 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“But you have not slept yet, old man,” he said aloud. “It is half a day and a night and now another day and you have not slept. You must devise a way so that you sleep a little if he is quiet and steady. If you do not sleep you might become unclear in the head.”

- Po ti as të flesh s'ke arritur, o plak, - tha me zë të lartë. Shkoi një gjysmëditë

dhe një natë, dhe tani një tjetër ditë, dhe ti nuk ke fjetur. Ti duhet të gjesh mënyrën të flesh pak, përderisa peshku është i qetë dhe i urtë. Në qoftë se nuk do të flesh, do të të bëhet koka tym.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetepeshtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 52 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 50 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

I'm clear enough in the head, he thought. Too clear. I am as clear as the stars that are my brothers. Still I must sleep. They sleep and the moon and the sun sleep and even the ocean sleeps sometimes on certain days when there is no current and a flat calm.

Kokën e kam mjaft të kthjellët, mendoi. Mjaft të kthjellët. Jam aq i kthjellët sa dhe yjet, vëllezërit e mi. Duhet të fle pak, sidoqoftë. Ata flenë dhe hëna fle, dhe dielli fle, madje dhe oqeani fle ndonjëherë, ndonjë ditë kur s'ka rrymë dhe është i qetë e i lëmuar.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 42 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 42 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

But remember to sleep, he thought. Make yourself do it and devise some simple and sure way about the lines. Now go back and prepare the dolphin. It is too dangerous to rig the oars as a drag if you must sleep.

Veç mos harro të flesh, mendoi. Vëre veten në gjumë dhe gjej ndonjë mënyrë të thjeshtë dhe të sigurt për të mbajtur litarin. Tani kthehu përsëri, dhe bëj gati makrelin. Është i rrezikshëm frenimi me anë të lopatave, në të zëntë gjumi.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 42 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 42 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

I could go without sleeping, he told himself. But it would be too dangerous.

Mund të bëj dhe pa fjetur, tha me vete. Por kjo gjithashtu është e rrezikshme.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 45 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 41 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

He started to work his way back to the stern on his hands and knees, being careful not to jerk against the fish. He may be half asleep himself, he thought. But I do not want him to rest. He must pull until he dies.

Filloi të shkonte këmbadoras gjer te kiçi i barkës, duke pasur kujdes që të mos shqetësonte peshkun. Tani ai ndoshta është gjysmë i fjetur, mendoi. Por unë nuk dua ta lë të çlodhet. Ai duhet të tërheqë barkën derisa të vdesë.

Në **paragrafin e treqindegjashtëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 212 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 188 fjalë, 24 fjalë më pak.

Krahaso:

Back in the stern he turned so that his left hand held the strain of the line across his shoulders and drew his knife from its sheath with his right hand. The stars were bright now and he saw the dolphin clearly and he pushed the blade of his knife into his head and drew him out from under the stern. He put one of his feet on the fish and slit him quickly from the vent up to the tip of his lower jaw. Then he put his knife down and gutted him with his right hand, scooping him clean and pulling the gills clear. He felt the maw heavy and slippery in his hands and he slit it open. There were two flying fish inside. They were fresh and hard and he laid them side by side and dropped the guts and the gills over the stern. They sank leaving a trail of phosphorescence in the water. The dolphin was cold and a leprous gray-white now in the starlight and the old man skinned one side of him while he held his right foot on the fish's head. Then he turned him over and skinned the other side and cut each side off from the head down to the tail.

U kthye prap te kiçi dhe, duke mbajtur me dorën e majtë litarin e tendosur mbi shpatulla, me të djathtënxori thikën nga këllëfi. Yjet shkëlqenin qartë tani dhe ai e vuri re makrelin, dhe pasi i futi thikën në kokë, e tërhoqi që poshtë kiçit. Vuri njërën këmbë mbi peshkun dhe e çau shpejt, që nga bishti te fundi i nofullës së poshtme. Pastaj e la thikën dhe e qëroi me dorën e djathtë, duke pastruar të brendshmet e duke i hequr verzat. Gjeti barkun e rëndë që i rrëshqiste nëpër gishta dhe e çau. Brenda kishte dy peshq fluturues. Ata ishin të freskët e të fortë dhe ai i vuri pranë e pranë, ndërsa hodhi të brendshmet dhe verzat në det. Duke rënë, ato lanë një gjurmë të ndritshme mbi ujë. Makreli ishte i ftohtë dhe dukej i ndotur me njolla të bardha dhe gri nën dritën e yjeve, dhe plaku rropi njërën anë të tij, ndërsa këmbën ia kish vënë mbi kokë. Pastaj e ktheu nga ana tjetër dhe e rropi, dhe secilën nga të dyja pjesët i preu që nga koka deri te bishti.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 80 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 70 fjalë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

He slid the carcass overboard and looked to see if there was any swirl in the water. But there was only the light of its slow descent. He turned then and placed the two flying fish inside the two fillets of fish and putting his knife back in its sheath, he worked his way slowly back to the bow. His back was bent with the weight of the line across it and he carried the fish in his right hand.

E hodhi skeletin në ujë dhe vuri re a do të hapeshin rrathë. Por në ujë u duk vetëm shndritja e skeletit që zbriste ngadalë. Plaku u kthye dhe vuri dy peshqit fluturues midis dy filetave të makrelit, dhe pasi e futi thikën përsëri në këllëf, u kthye te bashi i barkës me ngadalë. Shpina i përkulej nga pesha e litarit dhe peshën tani e mbante me dorën e djathtë.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 116 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 104 fjalë, 12 fjalë më pak.

Krahaso:

Back in the bow he laid the two fillets of fish out on the wood with the flying fish beside them. After that he settled the line across his shoulders in a new place and held it again with his left hand resting on the gunwale. Then he leaned over the side and washed the flying fish in the water, noting the speed of the water against his hand. His hand was phosphorescent from skinning the fish and he watched the flow of the water against it. The flow was less strong and as he rubbed the side of his hand against the planking of the skiff, particles of phosphorus floated off and drifted slowly astern.

Tek bashi vuri dy filetat mbi dërrasat dhe midis tyre la peshqit fluturues. Pas kësaj, e lëvizi litarin në një vend tjetër mbi shpinë dhe e mbajti përsëri me dorën e majtë, duke u mbështetur te buza e barkës. Pastaj u përkul në njërin anë të barkës dhe i lau dy peshqit fluturues në ujë, duke vërejtur shpejtësinë e lëvizjes me anën e ujit. Dora i shkëlqente ngaqë kish qëruar peshkun me të, dhe vërente rrjedhën e ujit që i përplasej te dora. Rrjedha ishte e dobët, dhe kur fërkoji shputën e dorës pas dërrasave të barkës, copat e fosforit lundruan ngadalë pranë kçit.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 29 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

“He is tiring or he is resting,” the old man said. “Now let me get through the eating of this dolphin and get some rest and a little sleep.”

- Ai ose është rraskapitur ose po çlodhet, - tha plaku. - Tani, pasi ta ha shpejt makrelin, duhet të çlodhem edhe të fle pak.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 34 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Under the stars and with the night colder all the time he ate half of one of the dolphin fillets and one of the flying fish, gutted and with its head cut off.

Nën dritën e yjeve dhe në të ftohtin e natës që sa vinte shtohet, ai hëngri gjysmën

e njëres prej filetave dhe një peshk fluturues që e kish qëruar dhe i kish prerë kokën.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjetatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 29 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 32 fjalë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“What an excellent fish dolphin is to eat cooked,” he said. “And what a miserable fish raw. I will never go in a boat again without salt or limes.”

- Ç’gjë e mirë është makreli kur e ha të pjekur, - tha. - Dhe ç’mizerje kur e ha të gjallë. Kurrë nuk do të dal në det pa marrë me vete kripë apo limontoz.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjestetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 53 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 61 fjalë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

If I had brains I would have splashed water on the bow all day and drying, it would have made salt, he thought. But then I did not hook the dolphin until almost sunset. Still it was a lack of preparation. But I have chewed it all well and I am not nauseated.

Po të kisha tru në kokë, mendoi ai, do ta kisha lagur e do ta kisha tharë gjithë ditën bashin e barkës dhe do të kisha bërë tani ca kripë. Veçse atëhere nuk do ta kapja dot makrelin para se të perëndonte dielli. Disa gjëra nuk i parashikova. Por unë e përtypa të gjithë dhe nuk më erdhi për të vjellë.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjegashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 36 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

The sky was clouding over to the east and one after another the stars he knew were gone. It looked now as though he were moving into a great canyon of clouds and the wind had dropped.

Qielli nisi të vishej me re andej nga lindja dhe njëri pas tjetrit filluan të dalin yjet që ai i njihte. Dukej sikur lëvizte tani nëpër një grykë të madhe midis reve dhe era kish pushtuar.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjeshatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 30 fjalë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“There will be bad weather in three or four days,” he said. “But not tonight and not tomorrow. Rig now to get some sleep, old man, while the fish is calm and steady.”

- Pas tri ose katër ditëve do të nisë moti i keq, - tha. - Por jo sonte dhe as nesër. Mbështetu tani të marrësh një sy gjumë, derisa peshku po sillet urtë.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 48 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 40 fjalë, 8 fjalë më pak.

Krahaso:

He held the line tight in his right hand and then pushed his thigh against his right hand as he leaned all his weight against the wood of the bow. Then he passed the line a little lower on his shoulders and braced his left hand on it.

E mbajti litarin e tendosur me dorën e djathtë dhe pastaj afroi kofshën te dora dhe u mbështet i tëri te dërrasat e bashit. Pastaj e kaloi litarin pak më poshtë shpinës dhe e kapi fort me dorën e majtë.

Në **paragrafin e treqindeshtatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 82 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 80 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

My right hand can hold it as long as it is braced, he thought If it relaxes in sleep my left hand will wake me as the line goes out. It is hard on the right hand. But he is used to punishment Even if I sleep twenty minutes or a half an hour it is good. He lay forward cramping himself against the line with all of his body, putting all his weight onto his right band, and he was asleep.

Dora ime e djathtë do ta mbajë litarin, derisa t’i hapen gishtat. Në qoftë se të djathtës i hapen gishtat në gjumë, e majta do të më zgjojë porsa litari të fillojë të rrëshqasë poshtë. Dora e djathtë ka punë të rëndë. Por ajo është mësuar me mundime. Madje edhe sikur të fle njëzet minuta ose gjysmë ore, përsëri është mirë. Ai u shtri përpara, duke mbështetur gjithë peshën e trupit mbi litarin dhe mbi dorën e djathtë, dhe fjeti.

Në **paragrafin e treqindtetëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 54 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 52 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He did not dream of the lions but instead of a vast school of porpoises that stretched for eight or ten miles and it was in the time of their mating and they would leap high into the air and return into the same hole they had made in the water when they leaped.

Nuk pa në ëndërr luanë, por në vend të tyre pa një tufë të madhe me derra deti, që ishin përhapur tetë ose dhjetë milje rreth e rrotull dhe bënin dasmë dhe

hidheshin përjetë në erë dhe pastaj binin përsëri po në ato gropa që kishin hapur në ujë kur kishin dalë.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 39 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Then he dreamed that he was in the village on his bed and there was a norther and he was very cold and his right arm was asleep because his head had rested on it instead of a pillow.

Pastaj pa në ëndërr sikur ishte në fshat, në shtratin e tij, atje frynte veriu dhe bënte shumë ftohtë dhe dora e tij e djathtë i ishte mpirë, sepse e kishte vënë nën kokë në vend të nënkresës.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 69 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 62 fjalë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

After that he began to dream of the long yellow beach and he saw the first of the lions come down onto it in the early dark and then the other lions came and he rested his chin on the wood of the bows where the ship lay anchored with the evening off-shore breeze and he waited to see if there would be more lions and he was happy.

Pas kësaj filloi të shihte në ëndërr një plazh të gjatë, të verdhë, dhe pa luanin e parë që zbriti poshtë ndaj të gdhirë dhe pastaj dolën luanët e tjerë, dhe ai kish mbështetur mjekrën te parmaku i vaborit që kish hedhur spirancën tek ajo mbrëmje me fllad të freskët dhe priste të shikonte sa më shumë luanë dhe ishte i lumtur.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

The moon had been up for a long time but he slept on and the fish pulled on steadily and the boat moved into the tunnel of clouds.

Hëna kish kohë që kish dalë, por ai vazhdonte të flinte dhe peshku tërhiqte pa pushim, dhe barka lëvizte nëpër tunelin e reve.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 173 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 180 fjalë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

He woke with the jerk of his right fist coming up against his face and the line burning out through his right hand. He had no feeling of his left hand but he braked all he could with his right and the line rushed out. Finally his left hand found the line and he leaned back against the line and now it burned his back and his left hand, and his left hand was taking all the strain and cutting badly. He looked back at the coils of line and they were feeding smoothly. Just then the fish jumped making a great bursting of the ocean and then a heavy fall. Then he jumped again and again and the boat was going fast although line was still racing out and the old man was raising the strain to breaking point and raising it to breaking point again and again. He had been pulled down tight onto the bow and his face was in the cut slice of dolphin and he could not move.

Ai u zgjua nga goditja e grushtit të djathtë që i ra në fytyrë dhe ndërkaq litari po i rrëshqiste nga dora e djathtë, duke i përvëluar gishtat. Dorën e majtë nuk e ndjente dhe po e mbante litarin me të djathtën, dhe litari zbriste poshtë me shpejtësi. Më në fund, dora e majtë kapi litarin dhe plaku mbështeti shpinën mbi të dhe litari tani i përvëlonte shpinën dhe dorën e majtë, e cila mbante tërë peshën e tërheqjes dhe i dhimbte keq. Ktheu kokën dhe pa lëmshet e fillit që po çmbështilleshin me shpejtësi. Në atë çast, peshku u hodh përpjetë, duke çarë ujin dhe duke ngritur stërkala mbi oqean, dhe pastaj ra përsëri rëndë në ujë. Pastaj ai kërcëu përsëri dhe barka lëvizte shpejt, megjithëse filli ende po çmbështillej dhe plaku po e mbante aq fort, saqë gati po e këpuste dhe disa herë e lëshoi, por përsëri e mbajti të tendosur në kulm. Plaku ishte zvarritur nga peshku gjerë te bashi i barkës dhe fytyra i qe ngjeshur pas një cope të makrelit dhe s'mund të lëvizte.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 27 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

This is what we waited for, he thought. So now let us take it. Make him pay for the line, he thought. Make him pay for it.

Kjo qe ajo që prisnim, mendoi. Tani le të mbahemi fort. Do të më paguajë për fillin, mendoi. Do të më paguajë.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 64 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 72 fjalë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

He could not see the fish's jumps but only heard the breaking of the ocean and the heavy splash as he fell. The speed of the line was cutting his hands badly but he had always known this would happen and he tried to keep the cutting across the calloused parts and not let the line slip into the palm nor cut the fingers.

Ai nuk mund të shihte sesi kërcente peshku, por vetëm dëgjonte sesi çahej oqeani dhe sesi bënte zhurmë uji, kur peshku binte rëndë në të. Litari që rrëshqiste

shpejt, ia priste keq dorën, por ai e kish ditur gjithmonë se kjo gjë mund të ndodhte, dhe po mendohej ta mbante litarin me atë pjesë të dorës ku kishte kallo, dhe të mos e linte t'i shkiste nëpër pëllëmbë dhe t'i priste gishtat.

Në **paragrafin e treqindetëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

If the boy was here he would wet the coils of line, he thought. Yes. If the boy were here. If the boy were here.

Po ta kisha djalin këtu, ai do të më lagte fillin me ujë, mendoi. Po. Sikur djalin ta kisha këtu. Sikur djalin ta kisha këtu.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 112 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 105 fjalë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

The line went out and out and out but it was slowing now and he was making the fish earn each inch of it. Now he got his head up from the wood and out of the slice of fish that his cheek had crushed. Then he was on his knees and then he rose slowly to his feet. He was ceding line but more slowly all he time. He worked back to where he could feel with his foot the coils of line that he could not see. There was plenty of line still and now the fish had to pull the friction of all that new line through the water.

Litari rrëshqiste, rrëshqiste dhe rrëshqiste, por tani pak më ngadalë, dhe plaku mundohej që peshku ta fitonte me zor çdo centimetër filli. Tani plaku e ngriti kokën nga dërrasa dhe e largoi nga mishi i peshkut që i qe shtypur në fytyrë. Pastaj u ngrit mbi gjunjë dhe me ngadalë u ngrit fare në këmbë. Litarin e lëshonte ende, por gjithmonë më ngadalë. U kthye pas, gjersa gjeti me këmbë lëmshet e fillit që nuk mund t'i shihte me sy. Kish ende shumë fill, dhe peshku kish tërhequr kaq tepër, saqë nuk do t'ia dilte dot mbanë me litarin e ri që endej nëpër ujë.

Në **paragrafin e treqindetëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 97 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 100 fjalë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

Yes, he thought. And now he has jumped more than a dozen times and filled the sacks along his back with air and he cannot go down deep to die where I cannot bring him up. He will start circling soon and then I must work on him. I wonder what started him so suddenly? Could it have been hunger that made him desperate, or was he frightened by something in the night? Maybe he suddenly felt fear. But he was such a calm, strong fish and he seemed so fearless and so confident. It is strange.

Kështu, tha me vete. Tani ai ka kërcyer nja dymbëdhjetë herë dhe i ka mbushur fluskat me ajër, dhe nuk mund të zbresë poshtë dhe të vdesë atje, nga ku unë s'mund ta nxjerr dot. Së shpejti do fillojë të sillet rrotull dhe atëhere duhet të nis unë nga puna. Çuditë, ç'pësoi kështu papritur? Ndoshta ishte shumë i uritur, dhe kjo e dëshpëroi, apo mos e trembi ndonjë gjë në errësirë? Mbase papritur e ka zënë frika. Por ai ishte një peshk kaq i qetë, i fortë, dhe dukej aq i patrembur dhe me besim të madh. E çuditshme është.

Në **paragrafin e treqindëntëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 26 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, 12 fjalë më shumë.

Krahaso:

“You better be fearless and confident yourself, old man,” he said. “You’re holding him again but you cannot get line. But soon he has to circle.”

- Ti më mirë bëhu vetë më guximtar dhe ki më shumë besim te vetja, o plak, - tha. - Ti po e mban përsëri, por fillin nuk ia tërheq dot prapë. Veçse së shpejti, ai do fillojë të sillet përçark.

Në **paragrafin e treqindëntëdhjetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 112 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 110 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man held him with his left hand and his shoulders now and stooped down and scooped up water in his right hand to get the crushed dolphin flesh off of his face. He was afraid that it might nauseate him and he would vomit and lose his strength. When his face was cleaned he washed his right hand in the water over the side and then let it stay in the salt water while he watched the first light come before the sunrise. He’s headed almost east, he thought. That means he is tired and going with the current. Soon he will have to circle. Then our true work begins.

Plaku e mbante tani litarin me dorën e majtë dhe me shpatulla, dhe u ul e mori ujë me dorën e djathtë që të lante fytyrën nga mishi i makrelit. Pati frikë se mos i vinte ndot dhe villte, dhe kështu humbte fuqinë. Pasi e pastroi fytyrën, lau dorën e djathtë në det duke u përkulur, dhe e la një copë herë në ujin e kripur, ndërsa po vështronte se si zbardhëllonte qielli përpara lindjes së diellit; Peshku ecën pothuaj drejt lindjes, mendoi. Kjo do të thotë se ai është kapitur dhe po shkon pas rrymës. Së shpejti do të fillojë të vijë rrotull. Ahere fillon puna jonë e vërtetë.

Në **paragrafin e treqindëntëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

After he judged that his right hand had been in the water long enough he took it out and looked at it.

Pas kësaj, ai mendoi se dora e tij e djathtë kish qëndruar mjaft kohë në ujë dhe prandaj e nxori dhe e pa.

Në **paragrafin e treqindenëntëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“It is not bad,” he said. “And pain does not matter to a man.”

- S’është keq, - tha. - Dhe dhimbja nuk i bën përshtypje burrit.

Në **paragrafin e treqindenëntëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 42 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 41 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He took hold of the line carefully so that it did not fit into any of the fresh line cuts and shifted his weight so that he could put his left hand into the sea on the other side of the skiff.

E mbajti litarin me kujdes, në mënyrë që të mos i lëndonte të prerat e freskëta të dorës, dhe peshën e mbajti me trup, që të mund të fuste dhe dorën e majtë në det, nga ana tjetër e barkës.

Në **paragrafin e treqindenëntëdhjetepesë** autori i tekstit burimor ka përdorur 26 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

“You did not do so badly for something worthless,” he said to his left hand. “But there was a moment when I could not find you.”

- Në krahasim me atë që mund të presë njeriu nga një mizerje si ti, nuk u solle keq, - i tha plaku dorës së majtë. - Por pate një çast kur më le në baltë.

Në **paragrafin e treqindenëntëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 58 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 64 fjalë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

Why was I not born with two good hands? he thought. Perhaps it was my fault in not training that one properly. But God knows he has had enough chances to learn. He did not do so badly in the night, though, and he has only cramped once. If he cramps again let the line cut him off.

Përse nuk kam lindur me dy duar të mira? Mendoj. Mbase është faji im që nuk e kam stërvitur siç duhet. Por e di Perëndia se sa herë pati rast ajo që të mësonte, dhe nuk deshi. Megjithatë, natën nuk u soll kaq keq dhe vetëm një herë u mpi. Në qoftë se do të mpihet përsëri, le ta presë më mirë litari.

Në **paragrafin e treqindëntëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 92 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 105 fjalë, 13 fjalë më shumë.

Krahaso:

When he thought that he knew that he was not being clear-headed and he thought he should chew some more of the dolphin. But I can't, he told himself. It is better to be light-headed than to lose your strength from nausea. And I know I cannot keep it if I eat it since my face was in it. I will keep it for an emergency until it goes bad. But it is too late to try for strength now through nourishment. You're stupid, he told himself. Eat the other flying fish.

Kur mendoj këto, plaku e kuptoi se filloi t'i turbullohej koka dhe tha me vete se duhej të kish ngrënë ca më shumë nga mishi i makrelit. Por nuk mundem, i tha vetes. Më mirë ta kem kokën turbull, sesa të humbas fuqinë nga të vjellët. Dhe unë e di se nuk do të ma mbajë stomaku, në qoftë se ha mishin që më ishte shtypur në fytyrë. Do ta ruaj për kohë më të keqe, derisa të mos jetë prishur. Por tani gjithashtu është vonë që të përpiqem të shtoj fuqinë me të ngrënë. Ti je budalla, i tha vetes. Ha peshkun tjetër fluturues.

Në **paragrafin e treqindëntëdhjetetete** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 29 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

It was there, cleaned and ready, and he picked it up with his left hand and ate it chewing the bones carefully and eating all of it down to the tail.

E kish përpara të qëruar dhe gati, e ngriti me dorën e majtë dhe e hëngri duke pështyrë halat me kujdes, derisa e mbaroi të tërë, gjerë te bishti.

Në **paragrafin e treqindëntëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 38 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 43 fjalë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

It has more nourishment than almost any fish, he thought. At least the kind of strength that I need. Now I have done what I can, he thought. Let him begin to circle and let the fight come.

Ky ka më tepër ushqim se çdo peshk tjetër pothuaj, mendoj plaku. Së paku ka atë lloj fuqie që më duhet mua. Tani atë që munda ta bëj, e bëra. Le të fillojë tani

ai të vijë rrotull dhe le të nisë lufta.

Në **paragrafin e katërqindtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 20 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

The sun was rising for the third time since he had put to sea when the fish started to circle.

Dielli po ngrihej për të tretën herë që nga koha që plaku kish dalë në det, kur peshku filloi të vijë përçark.

Në **paragrafin e katërqindnjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 123 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 108 fjalë, 15 fjalë më pak.

Krahaso:

He could not see by the slant of the line that the fish was circling. It was too early for that. He just felt a faint slackening of the pressure of the line and he commenced to pull on it gently with his right hand. It tightened, as always, but just when he reached the point where it would break, line began to come in. He slipped his shoulders and head from under the line and began to pull in line steadily and gently. He used both of his hands in a swinging motion and tried to do the pulling as much as he could with his body and his legs. His old legs and shoulders pivoted with the swinging of the pulling.

Plaku nuk mundi të kuptonte nga këndi i litarit mbi faqen e detit, nëse peshku kish filluar të vijë rrotull. Ishte herët ende për këtë gjë. Porsa ndjeu që tërheqja e litarit u dobësua pak, filloi ta tërhiqte ngadalë me dorën e djathtë. Litari u tendos si zakonisht, por, kur qe gati të këputej, nisi të mblidhej përsëri. Plaku kaloi duke rrëshqitur supet dhe kryet nën litar dhe zuri të tërheqë ngadalë dhe pa ngut. Ai përdorte të dyja duart, duke i lëvizur bashkë dhe përpiquej të tërhiqte sa mundte me ndihmën e trupit dhe të këmbëve. Këmbët e tij të plakura dhe shpatullat ndihmonin lëvizjet dhe tërheqjen.

Në **paragrafin e katërqindedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

"It is a very big circle," he said. "But he is circling."

- Po bën një rreth shumë të madh, - tha ai. - Por sidoqoftë vjen përçark.

Në **paragrafin e katërqindtretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 51 fjalë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

Then the line would not come in any more and he held it until he saw the drops jumping from it in the sun. Then it started out and the old man knelt down and let it go grudgingly back into the dark water.

Pastaj litari filloi të mos mblidhej më, dhe ai e mbajti, gjersa pa pikat e ujit që kërcyen rreth tij e shndëritën në diell. Pastaj litari nisi të zbresë përsëri në det, dhe plaku u ul në gjunjë dhe e la të rrëshqiste, me zemër të thyer, në ujët e zi.

Në **paragrafin e katërqindekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 47 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 45 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“He is making the far part of his circle now,” he said. I must hold all I can, he thought. The strain will shorten his circle each time. Perhaps in an hour I will see him. Now I must convince him and then I must kill him.

- Tani po bën pjesën më të largët të rrethit, - tha plaku. Duhet ta mbaj sa të mund, mendoi. Po ta tendos litarin, do t’ia zvogëloj rrethin. Mbase do ta shikoj pas ndonjë ore. Tani duhet ta bind për forcën time dhe pastaj ta vras.

Në **paragrafin e katërqindepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 49 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 46 fjalë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

But the fish kept on circling slowly and the old man was wet with sweat and tired deep into his bones two hours later. But the circles were much shorter now and from the way the line slanted he could tell the fish had risen steadily while he swam.

Por peshku vazhdoi të vinte rrotull ngadalë edhe dy orë më vonë dhe plaku ishte qullur në djersë dhe ish rraskapitur e i dhimbnin kockat. Veçse tani rrathët sa vinin zvogëloheshin dhe nga prerja e litarit mbi det dukej që peshku ngrihej pa pushim ndërsa notonte.

Në **paragrafin e katërqindegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 65 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 60 fjalë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

For an hour the old man had been seeing black spots before his eyes and the sweat salted his eyes and salted the cut over his eye and on his forehead. He was not afraid of the black spots. They were normal at the tension that he was pulling on the line. Twice, though, he had felt faint and dizzy and that had worried him.

Kish një orë që plakut i bëheshin njolla të zeza para syve dhe djersa i digjte sytë, i digjte plagët sipër syrit dhe në ballë. Njollat e zeza nuk e trembnin plakun. Ato ishin të natyrshme për një trysni të tillë, në të cilën ai punonte. Por dy herë rresht ndjeu dobësi dhe iu morën mendtë dhe kjo e shqetësoi.

Në **paragrafin e katërqindestatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 43 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 48 fjalë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I could not fail myself and die on a fish like this," he said. "Now that I have him coming so beautifully, God help me endure. I'll say a hundred Our Fathers and a hundred Hail Marys. But I cannot say them now.

- Nuk mund ta lëshoj veten dhe të vdes për një peshk të tillë, - tha ai. Tani që punën e solla kaq bukur, Zoti do të më ndihmojë. Do të them njëqind herë lutjen "Ati ynë" dhe njëqind here lutjen e Shën Mërisë. Veçse nuk mund t'i them tani.

Në **paragrafin e katërqindtetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

Consider them said, he thought. I'll say them later.

E zëmë se i thashë, mendoi. Do t'i them më vonë.

Në **paragrafin e katërqindnëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 29 fjalë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

Just then he felt a sudden banging and jerking on the line he held with his two hands. It was sharp and hard-feeling and heavy.

Në atë çast ndjeu një goditje të papritur dhe një dridhje të litarit që e mbante me të dyja duart. Goditja ishte e mprehtë, e fortë dhe e rëndë.

Në **paragrafin e katërqindedhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 63 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 71 fjalë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

He is hitting the wire leader with his spear, he thought. That was bound to come. He had to do that. It may make him jump though and I would rather he stayed circling now. The jumps were necessary for him to take air. But after that each one can widen the opening of the hook wound and he can throw the hook.

Po e godet fillin, ku është lidhur grepi, me shpatën e tij, mendoi plaku. Këtë gjë e prisja. Ai duhej ta bënte këtë gjë. Kjo mund ta bëjë që të hidhet, ndonëse do të ishte më mirë të vinte ende rrotull. Kërcimet janë të domosdoshme për të, që të mbushet me ajër. Por pas çdo kërcimi, mund t'i zgjerohet plaga që i ka bërë grepi dhe mund të shkëputet prej tij.

Në **paragrafin e katërqindnjëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Don’t jump, fish,” he said. “Don’t jump.”

- Mos u hidh, peshk, - tha ai. - Mos u hidh.

Në **paragrafin e katërqindedymbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

The fish hit the wire several times more and each time he shook his head the old man gave up a little line.

Peshku e goditi fillin edhe disa herë akoma dhe çdo herë, pasi tundte kokën, plaku lëshonte nga pak litar.

Në **paragrafin e katërqindetrembëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

I must hold his pain where it is, he thought. Mine does not matter. I can control mine. But his pain could drive him mad.

Nuk duhet t’ia shtoj dhimbjen, mendoi. Dhimbja ime s’ka rëndësi. Unë mund ta përmbaj veten. Por dhimbja e tij mund ta bëjë peshkun si të marrë.

Në **paragrafin e katërqindekatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 55 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 49 fjalë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

After a while the fish stopped beating at the wire and started circling slowly again. The old man was gaining line steadily now. But he felt faint again. He lifted some sea water with his left hand and put it on his head. Then he put more on and rubbed the back of his neck.

Pas pak, peshku pushoi së godituri fillin, dhe filloi përsëri të vinte rrotull ngadalë. Tani plaku po e mbledhte litarin pak nga pak. Por përsëri ndjeu një dobësi. Mori ca ujë deti me dorën e majtë dhe lagu kokën. Pastaj e lagu edhe më tepër kokën dhe fshiu qafën.

Në **paragrafin e katërqindepesëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I have no cramps,” he said. “He’ll be up soon and I can last. You have to last. Don’t even speak of it.”

- Tani nuk kam më ngërç, - tha. - Së shpejti ai do të dalë mbi sipërfaqe dhe unë mund të mbahem ende. Ti duhet të mbahesh. As mos guxo të mendosh se s’mund të mbahesh.

Në **paragrafin e katërqindëgjatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 40 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 43 fjalë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

He kneeled against the bow and, for a moment, slipped the line over his back again. I’ll rest now while he goes out on the circle and then stand up and work on him when he comes in, he decided.

U ul në gjunjë te bashi dhe për një çast e kaloi litarin përsëri në shpinë. Do të çlodhem në kohën që peshku vjen rrotull, dhe pastaj kur të më afrohet, do të çohem dhe do të filloj nga puna, vendosi me vete.

Në **paragrafin e katërqindëstetëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 60 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 67 fjalë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

It was a great temptation to rest in the bow and let the fish make one circle by himself without recovering any line. But when the strain showed the fish had turned to come toward the boat, the old man rose to his feet and started the pivoting and the weaving pulling that brought in all the line he gained.

Kishte dëshirë të madhe të çlodhej te bashi dhe ta linte peshkun të bënte një rreth të tepërt, pa e mbledhur litarin. Por kur tendosja e litarit e lajmëroi se peshku u kthye dhe po vinte drejt barkës, plaku u ngrit në këmbë dhe filloi ta tërhiqte litarin duke punuar me të dyja duart me radhë dhe duke lëvizur trupin, në mënyrë që ta mblidhte të gjithë.

Në **paragrafin e katërqindëtetëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 30 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 31 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

I’m tiredder than I have ever been, he thought, and now the trade wind is rising. But that will be good to take him in with. I need that badly.

Kurrë s'jam lodhur ndonjëherë kaq shumë në jetën time, mendoj, dhe tani u ngrit dhe erë. Por era do më ndihmojë ta çoj peshkun në breg. Kam shumë nevojë për erën.

Në **paragrafin e katërqindentëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 27 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I'll rest on the next turn as he goes out," he said. "I feel much better. Then in two or three turns more I will have him."

- Do të çlodhem kur peshku të fillojë rrethin tjetër, - tha. - E ndjej veten shumë mirë. Pastaj, dy a tre rrrathë të tjerë dhe peshku do të jetë i imi.

Në **paragrafin e katërqindnjëzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 30 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

His straw hat was far on the back of his head and he sank down into the bow with the pull of the line as he felt the fish turn.

Kësula prej kashte i qe rrasur gjerë në qafë dhe kur peshku e tërhoqi përsëri litarin, plaku u rrëzua mbi bashin e barkës.

Në **paragrafin e katërqindnjëzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

You work now, fish, he thought. I'll take you at the turn.

Tani puno ti, peshk, mendoj. Kur të kthehesh, do merrem me ty.

Në **paragrafin e katërqindnjëzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 20 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

The sea had risen considerably. But it was a fair-weather breeze and he had to have it to get home.

Deti nisi të bëjë valë të mëdha. Por frynte era që paralajmëronte mot të mirë dhe që atij i duhej për t'u kthyer në shtëpi.

Në **paragrafin e katërqindenjzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I’ll just steer south and west,” he said. “A man is never lost at sea and it is a long island.”

- Do të lundroj nga jugu dhe nga perëndimi, - tha. - Njeriu nuk humbet kurrë në det dhe ishulli ynë është i gjatë.

Në **paragrafin e katërqindenjzete katërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

It was on the third turn that he saw the fish first.

Peshku po bënte rrethin e tretë kur plaku e pa.

Në **paragrafin e katërqindenjzete pestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He saw him first as a dark shadow that took so long to pass under the boat that he could not believe its length.

Në fillim pa një si hije të zezë që kaloi nën barkë, dhe iu duk aq e gjatë, sa që nuk u besoi syve.

Në **paragrafin e katërqindenjzete gjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“No,” he said. “He can’t be that big.”

- Jo, - tha. - S’mund të jetë kaq i madh.

Në **paragrafin e katërqindenjzete shtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 87 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 96 fjalë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

But he was that big and at the end of this circle he came to the surface only thirty yards away and the man saw his tail out of water. It was higher than a big scythe

blade and a very pale lavender above the dark blue water. It raked back and as the fish swam just below the surface the old man could see his huge bulk and the purple stripes that banded him. His dorsal fin was down and his huge pectorals were spread wide.

Por ai ishte aq i madh saç iu duk, dhe kur mbaroi rrethin e tretë, doli në sipërfaqe, gjithësej tridhjetë jardë larg nga barka, dhe plaku pa bishtin e tij mbi ujë. Bishti ishte më i lartë se një kosë dhe me një ngjyrë vjollcë të zbehtë, mbi ujin mavi të errët. Ai u zhduk përsëri, dhe kur peshku notoi në një thellësi të vogël, plaku mundi të shikonte gjoksin e tij të madh dhe vijat ngjyrë jargavani mbi të. Fletën e kurrizit e kish të ulur, kurse fletët e mëdha të kraharorit i kish të shtrira.

Në **paragrafin e katërqindnjëzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 58 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 54 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

On this circle the old man could see the fish's eye and the two gray sucking fish that swam around him. Sometimes they attached themselves to him. Sometimes they darted off. Sometimes they would swim easily in his shadow. They were each over three feet long and when they swam fast they lashed their whole bodies like eels.

Kur peshku bënte rrethin, plaku mundi t'i shikonte syri dhe dy peshq të vegjël të hirtë që notonin rreth tij. Nganjëherë i qepeshin dhe s'i ndaheshin. Nganjëherë iknin me shpejtësi. Nganjëherë notonin plot gëzim nën hijen e tij. Ata ishin nga tre këmbë të gjatë secili dhe kur notonin shpejt, përdridhnin trupin si ngjalë.

Në **paragrafin e katërqindnjëzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 40 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man was sweating now but from something else besides the sun. On each calm placid turn the fish made he was gaining line and he was sure that in two turns more he would have a chance to get the harpoon in.

Plaku qe mbytur në djersë dhe jo vetëm nga dielli. Në çdo rreth të ri që peshku e bënte i qetë, ai mblidhte litarin dhe ishte i sigurt se pas dy rrathëve të tjerë do të mund t'i ngulte fuzhnjën.

Në **paragrafin e katërqindtridhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

But I must get him close, close, close, he thought. I mustn't try for the head. I must get the heart.

Veçse duhet ta sjell afër, afër, afër, mendoi. Nuk duhet ta godas në kokë. Duhet ta godas në zemër.

Në **paragrafin e katërqindetridhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Be calm and strong, old man,” he said.

- Bëhu i qetë dhe i fortë, o plak, - tha.

Në **paragrafin e katërqindetridhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 53 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 48 fjalë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

On the next circle the fish’s beck was out but he was a little too far from the boat. On the next circle he was still too far away but he was higher out of water and the old man was sure that by gaining some more line he could have him alongside.

Në rrethin tjetër u duk shpina e peshkut, por ai ishte ende larg nga barka. Në rrethin tjetër ishte përsëri larg, por kishte dalë më shumë mbi ujë dhe plaku qe i sigurt se po të mblidhte dhe pak litar do ta sillte peshkun te buza e barkës.

Në **paragrafin e katërqindetridhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 30 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He had rigged his harpoon long before and its coil of light rope was in a round basket and the end was made fast to the bitt in the bow.

Fuzhnjën e kish bërë gati shumë kohë më parë dhe fundin e lëmshit të litarit të hollë që ishte në shportë e kishte lidhur te hallka e bashit.

Në **paragrafin e katërqindetridhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 53 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 52 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

The fish was coming in on his circle now calm and beautiful looking and only his great tail moving. The old man pulled on him all that he could to bring him closer. For just a moment the fish turned a little on his side. Then he straightened himself and began another circle.

Peshku po afrohej duke u sjellë rrotull i qetë dhe me pamje të bukur, duke tundur vetëm bishtin e madh. Plaku e tërhoqi sa mundi, që ta sillte sa më pranë. Për një çast të vetëm, peshku u kthye në ije. Pastaj e drejtoi trupin dhe filloi të

bëjë një tjetër rreth.

Në **paragrafin e katërqindetridhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“I moved him,” the old man said. “I moved him then.”

- E lëviza, - tha plaku. - E bëra të kthehej në ije.

Në **paragrafin e katërqindetridhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 54 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 53 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He felt faint again now but he held on the great fish all the strain that he could. I moved him, he thought. Maybe this time I can get him over. Pull, hands, he thought. Hold up, legs. Last for me, head. Last for me. You never went. This time I'll pull him over.

Ai ndjeu përsëri një ligështi në trup, por tani e mbante peshkun e madh duke tendosur litarin me gjithë fuqinë. E lëviza, mendoi. Mbase këtë herë e bëj të kthehet në shpinë. Tërhiqni, duar, mendoi. Mbamëni këmbë. Mos më lër, kokë. Shërbemë. Asnjëherë s' më ke lënë. Këtë here do ta kthej në shpinë.

Në **paragrafin e katërqindetridhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 54 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 53 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

But when he put all of his effort on, starting it well out before the fish came alongside and pulling with all his strength, the fish pulled part way over and then righted himself and swam away.

Por, kur ai vazhdonte të shtrëngonte të gjithë muskujt për ta tërhequr sërish, pa u afruar mirë, peshku lëvizi pak në ije dhe pastaj e drejtoi trupin dhe iku më tej.

Në **paragrafin e katërqindetridhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Fish,” the old man said. “Fish, you are going to have to die anyway. Do you have to kill me too?”

- Peshk, - tha plaku. - Ti për të vdekur që për të vdekur ke. Mos vallë do që edhe unë të vdes me ty?

Në **paragrafin e katërqindetridhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 50 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 58 fjalë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

That way nothing is accomplished, he thought. His mouth was too dry to speak but he could not reach for the water now. I must get him alongside this time, he thought. I am not good for many more turns. Yes you are, he told himself. You're good for ever.

Kështu si e kam zënë s'kam gjë në vijë, mendoi. Goja i qe tharë, saqë nuk fliste dot dhe nuk mundte as të arrinte shishen e ujit. Duhet ta afroj te buza e barkës këtë here, mendoi. S'do kem fuqi, po të vazhdojë dhe ca. Jo, do të kesh, i tha vetes. Ti ke fuqi për tërë jetën.

Në **paragrafin e katërqindedyzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

On the next turn, he nearly had him. But again the fish righted himself and swam slowly away.

Në rrotullimin tjetër plaku pothuaj e afroi. Por peshku e drejtoi përsëri trupin dhe notoi ngadalë tutje.

Në **paragrafin e katërqindedyzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 46 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 53 fjalë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

You are killing me, fish, the old man thought. But you have a right to. Never have I seen a greater, or more beautiful, or a calmer or more noble thing than you, brother. Come on and kill me. I do not care who kills who.

Peshk, ti po më merr në qafë, mendoi plaku. Por ti e ke gjithashtu këtë të drejtë. Kurrë nuk kam parë në jetë gjë më të madhërishme, më të bukur, më të qetë dhe më fisnike se ti, vëlla. Eja dhe vramë. Mua aq më bën kush nga ne do ta vrasë shoku-shokun.

Në **paragrafin e katërqindedyzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, 9 fjalë më pak.

Krahaso:

Now you are getting confused in the head, he thought. You must keep your head clear. Keep your head clear and know how to suffer like a man. Or a fish, he thought.

Përsëri t'u turbullua koka, mendoi. Duhet ta kesh kokën të kthjellët. Ruaj kthjelltësinë e mendjes dhe duroji vuajtjet si burrë. Ose si peshk, mendoi.

Në **paragrafin e katërqindëzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Clear up, head,” he said in a voice he could hardly hear. “Clear up.”

- Kthjellohu kokë, - tha me zë të atillë, saqë mezi e dëgjoji dhe vetë. - Kthjellohu të them.

Në **paragrafin e katërqindëzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 40 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 34 fjalë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

Twice more it was the same on the turns. I do not know, the old man thought. He had been on the point of feeling himself go each time. I do not know. But I will try it once more.

Gjatë dy rrotullimeve të tjera, nuk ndodhi gjë. Nuk di si t'ia bëj, mendoi plaku. Çdo herë dukej se do t'i binte të fikët. S'di ç'të bëj. Por do ta provoj edhe një herë.

Në **paragrafin e katërqindëzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 35 fjalë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

He tried it once more and he felt himself going when he turned the fish. The fish righted himself and swam off again slowly with the great tail weaving in the air.

E provoi dhe një here dhe e ndjeu se po i binte të fikët, ndërsa po e kthente peshkun. Peshku drejtoi trupin dhe notoi përsëri ngadalë me bishtin e madh që e tundte në erë.

Në **paragrafin e katërqindëzetegjastë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

I'll try it again, the old man promised, although his hands were mushy now and he could only see well in flashes.

Do ta provoj përsëri, mendoi plaku, megjithëse duart i qenë mpirë krejt dhe në sy kish mjegull.

Në **paragrafin e katërqindedyzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 26 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

He tried it again and it was the same. So he thought, and he felt himself going before he started; I will try it once again.

E provoi prapë dhe ndodhi e njëjta gjë. Kështu, mendoi, e ndjeu se po e linte jeta, përpara se të mendonte: unë do ta provoj dhe një herë.

Në **paragrafin e katërqindedyzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 67 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 75 fjalë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

He took all his pain and what was left of his strength and his long gone pride and he put it against the fish's agony and the fish came over onto his side and swam gently on his side, his bill almost touching the planking of the skiff and started to pass the boat, long, deep, wide, silver and barred with purple and interminable in the water.

Mblodhi të gjithë dhimbjen dhe gjithçka që i kish mbetur nga fuqia e tij, dhe krenarinë që e kish humbur prej kohësh, dhe ia vuri përballë agonisë së peshkut, dhe peshku u kthye në ije dhe zuri të notojë ngadalë, mënjanë, me bishtin që pothuajse prekte dërrasat e barkës, dhe pastaj zuri të kalojë përmbri barkës, i gjatë, i lartë, i gjerë, i argjendtë dhe plot vija ngjyrë vjollcë dhe dukej sikur s'kish të mbaruar.

Në **paragrafin e katërqindedyzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 82 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 79 fjalë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man dropped the line and put his foot on it and lifted the harpoon as high as he could and drove it down with all his strength, and more strength he had just summoned, into the fish's side just behind the great chest fin that rose high in the air to the altitude of the man's chest. He felt the iron go in and he leaned on it and drove it further and then pushed all his weight after it.

Plaku lëshoi fillin, i vuri këmbën sipër dhe ngriti fuzhnjën aq lart sa mundi dhe me gjithë fuqinë që kish dhe fuqinë që mundi të mbledhë në atë çast, e nguli në ijen e peshkut, mu prapa fletës së madhe të gjoksit që ngrihej e lartë sa një shtat njeriu. Ai e ndjeu se si hekuri hyri në mish dhe u mbështet mbi të dhe e futi ende më thellë, duke rënduar me gjithë peshën e trupit mbi fuzhnjën.

Në **paragrafin e katërqindepesëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 67 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 51 fjalë, 16 fjalë më pak.

Krahaso:

Then the fish came alive, with his death in him, and rose high out of the water showing all his great length and width and all his power and his beauty. He seemed to hang in the air above the old man in the skiff. Then he fell into the water with a crash that sent spray over the old man and over all of the skiff.

Ahere peshku u gjallërua, megjithëse kishte vdekur brenda, dhe u ngrit lart mbi ujë, duke treguar gjithë gjatësinë dhe gjerësinë, dhe gjithë forcën dhe bukurinë e tij. U duk sikur që varur në erë përmbi plakun dhe barkën. Pastaj ra në ujë me zhurmë, duke qullur me stërkla barkën dhe plakun.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetenjtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 109 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 102 fjalë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man felt faint and sick and he could not see well. But he cleared the harpoon line and let it run slowly through his raw hands and, when he could see, he saw the fish was on his back with his silver belly up. The shaft of the harpoon was projecting at an angle from the fish's shoulder and the sea was discolouring with the red of the blood from his heart. First it was dark as a shoal in the blue water that was more than a mile deep. Then it spread like a cloud. The fish was silvery and still and floated with the waves.

Plaku ndjeu dobësi të madhe dhe i vinte për të vjellë dhe sytë nuk i shikonin pothuaj fare. Por ai lëshoi litarin e fuzhnjës dhe e la të rrëshqasë midis duarve të plagosura, dhe kur iu kthye përsëri shikimi, pa se peshku ishte kthyer në shpinë me barkun e argjendtë lart. Dorëza e fuzhnjës rrinte pjerrtas mbi shpatull dhe deti që skuqur nga gjaku i zemrës së peshkut. Në fillim njolla ishte e errët, sikur uji i kaltër që mbushur me peshq një milje thellë. Pastaj njolla u hap si një re. Peshku dukej ende i argjendtë dhe lëkundej mbi valët.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man looked carefully in the glimpse of vision that he had. Then he took two turns of the harpoon line around the bitt in the bow and hid his head on his hands.

Plaku e shikonte me kujdes me sytë e mjegulluar. Pastaj e mbështolli dy herë litarin e fuzhnjës te hallka e bashit dhe e mbështeti kokën mbi dorë.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 36 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Keep my head dear,” he said against the wood of the bow. “I am a tired old man. But I have killed this fish which is my brother and now I must do the slave work.”

- Mos m’u turbullo moj kokë, - tha me ballin e mbështetur te dërrasat e bashit. - Jam një plak i rraskapitur. Por e vrava këtë peshk që e kisha si vëlla dhe tani duhet të punoj si skllav.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 57 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 79 fjalë, domethënë, 22 fjalë më shumë.

Krahaso:

Now I must prepare the nooses and the rope to lash him alongside, he thought. Even if we were two and swamped her to load him and bailed her out, this skiff would never hold him. I must prepare everything, then bring him in and lash him well and step the mast and set sail for home.

Tani duhet të përgatis litarët dhe të bëj nyjet, që ta lidh peshkun te buza e barkës, mendoi. Madje dhe sikur të ishim dy veta dhe sikur ta ulnim barkën nën ujë për të ngarkuar peshkun dhe pastaj të nxirrnim ujin përsëri, kjo barkë nuk do ta mbante dot peshën e tij. Duhet të përgatis çdo gjë, pastaj ta afrojmë peshkun dhe ta lidh mirë e mirë dhe të ngre direkun me pëlhurën dhe të nisem për në shtëpi.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 107 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 98 fjalë, domethënë, 9 fjalë më pak.

Krahaso:

He started to pull the fish in to have him alongside so that he could pass a line through his gills and out his mouth and make his head fast alongside the bow. I want to see him, he thought, and to touch and to feel him. He is my fortune, he thought. But that is not why I wish to feel him. I think I felt his heart, he thought. When I pushed on the harpoon shaft the second time. Bring him in now and make him fast and get the noose around his tail and another around his middle to bind him to the skiff.

Filloi ta tërhiqte peshkun për ta afruar te buza e barkës, në mënyrë që të mund t’i fuste litarin midis verzave dhe qafës, dhe t’ia lidhte kokën te bashi. Dua ta shikoj, mendoi, dhe ta prek me dorë dhe ta marr vesh si është. Ai është pasuria ime. Por nuk dua ta prek për këtë arsye. Besoj se ia kam prekur zemrën, mendoi, atëherë kur i futa majën e fuzhnjës për herë të dytë. Afroje tani dhe lidhe duke i bërë një nyje pranë bishtit dhe një tjetër në mes të trupit, që ta puthitësh mirë pas barkës.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

“Get to work, old man,” he said. He took a very small drink of the water. “There is very much slave work to be done now that the fight is over.”

- Jepi plak, - tha. Mori shishen dhe piu një gllënjë të vogël uji. - Tani që lufta mbaroi, duhet të bëj një punë si prej skllavi.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 50 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 45 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

He looked up at the sky and then out to his fish. He looked at the sun carefully. It is not much more than noon, he thought. And the trade wind is rising. The lines all mean nothing now. The boy and I will splice them when we are home.

Ai hodhi sytë lart në qiell dhe pastaj vështroi peshkun. Pastaj vështroi diellin me vëmendje. S’ka shumë kohë që ka kaluar dreka, mendoi. Dhe filloi të ngrihet erë. Fijet tani s’ka nevojë t’i rregulloj. Do t’i ngjitim me djalin bashkë, kur të kthehem në shtëpi.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 30 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 27 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Come on, fish,” he said. But the fish did not come. Instead he lay there wallowing now in the seas and the old man pulled the skiff upon to him.

- Afrohu, peshk, - i tha. Por peshku nuk u afrua. Në vend që të afrohej, ai lëkundej i qetë mbi valët dhe plaku e çoi barkën pranë tij.

Në **paragrafin e katërqindpesëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 140 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 150 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

When he was even with him and had the fish’s head against the bow he could not believe his size. But he untied the harpoon rope from the bitt, passed it through the fish’s gills and out his jaws, made a turn around his sword then passed the rope through the other gill, made another turn around the bill and knotted the double rope and made it fast to the bitt in the bow. He cut the rope then and

went astern to noose the tail. The fish had turned silver from his original purple and silver, and the stripes showed the same pale violet colour as his tail. They were wider than a man's hand with his fingers spread and the fish's eye looked as detached as the mirrors in a periscope or as a saint in a procession.

Kur e afroi fare pranë dhe kur koka e peshkut ishte përballë bashit, plaku nuk mund t'u besonte syve se ishte aq i madh. E hoqi litarin e fuzhnjës nga hallka e bashit, e kaloi midis verzave dhe nofullave të peshkut, e hodhi dy herë rrotull shpatës, pastaj e kaloi në verzën tjetër, e mbështolli dhe një herë rreth shpatës dhe, si e bëri nyje të dyfishtë, e lidhi te hallka e bashit. Pastaj e këputi litarin dhe shkoi te kiçi që të lidhte bishtin. Peshku kish marrë tani ngjyrën e argjendtë në vend të ngjyrës parake, që ishte e argjendtë përzier me ngjyrë vjollcë, dhe vijat i dukeshin ngjyrë jargavani të zbehtë, ashtu si dhe bishti. Vijat ishin më të gjera se dora e njeriut me gishtat e hapura dhe syri i peshkut dukej aq shpërfillës, sa dhe pasqyra e periskopit ose sytë e një shenjtori gjatë procesionit fetar.

Në **paragrafin e katërqindëgjashhtëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 58 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 65 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

"It was the only way to kill him," the old man said. He was feeling better since the water and he knew he would not go away and his head was clear. He's over fifteen hundred pounds the way he is, he thought. Maybe much more. If he dresses out two-thirds of that at thirty cents a pound?

- Vetëm kështu mund ta vrisja, - tha plaku. - Ai e ndjente veten më mirë pasi piu ujë dhe e dinte që nuk do të humbte ndjenjat dhe kokën e kish të kthjellët. Me siguri i kalon të pesë kuintalët, mendoi. Mbase edhe më shumë. Në qoftë se nga kjo peshë nxjerr dy të tretat mish dhe e shes për nëntëdhjetë cent kilogramin, sa para do nxjerr?

Në **paragrafin e katërqindëgjashhtëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 56 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 60 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

"I need a pencil for that," he said. "My head is not that clear. But I think the great DiMaggio would be proud of me today. I had no bone spurs. But the hands and the back hurt truly." I wonder what a bone spur is, he thought. Maybe we have them without knowing of it.

- Për këtë hesap më duhet lapsi, - tha. - Koka ime s'është kaq e kthjellët. Por mendoj se Di Maxhoja i madh do të ishte sot krenar për mua. Unë s'e kam kallon e kockës. Por duart dhe shpina më dhembin vërtet. Ç'të jetë vallë kjo kalloja e kockës? Mbase e kemi dhe ne këtë gjë, pa e ditur që e kemi.

Në **paragrafin e katërqindëgjashtëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 92 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 101 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

He made the fish fast to bow and stern and to the middle thwart. He was so big it was like lashing a much bigger skiff alongside. He cut a piece of line and tied the fish's lower jaw against his bill so his mouth would not open and they would sail as cleanly as possible. Then he stepped the mast and, with the stick that was his gaff and with his boom rigged, the patched sail drew, the boat began to move, and half lying in the stern he sailed south-west.

Plaku e lidhi peshkun te kiçi dhe te bashi dhe te mezi i fronit. Peshku ishte kaq i madh, saqë dukej si një barkë më e madhe ku qe lidhur barka e plakut. Plaku preu një copë litar dhe e lidhi nëofullen e poshtme të peshkut te shpata, në mënyrë që të mos i hapej goja dhe që barka të mund të ecte sa më lehtë. Pastaj ai vuri drekun dhe, si tërhoqi litarin e pëlhurës me ndihmën e shkopit, pëlhura e arnuar u fry, barka filloi të lëvizë dhe gjysmë i shtrirë te kiçi, plaku po e drejtonte nga jug-perëndimi.

Në **paragrafin e katërqindëgjashtëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 149 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 149 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

He did not need a compass to tell him where southwest was. He only needed the feel of the trade wind and the drawing of the sail. I better put a small line out with a spoon on it and try and get something to eat and drink for the moisture. But he could not find a spoon and his sardines were rotten. So he hooked a patch of yellow Gulf weed with the gaff as they passed and shook it so that the small shrimps that were in it fell onto the planking of the skiff. There were more than a dozen of them and they jumped and kicked like sand fleas. The old man pinched their heads off with his thumb and forefinger and ate them chewing up the shells and the tails. They were very tiny but he knew they were nourishing and they tasted good.

Ai nuk kish nevojë për kompas, për të gjetur nga binte jug-perëndimi. I mjaftonte vetëm të dinte se nga frynte era dhe si fryhej pëlhura. Do bëja mirë të lidhja fillin e vogël me grep dhe të nis të ha diçka, dhe të pi që të freskohem. Por nuk e gjeti dot grepin, dhe sardelet ishin prishur. Kështu që ai kapi me shkop një grumbull leshterikësh të verdhë, ndërsa kalonin përbri, dhe i shtrydhi në mënyrë që karavidhet e vogla që ishin midis tyre, të binin mbi dërrasat e barkës. Ato ishin më shumë se një dyzinë dhe hidheshin e lëviznin këmbët si pleshtat e rërës. Plaku ua hoqi kokat duke i kapur me gishtin e madh dhe gishtin tregues dhe i hëngri duke i përtypur me gjithë guacka dhe bisht. Ato ishin shumë të vogla, por plaku e dinte se ishin të ushqyeshme dhe kishin shije të mirë.

Në **paragrafin e katërqindëgjashhtëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 143 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 148 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

The old man still had two drinks of water in the bottle and he used half of one after he had eaten the shrimps. The skiff was sailing well considering the handicaps and he steered with the tiller under his arm. He could see the fish and he had only to look at his hands and feel his back against the stern to know that this had truly happened and was not a dream. At one time when he was feeling so badly toward the end, he had thought perhaps it was a dream. Then when he had seen the fish come out of the water and hang motionless in the sky before he fell, he was sure there was some great strangeness and he could not believe it. Then he could not see well, although now he saw as well as ever.

Plaku kishte ende aq ujë sa për të pirë dy herë, dhe piu një të katërtën e ujit pasi hëngri karavidhet. Barka ecte mirë, megjithëse duhej të çante rrymën dhe plaku e drejtonte timonin me bërryl. Kështu shikonte gjithmonë peshkun dhe mjaftonte që të shihte duart e tij apo të ndjente kurrizin që e kish mbështetur te kiji, që të kuptonte se e gjithë kjo kish ndodhur vërtet dhe nuk ishte një ëndërr. Një herë, mu afër fundit, kur ai e kish ndjerë veten shumë keq, mendoi se ndoshta kjo ishte një ëndërr. Pastaj, kur kish parë peshkun që kish dalë nga uji dhe kish qëndruar i varur në qiell para se të binte, ai qe i sigurt se kjo ishte çudia më e madhe që kish parë dhe nuk u besoi syve. Atëhere sytë nuk i shikonin mirë, kurse tani shikonte aq mirë sa dhe më parë.

Në **paragrafin e katërqindëgjashhtëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 169 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 196 fjalë, domethënë, 27 fjalë më shumë.

Krahaso:

Now he knew there was the fish and his hands and back were no dream. The hands cure quickly, he thought. I bled them clean and the salt water will heal them. The dark water of the true gulf is the greatest healer that there is. All I must do is keep the head clear. The hands have done their work and we sail well. With his mouth shut and his tail straight up and down we sail like brothers. Then his head started to become a little unclear and he thought, is he bringing me in or am I bringing him in? If I were towing him behind there would be no question. Nor if the fish were in the skiff, with all dignity gone, there would be no question either. But they were sailing together lashed side by side and the old man thought, let him bring me in if it pleases him. I am only better than him through trickery and he meant me no harm.

Tani e dinte se peshku ishte vërtet dhe se duart dhe shpina e tij nuk ishin një ëndërr. Duart do të më shërohen shpejt, mendoi. Gjaku që më rrodhi i ka pastruar plagët dhe uji i kripur do të m'i shërojë. Uji i zi i rrymës së vërtetë është shëronjësi më i madh në botë. Vetëm ta kem kokën e kthjellët. Duart e bënë punën e tyre dhe tani lundrojmë mirë. Peshku e mban gojën mbyllur dhe

bishtin drejt përpjetë dhe ne lundrojmë si dy vëllezër. Në kokën e plakut u bë një turbullirë e vogël dhe deshi të dinte nëse ishte ai që po e sillte peshkun, apo peshku që po e sillte atë. Në qoftë se do ta tërhiqja peshkun të rimorkuar pas barkës, kjo çështje do të ishte e qartë. Ose në qoftë se peshku do të ishte brenda në barkë, me dinjitetin e humbur krejt, përsëri çështja do të ishte e qartë. Por ata lundronin bashkë, të lidhur me njëri-tjetrin, dhe plaku mendoi se le ta tërhiqte peshku atë, në qoftë se peshkut kështu i pëlqente. Unë ia kalova vetëm me dinakëri dhe ai s'kish ndërmend të më bënte ndonjë të keqe.

Në **paragrafin e katërqindëgjashhtëdhjetëgjashhtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 67 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 65 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

They sailed well and the old man soaked his hands in the salt water and tried to keep his head clear. There were high cumulus clouds and enough cirrus above them so that the old man knew the breeze would last all night. The old man looked at the fish constantly to make sure it was true. It was an hour before the first shark hit him.

Ata lundronin pa pushim dhe plaku lante duart në ujin e kripur dhe përpiquej ta kish kokën të kthjellët. Lart përmbi tufat e reve kishte re të tjera të pambukta dhe plaku e dinte se era do të frynte gjithë natën. Plaku nuk i hiqte sytë nga peshku, që të sigurohej se nuk qe në ëndërr. Një orë më vonë, e sulmoi peshkaqeni i parë.

Në **paragrafin e katërqindëgjashhtëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 80 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 74 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

The shark was not an accident. He had come up from deep down in the water as the dark cloud of blood had settled and dispersed in the mile deep sea. He had come up so fast and absolutely without caution that he broke the surface of the blue water and was in the sun. Then he fell back into the sea and picked up the scent and started swimming on the course the skiff and the fish had taken.

Peshkaqeni nuk e sulmoi rastësisht. Ai kish dalë nga thellësia e ujit, në kohën që reja e zezë e gjakut qe dendësuar dhe ishte shpërndarë deri në një milje thellë në det. Ai doli shpejt dhe pa u trembur fare, duke çarë sipërfaqen e kaltërt të ujit dhe duke shkëlqyer në diell. Pastaj u zhyt përsëri në det dhe ndjeu erën e gjakut, dhe zuri të notonte pas gjurmës që linte peshku me barkën.

Në **paragrafin e katërqindëgjashhtëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 222 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 217 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

Sometimes he lost the scent. But he would pick it up again, or have just a trace of it, and he swam fast and hard on the course. He was a very big Make shark built to swim as fast as the fastest fish in the sea and everything about him was beautiful except his jaws. His back was as blue as a sword fish's and his belly was silver and his hide was smooth and handsome. He was built as a sword fish except for his huge jaws which were tight shut now as he swam fast, just under the surface with his high dorsal fin knifing through the water without wavering. Inside the closed double lip of his jaws all of his eight rows of teeth were slanted inwards. They were not the ordinary pyramid-shaped teeth of most sharks. They were shaped like a man's fingers when they are crisped like claws. They were nearly as long as the fingers of the old man and they had razor-sharp cutting edges on both sides. This was a fish built to feed on all the fishes in the sea, that were so fast and strong and well armed that they had no other enemy. Now he speeded up as he smelled the fresher scent and his blue dorsal fin cut the water.

Nganjëherë e humbiste gjurmën. Por e nuhaste përsëri, ose binte drejt me të dhe notonte shpejt prapa saj. Ky ishte një peshkaqen i madh Mako, që mund të notonte aq shpejt sa edhe peshku më i shpejtë dhe që gjithçka e kishte të bukur, me përjashtim të nofullave. Kurrizin e kish të kaltër si peshku-shpatë dhe barkun ngjyrë hiri të argjendtë, dhe lëkurën të lëmuar e të bukur. I ngjante peshkut-shpatë, me përjashtim të nofullave të mëdha, që i mbante të shtrënguara fort, ndërsa notonte me shpejtësi nën syprinën e detit, duke çarë ujin drejt me fletën e lartë të shpinës. Brenda buzëve të dyfishta e të shtrënguara të nofullave, kish tetë radhë dhëmbësh të ngulura shtrembër. Ata nuk ishin si dhëmbët e zakonshëm piramidale të shumicës së peshqve. Ata u ngjnin gishtave të njeriut kur i përthyen si kthetra. Ishin të gjatë, pothuaj sa gishtat e plakut dhe kishin majë të mprehtë si brisku, nga të dyja anët. Ky ish një peshk që ishte krijuar të ushqej me të gjithë peshqit e detit, edhe me ata që ishin po aq të shpejtë dhe të fortë dhe të armatosur dhe që nuk trembeshin nga asnjë armik. Tani ai shpejtonte të ngjitej lart, ndërsa ndjente erën e gjurmës së freskët, dhe fleta e kaltërt e shpinës çante ujin.

Në **paragrafin e katërqindëgjastëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 59 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 49 fjalë, domethënë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

When the old man saw him coming he knew that this was a shark that had no fear at all and would do exactly what he wished. He prepared the harpoon and made the rope fast while he watched the shark come on. The rope was short as it lacked what he had cut away to lash the fish.

Kur plaku e pa, e kuptoi se ky ish një peshkaqen që nuk ka frikë nga asgjë dhe që bën atë që do. Plaku bëri gati fuzhnjën dhe lidhi litarin, ndërsa priste që peshkaqeni të afrohej. Litari që i shkurtër, sepse kish prerë një copë për të lidhur peshkun.

Në **paragrafin e katërqindeshatatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 74 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 72 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man's head was clear and good now and he was full of resolution but he had little hope. It was too good to last, he thought. He took one look at the great fish as he watched the shark close in. It might as well have been a dream, he thought. I cannot keep him from hitting me but maybe I can get him. Dentuso, he thought. Bad luck to your mother.

Tani plaku e kish kokën të kthjellët dhe ai ishte plot vendosmëri, por kishte pak shpresë. Gjer këtu puna shkoi kaq mirë, saqë kështu s'kish se si të vazhdonte, mendoi. I hodhi një sy peshkut të madh, ndërsa përgjonte peshkaqenin që po afrohej. Do të ishte mirë që kjo të qe ëndërr, mendoi. Nuk mund ta pengoj të më hidhet, por ndoshta mund ta vras. *Dentuso*, mendoi. E hëngërt mortja tët ëmë.

Në **paragrafin e katërqindeshatatëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 164 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 159 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

The shark closed fast astern and when he hit the fish the old man saw his mouth open and his strange eyes and the clicking chop of the teeth as he drove forward in the meat just above the tail. The shark's head was out of water and his back was coming out and the old man could hear the noise of skin and flesh ripping on the big fish when he rammed the harpoon down onto the shark's head at a spot where the line between his eyes intersected with the line that ran straight back from his nose. There were no such lines. There was only the heavy sharp blue head and the big eyes and the clicking, thrusting all-swallowing jaws. But that was the location of the brain and the old man hit it. He hit it with his blood mused hands driving a good harpoon with all his strength. He hit it without hope but with resolution and complete malignancy.

Peshkaqeni iu afrua me shpejtësi kiçit dhe kur iu turr peshkut, plaku pa gojën e hapur dhe sytë e çuditshëm, dhe dëgjoi sesi kërcitën dhëmbët e mprehtë në mish, tek iu hodh peshkut pak më lart se bishti. Koka e peshkaqenit ishte mbi ujë dhe shpinën e kish jashtë, dhe plaku dëgjoi zhurmën e lëkurës dhe të mishit të peshkut të madh, që po shqyheshin nga nofullat, në kohën kur e nguli fuzhnjën mbi kokën e peshkaqenit në vendin ku kryqëzohej linja që bashkonte dy sytë e tij me linjën e drejtë të hundës. Në të vërtetë linjë nuk kishte. Ishte vetëm koka e rëndë, e kaltër, konike dhe sytë e mëdhenj dhe nofullat kërcitëse, që nguleshin dhe gëlltisinin çdo gjë. Por ky ishte vendi ku ndodhej truri dhe plaku goditi atje. Ai goditi me duart e prera e të gjakosura, duke e ngulur thellë fuzhnjën me tërë forcën. E goditi pa shpresë, por me vendosmëri dhe plot zemërim.

Në **paragrafin e katërqindeshatatëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 117 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 92 fjalë, domethënë, 25 fjalë më pak.

Krahaso:

The shark swung over and the old man saw his eye was not alive and then he swung over once again, wrapping himself in two loops of the rope. The old man knew that he was dead but the shark would not accept it. Then, on his back, with his tail lashing and his jaws clicking, the shark plowed over the water as a speedboat does. The water was white where his tail beat it and three-quarters of his body was clear above the water when the rope came taut, shivered, and then snapped. The shark lay quietly for a little while on the surface and the old man watched him. Then he went down very slowly.

Peshkaqeni u rrotullua dhe plaku pa se syri i tij ishte pa jetë, dhe pastaj ai u rrotullua përsëri, duke e mbështjellë veten dy herë me litarin. Plaku e kuptoi se kishte ngordhur, por peshkaqeni nuk donte ta pranonte këtë gjë. I kthyer në shpinë, me bishtin që godiste dhe me nofullat kërcëllitëse, peshkaqeni rrihte ujin si një motoska. Atje ku godiste me bisht, ujë u bë i bardhë dhe tre të katërtat e trupit i dukej mire mbi ujë, në kohën kur litari u tendos, u drodh dhe pastaj u këput.

Në **paragrafin e katërqindeshatatëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 34 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He took about forty pounds,” the old man said aloud. He took my harpoon too and all the rope, he thought, and now my fish bleeds again and there will be others.

- Ai mori nja pesëmbëdhjetë kile mish, - tha plaku me zë të lartë. - Mori fuzhnjën time dhe të gjithë litarin, mendoi, dhe tani peshku im u gjakos përsëri dhe do na ndjekin të tjerë peshkaqenë.

Në **paragrafin e katërqindeshatatëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 29 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

He did not like to look at the fish anymore since he had been mutilated. When the fish had been hit it was as though he himself were hit.

Plaku nuk donte ta shikonte më peshkun tani që ishte shëmtuar. Kur i kishin sulmuar peshkun, iu duk sikur sulmuan atë vetë.

Në **paragrafin e katërqindeshtatëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 34 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

But I killed the shark that hit my fish, he thought. And he was the biggest dentuso that I have ever seen. And God knows that I have seen big ones.

Por, sidoqoftë, unë e vrava peshkaqenin që sulmoi peshkun tim, mendoi. Dhe ai ishte dentuso më i madh që kam parë ndonjëherë. Dhe e di Perëndia sa peshkaqenë të mëdhenj kam parë në jetë.

Në **paragrafin e katërqindeshtatëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 47 fjalë, domethënë, 15 fjalë më shumë.

Krahaso:

It was too good to last, he thought. I wish it had been a dream now and that I had never hooked the fish and was alone in bed on the newspapers.

E kisha punën kaq mirë, sa që s'mund të vazhdonte kështu, sepse e mira nuk vazhdon gjatë. Do të doja që e gjithë kjo të ishte një ëndërr dhe që të mos e kisha kapur kurrë këtë peshk dhe të flija i vetëm mbi shtratin tim, mbi gazetat.

Në **paragrafin e katërqindeshtatëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 70 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 70 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“But man is not made for defeat,” he said. “A man can be destroyed but not defeated.” I am sorry that I killed the fish though, he thought. Now the bad time is coming and I do not even have the harpoon. The dentuso is cruel and able and strong and intelligent. But I was more intelligent than he was. Perhaps not, he thought. Perhaps I was only better armed.

- Por njeriu nuk është krijuar për të pësuar disfatë, - tha. - Njeriun mund ta asgjësosh, por jo ta mposhtësh. Megjithatë më vjen keq që e vrava peshkun, mendoi. Tani të keqen e kam përpara dhe unë s'kam tani as fuzhnjën. Dentuso që i egër, i shkathtë dh, i fortë dhe i zgjuar. Por unë isha më i zgjuar se ai. Ndoshta jo, mendoi. Ndoshta unë isha vetëm më i armatosur.

Në **paragrafin e katërqindeshtatëdhjetetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 6 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Don’t think, old man,” he said aloud. “Sail on this course and take it when it comes.”

- Mos u mendo, plak, - tha me zë të lartë. - Lundro në drejtimin që ke marrë dhe përballo të keqen kur të të vijë.

Në **paragrafin e katërqindeshtatëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 96 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 118 fjalë, domethënë, 22 fjalë më shumë.

Krahaso:

But I must think, he thought. Because it is all I have left. That and baseball. I wonder how the great DiMaggio would have liked the way I hit him in the brain? It was no great thing, he thought. Any man could do it. But do you think my hands were as great a handicap as the bone spurs? I cannot know. I never had anything wrong with my heel except the time the sting ray stung it when I stepped on him when swimming and paralyzed the lower leg and made the unbearable pain.

Por unë duhet të mendoj, mendoi. Sepse kjo është e vetmja gjë që më ka mbetur. Kjo dhe bejsbolli. Kam qejf të di, se a do t’i pëlqente Di Maxhios së madh, mënyra se si e godita peshkaqenin në tru. Kjo s’ishte ndonjë gjë e madhe, mendoi. Çdo njeri mund ta bënte. Por ti kujton se duart e mia më penguan aq sa të pengon ty kalloja e kockës? Këtë s’mund ta di. Asnjëherë s’më ka pësuar ndonjë të keqe thembra e këmbës, me përjashtim të asaj here kur më kafshoi peshku elektrik, kur unë e shkela ndërsa po lahesha, dhe që m’u paralizua këmba gjerë te gjuri dhe që më dhembi aq sa nuk e duroja dot.

Në **paragrafin e katërqindetetëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Think about something cheerful, old man,” he said. “Every minute now you are closer to home. You sail lighter for the loss of forty pounds.”

- Mendo ndonjë gjë më të gëzueshme, o plak, - tha. - Çdo minutë që kalon je më afër shtëpisë. Tani që humbe pesëmbëdhjetë kile peshk, lundron më lehtë.

Në **paragrafin e katërqindetetëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 27 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 8 fjalë më shumë.

Krahaso:

He knew quite well the pattern of what could happen when he reached the inner part of the current. But there was nothing to be done now.

Plaku e dinte mirë se ç'mund të ndodhte kur të arrinte në mesin e rrymës. Por s'kish ç'të bënte.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“Yes there is,” he said aloud. “I can lash my knife to the butt of one of the oars.”

- Ke ç'të bësh, - tha me zë të lartë. - Mund të lidhësh thikën me njëren lopatë.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

So he did that with the tiller under his arm and the sheet of the sail under his foot.

Kështu bëri, duke mbajtur timonin nën dorë dhe duke shkelur me këmbë litarin e pëlhurës.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Now,” he said. “I am still an old man. But I am not unarmed.”

- Ja pra, - tha. - Vërtet jam plak tani. Por unë jam i çarmatosur.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetepesë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

The breeze was fresh now and he sailed on well. He watched only the forward part of the fish and some of his hope returned.

Era frynte tani e freskët dhe ai lundronte shpejt. Vështronte vetëm pjesën e përparme të peshkut dhe shpresa iu kthye përsëri.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

It is silly not to hope, he thought. Besides I believe it is a sin. Do not think about sin, he thought. There are enough problems now without sin. Also I have no understanding of it.

Është marrëzi të mos kesh shpresë, mendoi. Veç kësaj, besoj se kjo është mëkat. Mos mendo për mëkatin, tha me vete. Tani ke telashe të tjera përveç mëkatit. Nga mëkatet nuk kuptoj shumë.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 104 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 106 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

I have no understanding of it and I am not sure that I believe in it. Perhaps it was a sin to kill the fish. I suppose it was even though I did it to keep me alive and feed many people. But then everything is a sin. Do not think about sin. It is much too late for that and there are people who are paid to do it. Let them think about it. You were born to be a fisherman as the fish was born to be a fish. San Pedro was a fisherman as was the father of the great DiMaggio.

Unë nuk i kuptoj mirë mëkatet dhe s'ma merr mendja që besoj në to. Ndoshta bëra mëkat që vrava peshkun. Besoj se mëkat është, megjithëse e vrava që të nxjerr bukën dhe që të ushqehen me të shumë njerëz. Por në fund të fundit, çdo gjë që bën është mëkat. Mos mendo për mëkatet. Është shumë vonë për këtë gjë dhe ka plot njerëz që paguhen për t'u marrë me mëkatet. Le të mendojnë ata për to. Ti ke lindur që të jesh peshkatar, ashtu si dhe peshku ka lindur që të jetë peshk. Shën Pjetri qe peshkatar, ashtu si dhe babai i Di Maxhios së madh.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 93 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 102 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

But he liked to think about all things that he was involved in and since there was nothing to read and he did not have a radio, he thought much and he kept on thinking about sin. You did not kill the fish only to keep alive and to sell for food, he thought. You killed him for pride and because you are a fisherman. You loved him when he was alive and you loved him after. If you love him, it is not a sin to kill him. Or is it more?

Por i pëlqente të mendonte për të gjitha gjërat që kish rreth e rrotull, dhe gjersa nuk kish asgjë për të lexuar dhe nuk kishte radio, mendohej shumë, dhe tani vazhdonte të vriste mendjen për mëkatin. Ti nuk e vrave peshkun vetëm që të mos vdesësh urie dhe që ta shesësh për të nxjerrë bukën, mendoi. Ti e vrave atë nga krenaria dhe sepse je peshkatar. Ti e deshe peshkun sa ishte gjallë dhe e do

ende edhe tani që vdiq. Në qoftë se e deshe, do të thotë se nuk bëre mëkat që e vrave. Apo ndoshta mëkati është më i madh?

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, domethënë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“You think too much, old man,” he said aloud.

- Ti po e vret mendjen kaq shumë, o plak, mendoi.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 42 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 43 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

But you enjoyed killing the dentuso, he thought. He lives on the live fish as you do. He is not a scavenger nor just a moving appetite as some sharks are. He is beautiful and noble and knows no fear of anything.

Por ti e vrave me gëzim *dentuson*, tha me vete. Ai ushqehet duke vrarë peshq, si dhe ti. Ai nuk i ha kërmat dhe nuk është i pangopur si janë gjithë peshkaqenët. Ai është i bukur dhe fisnik dhe nuk trembet nga asgjë.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I killed him in self-defense,” the old man said aloud. “And I killed him well.”

- E vrava atë për të mbrojtur veten, - tha plaku me zë të lartë. - Dhe e vrava me mjeshtëri.

Në **paragrafin e katërqindetëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

Besides, he thought, everything kills everything else in some way. Fishing kills me exactly as it keeps me alive. The boy keeps me alive, he thought. I must not deceive myself too much.

Përveç kësaj, mendoi, çdo gjë në botë vret diçka tjetër në ndonjë farë mënyre.

Peshkimi më vret mua, pikërisht në kohën që më ushqen. Djali më mban mua gjallë, mendoj. Nuk duhet ta gënjej veten kaq shumë.

Në **paragrafin e katërqindetenëntëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 89 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 88 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He leaned over the side and pulled loose a piece of the meat of the fish where the shark had cut him. He chewed it and noted its quality and its good taste. It was firm and juicy, like meat, but it was not red. There was no stringiness in it and he knew that it would bring the highest price in the market. But there was no way to keep its scent out of the water and the old man knew that a very bad time was coming.

U përkul nga buza e barkës dhe nduku një copë mish gjysmë të këputur, në vendin ku kish kafshuar peshkaqeni. E përtypi dhe vuri re cilësinë dhe shijen e mirë. Ishte i fortë dhe i lëngshëm, si mish kau, veçse nuk qe i kuq. Nuk ishte pënjë-pënjë dhe ai e dinte se në treg do t'ia paguanin me çmimin më të lartë. Veçse plaku nuk mundte në asnjë mënyrë që të ndalonte përhapjen e erës së mishit mbi det dhe e dinte se ora e keqe po afrohej.

Në **paragrafin e katërqindetenëntëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 80 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 65 fjalë, domethënë, 15 fjalë më pak.

Krahaso:

The breeze was steady. It had backed a little further into the north-east and he knew that meant that it would not fall off. The old man looked ahead of him but he could see no sails nor could he see the hull nor the smoke of any ship. There were only the flying fish that went up from his bow sailing away to either side and the yellow patches of Gulf weed. He could not even see a bird.

Era frynte pa pushim. Ajo ishte kthyer pak nga veri-lindja dhe plaku e dinte se kjo do të thoshte se era nuk do të pushonte. Plaku hidhte sytë përtej, por nuk shikonte gjëkund as pëlhura, as direkë apo tym vaporësh. Dukeshin vetëm peshqit fluturues, që fluturonin nga të dyja anët e bashit të barkës dhe njollat e verdha të leshterikëve. Madje as zogj nuk shikonte.

Në **paragrafin e katërqindetenëntëdhjetepesë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

He had sailed for two hours, resting in the stern and sometimes chewing a bit of the meat from the marlin, trying to rest and to be strong, when he saw the first of the two sharks.

Kish dy orë që lundronte shtrirë te kiçi, dhe ngandonjëherë përtypte ndonjë copë nga mishi i marlinit, duke u përpjekur të çlodhej e të bëhej i fortë, kur pa njërin nga dy peshkaqenët.

Në **paragrafin e katërqindetenëntëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 41 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Ay,” he said aloud. There is no translation for this word and perhaps it is just a noise such as a man might make, involuntarily, feeling the nail go through his hands and into the wood.

Aj, - tha me zë të lartë. Kjo fjalë nuk kish ndonjë kuptim, dhe ndoshta ajo i ngjante thirrjes që mund të lëshojë pa dashur një njeri, kur ndjen se gozhda ia ka shpuar dorën e ia ka mbërthyer në një dërrasë.

Në **paragrafin e katërqindetenëntëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 67 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 74 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Galanos,” he said aloud. He had seen the second fin now coming up behind the first and had identified them as shovel-nosed sharks by the brown, triangular fin and the sweeping movements of the tail. They had the scent and were excited and in the stupidity of their great hunger they were losing and finding the scent in their excitement. But they were closing all the time.

- Galanos, - tha me zë të lartë. Vështroi fletën e dytë që doli mbi ujë pas të parës dhe e kuptoi se këta ishin peshkaqenë hundështypur, me fletë ngjyrë kafe në trajtë trekëndëshi dhe me lëvizje të gjëra të bishtit. Ata kishin ndjerë erën e mishit dhe ishin turbulluar dhe, në turbullim e sipër, nga uria e madhe e kishin humbur dhe e kishin gjetur gjurmën e erës përsëri. Tani po afroreshin vazhdimisht.

Në **paragrafin e katërqindetenëntëdhjetetëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 164 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 171 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

The old man made the sheet fast and jammed the tiller. Then he took up the oar with the knife lashed to it. He lifted it as lightly as he could because his hands rebelled at the pain. Then he opened and closed them on it lightly to loosen them. He closed them firmly so they would take the pain now and would not flinch and watched the sharks come. He could see their wide, flattened, shovel-pointed heads now and their white tipped wide pectoral fins. They were hateful sharks, bad smelling, scavengers as well as killers, and when they were hungry they

would bite at an oar or the rudder of a boat. It was these sharks that would cut the turtles' legs and flippers off when the turtles were asleep on the surface, and they would hit a man in the water, if they were hungry, even if the man had no smell of fish blood nor of fish slime on him.

Plaku e lidhi fort pëlhurën dhe nguliti timonin që të mos lëvizte. Pastaj ngriti lopatën ku kish lidhur thikën. E ngriti me ngadalë, sepse duart nuk e duronin dhimbjen. I hapi gishtat dhe i mbylli përsëri që t'i çmpinte. Pastaj e shtrëngoi lopatën fort, në mënyrë që duart ta ndjenin të gjithë dhimbjen përnjëherësh dhe të mos e tradhëtonin më vonë, dhe ndërkaq ndiqte me sy peshkaqenët që po vinin. Tani ai shihte kokat e tyre me majë të shtypur dhe hundë të gjërë dhe fletët e kraharorit me nga një vijë të bardhë. Ata ishin peshkaqenë të neveritshëm, që mbanin erë të keqe, ngrënës kufomash dhe vrasës dhe kur ishin të uritur, mund të kafshonin lopatën ose bishtin e timonit të barkës. Këta ishin ata peshkaqenë që i kafshojnë e u presin kërabët breshkave, kur ato flenë mbi sipërfaqen e detit dhe që mund të sulmojnë edhe njeriun në ujë, kur janë të uritur, madje edhe në qoftë se njeriu nuk mban erën e gjakut ose të mishit të peshkut.

Në **paragrafin e katërqindetenëntëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Ay,” the old man said. “Galanos. Come on galanos.”

- Aj, - tha plaku. - Galanos, ejani galanos.

Në **paragrafin e pesëqindtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 136 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 141 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

They came. But they did not come as the Mako had come. One turned and went out of sight under the skiff and the old man could feel the skiff shake as he jerked and pulled on the fish. The other watched the old man with his slitted yellow eyes and then came in fast with his half circle of jaws wide to hit the fish where he had already been bitten. The line showed clearly on the top of his brown head and back where the brain joined the spinal cord and the old man drove the knife on the oar into the juncture, withdrew it, and drove it in again into the shark's yellow cat-like eyes. The shark let go of the fish and slid down, swallowing what he had taken as he died.

Ata erdhën. Por nuk erdhën ashtu si kish ardhur peshkaqeni Mako. Njëri u kthye dhe i humbi nga sytë duke u zhytur nën barkë, dhe plaku ndjeu se si barka u drodh kur peshkaqeni kafshoi dhe nduku peshkun. Tjetri vështronte plakun me sytë e tij të vegjël të verdhë dhe pastaj u afrua shpejt me nofullat e hapura në formë gjysmërrethi, që t'i turrej peshkut në vendin ku e kish kafshuar dentuso.

Plaku e shihte qartë linjën që fillonte nga maja e kokës ngjyrë kafe dhe shkonte në shpinë, atje ku truri bashkohet me shtyllën kurrizore dhe e nguli thikën me anë të lopatës pikërisht në atë vend; pastaj e nxori dhe e nguli përsëri në sytë e verdhë si të maces të peshkaqenit. Peshkaqeni u shkëput nga peshku dhe rrëshqiti poshtë, duke gëlltitur copën që kish kafshuar, ndërsa po ngordhte.

Në **paragrafin e pesëqindnjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 157 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 148 fjalë, domethënë, 9 fjalë më pak.

Krahaso:

The skiff was still shaking with the destruction the other shark was doing to the fish and the old man let go the sheet so that the skiff would swing broadside and bring the shark out from under. When he saw the shark he leaned over the side and punched at him. He hit only meat and the hide was set hard and he barely got the knife in. The blow hurt not only his hands but his shoulder too. But the shark came up fast with his head out and the old man hit him squarely in the center of his flat-topped head as his nose came out of water and lay against the fish. The old man withdrew the blade and punched the shark exactly in the same spot again. He still hung to the fish with his jaws hooked and the old man stabbed him in his left eye. The shark still hung there.

Barka dridhej ende nga kërdua që bënte mbi peshkun peshkaqeni tjetër dhe plaku e ktheu pëlhurën në atë mënyrë, që barka të kthehej anash dhe peshkaqeni të dilte nga uji. Kur e pa peshkaqenin, u përkul nga buza e barkës dhe e goditi. E goditi në mish, por lëkura e peshkaqenit ishte kaq e fortë, sa që nuk e la thikën të futej. Nga goditja, plakut i dhembën jo vetëm duart, por dhe shpatullat. Por peshkaqeni u vërsul shpejt me kokën mbi ujë dhe plaku e goditi mu në mes të kokës së tij me majë të shtypur, ndërsa turiri i peshkaqenit doli nga uji dhe iu qep peshkut. Plaku e shkuli thikën dhe e goditi përsëri mu në vendin ku e kish goditur më pare. Peshkaqeni ende varej te peshku me nofullat e shtrënguara dhe plaku e goditi në syrin e majtë. Peshkaqeni ende nuk shqitej nga peshku.

Në **paragrafin e pesëqindedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 73 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 73 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“No?” the old man said and he drove the blade between the vertebrae and the brain. It was an easy shot now and he felt the cartilage sever. The old man reversed the oar and put the blade between the shark’s jaws to open them. He twisted the blade and as the shark slid loose he said, “Go on, galano. Slide down a mile deep. Go see your friend, or maybe it’s your mother.”

- S’do? tha plaku dhe i nguli thikën midis trurit dhe shtyllës kurrizore. Kjo ishte një goditje e lehtë për plakun dhe ai ndjeu se si thika preu kërcën. Plaku e ktheu lopatën dhe e futi thikën midis nofullave të peshkaqenit, që t’ia hapte. E rrotulloi thikën dhe kur peshkaqeni rrëshqiti e u shkëput nga peshku tha: - Shko poshtë, galano. Rrëshqit një milje thellë. Shko dhe shiko mikun tënd apo mbase nënën

tënde.

Në **paragrafin e pesëqindetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 31 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man wiped the blade of his knife and laid down the oar. Then he found the sheet and the sail filled and he brought the skiff onto her course.

Plaku fshiu thikën dhe e lëshoi lopatën poshtë. Pastaj rregulloi pëlhurën dhe vela u fry nga era, dhe plaku e ktheu barkën në drejtimin e mëparshëm.

Në **paragrafin e pesëqindekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 72 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 86 fjalë, domethënë, 14 fjalë më shumë.

Krahaso:

“They must have taken a quarter of him and of the best meat,” he said aloud. “I wish it were a dream and that I had never hooked him. I’m sorry about it, fish. It makes everything wrong.” He stopped and he did not want to look at the fish now. Drained of blood and awash he looked the colour of the silver backing of a minor and his stripes still showed.

- Ata me siguri morën një të katërtën e peshkut dhe mishin më të mirë, - tha me zë të lartë. - Do të doja që e gjithë kjo të ishte një ëndërr dhe që kurrë mos ta kisha zenë këtë peshk. Më vjen keq për këto që ndodhën, o peshk. Çdo gjë po më vete mbrapsht. Plaku pushoi dhe tani nuk donte më ta shikonte peshkun. Pa gjak dhe i lagur peshku kishte ngjyrën e pluhurit të argjendtë që mbulon pasqyrat nga prapa dhe vijat i dukeshin, ende.

Në **paragrafin e pesëqindepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 19 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I shouldn’t have gone out so far, fish,” he said. “Neither for you nor for me. I’m sorry, fish.”

- Nuk duhej të kisha shkuar kaq larg, o peshk, -tha. - Kjo s’ishte e mirë as për mua, as për ty. Më vjen keq, o peshk.

Në **paragrafin e pesëqindegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

Now, he said to himself. Look to the lashing on the knife and see if it has been cut. Then get your hand in order because there still is more to come.

- Ki mendjen, - i tha vetes. - Shiko mos është këputur litari, me të cilin ke lidhur thikën. Pastaj rregulloje dorën, sepse ka ende shumë për të bërë.

Në **paragrafin e pesëqindëstetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 67 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 61 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

"I wish I had a stone for the knife," the old man said after he had checked the lashing on the oar butt. "I should have brought a stone." You should have brought many things, he thought. But you did not bring them, old man. Now is no time to think of what you do not have. Think of what you can do with what there is.

- Sikur të kisha gurin për të mprehur thikën, - tha plaku pasi hetoi litarin te bishti i lopatës. - Duhej ta kisha marrë gurin me vete. Ti duhej të kishe marrë shumë gjëra me vete, mendoi. Po ti nuk i more, o plak. Tani s'është koha të mendosh për ato që nuk i ke. Mendo se ç'mund të bësh me ato që ke.

Në **paragrafin e pesëqindëtetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

"You give me much good counsel," he said aloud. "I'm tired of it." He held the tiller under his arm and soaked both his hands in the water as the skiff drove forward.

- Po më jep shumë këshilla të mira, - tha me zë të lartë. - Më mërzi me to. E mbante timonin me bërryl dhe i lagte të dyja duart në ujë, ndërsa barka ecte përpara.

Në **paragrafin e pesëqindënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 63 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 74 fjalë, domethënë, 11 fjalë më shumë.

Krahaso:

"God knows how much that last one took," he said. "But she's much lighter now." He did not want to think of the mutilated under-side of the fish. He knew that each of the jerking bumps of the shark had been meat torn away and that the fish now made a trail for all sharks as wide as a highway through the sea.

- Zoti e di se sa zhvati peshkaqeni i fundit, - tha. - Por peshku tani është më i lehtë. Plaku nuk donte as ta sillte ndërmend barkun e gjymtuar të peshkut. Ai e dinte se në çdo goditje që kish tronditur barkën, peshkaqeni kishte këputur nga

një copë mish dhe se peshku tani linte pas një gjurmë si një rrugë të madhe në mes të detit, pas të cilës mund të rendnin gjithë peshkaqenët e oqeanit.

Në **paragrafin e pesëqindedhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 70 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 77 fjalë, domethënë, 7 fjalë më shumë.

Krahaso:

He was a fish to keep a man all winter, he thought. Don't think of that. Just rest and try to get your hands in shape to defend what is left of him. The blood smell from my hands means nothing now with all that scent in the water. Besides they do not bleed much. There is nothing cut that means anything. The bleeding may keep the left from cramping.

Ky ish një peshki tillë, që mund të mbante një njeri me bukë gjithë dimrin, mendoi. Mos mendo për këtë. Çlodhu tani dhe mundohu të rregullosh duart që të mbrosh atë që ka mbetur. Era e gjakut të duarve të mia nuk është asgjë ndaj gjithë kësaj ere që lë peshku mbi det. Veç kësaj, duart s'më lëshojnë më gjak. S'kam më të prera të mëdha. Gjaku që më rrodhi ma shpëtoi dorën e majtë nga ngërçi.

Në **paragrafin e pesëqindnjëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 39 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 44 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

What can I think of now? he thought. Nothing. I must think of nothing and wait for the next ones. I wish it had really been a dream, he thought. But who knows? It might have turned out well.

Për ç'gjëra mund të mendoj tani? Tha me vete. Për asgjë. Nuk duhet të mendoj asgjë dhe duhet të pres peshkaqentë e tjerë. Do të doja që kjo të ishte vërtetë një ëndërr, mendoi. Po kush e di? Mund të më kthehet për mbarë.

Në **paragrafin e pesëqindymbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 66 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 64 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The next shark that came was a single shovelnose. He came like a pig to the trough if a pig had a mouth so wide that you could put your head in it. The old man let him hit the fish and then drove the knife on the oar don into his brain. But the shark jerked backwards as he rolled and the knife blade snapped.

Peshkaqeni tjetër që u afrua, ishte vetëm dhe hundështypur si të parët. Ai u afrua si derri te korrita, në qoftë se derri do të kish një gojë aq të gjerë sa të fusje kokën. Plaku e la të sulmonte peshkun dhe pastaj i nguli thikën e lidhur te lopata, në tru. Por peshkaqeni u hodh prapa duke u vërtitur dhe thika u thye.

Në **paragrafin e pesëqindetrembëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 41 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 51 fjalë, domethënë, 10 fjalë më shumë.

Krahaso:

The old man settled himself to steer. He did not even watch the big shark sinking slowly in the water, showing first life-size, then small, then tiny. That always fascinated the old man. But he did not even watch it now.

Plaku u ul te timoni. Ai as që e pa dot peshkaqenin e madh që po fundosej ngadalë në ujë, duke u zvogëluar në fillim pak, pastaj duke u zvogëluar edhe më, derisa u bë fare i vockël. Kjo gjë gjithmonë e magjepste plakun. Por tani as nuk e vuri re.

Në **paragrafin e pesëqindekatërmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

"I have the gaff now," he said. "But it will do no good. I have the two oars and the tiller and the short club."

- Tani më ka mbetur kanxha, - tha. - Por ajo nuk të hyn shumë në punë. Kam edhe dy lopatat dhe timonin dhe shkopin e shkurtër.

Në **paragrafin e pesëqindpesëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 27 fjalë, domethënë, 8 fjalë më pak.

Krahaso:

Now they have beaten me, he thought. I am too old to club sharks to death. But I will try it as long as I have the oars and the short club and the tiller.

Tani më mposhtën, mendoi. Jam tepër plak që të vras peshkaqenët me shkop. Por unë do të përpiqem përderisa kam lopatat dhe shkopin e shkurtër dhe timonin.

Në **paragrafin e pesëqindegjashtëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 48 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, domethënë, 10 fjalë më pak.

Krahaso:

He put his hands in the water again to soak them. It was getting late in the afternoon and he saw nothing but the sea and the sky. There was more wind in the sky than there had been, and soon he hoped that he would see land.

I futi duart në ujë që t'i lagte. Po afronte muzgu dhe ai nuk shikonte asgjë përreth, përveç qiell e det. Era frynte më fort se më pare dhe ai shpresonte se së shpejti mund të shihte tokën.

Në **paragrafin e pesëqindeshtatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“You’re tired, old man,” he said. “You’re tired inside.”

- U lodhe, o plak, - tha. - T’u lodh shpirti.

Në **paragrafin e pesëqindetëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The sharks did not hit him again until just before sunset.

Peshkaqenët e sulmuan përsëri para se të perëndonte dielli.

Në **paragrafin e pesëqindentëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 38 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man saw the brown fins coming along the wide trail the fish must make in the water. They were not even quartering on the scent. They were headed straight for the skiff swimming side by side.

Plaku pa fletët ngjyrë kafe që po afroreshin nëpër gjurmën që duhej të linte peshku në ujë. Tani nuk ecnin më pas gjurmës. Ata po i afroreshin barkës drejtpërdrejt, duke notuar përbri njëri-tjetrit.

Në **paragrafin e pesëqindenjzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 78 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 61 fjalë, domethënë, 17 fjalë më shumë.

Krahaso:

He jammed the tiller, made the sheet fast and reached under the stem for the club. It was an oar handle from a broken oar sawed off to about two and a half feet in length. He could only use it effectively with one hand because of the grip of the handle and he took good hold of it with his right hand, flexing his hand on it, as he watched the sharks come. They were both galanos.

Plaku nguli timonin, lidhi pëlhurën dhe kërkoi nënkiçin e barkës të gjente shkopin. Shkopi qe copë e një lopate të thyer, gati një metër i gjatë. Plaku mund ta përdorte mirë vetëm me një dorë, nga shkaku i dorezës, dhe tani e kapi fort me dorën e djathtë, duke tundur grushin, ndërsa vështronte peshkaqenët që po vinin. Të dy ishin *galanos*.

Në **paragrafin e pesëqindenjëzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 29 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

I must let the first one get a good hold and hit him on the point of the nose or straight across the top of the head, he thought.

Duhet ta lë të parin të kapet pas peshkut dhe pastaj ta godas në majën e hundës ose drejt e në kokë, mendoi.

Në **paragrafin e pesëqindenjëzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 85 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 83 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The two sharks closed together and as he saw the one nearest him open his jaws and sink them into the silver side of the fish, he raised the club high and brought it down heavy and slamming onto the top of the shark's broad head. He felt the rubbery solidity as the club came down. But he felt the rigidity of bone too and he struck the shark once more hard across the point of the nose as he slid down from the fish.

Dy peshkaqenët u afruan bashkë dhe kur pa se ai që ishte më afër i hapi nofullat dhe i futi në ijen e argjendtë të peshkut, plaku ngriti shkopin lart dhe i mëshoi fort dhe e goditi në kokën e shtypur. Atij iu duk sikur shkopi goditi në llastik të fortë. Por ndjeu gjithashtu se sa të fortë e kish kockën dhe e goditi peshkaqenin edhe një herë më fort mbi majën e hundës dhe peshkaqeni u shqit nga peshku dhe rrëshqiti poshtë.

Në **paragrafin e pesëqindenjëzetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 89 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 88 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

The other shark had been in and out and now came in again with his jaws wide. The old man could see pieces of the meat of the fish spilling white from the corner of his jaws as he bumped the fish and closed his jaws. He swung at him and hit only the head and the shark looked at him and wrenched the meat loose.

The old man swung the club down on him again as he slipped away to swallow and hit only the heavy solid rubberiness.

Peshkaqeni tjetër, kish mundur të largohej dhe tani po vinte përsëri me nofullat e hapura. Plaku pa copat e mishit të peshkut që i vareshin të bardha nga këndet e nofullave; në kohën që peshkaqeni kafshoi peshkun dhe i mbylli nofullat. Plaku anoi trupin dhe e goditi vetëm në kokë dhe peshkaqeni i nguli sytë dhe këputi një copë mish. Plaku e goditi përsëri me shkop kur po shkëputej nga peshku për të gëlltitur mishin dhe iu duk se goditi vetëm një llastik të rëndë e të fortë.

Në **paragrafin e pesëqindenjëzetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Come on, galano,” the old man said. “Come in again.”

- Eja galano, - tha plaku. - Afrohu përsëri.

Në **paragrafin e pesëqindenjëzetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 67 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 50 fjalë, domethënë, 17 fjalë më pak.

Krahaso:

The shark came in a rush and the old man hit him as he shut his jaws. He hit him solidly and from as high up as he could raise the club. This time he felt the bone at the base of the brain and he hit him again in the same place while the shark tore the meat loose sluggishly and slid down from the fish.

Peshkaqeni u afrua dhe u vërsul, dhe plaku e goditi porsa kërciti nofullat. E goditi rëndë duke e ngritur shkopin sa munda. Këtë here ndjeu kockën e kafkës së trurit dhe e goditi përsëri po në atë vend, ndërsa peshkaqeni shkëputi një copë tjetër nga peshku dhe rrëshqiti i trullësuar.

Në **paragrafin e pesëqindenjëzetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 32 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 27 fjalë, domethënë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man watched for him to come again but neither shark showed. Then he saw one on the surface swimming in circles. He did not see the fin of the other.

Plaku vështroi mos dilnin përsëri, por asnjë nga peshkaqenët nuk u duk. Pastaj pa njërin që po vinte rrotull mbi sipërfaqe. Fletën e tjetrit nuk e shikonte.

Në **paragrafin e pesëqindnjëzeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 51 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 54 fjalë, domethënë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

I could not expect to kill them, he thought. I could have in my time. But I have hurt them both badly and neither one can feel very good. If I could have used a bat with two hands I could have killed the first one surely. Even now, he thought.

As që shpresoja se mund t'i vrisja, mendoi. Këtë gjë mund ta bëja dikur. Por i gjymtova keq që të dy dhe asnjëri prej tyre, besoj, nuk doli paq nga kjo punë. Po ta kisha përdorur shkopin me të dyja duart, me siguri do ta kisha vrrarë të parin. Edhe në këtë moshë, mendoi.

Në **paragrafin e pesëqindnjëzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 33 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, 8 fjalë më pak.

Krahaso:

He did not want to look at the fish. He knew that half of him had been destroyed. The sun had gone down while he had been in the fight with the sharks.

Plaku nuk donte ta shikonte peshkun. E dinte se gjysma e tij ishte zhdukur. Dielli kish përfunduar në kohën që plaku kish luftuar me peshkaqenët.

Në **paragrafin e pesëqindnjëzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 34 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 33 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

"It will be dark soon," he said. "Then I should see the glow of Havana. If I am too far to the eastward I will see the lights of one of the new beaches."

- Së shpejti do ngriset, - tha. - Ahere me siguri do të shoh dritat e Havanës. Në qoftë se kam ikur shumë nga lindja, ahere do të shoh dritat e ndonjë prej plazheve të riya.

Në **paragrafin e pesëqindtridhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 52 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 51 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

I cannot be too far out now, he thought. I hope no one has been too worried. There is only the boy to worry, of course. But I am sure he would have confidence. Many of the older fishermen will worry. Many others too, he thought. I live in a good town.

Tani nuk mund të jem larg nga bregu, mendoi. Besoj se atje asnjëri nuk është shqetësuar tepër. Djali natyrisht do të jetë shqetësuar. Por jam i sigurt se ai ka besim tek unë. Shumë nga peshkatarët e vjetër do jenë shqetësuar. Gjithashtu dhe shumë të tjerë. Jetoj në një qytet të mirë.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 19 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

He could not talk to the fish anymore because the fish had been ruined too badly. Then something came into his head.

Ai nuk mund të bisedonte më me peshkun, sepse peshku ishte gjymtuar keq. Pastaj i erdhi diçka në mendje.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 53 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 54 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Half fish,” he said. “Fish that you were. I am sorry that I went too far out. I ruined us both. But we have killed many sharks, you and I, and ruined many others. How many did you ever kill, old fish? You do not have that spear on your head for nothing.”

- O gjysmëpeshk, - i tha. - O ish-peshk. Më vjen keq që shkova tepër larg në det. Të shkatërrova ty dhe veten. Por ne, unë dhe ti, kemi vrarë shumë peshkaqenë dhe kemi gjymtuar shumë të tjerë. Sa ke vrarë gjatë jetës tënde, o peshk plak? Ti nuk e mban më kot atë shpatë mbi krye.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 44 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 41 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

He liked to think of the fish and what he could do to a shark if he were swimming free. I should have chopped the bill off to fight them with, he thought. But there was no hatchet and then there was no knife.

I pëlqente të mendonte për peshkun dhe të mendonte se ç'mund t'i bënte ky peshkaqenit, po të notonte i lirë. Duhej të kisha prerë shpatën e tij dhe të luftoja me të, mendoi. Por nuk kisha as sëpatë dhe as thikë.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 38 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 38 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

But if I had, and could have lashed it to an oar butt, what a weapon. Then we might have fought them together. What will you do now if they come in the night? What can you do?

Në qoftë se do t'i prisja shpatën dhe ta lidhja pastaj te lopata, ç'armë do dilte! Atëhere ne mund të luftonim të dy bashkë, krah për krah. Ç'do të bësh sikur peshkaqenët të sulmojnë natën? Ç'mund të bësh?

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, domethënë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

"Fight them," he said. "I'll fight them until I die."

- Të luftosh me ta, - tha. - Do të luftoj gjersa të vdes.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 76 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 72 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

But in the dark now and no glow showing and no lights and only the wind and the steady pull of the sail he felt that perhaps he was already dead. He put his two hands together and felt the palms. They were not dead and he could bring the pain of life by simply opening and closing them. He leaned his back against the stern and knew he was not dead. His shoulders told him.

Por tani në errësirë, ku nuk dukeshin as drita dhe as zjarre dhe frynte vetëm era që tendoste pëlhurën pa pushim, ai mendoi se mbase kish vdekur. Bashkoi të dyja duart dhe ndjeu pëllëmbët. Ato nuk kishin vdekur dhe ai mund të ndillte dhimbjen, domethënë jetën, duke i hapur dhe duke i mbyllur gishtat. E mbështeti shpinën te kiçi i barkës dhe e kuptoi që nuk kish vdekur. Shpatullat ia thanë këtë gjë.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 34 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 32 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

I have all those prayers I promised if I caught the fish, he thought. But I am too tired to say them now. I better get the sack and put it over my shoulders.

Duhet të them të gjitha lutjet që premtova se do t'i thosha, po të kapja peshkun, mendoi. Por tani jam tepër i rraskapitur. Më mirë të marr thesin dhe të mbuloj supet.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 53 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 53 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

He lay in the stern and steered and watched for the glow to come in the sky. I have half of him, he thought. Maybe I'll have the luck to bring the forward half in. I should have some luck. No, he said. You violated your luck when you went too far outside.

U shtri te kiji dhe po drejtonte barkën, dhe po priste të shfaqeshin dritat në hapësirën e errët. Më ka mbetur gjysma, mendoi. Mbase do të kem fatin ta çoj gjysmën në shtëpi. Do të ketë fat dhe për mua. Jo, tha. Ti e shkelmove fatin tënd kur shkove kaq larg në det.

Në **paragrafin e pesëqindetridhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, domethënë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Don’t be silly,” he said aloud. “And keep awake and steer. You may have much luck yet.”

- Mos u bëj budalla, - tha me zë të lartë. - Dhe mbaje e mos e lër timonin. Ti mund të kesh prapë fat.

Në **paragrafin e pesëqindedyzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 14 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, domethënë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“I’d like to buy some if there’s any place they sell it,” he said.

- Do të doja të blija ca fat, sikur të shitej gjëkund, - tha.

Në **paragrafin e pesëqindedyzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 25 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

What could I buy it with? he asked himself. Could I buy it with a lost harpoon and a broken knife and two bad hands?

Me se mund ta blija?- Pyeti veten. A mund ta blija me fuzhnjën e humbur dhe me thikën e thyer, dhe me duart e plagosura?

Në **paragrafin e pesëqindedyzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

“You might,” he said. “You tried to buy it with eighty-four days at sea. They nearly sold it to you too.”

- Mund ta blije, - tha. - Ti u përpoqe ta blije fatin me tetëdhjetë e katër ditët në det. Dhe pothuajse ta shitën.

Në **paragrafin e pesëqinddyzetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 78 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 87 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

I must not think nonsense, he thought. Luck is a thing that comes in many forms and who can recognize her? I would take some though in any form and pay what they asked. I wish I could see the glow from the lights, he thought. I wish too many things. But that is the thing I wish for now. He tried to settle more comfortably to steer and from his pain he knew he was not dead.

S’duhet të mendoj marrëzira tha me vete. Lumturia është një gjë që vjen në shumë forma, dhe kush është ai që mund ta dijë si shfaqet? Do të blija ca lumturi në çfarëdo forme që të shfaqej dhe ta paguaja aq sa të më kërkonin. Dua të shoh vezullimet e dritave, mendoi. Dua dhe shumë gjëra të tjera. Por kjo është një gjë që e dua tani. U përpoq të zinte vend më mirë te timoni dhe nga dhimbja që ndjeu, e kuptoi se nuk kishte vdekur.

Në **paragrafin e pesëqinddyzekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 76 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 70 fjalë, domethënë, 6 fjalë më pak.

Krahaso:

He saw the reflected glare of the lights of the city at what must have been around ten o’clock at night. They were only perceptible at first as the light is in the sky before the moon rises. Then they were steady to see across the ocean which was rough now with the increasing breeze. He steered inside of the glow and he thought that now, soon, he must hit the edge of the stream.

Vezullimet e dritave të qytetit i pa aty nga ora dhjetë e mbrëmjes. Në fillim ato mezi u dukën, të zbehta ashtu si ndriçimi i qiellit përpara se të dalë hëna. Pastaj filluan të duken më qartë mbi oqeanin që tani ishte dallgëzuar nga era, e cila sa

vinte frynte më fort. Plaku lundronte drejt dritave dhe mendonte se tani, së shpejti, duhej të dilte mbi rrymën e Gulf Strimit.

Në **paragrafin e pesëqindedyzëpestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 26 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 25 fjalë, domethënë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

Now it is over, he thought. They will probably hit me again. But what can a man do against them in the dark without a weapon?

Tani çdo gjë mori fund, mendoi. Ata ,besoj do të më sulmojnë përsëri. Por ç'mund të bëjë një njeri kundër tyre, pa armë, në terr?

Në **paragrafin e pesëqindedyzëgjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 47 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 44 fjalë, domethënë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

He was stiff and sore now and his wounds and all of the strained parts of his body hurt with the cold of the night. I hope I do not have to fight again, he thought. I hope so much I do not have to fight again.

Ishte si i mpirë dhe i çante gjithë trupi dhe plagët e tij dhe të gjitha gjymtyrët e tendosura i dhimbnin nga të ftohtit e natës. Kam shpresë se nuk do të luftoj përsëri, mendoi. Kam shumë shpresë se nuk do të luftoj përsëri.

Në **paragrafin e pesëqindedyzëshatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 85 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 94 fjalë, domethënë, 9 fjalë më shumë.

Krahaso:

But by midnight he fought and this time he knew the fight was useless. They came in a pack and he could only see the lines in the water that their fins made and their phosphorescence as they threw themselves on the fish. He clubbed at heads and heard the jaws chop and the shaking of the skiff as they took hold below. He clubbed desperately at what he could only feel and hear and he felt something seize the club and it was gone.

Në mesnatë ai luftoi dhe këtë herë e dinte se lufta qe e kotë. Ata erdhën në tufë dhe ai mund të dallonte vetëm vijat që bënin fletët e tyre në ujë dhe ndriçimin fosforik që lëshonin trupat e tyre te i vërsuleshin peshkut. Plaku godiste me shkop kokat e tyre dhe dëgjonte kërcitjen e nofullave, dhe ndjente sesi dridhej barka kur ata e kafshonin peshkun nga poshtë. Ai godiste i dëshpëruar në diçka që nuk e shihte, por vetëm e dëgjonte dhe ndjente, kur befas dikush ia rrëmbeu shkopin dhe shkopi iu zhduk.

Në **paragrafin e pesëqindedyzetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 62 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 58 fjalë, domethënë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

He jerked the tiller free from the rudder and beat and chopped with it, holding it in both hands and driving it down again and again. But they were up to the bow now and driving in one after the other and together, tearing off the pieces of meat that showed glowing below the sea as they turned to come once more.

Plaku shkuli timonin nga vendi dhe goditi me të djathtas e majtas, duke e mbajtur me të dyja duart dhe duke e ngritur dhe ulur pa pushim nëpër terr. Por ata ishin tani te bashi dhe vërsuleshin njëri pas tjetrit dhe në tufë, duke zhvatur copa mishi që shndrisnin poshtë në det, ndërsa ktheheshin që të turreshin përsëri.

Në **paragrafin e pesëqindedyzetënëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 101 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 118 fjalë, domethënë, 17 fjalë më shumë.

Krahaso:

One came, finally, against the head itself and he knew that it was over. He swung the tiller across the shark's head where the jaws were caught in the heaviness of the fish's head which would not tear. He swung it once and twice and again. He heard the tiller break and he lunged at the shark with the splintered butt. He felt it go in and knowing it was sharp he drove it in again. The shark let go and rolled away. That was the last shark of the pack that came. There was nothing more for them to eat.

Njëri nga peshkaqenët, arriti më në fund gjerë te koka e peshkut dhe plaku e kuptoi se çdo gjë mori fund. Goditi me timon kokën e peshkaqenit, në vendin ku nofullat ishin kapur fort pas kockës së rëndë të kokës së peshkut, të cilën peshkaqeni nuk mund ta shkulte dot. E goditi një herë edhe një herë, edhe një herë tjetër. Plaku dëgjoi si u thye timoni dhe e goditi peshkaqenin me bishtin e thyer. E ndjeu se si bishti u fut në mish dhe duke e ditur se qe i mprehtë, goditi përsëri me të. Peshkaqeni u shqit dhe u rrotullua tutje. Ky ishte peshkaqeni i fundit i tufës që u turr. Ai s'kish më ç'të hante.

Në **paragrafin e pesëqindepesëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 37 fjalë, domethënë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

The old man could hardly breathe now and he felt a strange taste in his mouth. It was coppery and sweet and he was afraid of it for a moment. But there was not much of it.

Plaku merrte tani frymë me zor dhe ndjeu një shije të çuditshme në gojë. Ishte diçka e ëmbël që i kujtoi enët prej bakri dhe u tremb për një çast. Por pas pak nuk e ndjeu më.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetenjtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

He spat into the ocean and said, "Eat that, galanos. And make a dream you've killed a man."

Pështyu në oqean dhe tha: - Hajeni këtë, *galanos*. Dhe pafshi në ëndërr sikur keni vrarë një njeri.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 144 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 137 fjalë, 7 fjalë më pak.

Krahaso:

He knew he was beaten now finally and without remedy and he went back to the stern and found the jagged end of the tiller would fit in the slot of the rudder well enough for him to steer. He settled the sack around his shoulders and put the skiff on her course. He sailed lightly now and he had no thoughts nor any feelings of any kind. He was past everything now and he sailed the skiff to make his home port as well and as intelligently as he could. In the night sharks hit the carcass as someone might pick up crumbs from the table. The old man paid no attention to them and did not pay any attention to anything except steering. He only noticed how lightly and bow well the skiff sailed now there was no great weight beside her.

E dinte se tani ishte mposhtur përfundimisht dhe pa shpresë dhe shkoi te kiçi dhe gjeti copën e thyer të timonit, e futi në vendin e timonit dhe e pa se mund ta drejtonte me të barkën. Hodhi thesin mbi supe dhe e solli barkën në drejtimin e mëparshëm. Lundronte lehtë dhe nuk kishte asnjë mendim në kokë dhe nuk ndjente më asgjë. Tani aq i bënte dhe po lundronte që të arrinte sa më shpejt në bregun ku kish shtëpinë. Natën peshkaqenët sulmuan skeletin e peshkut, si ata që rrëmbejnë thërrimet nga tryeza. Plaku nuk e çante kokën më për ta dhe nuk e çante kokën më për asgjë, por vetëm drejtonte barkën. Vetëm vuri re se sa lehtë dhe sa mirë lundronte barka tani që nuk e kish më peshën e madhe të peshkut përbri.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 18 fjalë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

She's good, he thought. She is sound and not harmed in any way except for the tiller. That is easily replaced.

Ç'bankë e mirë, mendoi. Është e saktë dhe e padëmtuar fare, me përjashtim të timonit. Timoni ndreqet lehtë.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 35 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 35 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

He could feel he was inside the current now and he could see the lights of the beach colonies along the shore. He knew where he was now and it was nothing to get home.

E kuptoi se tani lundronte mbi rrymën dhe po shihte dritat e plazheve dhe të hoteleve gjatë bregut. Tani e dinte ku ndodhej dhe e dinte që rruga për në shtëpi pothuaj kish marrë fund.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetepesë** autori i tekstit burimor ka përdorur 62 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 61 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

The wind is our friend, anyway, he thought. Then he added, sometimes. And the great sea with our friends and our enemies. And bed, he thought. Bed is my friend. Just bed, he thought. Bed will be a great thing. It is easy when you are beaten, he thought. I never knew how easy it was. And what beat you, he thought.

Era sidoqoftë është mikeshja jonë, mendoi. Pastaj, pas pak, shtoi: edhe deti i madh me miqtë dhe armiqtë tanë bashkë. Dhe shtrati, mendoi. Shtrati është miku im. Pikërisht shtrati. Shtrati është një gjë e madhe. E ndjen veten të lehtësuar kur je mposhtur, mendoi. Asnjëherë s'e kam ditur që e ndjen veten kaq të lehtësuar. Dhe kush të mposhti ty, mendoi.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Nothing,” he said aloud. “I went out too far.”

- Askush, - tha me zë të lartë. - Vetëm se shkova tepër larg.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 80 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 67 fjalë, 13 fjalë më pak.

Krahaso:

When he sailed into the little harbour the lights of the Terrace were out and he knew everyone was in bed. The breeze had risen steadily and was blowing strongly now. It was quiet in the harbour though and he sailed up onto the little patch of shingle below the rocks. There was no one to help him so he pulled the boat up as far as he could. Then he stepped out and made her fast to a rock.

Kur hyri në skelën e vogël, dritat e Terracës ishin shuar dhe ai e dinte se të gjithë kishin rënë të flinin. Era sa vinte e ngrihej më shumë dhe tani frynte fort. Megjithatë në skelë kish qetësi dhe plaku e afroi barkën te zalli nën shkëmbinjtë. S'kish njeri që ta ndihmonte, kështu që e tërhoqi barkën sa mundi. Pastaj zbriti dhe e lidhi barkën te shkëmbi.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 85 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 80 fjalë, 5 fjalë më pak.

Krahaso:

He unstepped the mast and furled the sail and tied it. Then he shouldered the mast and started to climb. It was then he knew the depth of his tiredness. He stopped for a moment and looked back and saw in the reflection from the street light the great tail of the fish standing up well behind the skiff's stern. He saw the white naked line of his backbone and the dark mass of the head with the projecting bill and all the nakedness between.

Hoqi direkun dhe e mbështolli pëlhurën dhe e lidhi. Pastaj vuri direkun në sup dhe zuri të ngjitej. Ahere e kuptoi se sa shumë ishte rraskapitur. Ndaloi për një çast dhe ktheu kokën pas, dhe në dritën e fenerit të rrugës pa bishtin e madh të peshkut që ngrihej i lartë pas kështit të barkës. Pa boshtin kurrizor të zhveshur e të bardhë dhe hijen e zezë të kokës së peshkut me shpatën e përkulur dhe gjithë skeletin e zhveshur.

Në **paragrafin e pesëqindpesëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 70 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 61 fjalë, 9 fjalë më pak.

Krahaso:

He started to climb again and at the top he fell and lay for some time with the mast across his shoulder. He tried to get up. But it was too difficult and he sat there with the mast on his shoulder and looked at the road. A cat passed on the far side going about its business and the old man watched it. Then he just watched the road.

Zuri të ngjitej përsëri, dhe kur arriti në majë ra përmbys në dhe për ca kohë me direkun mbi sup. U përpoq të ngrihej. Por kjo ishte shumë vështirë dhe ai qëndroi i shtrirë me direkun mbi sup dhe vështronte rrugën. Një mace kapërceu përtej, duke shkuar në punën e saj dhe plaku e ndoqi me sy. Pastaj përsëri vështroi rrugën.

Në **paragrafin e pesëqindgjatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 37 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 41 fjalë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

Finally he put the mast down and stood up. He picked the mast up and put it on his shoulder and started up the road. He had to sit down five times before he reached his shack.

Më në fund e shtyu direkun nga supi në tokë dhe u ngrit. Ngriti direkun dhe e vuri në sup dhe zuri të ecte përsëri në rrugë. Iu desh të çlodhej në tokë pesë herë para se të arrinte në kasolle.

Në **paragrafin e pesëqindëgjashhtëdhjetenjëte** autori i tekstit burimor ka përdorur 63 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 45 fjalë, 18 fjalë më shumë.

Krahaso:

Inside the shack he leaned the mast against the wall. In the dark he found a water bottle and took a drink. Then he lay down on the bed. He pulled the blanket over his shoulders and then over his back and legs and he slept face down on the newspapers with his arms out straight and the palms of his hands up.

Hyri brenda dhe mbështeti direkun në mur. Në errësirë gjeti shishen me ujë dhe piu. Pastaj ra në shtrat. Mbuloi me batanije supet dhe pastaj shpinën dhe këmbët dhe fjeti me fytyrën përmbys mbi gazetat, me krahët e shtrirë dhe pëllëmbët e duarve të hapura.

Në **paragrafin e pesëqindëgjashhtëdhetedyte** autori i tekstit burimor ka përdorur 89 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 70 fjalë, 19 fjalë më shumë.

Krahaso:

He was asleep when the boy looked in the door in the morning. It was blowing so hard that the drifting-boats would not be going out and the boy had slept late and then come to the old man's shack as he had come each morning. The boy saw that the old man was breathing and then he saw the old man's hands and he started to cry. He went out very quietly to go to bring some coffee and all the way down the road he was crying.

Ai po flinte kur djali zgjati kokën te dera në mëngjes. Frynte kaq shumë erë, saqë barkat nuk kishin dalë në det dhe djalit i kish dalë gjumi vonë dhe ahëre erdhi te kasollja e plakut siç vinte çdo mëngjes. Djali e pa që plaku merrte frymë dhe pastaj pa duart e plakut dhe zuri të qajë. Doli pa bërë zhurmë që të sillte pak kafe dhe gjithë rrugës qau.

Në **paragrafin e pesëqindëgjashhtëdhetetete** autori i tekstit burimor ka përdorur 30 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 31 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

Rreth barkës ishin mbledhur shumë peshkatarë, që vështronin atë që ishte lidhur përbri saj dhe njëri kishte hyrë në ujë me pantallona të përveshura dhe po maste gjatësinë e skeletit.

Many fishermen were around the skiff looking at what was lashed beside it and one was in the water, his trousers rolled up, measuring the skeleton with a length of line.

Në **paragrafin e pesëqindëgjashtëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

The boy did not go down. He had been there before and one of the fishermen was looking after the skiff for him.

Djali nuk zbriti poshtë. Ai kishte qenë në breg më përpara dhe njëri nga peshkatarët i kish thënë se do të kujdesej për barkën në vend të tij.

Në **paragrafin e pesëqindëgjashtëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“How is he?” one of the fishermen shouted.

- Si është? - thirri njëri nga peshkatarët.

Në **paragrafin e pesëqindëgjashtëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Sleeping,” the boy called. He did not care that they saw him crying.

- Po fle, - tha djali. Atij aq i bënte që e shikonin duke qarë.

Në **paragrafin e pesëqindëgjashtëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 4 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Let no one disturb him.”

- Mos e shqetësojë njeri.

Në **paragrafin e pesëqindëgjastëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 15 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“He was eighteen feet from nose to tail,” the fisherman who was measuring him called.

- Nga hunda deri te bishti është tetëmbëdhjetë këmbë, - thirri që përtej peshkatari që e kish matur.

Në **paragrafin e pesëqindëgjastëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 4 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“I believe it,” the boy said.

- E besoj, - tha djali.

Në **paragrafin e pesëqindështatëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

He went into the Terrace and asked for a can of coffee.

Ai shkoi në Terrace dhe kërkoi një kafe.

Në **paragrafin e pesëqindështatëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Hot and with plenty of milk and sugar in it.”

- Të nxehtë dhe me shumë qumësht dhe sheqer.

Në **paragrafin e pesëqindështatëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 2 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Anything more?”

- Ndonjë gjë tjetër?

Në **paragrafin e pesëqindeshatatëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“No. Afterwards I will see what he can eat.”

- Jo. Më vonë do të shoh se ç’mund të hajë.

Në **paragrafin e pesëqindeshatatëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 24 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“What a fish it was,” the proprietor said. “There has never been such a fish. Those were two fine fish you took yesterday too.”

- Ç’peshk që ish, - tha i zoti i Terraces. - I tillë peshk s’është parë këtu ndonjëherë. Po edhe ti kape dje dy peshq të mirë.

Në **paragrafin e pesëqindeshatatëdhjetepeshtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 12 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Damn my fish,” the boy said and he started to cry again.

- Në djall të vejë peshku im, - tha djali dhe zuri të qajë përsëri.

Në **paragrafin e pesëqindeshatatëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Do you want a drink of any kind?” the proprietor asked.

- Do të pish ndonjë gjë? - e pyeti i zoti i Terraces.

Në **paragrafin e pesëqindeshatatëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 17 fjalë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

“No,” the boy said. “Tell them not to bother Santiago. I’ll be back.”

- Jo, - tha djali. - Thuaj atyre që mos ta shqetësojnë Santjagon. Unë do kthehem përsëri.

Në **paragrafin e pesëqindestatëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 6 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Tell him how sorry I am.”

- I thuaj se më ka ardhur keq.

Në **paragrafin e pesëqindestatëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Thanks,” the boy said.

- Faleminderit, - tha djali.

Në **paragrafin e pesëqindtetëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 53 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 57 fjalë, 4 fjalë më shumë.

Krahaso:

The boy carried the hot can of coffee up to the old man’s shack and sat by him until he woke. Once it looked as though he were waking. But he had gone back into heavy sleep and the boy had gone across the road to borrow some wood to heat the coffee.

Djali e solli kutinë e konservës të mbushur me kafe të nxehtë te kasollja e plakut dhe u ul pranë tij duke pritur që të zgjohej. Një herë iu duk se plaku po zgjohej. Por plaku ra përsëri në gjumë të rëndë dhe djali shkoi përtej rrugës që të kërkonte ca dru hua për të ngrohur kafënë.

Në **paragrafin e pesëqindtetëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

Finally the old man woke.

Më në fund plaku u zgjua.

Në **paragrafin e pesëqindtetëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Don’t sit up,” the boy said. “Drink this.”

- Mos u ngri, - i tha djali. - Pije këtë.

Në **paragrafin e pesëqindetëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

He poured some of the coffee in a glass.

Djali i hodhi ca kafe në gotë.

Në **paragrafin e pesëqindetëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

The old man took it and drank it.

Plaku e mori dhe e piu.

Në **paragrafin e pesëqindetëdhjetepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“They beat me, Manolin,” he said. “They truly beat me.”

- Ata më mposhtën, Manolin, - tha. - Ata më mposhtën vërtet.

Në **paragrafin e pesëqindetëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“He didn’t beat you. Not the fish.”

- Ai nuk të mposhti dot. Peshku nuk të mposhti.

Në **paragrafin e pesëqindetëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“No. Truly. It was afterwards.”

- Po. Është e vërtetë. Kjo ndodhi më vonë.

Në **paragrafin e pesëqindetëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 17 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Pedrico is looking after the skiff and the gear. What do you want done with the head?”

- Pedrikoja po kujdeset për barkën dhe takëmet. Ç’do ta bësh kokën e peshkut?

Në **paragrafin e pesëqindetëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Let Pedrico chop it up to use in fish traps.”

- Le ta presë Pedrikoja ta përdorë për rrjetat.

Në **paragrafin e pesëqindënëntëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 3 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 2 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“And the spear?”

- Po shpatën?

Në **paragrafin e pesëqindënëntëdhjetenjë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“You keep it if you want it.”

- Merre për kujtim po ta duash.

Në **paragrafin e pesëqindënëntëdhjetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 14 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“I want it,” the boy said. “Now we must make our plans about the other things.”

- E dua, - tha djali. - Tani ne mund të bëjmë planet tona për më vonë.

Në **paragrafin e pesëqindënëntëdhjetetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Did they search for me?”

- A më kërkuan?

Në **paragrafin e pesëqindenëntëdhjetekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 9 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Of course. With coast guard and with planes.”

- Natyrisht. Me barkat e rojeve bregdetare dhe me aeroplane.

Në **paragrafin e pesëqindenëntëdhjetepeshtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 40 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 42 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“The ocean is very big and a skiff is small and hard to see,” the old man said. He noticed how pleasant it was to have someone to talk to instead of speaking only to himself and to the sea.

- Oqeani është shumë i madh dhe barka e vogël, dhe është zor ta shikosh, - tha plaku. Ai vuri re se sa kënaqësi ishte kur mund të bisedoje me një njeri në vend që të fliste vetëm me veten dhe me detin.

Në **paragrafin e pesëqindenëntëdhjetegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I missed you,” he said. “What did you catch?”

- Më mori malli për ty, - tha plaku. - Ke kapur gjë?

Në **paragrafin e pesëqindenëntëdhjeteshtatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 11 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 13 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“One the first day. One the second and two the third.”

Një peshk ditën e parë. Një, ditën e dytë dhe dy, të tretën.

Në **paragrafin e pesëqindenëntëdhjetetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 2 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 2 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Very good.”

- Shumë mirë.

Në **paragrafin e pesëqindenëntëdhjetenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 6 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Now we fish together again.”

- Tani do të peshkojmë përsëri bashkë.

Në **paragrafin e gjashtëqindtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 7 fjalë, 3 fjalë më pak.

Krahaso:

“No. I am not lucky. I am not lucky anymore.”

- Jo. Unë s’kam fat. S’kam më fat.

Në **paragrafin e gjashtëqindnjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“The hell with luck,” the boy said. “I’ll bring the luck with me.”

- Në djall të vejë fati, - tha djali. - Të sjell unë fat.

Në **paragrafin e gjashtëqindedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“What will your family say?”

- Ç’do të thotë familja jote?

Në **paragrafin e gjashtëqindetretë** autori i tekstit burimor ka përdorur 21 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 21 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I do not care. I caught two yesterday. But we will fish together now for I still have much to learn.”

- Aq më bën. Dje kapa dy peshq. Por ne do të peshkojmë bashkë tani, që unë të mësoj akoma shumë gjëra.

Në **paragrafin e gjashtëqindekatërt** autori i tekstit burimor ka përdorur 46 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 48 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“We must get a good killing lance and always have it on board. You can make the blade from a spring leaf from an old Ford. We can grind it in Guanabacoa. It should be sharp and not tempered so it will break. My knife broke.”

- Ne duhet të gjejmë një fuzhnjë të mirë dhe ta mbajmë gjithnjë në barkë. Thikën mund t’ia bëjmë nga balestrat e ndonjë Fordi të vjetër. Mund ta mprehim në Guanabakoa. Duhet të jetë e mprehtë, por jo e kalitur që të mos thyhet. Thika ime u thye.

Në **paragrafin e gjashtëqindepestë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 11 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I’ll get another knife and have the spring ground.”

- Do të gjej një thikë tjetër dhe do ta mpreh balestrën.

Në **paragrafin e gjashtëqindegjashtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 8 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, 2 fjalë më shumë.

Krahaso:

“How many days of heavy brisa have we?”

- Sa ditë vallë do të fryjë ende brisa e fortë?

Në **paragrafin e gjashtëqindeshatë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 4 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Maybe three. Maybe more.”

- Ndoshta dy, ndoshta tre.

Në **paragrafin e gjashtëqindtetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I will have everything in order,” the boy said. “You get your hands well old man.”

- Do t’i bëj të gjitha siç duhet, - tha djali. - Ti shëroji duart e tua, o plak.

Në **paragrafin e gjashtëqindenëntë** autori i tekstit burimor ka përdorur 22 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 22 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“I know how to care for them. In the night I spat something strange and felt something in my chest was broken.”

- E di se si të kujdesem për to. Natën pështyva diçka të çuditshme dhe ndjeva se diçka m’u thye këtu në gjoks.

Në **paragrafin e gjashtëqindedhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 23 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, numër të barabartë fjalësh.

Krahaso:

“Get that well too,” the boy said. “Lie down, old man, and I will bring you your clean shirt. And something to eat.”

- Shëroje edhe këtë, - tha djali. - Shtrihu, o plak dhe unë do të të sjell këmishën tënde të pastër. Dhe diçka për të ngrënë.

Në **paragrafin e gjashtëqindenjëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 16 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, 4 fjalë më pak.

Krahaso:

“Bring any of the papers of the time that I was gone,” the old man said.

- Silli edhe ca gazeta të kohës që nuk isha këtu, - tha plaku.

Në **paragrafin e gjashtëqindedymbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 27 fjalë, 3 fjalë më shumë.

Krahaso:

“You must get well fast for there is much that I can learn and you can teach me everything. How much did you suffer?”

- Ti duhet të marrësh veten sa më shpejt, sepse kam ende shumë gjëra për të mësuar dhe ti mund të m'i mësosh të gjitha. U mundove shumë?

Në **paragrafin e gjashtëqindetrembëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 5 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“Plenty,” the old man said.

- Shumë, - tha plaku.

Në **paragrafin e gjashtëqindekatërmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 24 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 23 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“I’ll bring the food and the papers,” the boy said. “Rest well, old man. I will bring stuff from the drugstore for your hands.”

- Do të sjell bukë dhe gazeta, - tha djali. - Çlodhu mirë, o plak. Do të sjell ndonjë gjë nga farmacia për duart e tua.

Në **paragrafin e gjashtëqindpesëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 9 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 10 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“Don’t forget to tell Pedrico the head is his.”

- Mos harro t’i thuash Pedrikos të marrë kokën e peshkut.

Në **paragrafin e gjashtëqindegjashtëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 4 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 3 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“No. I will remember.”

- Jo. Nuk harroj.

Në **paragrafin e gjashtëqindeshatëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 18 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 16 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

As the boy went out the door and down the worn coral rock road he was crying again.

Kur djali doli nga dera dhe shkoi poshtë shkëmbit të vjetër prej korali, ai qau përsëri.

Në **paragrafin e gjashtëqindetëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 62 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 59 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

That afternoon there was a party of tourists at the Terrace and looking down in the water among the empty beer cans and dead barracudas a woman saw a great long white spine with a huge tail at the end that lifted and swung with the tide while the east wind blew a heavy steady sea outside the entrance to the harbour.

Atë mbasdite në Terracë erdhi një grup turistësh dhe duke vështuar poshtë ujin, midis gotave bosh të birrave dhe meduzave të ngordhura, një grua pa një kurriz të gjatë të bardhë me një bisht të madh në fund, që lëkundej e ngrihej nga batica, ndërsa era e lindjes ngrinte pa pushim dallgë të mëdha në të hyrë të gjirit.

Në **paragrafin e gjashtëqindenëntëmbëdhjetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 28 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 26 fjalë, 2 fjalë më pak.

Krahaso:

“What’s that?” she asked a waiter and pointed to the long backbone of the great fish that was now just garbage waiting to go out with the tide.

- Ç’është kjo? - pyeti ajo një kamarier dhe tregoi skeletin e gjatë të peshkut të madh që tani s’ishte veç një plaçkë që priste ta merrte zbatica.

Në **paragrafin e gjashtëqindenjëzetë** autori i tekstit burimor ka përdorur 13 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 12 fjalë, 1 fjalë më pak.

Krahaso:

“Tiburon,” the waiter said. “Shark.” He was meaning to explain what had happened.

- Tiburon, - tha kamarieri! - I peshkaqenit. Ai deshi t’i tregonte se ç’kishte ngjarë.

Në **paragrafin e gjashtëqindenjëzetënjëtë** autori i tekstit burimor ka përdorur 10 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 15 fjalë, 5 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I didn’t know sharks had such handsome, beautifully formed tails.”

- Nuk e dija që peshkaqenët kanë bishta kaq të bukur dhe të përkulur kaq hijshëm.

Në **paragrafin e gjashtëqindenzëzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 7 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 8 fjalë, 1 fjalë më shumë.

Krahaso:

“I didn’t either,” her male companion said.

- Edhe unë s’e dija, - tha shoqëronjësi i saj.

Në **paragrafin e gjashtëqindenzëzetedytë** autori i tekstit burimor ka përdorur 36 fjalë, ndërsa autori i tekstit përkthimor përkatës ka përdorur 28 fjalë, 8 fjalë më pak.

Krahaso:

Up the road, in his shack, the old man was sleeping again. He was still sleeping on his face and the boy was sitting by him watching him. The old man was dreaming about the lions.

Në kasollen e tij, mbi rrugë, plaku po flinte përsëri. Ai ende flinte përmbys dhe djali që ulur pranë tij dhe e ruante. Plaku shihte në ëndërr luanë.

Pra, autori i tekstit përkthimor, Ismail Kadare, në 298 paragrafë ka përdorur më pak fjalë sesa autori i tekstit burimor, Ernest Heminguei.

Pra, autori i tekstit përkthimor, Ismail Kadare, në 63 paragrafë ka përdorur aq falë sa ka përdorur autori i tekstit burimor, Ernest Heminguei.

Pra, autori i tekstit përkthimor, Ismail Kadare, vetëm në 285 paragrafë ka përdorur më shumë fjalë sesa autori i tekstit burimor, Ernest Heminguei, dhe kjo ka ndodhur për shkak të dallimeve morfologjike, sintaksore dhe semantike midis gjuhës angleze dhe gjuhës shqipe.

Pra, përvoja e mishëruar në përkthimin e romanit *Plaku dhe Deti (The Old Man and the Sea)* të bindë se në rrafshin zbërthyes sundon “nuhatja” dhe “qasja” krijuese e autori i tekstit përkthimor si lexues më tepër sesa “shmangia” e kodit dhe përbërësve gjuhësore. Prandaj, i ndodhur në darën e zgjedhjes mes “të zakonshmes” dhe “të pazakonshmes” të variantit burimor, autori i tekstit përkthimor ka parapëlqyer atë që përputhet më së miri me këndvështrimin vetjak lidhur me mesazhin qëndror, por pa marrë anë, pa e shtrembëruar. Rrjedhimisht, varianti i përkthyer i romanit *Plaku dhe Deti (The Old Man and the Sea)* është shndërruar në vlerë të mirëfilltë, sepse Ismail Kadare ka ruajtur të paprekur ndërveprimin midis autorit dhe lexuesit, ashtu siç pasqyrohet në tekstin burimor.

Kreu i pestë

Përfundime

Duke e kuptuar dhe ushtruar përkthimin si krijim letrar të kushtëzuar nga vepra burimore, e cila, në fund të fundit, nuk është gjë tjetër, përveçse mishërim i përvojave vetjake të autorit në poezi, në prozë ose në dramaturgjë, përkthyesi Ismail Kadare, gjatë sjelljes së romanit *Plaku dhe deti* nga gjuha e origjinalit (gjuha angleze) në gjuhën e përkthimit (gjuha shqipe), ka arritur të përcjellë shterueshëm, me besnikëri, me vërtetësi dhe me rrjedhshmëri tek audienca vetjake shtresimet e shumëfishta të zërave, të imazheve, të simboleve, të kuptimeve dhe të nënkuptimeve të kësaj kryevepre.

Krahaso:

The old man was thin and gaunt with deep wrinkles in the back of his neck. The brown blotches of the benevolent skin cancer the sun brings from its reflection on the tropic sea were on his cheeks. The blotches ran well down the sides of his face and his hands had the deep-creased scars from handling heavy fish on the cords. But none of these scars were fresh. They were as old as erosions in a fishless desert.

Plaku ishte thatanik dhe i rraskapitur, me rrudha të thella në qafë. Në faqe kish njolla ngjyrë kafe kanceri të parrezikshëm të lëkurës, shkaktuar nga pasqyrimi i diellit mbi detin tropikal. Njollat zbrisnin nga faqet deri në qafë dhe në duar kishte shenja të thella plagësh, të bëra nga litari kur kishte tërhequr ndonjë peshk të madh. Por asnjë nga këto shenja s'ishte e freskët. Ato ishin aq të vjetra, sa plasat e një shkretëtire pa ujë.

(Shih faqet 9-10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 17-18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Everything about him was old except his eyes and they were the same color as the sea and were cheerful and undefeated.

Çdo gjë e kish të vjetër, përveç syve, dhe sytë e tij kishin po atë ngjyrë që kishte deti dhe ishin gazmorë dhe të paepur.

(Shih faqen 10 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 18 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

In the first forty days a boy had been with him. But after forty days without a fish the boy's parents had told him that the old man was now definitely and finally salao, which is the worst form of unlucky, and the boy had gone at their orders in another boat which caught three good fish the first week. It made the boy sad to see the old man come in each day with his skiff empty and he always

went down to help him carry either the coiled lines or the gaff and harpoon and the sail that was furled around the mast. The sail was patched with flour sacks and, furled, it looked like the flag of permanent defeat.

Dyzet ditët e para, me të shkonte edhe një djalë. Por, kur kaluan dyzet ditë pa kapur asnjë peshk, prindërit i thanë djalit se plaku ish bërë tani përfundimisht *salao*, që do të thotë më tersi ndër të pafatët, dhe e kishin urdhëruar djalin të shkonte në një barkë tjetër, e cila kapi tre peshq të mirë që javën e parë. Djali pikëlluhej kur shihte plakun që kthehej çdo ditë me barkën bosh dhe zbriste gjithmonë në breg për ta ndihmuar të çonte në shtëpi veglat e peshkimit ose fuzhnjën dhe litarët dhe pëlhurën e mbështjellë pas direktut. Pëlhura ishte arnuar me copa thasësh dhe, ashtu e mbështjellë, dukej si një flamur disfatash të përhershme.

(Shih faqen 9 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 17 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Where are you going?” the boy asked.
“Far out to come in when the wind shifts. I want to be out before it is light.”

- Nga do të shkosh nesër? - pyeti djali.
- Sa më larg, dhe do të kthehem kur era të ndërrojë drejtim. Dua të dal në det pa gdhirë.

(Shih faqen 12 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 20 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

They picked up the gear from the boat. The old man carried the mast on his shoulder and the boy carried the wooden boat with the coiled, hard-braided brown lines, the gaff and the harpoon with its shaft. The box with the baits was under the stern of the skiff along with the club that was used to subdue the big fish when they were brought alongside. No one would steal from the old man but it was better to take the sail and the heavy lines home as the dew was bad for them and, though he was quite sure no local people would steal from him, the old man thought that a gaff and a harpoon were needless temptations to leave in a boat.

I nxorën veglat e peshkimit nga barka. Plaku mbante direktun mbi sup dhe djali mbante arkën e drunjtë me litarët dhe lëshet e fillit të fortë ngjyrë kafe dhe fuzhnjën me gremçin. Arkën me karrema, bashkë me shkopin që përdorej për të trullosur peshkun e madh kur e nxirrnin përbri barkës, e lanë nën këmbë në barkës. Asnjëri s'mund t'i vidhte gjërat e plakut, por ishte më mirë që pëlhurën dhe litarët e rëndë t'i çonte në shtëpi, sepse i dëmtonte vesa. Megjithëse ishte i sigurt, se asnjë nga njerëzit e këtushëm nuk do ta vidhte, plaku mendoi, se fuzhnja dhe gremçi mund të ishin një tundim i keq për mëkat, po t'i linte në barkë.

(Shih faqen 15 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 21-22 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

The shack was made of the tough budshields of the royal palm which are called guano and in it there was a bed, a table, one chair, and a place on the dirt floor to cook with charcoal.

Kasollja ishte ndërtuar me degë palmash mbretërore që quhen guano dhe brenda kishte një shtrat, një tryezë, një karrige, dhe në fundshtrojën prej balte, një vend për të gatuar me qymyr druri.

(Shih faqen 15 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 22 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“I go now for the sardines,” the boy said.

- Po shkoj tani për sardele, - tha djali.

(Shih faqen 18 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 24 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Përkthyesi Ismail Kadare, gjithashtu, ka zbuluar dhe sendërtuar synimin gjuhësor të romanit në gjuhën e origjinalit (gjuha angleze), duke bashkërenduar, duke akorduar dhe duke shprehur gjuhësisht e figurativisht përvojat jetësore të autorit dhe të vetat, duke u njësuar me to. Ai ka ndjekur “trajektoren” e paracaktuar nga autori burimor, duke e interpretuar romanin në gjuhën e përkthimit (gjuha Shqipe), sipas ndjesive vetjake të shpenguara. Në këtë drejtim, suksesi i përkthyesit ka ardhur edhe si rrjedhojë e praktikimit të njëkohshëm të shkrimtarisë dhe të përkthimit për shumë vite me radhë, duke përvetësuar dhe pasuruar një thesar unikal fjalësh e shprehjesh.

Krahaso:

When the boy came back the old man was asleep in the chair and the sun was down.

Kur djali u kthye, plaku po flintë në karrige dhe dielli kishte perënduar.

(Shih faqen 18 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 24 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Wake up old man,” the boy said and put his hand on one of the old man's knees.

The old man opened his eyes and for a moment he was coming back from a long way away.

- Zgjohe, o plak, - tha djali, dhe tundi me dorë njërin gju të plakut.

Plaku hapi sytë dhe për një çast ai po kthehej nga një vend i largët.

(Shih faqen 19 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 25 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

I must have water here for him, the boy thought, and soap and a good towel. Why am I so thoughtless? I must get him another shirt and a jacket for the winter and some sort of shoes and another blanket.

“Tell me about the baseball,” - the boy asked him.

Mund të kisha sjellë ujë për të, sapun dhe një peshqir të mirë. Pse jam kaq i pavëmendshëm? Unë duhej t'i gjeja një këmishë tjetër dhe një xhaketë për dimër, ndonjë palë këpucë dhe një batanije tjetër.

- Tregomë për bejsbollin, - iu lut djali.

(Shih faqen 21 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 26 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

The boy went out. They had eaten with no light on the table and the old man took off his trousers and went to bed in the dark. He rolled his trousers up to make a pillow, putting the newspaper inside them. He rolled himself in the blanket and slept on the other old newspapers that covered the springs of the bed.

Djali iku. Ata kishin ngrënë pa e ndezur llambën në tryezë, dhe plakut i hoqi pantallonat dhe shkoi në shtrat në errësirë. Ai i mbështolli pantallonat dhe i bëri si jastëk, duke futur dhe gazetën në mes. U mbështoll me batanije dhe u shtri mbi gazetatat e tjera të vjetra, që kish shtruar mbi sustat e zhveshura të krevatit.

(Shih faqen 24 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 28-29 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He was asleep in a short time and he dreamed of Africa when he was a boy and the long golden beaches and the white beaches, so white they hurt your eyes, and the high capes and the great brown mountains. He lived along that coast now every night and in his dreams he heard the surf roar and saw the native boats come riding through it. He smelled the tar and oakum of the deck as he slept and he smelled the smell of Africa that the land breeze brought at morning.

He only dreamed of places now and of the lions on the beach.

Gjumi e zuri shpejt, dhe në ëndërr pa Afrikën e djalërisë së tij dhe plazhet e arta të gjata dhe rërat e bardha, aq të bardha sa të dhembin sytë, dhe shkëmbinjtë e

lartë dhe malet e mëdha ngjyrë kafe. Ai jetonte tani gjatë atyre brigjeve çdo natë, dhe në ëndrrat e tij dëgjonte zhurmën e erës mbi det dhe shikonte barkat e indigjenëve që çanin përmes tij. Në gjumë nuhaste erën e rrëshirës dhe të dushkut të kuvertës, dhe ndiente erën e Afrikës, që e sillte mëngjeseve fladi i bregdetit.

Tani shikonte në ëndrra vetëm vise dhe luanë nëpër plazhet.

(Shih faqet 24-25 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 28 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

The old man knew he was going far out and he left the smell of the land behind and rowed out into the clean early morning smell of the ocean.

Plaku kish vendosur të shkonte larg, la prapa aromën e tokës dhe po voziste tutje nëpër aromën e freskët mëngjesore të oqeanit.

(Shih faqen 28 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 32 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Pra, edhe pse ky përkthim i qëndron besnik origjinalit, ai mbart vulën e përkthyesit Ismail Kadare, e cila mishrohet në mjetet gjuhësore dhe letrare të gjuhës së tij vetjake brenda për brenda gjuhës së përkthimit (gjuha shqipe), sepse ndryshimet lindin gjithnjë nga njëjtësia, por vetëm nëse arrihet të zbulohen.

Krahaso:

Why did they make birds so delicate and fine as those sea swallows when the ocean can be so cruel? She is kind and very beautiful.

Pse vallë zogjtë janë krijuar kaq të brishtë, si këto dallëndyshe deti, kurse oqeani nganjëherë bëhet aq i egër? Ai është i mirë dhe shumë i bukur.

(Shih faqen 29 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 32 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

One hundred fathoms down a marlin was eating the sardines that covered the point and the shank of the hook where the hand-forged hook projected from the head of the small tuna.

Dyqind metra thellë, marlina po hante sardelet që mbulonin majën dhe pjesën e përkulur të grepit, atje ku grepi i punuar me dorë kishte shpuar kokat e tunave të vogla.

(Shih faqen 41 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 42 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Come on,” the old man said aloud. “Make another turn. Just smell them. Aren’t they lovely? Eat them good now and then there is the tuna. Hard and cold and lovely. Don’t be shy, fish. Eat them.”

- Eja, - tha plaku me zë të lartë. - Kthehu dhe një herë. Merru erë. A nuk janë të shijshme? Haji një here ato mirë e mirë, se pastaj ke dhe tunat. Janë të forta, të freskëta dhe të shijshme. Mos ki turp o peshk. Haji.

(Shih faqen 42 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 43 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Fish,” he said softly, aloud, “I’ll stay with you until I am dead.”

- Peshk, - i tha me zë të ulët, - unë nuk ndahem nga ty gjersa të jem gjallë.

(Shih faqen 52 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 51 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Fish,” he said, “I love you and respect you very much. But I will kill you dead before this day ends.”

- Peshk, - i tha plaku. - Unë të dua dhe të nderoj shumë. Por do të të vras për vdekje para se të ngryset kjo ditë.

(Shih faqen 54 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 53 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“What kind of a hand is that,” he said. “Cramp then if you want. Make yourself into a claw. It will do you no good.”

- Ç’dorë është kjo kështu? - tha. - Mpihu, në qoftë se të pëlqen. Bëhu po deshe këmbë zogu. S’do të dalë mirë kjo gjë.

(Shih faqen 58 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner’s Sons, New York, 1952 – dhe faqen 56 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He is a great fish and I must convince him, he thought. I must never let him learn his strength nor what he could do if he made his run. If I were him I would put in everything now and go until something broke. But, thank God, they are not as intelligent as we who kill them; although they are more noble and more able.

Ai është peshk i madh, mendoi plaku, dhe unë duhet ta bind se jam i fortë. S’duhet ta lë asnjëherë që ai të kuptojë se ç’forcë ka ose të kuptojë se ç’mund të më bëjë mua po të fillojë vrapin. Po të isha unë në vend të tij, do ta provoja një herë fatin duke u vërsulur përpara, derisa diçka të këputej. Por lavdi Zotit që

peshqit nuk janë aq të mençur sa ne që i vrasim, megjithëse ata janë më fisnikë dhe më të shkathët.

(Shih faqen 63 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 60 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Përkthimin e krijmeve letrare e kanë “pagëzuar” me terma të ndryshëm. Kështu, disa e quajnë “variant”, disa e quajnë “imitim”, disa e quajnë “rikrijim”, “përshtatje” ose “transformim”. Ndërkohë, nisur nga krahasimi i këtij përkthimi me origjinalin, propozojmë termin “rimarrje”, me të cilin nënkuptohet “riprodhimi” i tekstit të gjuhës së origjinalit në gjuhën e përkthimit, ashtu siç ndodh “riprodhimi” i dy prindërve (i babait dhe i nënës) përmes fëmijës.

Krahaso:

He decided that he could beat anyone if he wanted to badly enough and he decided that it was bad for his right hand for fishing. He had tried a few practice matches with his left hand. But his left hand had always been a traitor and would not do what he called on it to do and he did not trust it.

Ai e kuptoi, se po të donte mund të mundte çdo njeri dhe madje ta mundte keq, dhe kuptoi se këto mundje i dëmtonin dorën e djathtë, që i duhej për peshkim. Kishte provuar disa herë të mundej me dorën e majtë. Por dora e tij e majtë i dilte e pabesë dhe nuk bënte atë që donte ai, dhe ai nuk kish besim tek ajo.

(Shih faqet 70-71 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 65 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

You are killing me, fish, the old man thought. But you have a right to. Never have I seen a greater, or more beautiful, or a calmer or more noble thing than you, brother. Come on and kill me. I do not care who kills who.

Peshk, ti po më merr në qafë, mendoj plaku. Por ti e ke gjithashtu këtë të drejtë. Kurrë nuk kam parë në jetë gjë më të madhërishtme, më të bukur, më të qetë dhe më fisnike se ti, vëlla. Eja dhe vramë. Mua aq më bën kush nga ne do ta vrasë shoku-shokun.

(Shih faqen 92 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 83 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Then the fish came alive, with his death in him, and rose high out of the water showing all his great length and width and all his power and his beauty.

Ahere peshku u gjallërua, megjithëse kishte vdekur brenda, dhe u ngrit lart mbi ujë, duke treguar gjithë gjatësinë dhe gjerësinë, dhe gjithë forcën dhe bukurinë e tij.

(Shih faqen 94 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 84 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Get to work, old man,” he said. He took a very small drink of the water. “There is very much slave work to be done now that the fight is over.”

- Jepi plak, tha. Mori shishen dhe piu një gllënjë të vogël uji. Tani që lufta mbaroi, duhet të bëj një punë si prej skillavi.

(Shih faqen 95 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 86 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

I want to see him, he thought, and to touch and to feel him. He is my fortune, he thought.

Dua ta shikoj, mendoi, dhe ta prek me dorë dhe ta marr vesh si është. Ai është pasuria ime.

(Shih faqen 95 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 85 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

The shark's head was out of water and his back was coming out and the old man could hear the noise of skin and flesh ripping on the big fish when he rammed the harpoon down onto the shark's head at a spot where the line between his eyes intersected with the line that ran straight back from his nose.

Koka e peshkaqenit ishte mbi ujë dhe shpinën e kish jashtë, dhe plaku dëgjoi zhurmën e lëkurës dhe të mishit të peshkut të madh, që po shqyheshin nga nofullat, në kohën kur e nguli fuzhnjën mbi kokën e peshkaqenit në vendin ku kryqëzohej linja që bashkonte dy sytë e tij me linjën e drejtë të hundës.

(Shih faqet 101-102 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqet 90-91 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“I shouldn't have gone out so far, fish,” he said. “Neither for you nor for me. I'm sorry, fish.”

- Nuk duhej të kisha shkuar kaq larg, o peshk, tha. Kjo s'ishte e mirë as për mua, as për ty. Më vjen keq, o peshk.

(Shih faqen 110 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 97 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

But by midnight he fought and this time he knew the fight was useless. They came in a pack and he could only see the lines in the water that their fins made and their phosphorescence as they threw themselves on the fish.

Në mesnatë ai luftoi dhe këtë herë e dinte se lufta që e kotë. Ata erdhën në tufë dhe ai mund të dallonte vetëm vijat që bënin fletët e tyre në ujë dhe ndriçimin fosforik që lëshonin trupat e tyre te i vërsuleshin peshkut.

(Shih faqet 118 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 103 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

That was the last shark of the pack that came. There was nothing more for them to eat.

Ky ishte peshkaqeni i fundit i tufës që u turr. Ai s'kish më ç'të hante.

(Shih faqet 118-119 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 104 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He sailed lightly now and he had no thoughts nor any feelings of any kind.

Lundronte lehtë dhe nuk kishte asnjë mendim në kokë dhe nuk ndjente më asgjë.

(Shih faqen 119 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 105 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He started to climb again and at the top he fell and lay for some time with the mast across his shoulder. He tried to get up. But it was too difficult and he sat there with the mast on his shoulder and looked at the road.

Zuri të ngjitej përsëri, dhe kur arriti në majë ra përmbys në dhe për ca kohë me drekun mbi sup. U përpoq të ngrihej. Por kjo ishte shumë vështirë dhe ai qëndroi i shtrirë me drekun mbi sup dhe vështronte rrugën.

(Shih faqen 121 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 106 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“Now we fish together again.”

“No. I am not lucky. I am not lucky anymore.”

“The hell with luck,” the boy said. “I’ll bring the luck with me.”

- Tani do të peshkojmë përsëri bashkë.

- Jo. Unë s'kam fat. S'kam më fat.

- Në djall të vejë fati, - tha djali. - Të sjell unë fat.

(Shih faqen 125 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 109 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“What’s that?” she asked a waiter and pointed to the long backbone of the great fish that was now just garbage waiting to go out with the tide.

- Ç’është kjo? - pyeti ajo një kamarier dhe tregoi skeletin e gjatë të peshkut të madh që tani s’ishte veç një plaçkë që priste ta merrte zbatia.

(Shih faqen 126 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

“I didn’t know sharks had such handsome, beautifully formed tails.”

- Nuk e dija që peshkaqenët kanë bishta kaq të bukur dhe të përkulur kaq hijshëm.

(Shih faqen 127 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

He was still sleeping on his face and the boy was sitting by him watching him. The old man was dreaming about the lions.

Ai ende flinte përmbys dhe djali që ulur pranë tij dhe e ruante. Plaku shihte në ëndërr luanë.

(Shih faqen 127 të tekstit burimor – Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952 – dhe faqen 110 të tekstit të përkthyer – Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.)

Në këtë përkthim, në tërësi, nuk hasen raste të mungesës së besnikërisë, sepse gjatë interpretimit të romanit, përkthyesi Ismail Kadare ka mbajtur parasysh faktorët e ndryshëm që kanë ndikuar në konceptimin e saj; rrethanat vetjake në të cilat e ka krijuar autori. Përveç kësaj, në ribotimin e përkthimit të romanit *Plaku dhe deti* pas dyzet vjetësh, të rishikuar, gjatë redaktimit, përkthyesi Ismail Kadare është marrë pothuajse vetëm heqjen e huazimeve. Kështu, fjalët: **akoma, bile, bojë, bojë (njeriu), budallallëk, delikat, dysheme, fiksoj, formë, indiferent, jastëk, kalem, kanxhë, kapelë, kontrolloj, krevat, kurort, origjinal, pozë (pozicion), qejf, qoshe, reflekse, reflektim, rehat, respektoj, sakatoj, sfond, i sheshtë, shyqyr, tamam, tavolinë, tension, ters, uniform, xhelatinoz, i zorshëm**, përkthyesi Ismail Kadare i ka zëvendësuar me fjalët shqip: **ende, (prapë, sërish), madje, ngjyrë, shtat, marrëzi, i hajthëm (i brishtë, i lehtë), fundashtrajt, ngulit (ngul), trajtë, shpërfillës, nënkresë, laps, grremç, kësulë, përmbaj, shtrat, hotel, parak, skajim, ëndë, kënd, pikëzime, pasqyrim, mirë nderoj, gjymtoj, fundajë, petashuq, lavdi, pikërisht**

(mu, enkas, si), tryezë, trysni, mbrapsht, i njëtrajtshëm, veshtullor, i vështirë.⁴⁸

Falë zotësive krijuese letrare të spikatura dhe tashmë të njohura brenda dhe jashtë vendit, Ismail Kadareja e ka përkthyer, shpjeguar, interpretuar dhe kumtuar romanin *Plaku dhe deti* në të gjitha rrafshet, duke e sjellë te lexuesi shqiptar të plotë, ashtu siç mishërohet në gjuhën burimore.

Autori i tekstit përkthimor ka zbuluar kuptimet e përcaktuara dhe të mundshme, duke i shprehur me përbërës gjuhësorë që ndryshojnë nga burimorët, por nuk e prekin, nuk e dëmtojnë, thelbin e domethënies së tyre. Gjithashtu, ai ka përmbushur kriteret e përparësive komunikuese gjatë procesit rikrijues, duke iu përmbajtur parimit të ekonomisë së fjalës.

Përvoja e mishëruar në përkthimin e romanit *Plaku dhe Deti (The Old Man and the Sea)* të bindë se në rrafshin zbërthyes sundon “nuhatja” dhe “qasja” krijuese e autori i tekstit përkthimor si lexues më tepër sesa “shmangia” e kodit dhe përbërësve gjuhësore. Prandaj, i ndodhur në darën e zgjedhjes mes “të zakonshmes” dhe “të pazakonshmes” të variantit burimor, autori i tekstit përkthimor ka parapëlqyer atë që përputhet më së miri me këndvështrimin vetjak lidhur me mesazhin qendror, por pa marrë anë, pa e shtrembëruar. Rrjedhimisht, varianti i përkthyer i romanit *Plaku dhe Deti (The Old Man and the Sea)* është shndërruar në vlerë të mirëfilltë sepse Ismail Kadare ka ruajtur të paprekur ndërveprimin midis autorit dhe lexuesit, ashtu siç pasqyrohet në tekstin burimor.

⁴⁸ Shih, Xhevat Lloshi, “Shkrimtari Përkthyes”, Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002, faqet 11-12,

Literatura Kryesore

Ernest Hemingway: A Life Story by C. Baker (1969); *My Brother, Ernest Hemingway* by L. Hemingway (1962); *Papa: Hemingway in Key West* by J. McLendon (1972, rev. ed. 1990); *Hemingway, Life and Works* by G.B. Nelson and G. Jones (1985); *Hemingway* by Kenneth Lynn (1987); *The Hemingway Women* by B. Kert (1983); *Hemingway's The Sun Also Rises* by F.J. Svoboda (1983); *Ernest Hemingway* by K. Ferrell (1984); *Ernest Hemingway's A Farewell to Arms*, ed. by H. Bloom (1987); *Ernest Hemingway Rediscovered* by N. Fuentes (1988); *A Reader's Guide to the Short Stories of Ernest Hemingway*, ed. by P. Smith (1989); *Ernest Hemingway: A Study of the Short Fiction* by J.M. Flora (1989); *Ernest Hemingway* by P.L. Hays (1990); *Hemingway and Spain* by E.F. Stanton (1990); *Hemingway's Art of Nonfiction* by R. Weber (1990); *Ernest Hemingway* by R.B. Lyttle (1992); *Hemingway: A Life Without Consequences* by James R. Mellow (1993); *Hemingway: The 1930s* by Michael Reynolds (1997); *Hemingway vs. Fitzgerald: The Rise and Fall of a Literary Friendship* by Scott Donaldson (1999).

Bibliografia

1. E. Sapir, *Culture, Language and Personality*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, 1956, Faqe 69.
2. J. Lotman dhe B. A. Uspensky, 'On the Semiotic Mechanism of Culture', *New Literary History*, IX (2), 1978, faqe 211-232.
3. R. Jakobson, 'On Linguistic Aspects of Translation', në R. A. Brower (redaktor), *On Translation*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1959, faqe 232-239.
4. G. Mounin, *Les problèmes théoriques de la traduction*, Gallimard, Paris, 1963, faqe 33.
5. E. Nida dhe C. Taber, *The theory and Practice of Translation*, E. J. Brill, Leiden, 1969, Faqe 484.

A. Ludskanov, 'A Semiotic Approach to the Theory of Translation', *Language Sciences*, Nr. 35, Prill, 1975, faqe 5-8.
6. Shih: F. de Saussure, *Course in General Linguistics*, Fontana, London, 1974.
7. J. R. Firth, *The Tongues of Men and Speech*, Oxford University Press, London, 1970, faqe 110.s
8. M. B. Dagut, 'Can Metaphor Be Translated?' *Babel*, XXII (1), 1976, faqe 21-33.
9. J. C. Catford, *A Linguistic Theory of Translation*, Oxford University Press, London, 1965.
10. A. Neubert, 'Elemente einer allgemeinen Theorie der Translation', *Actes du Xe Congres International des Linguistes*, Bucarest II, 1967, faqe 451-456.
11. Shih C. S. Pierce, *Collected Papers* (8 vëllime), redaktuar nga P. C. Hartshorne, Weiss dhe A. Burks, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1931-1958. Për një diskutim lidhur me kontributin që ka dhënë Pirsii në lëmin e semiotikës, shih T. Hawkes, *Structuralism and Semiotics*, Methuen, London, 1977, faqe 126-130.
12. B. L. Whorf, *Language, Thought and Reality* (Selected Writings) redaktuar nga J. B. Carroll, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 1956, Faqe 213.
13. Lotman dhe Uspensky, vepër e cituar.
14. J. L. Darbelnet dhe J. P. Vinay, *Stylistique comparée du français et de l'anglais*, Didier, Paris, 1958.

15. B. P. Lawendowski, 'On Semiotic Aspects of Translation', te Th. Sebeok (redaktor), *Sight, Sound and Sense*, Indiana University Press, Bloomington, 1978, faqe 264-283.
16. Mounin, vepër e cituar, faqe 279.
17. Jiff Levy, *Die literarische Übersetzung. Theorie einer Kunstgattung*, përkthyer nga Walter Schamschula, Athenaiion, Frankfurt am Main, 1969.
18. P. Newmark, *A Textbook of Translation*, Longman, London, 2003, Faqe 39.
19. M. Massoud, *Translate to Communicate: A Guide for Translation*, David C. Cook Foundation, 1988, faqe 49-50.
20. P. Newmark, *A Textbook of Translation*, Longman, London, 2003, faqe 170-171.
21. Dickens, James, Hervey, Sander, and Higgins, Ian. Thinking Arabic Translation. London and New York: Routledge, 2002, faqe 81.
22. Po aty, faqe 92.
23. Massoud, Mary. Translate to Communicate: A Guide for Translation. David C. Cook Foundation, 1988 faqe 50.
24. Dickens, James, Hervey, Sander, and Higgins, Ian. Thinking Arabic Translation. London and New York: Routledge, 2002, faqe 92.
25. Basil, Hatim, and Mason Ian. Discourse and the Translator. London and New York: Longman, 1994, faqe 12.
26. Dickens, James, Hervey, Sander, and Higgins, Ian. Thinking Arabic Translation. London and New York: Routledge, 2002, faqe 89.
27. Po aty, faqe 89.
28. Baker, Mona. In Other Words: A Coursebook in Translation. London and New York: Routledge, 1992.
29. Po aty, faqe 17.
30. Bassnet-Mcguire, Susan. Translation Studies. London: Methuen, 1980.
31. Po aty, faqe 82.
32. Po aty, faqe 82.
33. Newmark, Peter. A Textbook of Translation. London: Longman, 2003, faqe 220.

34. Po aty, faqe 104.
35. Po aty, faqe 164.
36. Po aty, faqe 217.
37. Ernest Hemingway, *The Old Man and the Sea*, Charles Scribner's Sons, New York, 1952.
38. Ernest Hemingway, *Plaku dhe deti*, Onufri, 2002.

Abstrakt

Përkthimi është shprehje e veçantë e të shkruarit, është lloj krijimi letrar me zanafillë të përcaktuar, si fëmija që rimerr të atin dhe të ëmën, që ngjan me ta, vetëm se duke i ruajtur tiparet e veta dallimore. Edhe pse mund ta shfrytëzojë frymëzimin e ndërsjellët dhe larushinë gjuhësore, përkthyesi asnjëherë nuk mund ta ketë lirinë e autorit të origjinalit, sepse akti i krijimit është i papërsëritshëm njëlloj në dy kohë dhe te dy veta të ndryshëm. Atij i duhet të ndjekë metodën e hulumtuesit në një mjedis gjuhësor dhe kulturor të panjohur, të hapë shtigje për të zbuluar mesazhin qëndror dhe mesazhet e shtresuar dhe për të kapur thelbin e tyre, gjë mundëson përcjelljen e tij te audienca marrëse.

Në këtë Disertacion shqyrtohen rrugët, mënyrat dhe mjetet që përkthyesi Ismail Kadare ka zgjedhur dhe ka shfrytëzuar për të zgjidhur problemet e shumta, të cilat kanë lindur gjatë leximit të thelluar, domethënë, në rrjedhën e punës për përkthimin e romanit *Plaku dhe deti (The Old Man and the Sea)* të Ernest Hemingueit nga Gjuha Angleze në Gjuhën Shqipe, duke u mbështetur në shtjellimin letrar si mjet për zbulimin dhe kapërcimin e pengesave përkthimore. Metoda që kemi përdorur në këtë punim është ajo e *krahasimit të përkthimit përmes shtjellimit letrar*, duke u mbështetur në burime teorike, interpretuese dhe aplikuese konkrete të modelit që ka zgjedhur përkthyesi për përkthimin e këtij romani. Përmes këtij Disertacioni, synojmë të ndihmojmë sadopak përkthyesin letrar për të gjetur rrugën që i çon në drejtim të përmbushjes së misionit të vet, pa ia “dëmtuar” shpirtin kuptimor tekstit burimor, duke u mbështetur në një model përkthimi mjaft të arrirë.

Fjalët kyçe: *krijimi letrar, pengesat përkthimore, barasvlera, hulumtimi, transformimi*